

תלמוד בבלי - נדה - תוספות

● פרק ראשון - שמאי ● פרק שני - כל היד ● פרק שלישי - המפלת חתיכה ● פרק רביעי - בנות
כותים ● פרק חמישי - יוצא דופן ● פרק שישי - בא סימן ● פרק שביעי - דם הנדה ● פרק שמיני -
הרואה כתם ● פרק תשיעי - האשה שהיא עושה ● פרק עשירי - תינוקת

פרק ראשון - שמאי

ב. ב. ג. ג. ד. ד. ה. ה. ו. ו. ז. ז. ח. ח. ט. ט. י.
י. יא. יא. יב. יב.

פרק שני - כל היד

יג. יג. יד. יד. טו. טו. טז. טז. יז. יז. יח. יח. יט. יט.
כ. כ.

פרק שלישי - המפלת חתיכה

כא. כא. כב. כב. כג. כג. כד. כד. כה. כה. כו. כו. כז.
כז. כח. כח. כט. כט. ל. ל. לא. לא.

פרק רביעי - בנות כותים

לב. לב. לג. לג. לד. לד. לה. לה. לו. לו. לז. לז. לח.
לח. לט. לט.

פרק חמישי - יוצא דופן

מ. מ. מא. מא. מב. מב. מג. מג. מד. מד. מה. מה. מו.
מו. מז. מז. מח.

פרק שישי - בא סימן

מח. מט. מט. נ. נ. נא. נא. נב. נב. נג. נג. נד. נד.

פרק שביעי - דם הנדה

נה נה נו נו נו.

פרק שמיני - הרואה כתם

נו נה נה נט.

פרק תשיעי - האשה שהיא עושה

נט ס ס סא סא סב סב סג סג סד.

פרק עשירי - תינוקת

סד סה סה סו סו סז סז סח סח סט סט ע ע עג עא עא עב עב עג.

פרק ראשון - שמאי

דף ב - א

מתני' מעת לעת. מפרש בגמ' דחולין לא אוכלין ולא שורפין ודוקא לקדשים או לתרומה אבל לחולין לכ"ע דיה שעתה דאוקמא לה בחזקת טהורה וא"ת מאי שנא מכל ספק טומאה דברה"י טמא ודאי אף לחולין ולא מוקמינן בחזקת טהרה משום דילפי' (לקמן דף ג.) מסוטה מדפריך בגמרא לר"ש אי מה סוטה טמאה ודאי ברה"י אף הכא טמאה ודאי ומשני שאני סוטה דאיכא רגלים לדבר משמע דלרבנן דאמרי ברה"י טמאות אתי שפיר וטעם דתרתני לריעותא לא הוצרך אלא לטמא אפילו ברי"ה וי"ל דלא ילפינן מסוטה לטמאה למפרע ולכך בטומאה דמעת לעת

מוקמינן לה אחזקתה וא"ת במעת לעת דקיל טפי משאר טומאות כדפרישית אמאי החמירו בו לטמאה אף בר"ה ובכל שאר טומאות אמרינן בר"ה ספרו טהור כדמוכח בשמעתין דקאמר והלל כי קאמר אוקי מילתא אחזקתה כגון ספק נגע אבל במעלי"ע כו' ולא אמרינן אוקי מילתא אחזקתה אלא בר"ה אלמא במעת לעת אף בר"ה טמא וכן לקמן (דף ה:): מוקי מתניי כשנושאים אותה חברותיה במטה א"כ. הווי להו תלתא והוי ר"ה כדמוכח בריש שני נזירים (נזיר נז.). ואפ"ה המטה טמאה ואע"ג דיש לדחות כגון שהכילה מפסקת בין נדה לחברותיה אין נראה דבהדיא יש בירושל' דמגעה בר"ה מטמא במעת לעת וי"ל דאף בר"ה לא נטהר בקדשים משום חזקת טהרה כיון דאיכא ריעותא מגופה ואע"ג דמסוטה ילפינן לטהר בר"ה אפ"י היכא דליכא חזקה כמו שאפרש לקמן הכא לא ילפינן מסוטה משום שהאשה שראתה השתא ודאי טמאה היא ולא גמרינן מסוטה לטהר בר"ה אלא כמו ספק נגע ספק לא נגע שגם עתה בספק דומיא דסוטה ומיהו בדבר שאין בו דעת לישראל טהור במעת לעת דלקמן מקשינן אמתניי דבר שאין בו דעת לישראל הוא ומוקמינן בשחברותיה נושאות אותה במטה והיינו משום דדבר שאין בו דעת לישראל לא גמרינן מסוטה אלא גמרינן לטהר מדרב גידל דאמר רב גידל (סוטה דף כט.). כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הא ספק טהור וכתוב כל טהור יאכל בשר הא ספק טמא אלא כאן שאין בו דעת לישראל כאן שיש בו דעת לישראל ובטומאת בשר קדש שייך למפרע כמו להבא ועוד י"ל דלא גמרינן מסוטה אלא טומאת מגע ולא טומאת ראייה לכך מטמא אף ברה"ר אבל דבר שאין בו דעת לישראל טהור דבטומאת בשר קדש שייך טומאה ע"י ראיית הזב או הזבה או הנדה דאסרינן לאכול בשר קדש והוי בכלל כל טהור יאכל בשר (ויקרא ז) וא"ת מאי שנא דבנגע באחד בלילה (לקמן דף ד.). דמטמאין רבנן אף בר"ה כדמוכח בתוספתא היכא דלא ראהו חי מבערב משום דכל הטומאות כשעת מציאתן ואשה נמי אמרינן (לקמן דף ד.). כיון דשכיחי בה דמים כאינה בדוקה דמיא ואמאי מטהרינן לחולין אף ברה"י וי"ל דלקמן [נמי] בנגע באחד בלילה מיירי בקדשים וכן קופה (לקמן דף ג:): דפריך הלל לשמאי איירי בקדשים דאי לאו הכי תקשה ליה לנפשיה וכן פלוגתא דחזקיה ור' יוחנן (שם) המדלה יי' דליים מים מיירי במים שנעשו על טהרת הקדש ללוש בהן עיסת מנחות או להדיח בהן בשר קדש דכקדש דמו וא"ת ומ"ש דאמרינן בנגע באחד לשרוף ובמעת לעת אמרינן תולין דאשה נמי מיקריא במקום מציאתה דכל מקום שהיא טומאתה עמה דאי לאו הכי תקשי אשה לחזקיה דמטהר בקופה ממקום למקום וי"ל משום

דלבו נוקפו ויבטל מפריה ורביה דסבור דשכיחא טומאה כיון ששורפין עליה תרומה ופריש דכה"ג אמרינן לקמן (דף ג:): והא דפריך הלל לשמאי היינו משום דלבו נוקפו לא היה לו לטהר לגמרי אך קשה לפ"ז מאי פריך להלל ממקוה נימא משום דלבו נוקפו וא"ת אמאי מטהר שמאי טפי באשה מבקופה ונגע באחד אע"ג דמשני שמאי דאשה אין לה שוליים היינו להאי לישנא דאי הוה דם מעיקרא הוה אתי אבל לשאר לישני לית לן האי טעמא וי"ל דטעמא דשמאי משום דאשה בדוקה היא והא דקאמר כיון דשכיחי בה דמים כאינה בדוקה דמיא היינו להלל וא"ת לר"מ אמאי מטהר בנגע באחד ובאשה תולין וי"ל משום דמוקמה אחזקתה ואשה משום דאיכא ריעותא מגופה: והלל כי אמר דמוקי מילתא אחזקתיה. כגון ספק נגע ספק לא נגע היינו בר"ה כדפרישית אבל ברה"י לא מוקמינן אחזקתיה והוי טומאה ודאי ילפינן מסוטה ודוקא ספק נגע ספק לא נגע הוי ודאי טמא אבל טמא שנגע באחד מן החביות ואינו יודע באיזה מהם נגע הוה שניהם טמאים מספק ואינן טמאין שניהם בודאי דלא גמרינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות והכא האחד טהור בודאי וכן משמע בריש שני נזירים (נזיר נו.). דקתני אמר להם אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ולא מייתי כל אחד קרבן טומאה משום דלא גמרינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות והא דפריך התם אמאי מייתו קרבן טומאה לייתו תרוייהו קרבן טהרה דאחד שאמר לשנים הוה להו ג' והוי ר"ה וספקו טהור אע"ג דאין יכול להיות שיהו שניהם טהורין דהאחד ודאי טמא וכן גבי שני שבילים בפ"ק דפסחים (דף י.). מטהרינן שניהם בבאו לישאל זה אחר זה אע"ג שבודאי נטמא האחד התם לא מסוטה גמרינן אלא דמוקמינן כל אחד בחזקת טהרה כדאיתא הכא דהוי טעמא משום דמוקמינן מילתא אחזקתיה ומיהו היכא דליכא חזקה לטהרה מטהרין בר"ה מסוטה כמו מקוה שנמדד ונמצא חסר דמטהר ר"ש בר"ה דגמרינן מסוטה אע"ג דליכא למימר העמד מקוה על חזקתו דאדרבה העמד טמא על חזקתו ואם תאמר והיכי ילפינן מסוטה לטהר ברשות הרבים אפילו ליכא חזקה הא סוטה אית לה חזקת טהרה ויש לומר כיון דקינא לה ונסתרה איתרע חזקתה ואע"ג דאין סתירה בר"ה מכל מקום איתרע חזקתה דשייך קצת סתירה באפילה ובלילה

ובעת שאין בני אדם מצויין וא"ת א"כ היכי ילפינן מסוטה דברה"י ספקו
טמא אפי' איכא חזקה הא בסוטה איתרע חזקה וקרא דונטמאה דאיתר
לאגמורי בעלמא טומאה מסוטה אימא דוקא היכא דליכא חזקה
ואיצטריך קרא לאשמועינן דהוי טמא ודאי אע"ג שאינו אלא ספק וגם
לטהר בר"ה אע"ג דליכא חזקה וי"ל דילפינן מסוטה שעשאה הכתוב
ודאי טמאה אע"ג דאית לה חזקה שאינה טמאה ודאי ולא איתרע אלא
חזקת טהרה ודאית : **דאיכא** ריעותא מגופה. אבל אי לאו האי טעמא הוה
מוקמינן לה אחזקת טהרה אע"ג דהשתא ודאי טמאה כמו בנגע באחד
דמטהרים רבנן בראהו חי מבערב אע"ג דהשתא הוא מת וליכא עוד
חזקת חיות ומ"מ אם עשו מבהמה גבינות ושחטוה ונמצאת טרפה אין
להתיר הגבינות מטעם אוקי בהמ' בחזק' שלא היתה טרפה מתחלה כיון
דמעולם לא היתה אותה שעה מבוררת לא חשיבה חזקה כדמוכח בהכל
שוחטין (חולין יא :) דקאמר אתיא ממכה אביו ומפרה אדומה דאזלינן
בתר רובא והיכי מוכח דלמא משום דמוקי לה בחזקת שאינה טרפה אלא
לא חשיב אותה חזקה כדפרישית וצ"ע להתיר הגבינות : **להלל** קשה
ודאי. דמדקאמר ר' שמעון בסיפא ברה"י תולין מכלל דטמאות דקאמרי
רבנן ברישא היינו ודאי : **השתא** הוא דחזאי. ורב דאמר בפי"י יוחסין
(קידושין עט.) הרי היא בוגרת לפנינו גבי קדשה אביי בדרך וקדשה עצמה
בעיר ושניהם ביומא דמשלים ו' חדשים שבין נערות לבגרות ולא קאמר
השתא הוא דבגרה היינו משום דרגילות שערות לבא מצפרא וכי פריך
התם לשמואל ממקוה וחבית ה"נ מצי למיפרך לרב דדוקא בשערות
קאמר רב אלא דפריך לשמואל טפי בפשיטות והא דקאמר התם לימא
רב דאמר כר' נתן דאמר אם בריא הוא עליו להביא ראיה ששכיב מרע
היה אע"ג דרב דוקא בשערות קאמר התם נמי רוב העולם בריאים ואית
לן למימר דבריא היה כמו שהוא עכשיו : **התם** תרתי לריעותא. תימה
דבפי"ק דחולין (דף י. ושם) אמרינן שחטה ונמצא הסכין פגום ושבר בו
עצמות אחרי כן רב חסדא אמר כשרה משום דעצם ודאי פוגם כו' ופריך
ליה מטבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אע"פ שנתעסק באותו המין כל
היום כולו לא עלתה לו טבילה ומשני סכין איתרעי בהמה לא איתרעי
והשתא הא איכא תרתי לריעותא דהרי פגום לפניך והעמד בהמה בחזקת
איסור כדאמר הכא דה"נ איתרעי מקוה ואדם לא איתרעי ואפי"ה
מטמאינן וי"ל דהתם משום דעצם ודאי פוגם כדאמר התם א"נ אין
סברא לחלק בין מקוה איתרעי לאדם איתרעי והתם ה"פ סכין איתרעי

ואיכא ספיקי טובא שמא בעצם נפגם ואפי' בעור נפגם שמא נפגם במיעוט בתרא ואת"ל נפגם במיעוט קמא שמא לא שחט כנגד הפגימה אך קשה דאמר התם מנלן דאזלינן בתר חזקה דכתיב ויצא הכהן מן הבית ודילמא אדנפיק ואתי בציר ליה שיעורא אלא אוקמי' אחזקה וקשה התם משום דליכא ריעותא ואכתי היכא דאיכא ריעותא מנלן דאזלינן בתר חזקה וי"ל דמוכח היכא דבא כהן בסוף שבוע וראה והנה כהה הנגע ואיתרע חזקה מטמאינן אדם הנכנס שם באותו שבוע וחייב קרבן אם נכנס בעזרה וקשה אדרבה נימא התם הרי חסר הנגע לפניך ואוקי גברא בחזקת טהרה כדאמר הכא גבי מקוה לטמא בודאי וי"ל דגבי מקוה רגילות להתחסר מעט מעט ולכך איכא למימר דמעיקרא חסר אבל הנגע רגילות להתחסר בבת אחת פחות מכגריס לכך אמרינן התם השתא הוא דחסר ואוקי הנגע בחזקת שלם ביציאת כהן מן הבית וכשטימא הכהן את הבית אפי' נתחסר הנגע אחרי כן קודם שנכנס זה גזירת הכתוב הוא שהבית טמא עד שיראה הכהן בסוף שבוע ויטהרנו: היה בודק את החבית. אפי' לרבנן דאית להו בהמוכר את הספינה (בי"ב פד.) יין וחומץ מין אחד הוא היינו כשמתכוין לתרום מן החומץ והכא מיירי שנתכוין לתרום מן היין ונמצא חומץ דהוה ליה תרומה בטעות כדמשמע בתוספתא דתרומות פרק התודה והמעשר:

דף ג - א

ושניהם לא למדוה אלא מסוטה. תימה דהא רבנן מטמאין אף בר"ה משום דהוי תרתי לריעותא אם כן לא הוי ספק ולא שייך זה לסוטה מידי וכן בחבית דהוי ודאי טבל לרבנן דומיא דמקוה הא לא גמרינן מסוטה אלא טומאה ורבי שמעון נמי דגמר חבית מטומאה הא לא שייך מידי לסוטה ואומר ר"ת דלא קאמר הכי אלא לפרש דלא תקשי להו מסוטה וטעמא דרבנן משום דהוי תרתי לריעותא והוי ודאי ולא ספק ולרבי שמעון הוי ספק דלית ליה טעמא דהרי חסר לפניך דהשתא הוא דחסר וכנגד העמד מקוה בחזקת שלם איכא למימר העמד טמא על חזקתו ולכך ברה"י תולין מדינא ואע"ג דלא ילפינן מסוטה ולכך בחבית נמי ספק אבל ברה"ר מטהר אע"ג דליכא חזקה דמסוטה ילפינן כדפי' לעיל ובכל ספק טומאה אית ליה ברה"י תולין: **גמר** סוף טומאה מתחלת טומאה. תימה

דשפיר קאמרי רבנן דהתם איכא חזקת טהרה. וי"ל דגמר מתחלת טומאה היכא דליכא חזקת טהרה כגון ההיא דתנוק דפי' בתרא דקדושין (דף פ.) דאיכא רוב תינוקות מטפחין כנגד חזקת העיסה ואינו רוב גמור והוי פלגא כנגד החזקה ואילו היה בה דעת לישאל מן התורה היה ברה"י טמא גמור וברה"ר טהור גמור דגמרינן מסוטה ורבנן התם איכא חזקת טהרה פי' כנגד רוב טיפוח והוי ספק וגמרי מסוטה לטהר ברה"ר אבל הכא גברא בחזקת טומאה והוי תרתי לריעותא והוי ודאי: **השרץ** שנמצא במבוי. לשמאי פריך דמטהר לגמרי: **ושרצים** דמעלמא. וא"ת סיפא דקתני התם כתם שנמצא בחלוקה מטמא למפרע עד שתאמר בדקתי את החלוק ולא היה בו כתם או עד שעת הכבוס מאי איכא למימר דהתם ליכא למימר דאיכא דם מגופה ומעלמא דמשום דם דמעלמא אינו טמא אלא חלוק ולקמן בפרקין (דף ו.) נמי אמרינן הרואה כתם מקולקלת למנינה וי"ל דהואיל ואם הכתם יבש הוא ע"כ טמאה למפרע ופעמים נמי אף כשהוא לח מוכיח דלא אתא השתא אלא על ידי שחייה או ע"י ריקוד כדאמר בהרואה כתם (לקמן נז.): לא פלוג רבנן בכתמים: **ואיבעית** אימא טעמא דשמאי הואיל ואשה מרגשת בעצמה. נראה דלהאי לישנא נמי צריך טעמא דהעמד אשה על חזקתה דאלי"כ כי קאמר מודה שמאי בשוטה וכן מודה שמאי במוך וכי יטמאנה למפרע אף לחולין והלא כל הנשים דיין שעתן לחולין אף להלל אלא הני טעמי לא איצטריך אלא כי היכי דלא נעבד סייג בקדשים: **מרגשת** בעצמה. פי' כשנעקר דם מן המקור ומדלא הרגישה עד עכשיו השתא הוא דחזאי וא"ת וכי בדקה עצמה ומצאה טמאה ולא הרגישה מאי [טעמא דשמאי נימא כמו שלא הרגישה עכשיו כך נימא שמא נעקר מאתמול ולא הרגישה] וי"ל דלא פלוג רבנן הואיל ורוב פעמים מרגשת דהא לטעמא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי שוכבת אפרקיד מאי איכא למימר אלא לא פלוג רבנן והא דקאמר מודה שמאי בשוטה ובמוך משום דהנהו חלוקות משאר נשים ולא שייך למימר בהו לא פלוג רבנן ורש"י פירש מה שעכשיו לא הרגישה כסבורה הרגשת עד הוא וקשה מאתמול נמי נימא הא דלא הרגישה אם שמש כסבורה הרגשת שמש הוא ואמאי מטהרין למפרע אלא שמאי אית ליה דלעולם אשה מרגשת ואינה חוששת בהרגשת עד ושמש כמו שאינה חוששת בהרגשת מי רגלים: **מודה** שמאי בשוטה. ואם תאמר והא אין בו דעת לישאל וי"ל כגון אדם שנגע בה ורוצה לעסוק בקדשים ואותו אדם יש בו דעת לישאל: **והא** איכא כתמים. פירוש לשמאי דאית ליה טעמא דהרגשה לטהר אף בקדשים היה לנו לטהר כתמים אפי' מכאן ולהבא דאית לן למימר כיון דלא הרגישה ודאי

מעלמא אתי כדאמר (לקמן דף ה.) גבי תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפילו סדינין שלה מלוכלכין בדם אין חוששין לה אימר בשוק של טבחים עברה ולא אדעתה אבל להלל לא קשה כיון דאינו ברור לו טעמא דהרגשה לטהר בקדשים אין לנו לתלות בכתמים ולומר דמעלמא אתי אפילו לחולין דרגלים לדבר הוא דמגופה אתי אפילו למפרע:

דף ג - ב

איכא בינייהו למרמי רבית ומקוה. וא"ת להני טעמי נמי איכא למרמי דהא מודה שמאי בשוטה דלא מרגשת דלמפרע תולין ובמקוה שורפין וכן להלל דלית ליה הני טעמי צריך לשנויי כדמשני דהתם תרתי לריעותא וי"ל דטעמא דהרגשה מהני להלל שלא לטמא ודאי ולשמאי מהני אף בשוטה שלא לטמאותה בודאי א"נ יש לומר דידע טעמא דתרתי לריעותא לשרוף אבל תולין אע"ג דליכא תרתי לריעותא ועיקר פירכא דלעיל לשמאי דמשום דליכא באשה תרתי לריעותא מ"מ לא היה לו לטהר לגמרי וא"ת אכתי איכא למירמי דבמקוה מטמאין אף ברה"ר ובנגע באחד בלילה מטהרים חכמים ברה"ר בראהו חי מבערב אלא ע"כ היינו טעמא משום דבמקוה איכא תרתי לריעותא וי"ל דלא קשה ליה לעיל אלא במאי דמטהר שמאי אף ברשות היחיד: **לאביי** איכא מוך. ה"מ למימר נמי דאיכא בינייהו שוטה דללישנא קמא דאשה מרגשת מודה שמאי בשוטה ואין לומר דללישנא דאי הוה דם מעיקרא הוה אתי מודה נמי שמאי בשוטה דשמא דם אחר נפל קודם בדיקה משום דמשמע דעל דם שנמצא עכשיו קאמר: **כי** פליגי חזקיה ור' יוחנן בקופה שאין לה שולים. שאז משתמשין בה כשהיא מושכבת וקופה היא מרובעת ומשתמשין בה לרחבה ונמצאו טהרות בימין ושרץ בשמאל ופליגי דלחזקיה אית ליה טהרות האחרונות טמאות אבל הראשונות טהורות דשרץ בתר הכי נפל דאילו הוה התם מעיקר' כשהגביה הקופה לערות ממנה הטהרות היה נופל גם השרץ ור' יוחנן אמר דטהרות הראשונות נמי טמאות שהאוגנים עכבו השרץ מליפול בארץ ולכך לא ראהו לפי שהטהרות נפלו לצד ימין ולצד שמאל שהשרץ שם לא ראה אבל אם היתה הקופה עגולה מודה רבי יוחנן דהראשונות טהורות דאז נופלין השרץ והטהרות במקום אחד ואע"פ שהאוגנים מעכבין מליפול בארץ

מ"מ אי הוה השרץ התם היה רואהו ולכך נקט דוקא נמצא בזוית אחרת וכן מוכח בפ"ק דשבת (דף ח.). דסתם קופה מרובעת גבי כוורת נקט רחבה ששה לפי שהיא עגולה וצריך להיות בה ד' מרובעים ובקופה נקט רחבה ד' [לפי שהיא מרובעת] ודליים אפי' הם עגולים אתי שפיר דרגילות הוא לערות המים מהר ואין רואין אם נשאר שרץ בכלים ולר' יוחנן קופה דשמאי הי'ה דמצי למנקט אפילו באין לה שולים אך יש לה אוגנים: **והתניא** המדלה י' דליים כו'. הקשה הר"ר מנחם אמאי לא מייתי מתניתין דטהרות פ"ד (מ"ד) דתנן המדלה י' דליים ונמצא שרץ באי מהן הוא טמא וכולן טהורין וי"ל דהתם לא קתני זה אחר זה ואיכא למימר דמיירי כשמדלה שם י' דליים והם כולם יחד בבור והעשירי שהגביה נמצא בו שרץ ולא ידעינן כשהיה השרץ על המים בבור אם בשאר דליים נגע בעודן בבור והוי ספק טומאה צפה על פני המים דטהור אף ברה"ר כדאיתא בסוף נזיר (דף סד.). ואין חילוק בין יש לה אוגנים בין אין לה אוגנים אי נמי לא קתני מים במתניתין ואיכא למימר דמיירי בבור שיש בו יין ושמן וקמ"ל דט' דליים הראשונים טהורים ולא אמרינן שהשרץ היה תחלה בבור וטימא הכל אלא אמרינן דבדלי זה אחרון נפל תחלה בעודו ריקן וכשדלאו לבור לבסוף הוא טמא ומטמא כל מה שבבור אבל שאר דליים הראשונים טהורים:

א

-

ד

דף

כי פליגי חזקיה ור' יוחנן בקופה בדוקה. וא"ת דבנגע באחד בלילה אמרו חכמים אם ראוהו חי מבערב טהור שספק טומאה ברה"ר ספקו טהור משמע דברה"י אפילו ראוהו חי טמא והשתא הך. קופה היכי דמיא או ברה"ר מאי טעמא דרבי יוחנן דמטמא ואי ברה"י מ"ט דחזקיה דמטהר וי"ל דברה"י איירי וחזקיה יפרש הברייתא דבראוהו חי מבערב טהור אפילו ברה"י וספק טומאה ברה"ר טהור דקאמר היינו דהוי כאילו הוא ספק טומאה ברה"ר כיון שהיא בדוקה תחלה ואגב דברישא נקט האי לישנא במילתיה דר"מ היכא דלא ראוהו חי מבערב מתחלה דקתני בתוספתא ר"מ מטהר ברה"ר נקט נמי במילתייהו דחכמים בסיפא רה"ר: **והא** אשה מכוסה היא. פי' רש"י דלא נפל בה דם מעלמא וקשה דכ"ש שהיא טמאה דאין לתלות בדם אחר אלא בא מגופה לכך י"ל

מכוסה היא שהמקום סתום וכשהדם יוצא נפתח והיה לה להרגיש וא"ת והא בקופה בדוקה פליגי דאי לאו הכי מאי מועיל כשהיא מכוסה וא"כ מאי פריך והא אשה מכוסה מאי מועיל כסוי כיון דלאו כבדוקה דמיא וי"ל שרוצה ליישב אפי' אי חשיב לה כבדוקה: **שכל** הטמאות כשעת מציאתן. לעיל פי' דהיינו דוקא לקדשים והא דמחט שנמצאת מלאה חלודה דטהורה דכל הטמאות כשעת מציאתן אפילו להקל לאו משום דהוי כשעת מציאתן דאורייתא אלא משום דמוקי הטהרות אחזקתייהו וא"ת מאי פריך מככר הנתונה על גבי דף דלמא בככר של חולין איירי וי"ל דאפילו בחולין לא היה לנו לעשות כל כך לתלות באדם טהור שהנפילה נראית יותר והיה לנו לטמא ממקום למקום כיון דלא אפשר ליפול אלא אם כן נגע אי בשום מקום אנו מחמירין אפילו בקדשים: **ומי** תלינן והא אנו תנן כו'. וא"ת והיא הנותנת משום דאזלינן בתר שעת מציאתה לגמרי אפילו ממקום למקום לתלות לכך מחט שנמצאת מלאה חלודה טהורה לגמרי ואע"ג דמצינן למימר דהיינו דקאמר וכ"ת כשעת מציאתן לגמרי בין לקולא בין לחומרא מ"מ מאי ס"ד דמקשה וי"ל דס"ד כיון דמחמיר כל כך בטומאה לתלות אפי' ממקום למקום [ע"כ אינו טעם גמור דדוקא בקדשים הוא ומשום חומרא] א"כ במחט לא היה לו לטהר לגמרי משום שעת מציאתה אלא הוה ליה למימר השתא הוא דעלתה חלודה: **ככר** הנתונה על גבי דף. וא"ת שאני התם שאין בו דעת לישאל כדאמר בסמוך וי"ל דפריך אי בשום מקום אנו מחמירין ממקום למקום אפילו בקדשים לא היה לנו לעשות ספק ולתלות באדם טהור דיותר יש לתלות בנפילה: **שאני** אומר אדם טהור. וא"ת דהכא תלינן באדם טהור ובפ"ק דחולין (דף ט:): גבי צלוחית שהניחה מכוסה ובא ומצאה מגולה תלינן באדם טמא וכן פ"ק דפסחים (דף י:): גבי קורדום ותירץ ר"ת דגבי כלים הנמצאין דווקא גזרינן טומאה משום דאית להו טהרה במקוה וליכא פסידא אבל באוכלין דאיכא פסידא דלית להו טהרה במקוה לא החמירו אי נמי הכא מוכחא מילתא דאדם טהור הסירה בכוונה כדי שלא תפול על מדף טמא אבל בעלמא טמאין בין באוכלין בין בכלים דליכא למימר אדם בכוונה עשה לתקנתא: **הכא** נמי נימא עורב אתא ושדא. אף על גב דאדם שנשתמש בקופה יש בו דעת לישאל מכל מקום פריך כיון דעל ידי תליית אדם טהור אין אתה חושבו ספק אף על גב שהנפילה נראה יותר אם כן הרבה מצוי הוא שאדם טהור בא לשם הכא נמי נימא אתא עורב ושדא ולא הוי ספק: **לא** נצרכה אלא למקום מדרון. פירוש כשהמדף במקום מדרון דאפילו נפל הככר על גבי מדף לא נשאר לשם אבל אם המדף בקרקע שוה פשיטא דטהור:

ואיבעית אימא בטומאה דרבנן. לא בא לתרץ דאפילו אי הוי דבר שיש בו דעת לישאל דאתי שפיר דמה לו לתרץ זה כיון דאמת הוא דככר ומדף אין בהם דעת לישאל אלא מתרץ אפי' אין לתלות באדם טהור כמו בנפילה לפי שהנפילה קרובה לודאי כמו שסובר המקשה אתי שפיר דאיירי בטומאה דרבנן ואיירי בבגדי עם הארץ לפרושים ורש"י דפי' בבגדי פרושים דהוי מדרס לאוכלי תרומה נראה שסובר שעתה בא לתרץ אפי' בשיש בו דעת לישאל ולכך לא רצה לפרש בבגדי ע"ה לפרושים משום דהתם לא היינו מקילין כדאמרינן בשבת פ"ק (דף טו:): דעל וי' ספיקות שורפין את התרומה וחשיב בגדי ע"ה דעל ודאי מגען שורפין ועל ספק מגען תולין (וחשיב בגדי ע"ה): **כל** אשה שיש לה וסת דיה שעתה. תימה למה הפסיק ושנה המשמשת בעדים ה"ל למיתני מיד כיצד דיה שעתה וי"ל דקמ"ל אע"ג דיש לה וסת צריכה לשמש בעדים כדאמר בגמרא אע"ג דתנן לקמן (דף יא.) אע"ג שאמרו דיה שעתה צריכה בודקת הכא תנא ליה לאשמועינן דאותה בדיקה חשובה היא למעט מעת לעת דהוי חדוש כדאמרי' בגמרא ודלקמן היינו בד' נשים דדיין שעתן והא דמשמע הכא דאפי' אותן דדיין שעתן צריכין בדיקה ובשילהי בנות כותים (לקמן דף לח:): תנן דכל י"א שבין נדה לנדה הרי היא בחזקת טהרה ומפרש בגמרא דאינה צריכה בדיקה ואפי"ה קאמר התם דמטמא מעלי"ע בע"ה אפרש לשם:

וברייתא דברי הכל. דשלא בשעת וסתה מטמא למפרע אבל לגמרי לא אתי כרבנן דלדידהו אפי' בשעת וסתה נמי וא"ת מעיקרא מאי סבר דאמרי' איפכא ולא אמרי' לחומרא ויש לומר דמעיקרא בעי לאוקומי מתניתין ככ"ע אבל כשהביא הברייתא לא מצי לאוקומי ככ"ע הדר ביה

וקאמר לחומרא: **הא** שאר נשים שאמרו חכמים דין שעתן כתמן כראייתן. משמע שיש להחמיר ביש לה וסת טפי מבד' נשים א"כ ר' דוסא דאמר ביש לה וסת דיה שעתה כל שכן דאית ליה בד' נשים וקשה דא"כ לקמן (דף ז): דפסיק כרבי אליעזר בד' אמאי חשיב הך בהדייהו כיון דרבי דוסא סבר כותיה לא ה"ל למיחשב דכה"ג אמרינן לקמן וי"ל הא דביש לה וסת כתמה טמא למפרע לאו משום דחמיר טפי מד' נשים אלא משום דגזור בשעת וסתה אטו שלא בשעת וסתה אע"ג דבראייה לא גזרינן: **ר"מ** היא דמחמיר בכתמים. פירש"י דמחמיר בכתמים טפי מבראייה ואין נראה דא"כ מה לו להש"ס להאריך ולומר דמחמיר בכתמים הוה ליה למימר ר"מ היא דתניא וכו' ולא יותר ותו דבסמוך תניא הרואה כתם מקולקלת למנינה וברואה דם אינה מקולקלת למנינה אלמא שאר תנאים נמי אחמירו טפי בכתמים מבראייה ואע"ג דהך ברייתא כר"מ דקתני מטמאה את בועלה למפרע ובפרק כל היד (לקמן דף טו.) אמרינן דוקא לר"מ מטמאה בועלה למפרע מכל מקום הא דמקולקלת למנינה מיהו אתי ככ"ע וכן שילהי בא סימן (לקמן נג): תניא הרואה כתם מטמאה עצמה למפרע בקדשים והיינו לענין שמקולקלת למנינה כמו שאפרש שם בע"ה ונראה לפרש רבי מאיר היא דמחמיר בכתמים שהוא רגיל להחמיר בכתמים טפי מרבנן כדתנן פרק בא סימן (שם נב): הרואה כתם חוששין משום זוב דברי ר"מ וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב ואמרי' התם מאן חכמים ר' חנינא בן אנטיגנוס דמיקל יותר בכתמים כדאמרינן הכא ובכמה דוכתי מחמיר ר"מ כדאמרינן לקמן (דף נט): גבי אשה שעושה צרכיה ובפרק כל היד (לקמן דף יד.) אמרינן בדקה בעד [שאין] בדוק לה והניחה בקופסא ולמחר מצאה עליו דם ר"מ מטמא וחכמים מטהרין ולכך קאמר הכא ר"מ דמחמיר בכתמים ואע"ג דבפי' האשה (לקמן דף נט.) תניא השאילה חלוקה לנכרית אינה תולה בנכרית ר"מ אומר תולה בנכרית אלמא מיקל טפי מרבנן מ"מ ברוב מקומות מחמיר: **כל** הנשים כתמן טמא למפרע ונשים שאמרו כו'. לא זו אף זו קתני: **תני** ומשמשת. אף על פי שאמרו דיה שעתה: **השתא** מעת לעת ממעטת. פירוש השתא מעת לעת דפשעה ולא בדקה שחרית כי בדקה ערבית ומצאה טמאה בדיקה של צהרים דלאחר תשמיש מיעטה דלא מטמאה מעת לעת כל שכן כשבדקה שחרית ולא פשעה כלום דממעטת דלא מטמאה משחרית:

מסייע ליה לזעירי. תימה דמתנני לא שמעינן לטמא אדם ובגדים : **מכדי** מטה אין בו דעת לישאל. מטהרות לא פריך דכיון שעסוקין בהן מיקרי שפיר יש בו דעת לישאל כדפירש הקונטרס : **כשחברותיה** נושאות אותה במטה. משמע הכא דפשיטא דכיון דחברותיה נושאות אותה במטה דמקרי מטה דבר שיש בו דעת לישאל ותימה לריב"א דבסוף פ"ק דפסחים (דף יט.) קאמר ועל המחט שנמצא בבשר שהסכין והידים טהורות ומוקי לה במחט טמא מת וטהורות משום דעזרה רה"ר הוא אבל אי הוה רה"י הוה טמא ופריך אמאי והא אין בו דעת לישאל הוא דאמר כרבי יוחנן דאמר ספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין עליה והשתא מאי מקשה התם ומה צריך לאתויי הך דרבי יוחנן דכיון דאדם תופס את הסכין חשוב דבר שיש בו דעת לישאל אפילו בלא רבי יוחנן כדמשמע הכא וי"ל דהכא חשיב טפי דבר שיש בו דעת לישאל כשחברותיה נושאות אותה במטה משום דנדה נמי המטמאה יש בה דעת לישאל אי נמי משום שגם חברותיה הנושאות גם הם טמאות במשא הנדה אבל התם אין האדם טמא אלא הסכין שנגע במחט והשתא נמי אתי שפיר דפריך בסמוך לרבי יוחנן מהיה מתעטף בטליתו ולא פריך נמי לזעירי משום דאדם התופס הטלית לא דמי לחברותיה שגם הן טמאות ויש בהן דעת לישאל : ספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין עליה ואפילו בכלי המונח ע"ג קרקע. וא"ת מאי קמ"ל רבי יוחנן מתנני היא (טהרות פ"ג מ"ח) תינוק שנמצא בצד העיסה כו' דחכמים מטמאין משום דעשו לתינוק כיש בו דעת לישאל אע"פ שהעיסה אין בה דעת לישאל ובמס' טהרות פ"ד (מ"ט) תנן טמא שפשט רגלו לבין המשקין ספק נגע ספק לא נגע טמא ברה"י עוד תנן התם בסיפא היה מקל בידו ובראשו מלאה משקין טמאין וזרקה לבין הככרות ספק נגע בו טהור וטעמא משום דטומאת משקין לטמא אחרים לאו דאורייתא וה"ל ספק [לטמא אחרים] דרבנן כדמפרש התם הא לאו הכי ספקו טמא וי"ל דמצי למימר שהעיסה והמשקין והככרות בידי אדם וקמ"ל רבי יוחנן אפילו מונחים ע"ג קרקע או טהרות ביד טהור וטומאה מונחת ע"ג קרקע : היה מתעטף בטליתו. פירוש טליתו טמא וטהרות בצדו או טליתו טהור וטמאות בצדו כגון שרץ ואינו יודע אם נגע בו או טומאה וטהרות לפניו וטליתו טהור ואינו יודע אם נגע לטומאה ואח"כ לטהרות וקמ"ל דלא הוי ספק ספקא שמא לא נגע הטלית בשרץ ואפילו נגע ספק לא נגע בטהרות דאם נגע בשרץ כמו כן נגע בטהרות : **ואם** אי אפשר אא"כ נגע טמא. וא"ת פשיטא כיון דאי אפשר ודאי נגע וי"ל דלאו

א"א כלל קאמר אלא כלומר קרוב לודאי ובתוספתא נמי תניא אם אי אפשר אא"כ נגע ספקו טמא מדקאמר ספקו טמא משמע דלא הוי ודאי נגע וכן מדקאמר רבן שמעון בן גמליאל אומרים לו שנה דליכא למימר דארישא קאי דקאמר ספקו טהור וקאמר איהו אומרים לו שנה ואם נגע טמא דא"כ לא הוי פליגי רבנן לומר אין שונין בטהרות דבפרק הרואה (לקמן נח.) אמרינן דדוקא להקל אין שונין אבל להחמיר שונין וכן בריש שחיטת חולין (דף ב:) אמרינן אי אמר ברי לי שלא נגעתי לאו דוקא ברי דעזרה רה"ר כדאמרינן בפסחים (דף): **ומה** כלי חרס שהוא מוקף צמיד פתיל. וא"ת ונימא דיו כמשכבות דאהל המת דלא מטמא אדם ובגדים או דיו ככלי חרס דמעת לעת ועוד נימא פכין קטנים יוכיחו דטמאים במת וטהורים במעת לעת שבנדה דלא אתו לכלל מגע אף משכבות כמו כן ומיהו רש"י פי' דהכי עביד ק"ו ומה כלי חרס שטהור באהל המת טמא במעת לעת שבנדה כמו בנדה עצמה משכבות ומושבות דטמאים באהל המת אינו דין שיטמאו במעת לעת שבנדה כנדה עצמה ומיהו אכתי קשה מה לכלי חרס שכן אין לו טהרה במקוה כדפריך בפ' כשם (סוטה כט:) או שכן מטמא מאוירו וי"ל טהרות דשאר כלים יוכיחו שאין להם טומאת אויר ויש להם טהרה במקוה וטמאין במעת לעת שבנדה כבנדה עצמה שהם ראשונים דהא פשיטא ליה דאפילו משכבות טמאין במעת לעת כדאמר בברייתא ועביד ק"ו לטמא אדם ובגדים ולא מצי למיעבד הכי ק"ו ומה כלי חרס שאינו מטמא מגבו ככל טמאות טמא תוכו במעת לעת שבנדה כנדה עצמה משכבות לא כל שכן כדאמר בפרק בהמה המקשה (חולין עא:) אטו מגבו קאמרינן מתוכו קאמרינן והתם מפורש הפשט:

א - ו דף

ואינה מונה אלא משעה שראתה. תימה פשיטא כיון דמקולקלת למנינה משעת כיבוס ואינה יודעת מתי ראתה אם כן לא תוכל לספור ז' ימים ולטבול אלא מיום מציאת הכתם וי"ל דמיירי שראתה יום אחד או ב' ימים אחר מציאת הכתם וקמ"ל דאינה מונה מיום מציאת הכתם אלא מיום שראתה דאימר לאו מגופה אתא אלא מעלמא: **אבל** היכא דליכא דררא דטומאה לא קתני. וא"ת ליתני ליה במעלות אחרונות דאמרינן התם (חגיגה דף כא:) חמש קמייתא אית להו דררא דטומאה דאורייתא

איתנהו בין בקדש ובין בחולין שנעשו על טהרת קדש בתרייתא דלית להו דררא דטומאה דאורייתא איתנהו בקדש כו' ופי' דאית להו דררא דטומאה דאורייתא כלומר שייכי בטומאה הנוהגת בחולין דאורייתא אבל בתרייתא לא שייכי כלל בטומאה דאורייתא הנוהגת בחולין אבל אין לפרש דרישא קתני טומאה דאורייתא וסיפא טומאה דרבנן דהא קתני בקמייתא בגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קדש דהוי דרבנן ובבתרייתא נמי קתני צירוף ורביעי בקדש דהוי דאורייתא וי"ל דמעת לעת לית ליה אפילו דררא דטומאה דרבנן וא"ת והא מעת לעת אפילו בחולין טמא כשנעשו על טהרת הקדש כדאמר בסמוך קבלה מיניה רב שמואל ברבי יצחק בחולין שנעשו על טהרת הקדש והנך בתרייתא ליתנהו בחולין שנעשו על טהרת הקדש ואית להו דררא דטומאה טפי כדפרישית וי"ל לפי שרגילות הוא קצת שנעקר הדם לפני ראייתה לכך גזרו רבנן אף בחולין שנעשו על טהרת הקדש ואף לתרומה לאיכא דאמרי ומכל מקום לית להו דררא דטומאה משום דבשעה שעוסקין בטהרות אין שם ספק טומאה ואין לה להניח ולפרוש מלעסוק בטהרות שאינה יודעת מתי תראה אחרי כן: מאי לאו בין דקדש בין דתרומה. וא"ת ואמאי לא פריך ממתני' דמטמאה מעת לעת ונימא מאי לאו בין דקדש בין דתרומה וי"ל דפריך מהכא משום דנחית לפרושי אוכלין ומשקין והוה ליה לפרושי גם דקדש ואם תאמר ואמאי לא מייתי סייעתא מדתניא בפרק בא סימן (לקמן נג:) דמטמאה עצמה וקדשים למפרע דמשמע קדשים ולא תרומה וקשה לאיכא דאמרי אף לתרומה וי"ל דנקט התם קדשים משום דרשב"א פליג התם אף בקדשים: כשבדקה עצמה כשיעור וסת. לאו בדיקה לגמרי קאמר דבדיקה הויא לחורין ולסדקין כדאמר פרק כל היד (לקמן דף יד:) דהויא טפי משיעור. וסת אלא כלומר קנחה עצמה והוה מצי למימר בדיקה ממש לתלות דאפילו אחר זמן הוי ספיקא דאורייתא דמחייב לקמן בכל היד (שם) אשם תלוי ואפילו למאן דפטר היינו משום דבעי חתיכה משתי חתיכות אבל ספיקא דאורייתא משוי לה אלא דניחא ליה למנקט שיעור וסת ולשרוף (הג"ה. אף ברה"ר דבשמעתין של פרוזדור מוכיח דאין חילוק בין רה"ר לרה"י לטומאה דאתא מגופה) אבל לאחר זמן אע"ג דהוה ספק דאורייתא אין שורפין כדאמר בשמעתין דפרוזדור ולקמן בפרק האשה (דף ס:) אמרינן כל שבעלה באשם תלוי טהרותיו תלויות וכל שבעלה בחטאת טהרותיו טמאות ואיכא דאמרי כל שבעלה בחטאת טהרותיו תלויות אבל טמאות לא הוו:

בשעת הדחק. פירש רש"י בשני בצורת ולא דק דבפירקין (לקמן דף ט:): אמר דאפי' רבנן מודו בשני בצורת וי"ל דהאי בשעת הדחק היינו אדם שנגע במעת לעת שבנדה ועשה מעט טהרות לפני ראייתה ואחר הוראתו עסק בטהרות הרבה ולא דמי לשני בצורת כיון דמקודם לכן לא היתה שעת הדחק ואפי' בטהרות ע"י הוראת טעות ועוד י"ל שעת הדחק שהשואל הלך לו והיה טורח גדול לרדוף אחריו כדאמר בפרק אע"פ (כתובות דף ס:): רהט אבתריה תלתא מילי בחלא ולא אדרכיה: **דאפרשינהו** בלישייהו. אף על גב דאין הלחם קדוש אלא משקרמו פניו בתנור ונשחט עליו הזבח (מנחות עח:): מ"מ קרי להו תרומה לפי שיחדו אותה לקרות לה שם תרומה לאחר אפייה ושחיטת הזבח והיתה מופרשת בלישייהו ולא לאחר אפייה משום דבעודה עיסה יכול לעשותה עבות ונאות ונראה דקדושת (הפת) איכא עלייהו ואסור לשנותה בחלות אחרות כדמשמע סוף פרק קמא דנדריס (דף יב.). כחלת אהרן ובניו וכתרומתו מותרין ודייק הא כתרומת לחמי תודה אסור ומוקי דאפרשינהו בלישייהו ומדאסר הככר שהתפיס בלחמי תודה משמע דאיכא עליה קדושת הפת בעודה עיסה: **בשפחתו** של ר"ג. פירש רשב"ם דהיינו ר"ג הזקן דאמרינן בשילהי פ"ק דשבת (ד' טו.). הלל ושמעון גמליאל ושמעון נהגו נשיאותן לפני הבית ק' שנה ומיהו אין רגילות להזכיר סתם ר"ג אלא ר"ג הזקן ויכול להיות שזהו ר"ג דיבנה חבירו של רבי אליעזר ורבי יהושע: **נולד** לה ספק טומאה עד שלא גלגלה. פירוש נולד לה ספק טומאה הנוהגת אף בחולין קודם גלגול יכול לגרום לה טומאה ודאית ואין לאסור משום משמרת תרומותי דקודם גלגול אכתי לא פתיכא ביה חלה כמו המפריש חלתו קמח דלא עשה ולא כלום והפסד כהן נמי ליכא כיון דנולד לה ספק טומאה כבר משגלגלה תעשה בטהרה פירוש אם לאחר גלגול נולד לה ספק טומאה דלא שייך בחולין אלא בחלה תעשה בטהרה אע"ג דחלתה תלויה וליכא הפסד כהן אסור לגרום לה טומאה משום משמרת תרומותי וה"ה דאפי' נולד לה ספק טומאה דשייכא אף לחולין דאסור לגרום טומאה אלא דמפרש בברייתא איזה ספק אמרו בספק חלה דאפילו בספק טומאה דלא שייכא בחולין חלתה תלויה ואשמועינן חולין הטבולין לחלה כחלה דמו אבל אין לפרש דרישא נמי שנולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה איירי נמי בספק חלה דהיינו בטומאה דלא שייכא

בחולין ואע"ג דעדיין טהורה גמורה היא תעשה בטומאה ודאית דקודם גלגול אכתי לא איקרי טבולה לחלה ולא אסור משום משמרת תרומותי והפסד כהן נמי ליכא שיפריש עליה ממקום אחר דאין נראה דקרי ספק טומאה קודם גלגול כיון שטהורה גמורה היא ואם תאמר דאמר בעבודה זרה פ' רבי ישמעאל (דף נו. ושם) אין בוצרין עם ישראל העושה פירותיו בטומאה ויש פירוש שפירש רש"י בהם משום דאסור לגרום טומאה לתרומה משום משמרת תרומותי והשתא הלא אין קבע למעשר אלא עד שיקפה או עד שישלה והכא אמר עד שלא גלגלה תעשה בטומאה וי"ל דהתם אם הפריש אפילו קודם שיקפה או שישלה הוי תרומה כמו בהקדימו בשבלין אבל הכא אם הפריש חלה קודם גלגול הוי כמו הפריש חלתו קמח דאמר בהאיש מקדש (קדושין דף מו:) דלא עשה ולא כלום ולכך לא מיקריא טבולה לחלה (ועל פירוש הקונטרס קשה דבתוספתא דחלה מסיים בה הכי וכן פירות עד שלא נגמרה מלאכתן יעשו בטומאה משנגמרה מלאכתן יעשו בטהרה. גי') אי נמי יש לפרש דהתם נמי לא אסור משום משמרת תרומותי כפירש"י כיון דאכתי לא הוקבע לתרום אלא משום הפסד כהן אסור לה אבל הכא כבר נולד לה ספק וליכא הפסד

א

-

ז

דף

כהן ועוד דאפילו לא נולד לה ספק שרי לטמאותה וליכא הפסד כהן דחבר הוא ויפריש עליה ממקום אחר אבל התם איירי בעם הארץ שלא יפריש ממקום אחר וא"ת דבפרק הניזקין (גיטין דף סא.) תנן משאלת אשה לחברתה החשודה על השביעית נפה וכברה כו' אבל לא תבור ותטחון עמה משאלת אשת חבר לאשת ע"ה נפה וכברה ובוררת וטוחנת עמה אבל משתטיל למים לא תגע בהם ובעי בגמרא מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר אביי בדמאי הקילו ומשתטיל למים דהוכשרו לא תגע בהם אף קודם לישא רבא אמר בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן ופריך והא מדקתני סיפא משתטיל למים מכלל דרישא מיירי בלא הכשר ומאי טומאה וטהרה איכא ומשני אידי ואידי בהוכשר ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ומשתטיל למים היינו לישא וגלגול אלמא אוסר אביי ליגע כי הוכשר לברור ולטחון אף קודם גלגול ולישא אע"ג דאם הפריש קודם לישא וגלגול לא עשה ולא כלום (וי"ל) ולדידיה נמי צריך

לתרץ דהתם אסור משום הפסד כהן ובשמעתין ליכא הפסד כהן כדפרישית ולרבא דשרי לגרום טומאה קודם גלגול אע"ג דאיכא הפסד כהן צריך לתרץ אההיא דפרק רבי ישמעאל (ע"ז דף נו.) כתירוץ ראשון דהתם אסור משום משמרת תרומותי אבל בעיסה קודם גלגול לא מיקריא טבלה לחלה כיון דאם הפריש חלת קמח לא עשה ולא כלום אי נמי כמו שתירץ ר"ת שם דהתם בגיטין ליכא כי אם חשדא בעלמא אבל ההיא דאין בוצרין מיירי בודאי עושה פירותיו בטומאה ושם יש להאריך: **שלא** תאמר בהוכחות שנינו. פירש"י כגון שני שבילים ספק הלך בטהור ולדבריו צריך לומר שבאו לשאול בבת אחת דאי בזה אחר זה טהורין ונראה לפרש כי ההיא דתניא בתוספתא דטהרות (פ"ו) ב' שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהם ועשה טהרות והלך בשני ועשה טהרות אלו ואלו מוכיחים פירוש מוכיחים לטומאה דאיזה מהם נטהר ומשום לישנא דמוכיחים קאמר הכא בהוכחות שנינו: **וכולן** טהורים לבני הכנסת. פרש"י דקאי אמשאן כבד ואין נראה דבמשאן כבד נראה דטמא אף לחולין דאי אפשר שלא יסוט זה את זה אלא אמשאן קל קאי וכן משמע במס' זבין (פ"ג מ"ב) דקתני התם משאן קל טהורין לבני הכנסת וטמאין לתרומה והא דקתני הכא כולן טהורין לבני הכנסת אכל ענינא דטהרה דהתם קאי וא"ת דהכא קרי ליה בני הכנסת לחברים האוכלין חולין בטהרה ובפרק פסולי המוקדשין (בכורות לו:) גבי מומי בכור קאמר דהתרתם על פי ג' בני הכנסת והתם אפילו ג' הדיוטות כשרים וי"ל דהכא נמי מזכיר בני הכנסת לגריעותא כלומר שאינם אוכלין תרומה: **ומקפת** וקורא לה שם. הכא משמע דאפילו בשעת קריאת שם צריך הקפה וקשה דאמר בסוטה פרק כשם (דף ל.) רבי אליעזר אומר חלה ניטלת מן המוקף מן הטהור על הטמא כיצד ב' עיסות אחת טמאה ואחת טהורה נוטל שיעור חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה מעיסה טהורה באמצע בין שיעור חלה לעיסה טמאה כדי ליטול מן המוקף והתניא כביצה ומשני הך ברייתא סברה חולין הטבולין לחלה לאו כחלה דמו ולהכי לא אתי כביצה דהוי שני ומטמא לשיעור חלה והשתא מ"מ קשה כשיקרא לה שם חלה יהיה שלישי אלא משמע דבשעת קריאת שם ירחיק מעט שיעור חלה שלא יגע בכביצה וחשיב שפיר מוקף כיון דלפני קריאת שם היתה מחוברת וי"ל דהתם מיירי כשיש הרבה מעיסה טהורה ולא שיעור חלה גרידא כדקתני ב' עיסות אחת טהורה ואחת טמאה ורוצה להפריש קצת מן הטהורה כדי לתקן עצמה ואף הטמאה הלכך כיון דחולין הטבולין לחלה לאו כחלה דמו לאו האי ביצה דהוא שני מטמא העיסה הטהורה וכי יפריש ממנה חלה ויקיף לה אין בכך כלום והא

דפסקינן לקמן כר' אליעזר דאמר הסל מצרפן לחלה ולא בעי נגיעה היינו להתחייב בחלה אם לש פחות מכשיעור דהכי תנא במסכת חלה (פ"ב מ"ד) העושה עיסתו קביים ונגעו זה בזה פטורין מן החלה עד שישוכו ר"א אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן וכן משמע באלו עוברין (פסחים מח:): והשתא אתי שפיר דר"א גופיה מצריך נגיעה בשעת קריאת שם בפרק כשם (סוטה דף ל.) ונכון בפסח להגיע כל המצות (בסל) כשמפרישין אחת על כולן דאין הסל מצרפן לכך ואע"ג דאמרינן בפ"ק דביצה (דף ט.) ובבכורות בפרק עד כמה (דף כז.) אמרינן תרומת חוצה לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש אע"ג דאין מוקף למה שאכל כבר היינו בעיסה שנילושה יחד והיתה כבר מחוברת הקילו בתרומת חוצה לארץ וצ"ע אי חשוב מוקף בנגיעה גרידא בלא צירוף הכלי או בלא נשיכה דנותן פחות מכביצה באמצע מצינן למימר דהיינו נשיכה: והאי טבול יום כיון דודאי לא מטמא חולין לא גזרו עליו משום חולין הטבולין. ותימה דהכא משמע דאין שני פוסל בחולין הטבולין לחלה ובברייתא נמי קתני ובשלישי טהור בחולין משמע דכ"ש דאין שני פוסל בחולין שנעשו על טהרת תרומה כדאמר בסמוך דמשמע דקילי מחולין הטבולין לחלה ובפרק שני דחולין (דף לג:) אמרינן דשלישי נוהג בחולין שנעשו על טהרת תרומה ובפרק כשם (סוטה דף ל.) שהבאתי לעיל מוכח דשני עושה שלישי בחולין הטבולין לחלה למ"ד כחלה דמו וי"ל דטבול יום קיל טפי דאין צריך רק הערב שמש והא דתניא בברייתא דשלישי טהור בחולין היינו שלישי דטבול יום אי נמי ה"פ כיון דשלישי טהור בחולין דעלמא לא גזרו חכמים בחולין הטבולין לחלה ליטמא מטבול יום ולכך פריך מיניה טפי אנשען ולא פריך מיניה אכל שלישי דנוהג בחולין הטבולין לחלה משום דנשען נמי טומאה קלישא הוא ומטמא אפילו משא קל כדפרישית לעיל: **הנח** מעת לעת דרבנן. אע"ג דנשען נמי דרבנן טומאת מעת לעת קיל טפי שאין שום ספק טומאה בשעה שעוסקת בטהרות:

ב

-

ז

דף

שמותי הוא. פירש"י שברכוהו וקשה דמסתמא לא היה מזכיר לשון שמתא ובמעשה גופיה דפרק הזהב (ב"מ דף נט:) אינו מזכיר אלא לשון ברכה ופירש ר"ת ורשב"ם דשמותי הוא היינו דהוה מתלמידי שמאי וכן

איתא בירושלמי פרק קמא דתרומות דתנן סאה של תרומה טמאה שנפלה לתוך מאה של תרומה טהורה ב"ש אוסרין ובית הלל מתירין לאחר שהודו א"ר אליעזר תירום ותשרף מי הודה למי וקאמר ב"ש לב"ה א"ר אסי מתניתין אמרה כן לאחר שהודו אמר ר' אליעזר יתרום ותרום ותשרף ורבי אליעזר לאו שמותי הוה בתמיה וכן מפרש באלפא ביתא דרבי מכיר: **רבי** אליעזר אומר הרי היא בחזקת טהרה. מכאן משמע אשה שספרה ז' נקיים ובדקה יום ראשון ויום ז' ומצאה טהורה דחשיב ספירה רק שבדקה עצמה יום שפסקה בו לערב והפסיקה בטהרה ודוקא יום ז' אבל יום ח' לא ומיהו לכתחלה [לא מועיל] וצריכה לבדוק בכל יום: **משום** דקילי. אבל תוך כלי פוסל אוכלין דתרומה משום דהוי מ"ח דבר (שבת יג:): האוכלין והכלים שנטמאו במשקין:

א

-

ח

דף

ועל היין בן מ' יום. פרש"י דקודם לכן הוי יין מגתו אע"ג דאמרי' בהמוכר פירות (ב"ב דף צז.) יין מגתו אם הביא כשר בן מ' יום לכתחילה נמי יביא אפילו יש הרבה מיין אחר: **יש** להן ביעור ולדמיהם ביעור. אע"ג דשביעית תופסת דמיה יש חילוק בביעור בין דמיה לעצמה כדתנן בפ"ב דשביעית ר' מאיר אומר דמיה מתבערים עד ר"ה אבל הן מתבערין עד הפסח: **קטף**. פירש רש"י שם העץ וכן בברייתא פ"ק דכריתות (דף ו.) רשב"ג אומר הצרי אינו אלא שרף מעצי הקטף ושרף עצמו נקרא קטף על שם העץ כדאמר הכא דיש בו שביעית ובסמוך נמי אמר דקטפו זהו פריו וצרי ולוט (בראשית לז) מתרגמינן קטף ולוטא ומה שפירש"י דאינו עושה פירות אלא שרף נוטף ממנו וזהו פריו אינו למאי דמוקי ליה ר' זירא בסמוך בקטפא דפירא: **ואמר** רבי פדת מאן תנא כו'. ואם תאמר דבפרק קמא דברכות (דף ה:): אמר ליה ר' יוחנן לרבי אלעזר אי משום בני דין גרמא דעשיראה ביר משמע דלרבי אלעזר לא היו לו בנים ויש לומר שאחרי כן נולד לו או היו לו בנים הרבה ומתו מקצתם ואמר ליה רבי יוחנן כך כדי לנחמו: **מאן** תנא דאמר קטפא פירא ר' אליעזר. ואם תאמר במאי פליגי אי ביעורו והנאתו שוה מאי טעמא דרבנן דאפי' עצים הוו אסירי בשביעית אי לאו דאין הנאתו וביעורו שוה ואי אין הנאתו וביעורו שוה לא אסור בשביעית ואין סברא לומר דפליגי אי הנאתו וביעורו שוה

אי לאו ויש לומר דודאי הנאתו וביעורו שוה ולפי שאינו כי אם לחלוחי העץ שרו רבנן דבטל אגב העץ ורבי אליעזר סבר דהנאתו חשיבא והוי פירי: **ואבוך** אמר הלכה כר"א בד'. אע"ג דר' יוסי קאי כוותיה דבהגוזל קמא (ב"ק דף קב.) אית להו דשביעית נוהגת בעצים וא"כ כ"ש קטפא ומשום דרבי יוסי קאי כותיה לא חשיב ליה עם הנך דטעמא דר' יוסי משום דלא בעי הנאתו וביעורו שוה ולא קיימא לן כוותיה אלא אין שביעית נוהגת בעצים דר' יוסי נמי מודה דקטפא לאו פירא הוא לענין ערלה: **מפני** שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת. הקשה הר"ר יעקב מאורליני"ש ונכלליה מכלל דהכי פריך פרק תפלת השחר (ברכות דף כט.) אהא דאמר שמואל כל השנה מתפלל הביננו חוץ ממוצאי שבת מפני שצ"ל הבדלה בחונן הדעת ופריך ונכלליה מכלל וי"ל דהתם פריך משום דלא ישנה אדם משום הבדלה מכמו שהוא מתפלל כל השנה [כיון דסבר דכל השנה מתפלל הביננו] אלא יכלול בהביננו והכא קאמר ר' חנינא [כיון דס"ל דכל השנה אינו מתפלל הביננו א"כ] במוצאי יוה"כ מפני טורח תענית לא ישנה מכמו שהוא מתפלל כל השנה כדי שיאמר הבדלה בחונן הדעת:

דף - ח ב

והא קשיש מיניה טובא. ר"א מרבי חנינא פרש"י שר' חנינא היה בנו של ר"ג דיבנה וכ"נ דבפרק המפלת (לקמן דף כג.) א"ר חנינא בן גמליאל נראין דברי ר"מ בבהמה ובחיה וא"ת והא בת"כ (פ' אמור) גבי פנחס איש הסתת שעלה גורלו להיות כ"ג כו' אמר ר' חנינא בן רבן גמליאל וכי סתת היה והלא חתנינו היה וחורש היה ואי בן ר"ג דיבנה היה היאך היה לו חתן כ"ג והלא היה אחר החורבן וי"ל דלאו חתנינו ממש קאמר אלא חתן אבותיו וכן משמע דלא אמר חתני אלא חתנינו היה: **בקטפא** דפירא מודו ליה דתנן א"ר יהושע כו'. וא"ת [א"כ] אמאי אוקי רבי פדת מתניתין כר"א כיון דרבנן מודו בקטפא דפירא ואי משום דבעי לאוקומי בכל מיני קטף אפי' בדגווא מ"מ היכי קאמר ליה ר' זירא חזי דמשתריא קטפא לעלמא הא ודאי אמת הוא דקטפא דגווא שרי דאף ר' זירא מודה דאין הלכה כר"א אלא בד' וליכא למימר דאתי למטעי ולמשרי אף קטפא דפירא מדלא מוקי רבי פדת מתני' בקטפא דפירא ודברי הכל מכלל דסבר

אף בקטפא דפירא רבנן הוא דשרו הא לא אתי למטעי דהא חזינן במשנה שאוסר רבי יהושע שרף הפגים וי"ל שיטעו ויסברו שרבי יהושע שמעתי קאמר וליה לא ס"ל מדלא מוקי ר' פדת מתני' כוותיה ובקטפא דפירא ואפשר דר' פדת סבר דקטפא דפירא שרי ור' [יהושע] קאמר שמעתי וליה לא סבירא ליה: **מאן** חכמים (א"ר יוחנן) ר"א. אע"ג דתנא בלשון חכמים ניחא ליה לאוקומי כר"א ולא לימא ג' מחלוקות בדבר:

א

-

ט

דף

קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה. וא"ת דבפרק בנות כותים (לקמן לו:). אמר דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד ופריך ונימא דמה מחמת עצמה ולא מחמת אונס ומשני מטהר אני בולד שכן יש לו טהרה אחרי כן מה שאין כן באונס והשתא והא בלידת רוח אין טהרה ויש לומר דפריך אואי בעית אימא דקאמר התם ולד אין לך אונס גדול מזה: **הא** ליכא חרדה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא. [כי הגיע שעת וסתה] וא"ת ודלמא לעולם וסתות דרבנן ומיירי דהשתא בדקה עצמה ומצאה טמאה וכי איכא חרדה טהורה למפרע ולא מטמאינן אלא משעה שמצאה טמאה ואילך **הא** ליכא חרדה ובדקה אחרי כן ומצאה טמאה משעת וסתה דהכי אמרינן פרק כל היד (לקמן דף טו.). למ"ד וסתות דרבנן [בדקה אחרי כן] ומצאה טמאה טהורה וסתות דאורייתא אפילו בדקה ומצאה טהור טמא דאורח בזמנו בא (וי"ל דסמיך ארישא דתנא פ' בנות כותים (לקמן לט.). הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא ומיהו קשה דבפרק כל היד (שם דף טז.) מוכיח מהכא דסבר רבי מאיר וסתות דאורייתא ואיכא מאן דלא מפרש התם רישא כר' מאיר ואם כן דלמא ר"מ פליג ארישא) וי"ל דדייק מדקתני מסלקת הדמים משמע הדמים הידועים בה והמבוררים לבא אלמא וסתות דאורייתא: **לפיכך** דרבי מאיר למה לי. השתא לא' בעי לשנויי [מהו דתימא] דתרתני בעי רבי מאיר קמ"ל לפיכך דבחד סגי דאין סברא שלא תהא מסולקת בדמים אלא ע"י שני דברים אבל על ר' יוסי ס"ד שתהא מסולקת באחד מב' דברים או בזה או בזה: **ונוגע** טמא. וא"ת והלא מזין עליו נמי בעי טבילה והערב שמש כמו נוגע וי"ל דמ"מ הוי חדוש שזה בא לו טומאה על ידי הזאה וזה בא לו טהרה ע"י הזאה א"י

בטהור שמזין עליו בחנם קאמר הכא וכרבנן דפ"ק דיומא (דף יד.) דתניא טהור שנפל עליו הזאה טמאתו דברי רבי עקיבא ורבנן אמרי ק"ו על הטמא טהור על הטהור לא כ"ש : מאי מזה נושא. וא"ת ומנ"ל לאפוקי קרא ממשמעותיה וי"ל מדכתיב והזה הטהור על הטמא משמע שהוא טהור לעולם ואע"ג דדרשינן נמי (ביומא דף מג:) הטהור מכלל שהוא טמא לימד על טבול יום שטהור בפרה תרתי ש"מ : [ה"ג א"נ כיון דצורך מצוה הוא נוגע סברא הוא דטהור] (בחי מזין עליו) ע"כ ודוחק] (א"נ) : נוגע ונושא דטמא היינו בחנם אבל כדי להזות על הטמא לא : ועוד מזה בעי כבוס. בפי יוצא דופן (לקמן דף מב:) מפורש מה שמקשים על זה מנבלת בהמה טמאה :

ב

-

ט

דף

כל שקורין לה אמא אמא ואינה בושה. ובירושלמי פריך וכי בדעתה תלויה הדבר ומשני כל שראויה לקרותה אמא : ימי טומאה וימי טהרה. פרש"י שבעה ימי נדות ושלשה ימי זיבה אך קצת דוחק דקרי לאחד עשר יום ימי טומאה ולקמן תנן בפרק בנות כותים (דף לח:) כל י"א יום בחזקת טהרה וקרא נמי קרי להו בלא עת נדתה ור"ח גריס אמר רבא אמר רב חסדא כ"ג : זקנה שעברו עליה שלש עונות. פירוש סמוך לזקנתה ועוד עברו עליה שלש עונות דיה שעתה והא דתנן (לעיל דף י.) במה אמרו דיה שעתה בראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת היינו כי ראתה בשניה בסוף שלשים : פיחתה והותירה. פרש"י כגון לצ"א לצ"ב ולצ"ג לאו דוקא בענין זה דהא לקמן בפרק האשה (דף סד.) פליגי בה רב ושמואל. בראתה בט"ו לחדש זה וט"ז לחודש זה וי"ז לחדש זה אי קבעה וסת לדילוג ומיהו למאי דפריש התם דדוקא ברואה לדילוג לחדש אבל ראתה היום ואחר ט"ז יום ואחר י"ז ימים לא קבעה וסת לדילוג אתי שפיר :

קחזיא בעונות מאי. פרש"י דמבעיא ליה אי חזיא לסוף לי שלאחר הפסקת ג' עונות ראשונות אם מטמאה מעת לעת דכיון דהוחזקה לרואה קודם הפסקת ג' עונות ראשונות הרי היא כהגיע זמנה לראות וככל אשה שעברו עליה ג' עונות דאין דיה שעתה אלא בראשונה ודוקא בחזרו ועברו עליה שלש עונות שניות דיה שעתה כר"א ואע"ג דלא חזינן דמיירי ר"א בעונות שניות אלא בעונות ראשונות מיהו מודה דדיה שעתה בשניות [עד שתתחזק] או כרבי או כרשב"ג ואע"ג דרישא רבי היא סיפא רשב"ג דלרבי כי חזיא לסוף עונות שאחר הפסקת שלש עונות (ראשונות) מטמאה מעת לעת ודמיה להגיע זמנה לראות וכי חזרו ועברו עליה שלש עונות שניות נמי מטמאה מעת לעת דכיון דתרתני זימני חזיא בהפסקה איגלאי מילתא לרבי דשינוי וסת הוא ולא סילוק דמים שאין זו צריכה להתחזק בדמים ולפי' זה הא דתניא (לעיל דף ז:): זקנה שעברו עליה שלש עונות שניות דדיה שעתה אתיא דלא כרבי דלרבי מטמאה מעת לעת כאילו חזיא לסוף עונה וכן פי' רשב"ם בפרק אחרון (דף סח.) ואין נראה דלא היה להש"ס להסתפק בזה והיה לו לפסוק מדרישא רבי סיפא נמי רבי ובחזיא לסוף עונה נמי דיה שעתה כמו בחזרו ועברו עליה שלש עונות לכך נראה דאפילו מטמאה מעת לעת כי חזיא לסוף עונה שלאחר הפסקת שלש עונות ראשונות כהפסקת שלש עונות שניות דהויא מסולקת בדמים דיה שעתה אפילו לרבי כיון שלא הגיע זמנה לראות [ואין חילוק בין לא הגיע זמנה לראות לזקנה] וההיא ברייתא דזקנה נמי רבי היא וצ"ע בהגיע זמנה לראות ועברו עליה שלש עונות שניות לר"א מי אמרינן דיה שעתה כמו בזקנה לרבנן ומדלא אשמעינן בהגיע זמנה לראות דהוי דיה שעתה עד הפסקת שלש עונות שלישיית דהויא רבותא טפי מבלא הגיע זמנה לראות אין להוכיח דאפילו ראתה סוף שלש עונות שניות מטמאה מעת לעת דמצינו למימר דמשום הכי אשמעינן בלא הגיע זמנה לראות דאפילו הכי מטמאה בשלישית מעת לעת: ברוב ספרים גרסינן וכשהגיע זמנה לראות פעם ראשונה דיה שעתה שניה מטמאה מעת לעת מני רבי היא ושבוש הוא ולא גרסינן ליה אלא ה"ג מני רבי היא ומוכח מרישא מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות דקתני שלישיית הרי היא ככל הנשים והיינו משום דבתרי זימני הוי חזקה ובההיא דמיתחזקא לא מטמאה מעת לעת דאילו לרשב"ג עד ראייה רביעית לא הויא ככל הנשים אבל סיפא דהגיע זמנה לראות דשניה מטמאה מעת לעת אתי ככולי עלמא דבראייתה ראשונה הוחזקה כדתנן במה אמרו דיה שעתה בראיה

ראשונה כו' ומתניתין ע"כ אתיא כרשב"ג דבפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סד:) אמרינן וסתות ושור המועד סתם לן תנא כרשב"ג אבל כרבי לא סתם לן תנא ועוד אי מסיפא דייק ורישא כרשב"ג תקשי רישא רשב"ג וסיפא רבי וא"ת דהכא אמר דבההיא ראייה דמחזקינן לה לא מטמאה מעת לעת ובפרק אלו הנשרפין (סנהדרין דף פא:) גבי מי שלקה ושנה אמר דאין עבירות מחזקות אחר שעבר שתי עבירות מיד כונסין אותו לכיפה אליבא דרבי וי"ל דהתם כיון שהוחזק לעבירה מה לנו להמתין עד שיעבור פעם שלישית אבל הכא חכמים תקנו מעת לעת אם תראה אחר שהוחזקה לראות: **רבי** יוחנן אמר טהור. משמע הא כתם שאחר שלישי טמא דהיינו כרבי ובשלהי פרק הבא על יבמתו (יבמות דף סד:) אמר ר' יצחק בר' יוסי אמר רבי יוחנן גבי מלה בנה ראשון כו' כרבן שמעון בן גמליאל וי"ל דהתם מסיק דר' יצחק סומקא לאו בר סמכא הוא אי נמי כל הך סוגיא קיימא אברייתא דלעיל דאתא כרבי:

דף - ב

וכי מה בין זו לבתולה שדמיה טהורין. דאם נשתנו מראה דמיה למחרת מראיית שעת תשמיש טמאה ואילו מצאה כתם לאחר תשמיש טהורה כדאי' בפ' האשה (לקמן דף ס.) תולה בבתולה שדמיה טהורין ומדלא מפליג משמע אפילו הדם משונה טהור ומשני הכא אין שירפה של טהרה מצוי דאם הכתם בא מגופה טמאה ודאי אבל התם שירפה של טהרה מצוי לכך טהורה דאיכא למימר האי כתם מעלמא בא ואפילו אי אתא מגופה איכא למימר דם בתולים הוא (ואיכא למימר) ולא חיתה עדיין המכה: **אמר** רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק. משמע שהיה רבו ובפרק זה בורר (סנהדרין דף כו.) קרי ליה ר"ל לר"ש בן יהוצדק רועי בקר ולא היה מוחה ר' יוחנן על כבוד רבו ואומר ר"ת דתרי הוו: **רוקה** בשוק טהור. פ"י בשוק שאין ידוע אם ראתה אם לאו אין להחזיקה כרואה כיון שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה שלשה פעמים ומיירי אפילו בבת ע"ה אבל בבית ידוע אם ראתה אם לאו: **למהוי** דבריו של אחד במקום שנים. וא"ת ודילמא ר"ש בן יהוצדק סבר לה כרשב"ג דבג' זימני הוי חזקה וחזקיה נמי מודה דלרשב"ג כתמה טהור וי"ל דרוקה ומדרסה קיל טפי מבכתמה מדמספקא ליה בכתם אי טמא אם לאו וכיון דקיל טפי אי ס"ל

כרשב"ג הי"ל לטהר רוקה ומדרסה עד פעם רביעית: הרי הן בחזקת טהרה. וא"ת במתניי דקתני צריכה להיות בודקת חוץ מן הנדה כו' אמאי לא מפקא מי שלא הגיע זמנה וההוא דבנות כותים (לקמן דף לח:): דכל י"א בחזקת טהרה ומפרש בגמרא לענין שאינה צריכה בדיקה וי"ל דלא מפרש במתניי אלא הנהו דאינן צריכים בדיקה מחמת דאין קפידא בראייתם דנדה בלאו הכי טמאה ויושבת על דם טוהר אפילו אם תראה לעולם טהור אבל לא הגיע זמנה לראות וי"א דאינה צריכה בדיקה מחמת דמסולקין בדמים לא קתני: **פתחת** בתרי וסיימת בחדא. וא"ת והא במתניי נמי ד' נשים קתני במה אמרו דיה שעתה וי"ל דהתם ליכא למיטעי אבל הכא איכא למיטעי ולומר מעוברת והיא מניקה: **דהויא** מניקה ואיעברה. וא"ת והיכי איעברה בלא ראייה והא אמרינן בשלהי המפלת (לקמן לא:): דאין אשה מתעברת אלא סמוך לטבילתה או לוסתה. וי"ל דרוב פעמים כן. הוא וזימנין דמיתרמי ומיעברה א"נ בימים שהיא רגילה לראות אין מתעברת אלא סמוך לטבילתה או סמוך לוסתה: **דיין** כל ימי עיבורן. משמע אפילו רואה כמה פעמים ואף על פי דבלא הגיע זמנה לראות אמר לעיל שלישית מטמאה מעת לעת היינו משום דכיון שהוחזקה לראות בטל הסילוק אבל הכא מעוברת ומניקה המסתלקין עדיין קיימים ואפילו לא נסתלקו בתחלה מסתלקין והולכין בסוף וא"ת מ"ש דלא הגיע זמנה לראות לא בעיא בדיקה ומעוברת ומניקה בעיא בדיקה כדקתני במתניתין צריכה להיות בודקת אכולהו וי"ל דכל זמן שלא הוחזקה היא מסולקת בדמים יותר מכולן:

א

-

יא

דף

אלא לקפיצות והתניא כו'. פרש"י לקפיצות לחודייהו וקשה דאם כן לישני בסמוך לא קבעה וסת לימים אלא לקפיצות לחודייהו ולמה חוזר מסברתו ובסמוך נמי דפריך. לימים פשיטא לישני דלא קבעה וסת לקפיצות לחודיה כדקס"ד מעיקרא ונראה לפרש אלא לקפיצות אף לקפיצות דהיינו לימים עם קפיצות אבל קפיצות לחודייהו פשיטא להש"ס דלא קבעה: **קפצה** וראתה. ג' זימני גרסי כדאמרינן [בהבא על יבמתו] (יבמות דף סד:): דבוסתות סתם לן תנא כרשב"ג לקמן פרק האשה (דף סג.) דתנן אין האשה קובעת וסת עד שתקבענו ג' פעמים:

ממעין סתום. פירש רש"י כגון דחזאי ריש ירחא וריש ירחא וכ"ה בירחא וריש ירחא ומעין פתוח כגון שהראיות הראשונות של וסת היו בתוך ימי נדה (או כ"ה בירחא וריש ירחא) או ריש ירחא וה' בירחא וכן בשניה ובשלישית חזאי חמש בירחא ולא חזאי ריש ירחא וא"ת ולרב פפא דמפרש שילהי בנות כותים (לקמן דף לט:) ריש ירחא וחמש בירחא תרי זימני ובשלישי חמש בירחא ולא חזאי ריש ירחא דקבעה לה וסת בה' בירחא ברביעית קשה אליביה מתניתין לרבי יוחנן וי"ל דאיהו יפרש מעין פתוח דחזאי שלשה זימני ריש ירחא וחמש בירחא ולמאי דפריש לקמן דר"פ איירי דחזאי ג' זימני ריש ירחא וחמש בירחא דהאי נמי מקרי מעין סתום יפרש מתניי מעין פתוח כפירוש אחר דרש"י דפירש שראתה א' ב' ג' ד' רצופים בג' חדשים ראשונים:

ב

-

יא

דף

אלא לרב דאמר מעין אחד הוא תבדוק. הוה מצי לשנויי דרב מוקי במבקשת לישב אלא דניחא ליה לשנויי אליבא דתרוייהו מתניי בענין אחד: **אפילו** הכי מימי טהרה לימי טומאה לא קבעה. ואין להקשות לר"א דאמר כל אשה שעברו עליה ג' עונות כו' תבדוק בימי טהרה שמא תפסוק ג' עונות דהכי נמי מימי טהרה לימי טומאה לא מקרי הפסקה: **ומשמשת** בעדים. אארבע נשים ואאשה שיש לה וסת קאי: **שלא** פסקה מחמת תשמיש. דכל פעם שמשמשת רואה אפילו תשמיש מופלג מחבירו חדש או שלשה חדשים הוי דם תשמיש וטהור כדאמר בפ' בתרא (לקמן סה:) מעשה ונתן לה רבי ד' לילות מתוך שנים עשר חדש וכי שמשה בלילה וראתה למחרתו או בלילה שלאחר כך בלא תשמיש טהורה אבל אם ראתה יום שני לשמושה טמאה כדקאמר עבר עליה לילה אחת בלא תשמיש כו' וביום תשמיש נמי אם נשתנו מראה דמים שלה משל אמש טמאה ואם פסקה מחמת תשמיש וראתה אחרי כן אפילו באותו יום בין בתשמיש בין בלא תשמיש טמאה דודאי חיתה המכה וכלו בביאה ראשונה כל דמי בתולים ואפילו לרב אשי דאמר בפרק בתרא (שם סד:) בעל ולא מצא דם וחזר ובעל ומצא דם טהורה היינו משום דאימא בביאה ראשונה בעל בהטייה כשמואל אבל הכא דבביאה ראשונה מצא דם ובשניה לא מצא דם ודאי חיתה המכה: **כל** הנשים בחזקת טהרה

לבעליהן. פירשתי לקמן פ"ב (דף טו.): **חדא** מכלל חברתה איתמר. פי רשב"ם דהך דהכא איתמר מכלל ההיא דלקמן ואין נראה דבהיא לא פירש שמואל דאיירי בעסוקה בטהרות אלא רבא דייק בפירקין מדלא מפליג ליה רבי ירמיה בר אבא לרבי זירא ביש לה וסת לטהרות בעיא בדיקה לבעלה לא בעיא בדיקה אין לה וסת לבעלה נמי בעיא בדיקה ש"מ קסבר שמואל כל לבעלה לא בעיא בדיקה לכך נראה לפרש דההיא איתמר מכלל הך דהכא ומשום דרבי ירמיה בר אבא הוה ידע מהך דהכא דאף אין לה וסת לא בעיא בדיקה לבעלה לא מפליג לרבי זירא הכי: **תניא** נמי הכי כו'. אבל לבעלה מותרת וא"ת ודילמא דוקא ביש לה וסת איירי וי"ל מדתני סיפא אבל הניחה בחזקת טמאה מכלל דמיירי באין לה וסת דאי ביש לה וסת דוקא הי"ל לפלוגי בדידה אפילו אם הניחה בחזקת טהורה אם אין לה וסת כו' אלא משום דאף באין לה וסת לא משכחת טמאה לבעלה אלא בהניחה בחזקת טמאה ובסמוך בברייתא דחמרין ופועלין כו' דקתני נמי אבל הניחה בחזקת טמאה אע"ג דביש לה וסת מיירי היינו משום דבהניחה בחזקת טמאה אשמועינן אפילו ערה טמאה עד שתאמר טהורה אני אבל הניחה בחזקת טהורה באין לה וסת היכא דערה לא בעיא בדיקה דכיון דבא מן הדרך מסתמא תובעה ואמרינן לקמן (דף יב.) כיון שתבעה אין לך בדיקה גדולה מזו וה"ר יהודה בן הר"ר י"ט כתב דרישא דברייתא זו הכי שנויה בתוספתא מעוברת ומניקה בועלה טהור פירוש אפילו לרבי עקיבא דאמר לעיל ברואה דם דמטמאה בועלה למפרע וכל אשה שיש לה וסת וכן שאר כל הנשים פי' דאין להן וסת דאין סברא לפרש בתולה וזקנה דאם כן הוה תני להו בהדי מעוברת ומניקה דרישא מטמאות במגע פירוש לטהרות וטהורות לבעליהן אלמא ברייתא מיירי דאין לה וסת:

א

-

ב

דף

בעי ר' זירא אשה מהו שתבדוק. פי' לפני תשמיש: **לבו** נוקפו ופורש. פר"ח כיון דרואה אשתו בודקת מחשב שאם לא הרגישה לא היתה בודקת לפי שיודעת שחכמים לא תקנו לבדוק: **כדי** לחייב בעלה חטאת. הכא נמי הוה מצי למיבעי מהו שתבדוק קודם תשמיש ותניח העד עד הבקר כדי לחייב בעלה חטאת אלא דכבר השיב לו שאם תבדוק לפני תשמיש לבו נוקפו

ופורש : **צנוע** לא מיקרי רשע לא מיקרי. בתמיה וא"ת בריש כתובות (דף ג:) דאמר משום צנועות ומשום פרוצות כיון דקרי להו צנועות הנהו דלא עבדי הכי אמאי קרי להו פרוצות וי"ל דהתם קרי להו צנועות כדאמרין התם זמנין דלא אניס וסברה דאניס ואע"ג שבדין היה לה לתלות שאין אניס דרוב העולם אינן אנוסים ופרוצות משום דזימנין דאנוס פירוש פעמים דיודעת שהוא אנוס ואמרה דלא אנוס ולי"ג התם וסברה : **אשה** שאין לה וסת אסורה לשמש עד שתבדוק. ובעסוקה בטהרות איירי וא"ת מאי קמ"ל מתניתין היא (לעיל יא.) ובשעה שהיא עוברת לשמש את ביתה וליכא למימר דאתא לאשמועינן דאע"ג דאין לה וסת דמותר לקיימה על ידי בדיקה כר"ח בן אנטיגנוס וכן פירש רש"י לקמן דהלשון משמע דלא בא להשמיענו היתרא אלא להשמיענו שצריכה בדיקה וי"ל דקמ"ל באין לה וסת דאפילו ישנה צריכה בדיקה : **בין** ישנות. פי' דליכא איסור נדות אבל אסור לבא על הישנה כדאמר בנדרים (כ:) א"נ הכא לא לגמרי בישנה איירי אלא אינה ערה כל כך שתדע להשיב אם היא טהורה אם לאו : שמואל במאי מוקי לה וא"ת ולוקמה באינה עסוקה בטהרות ויש לומר דדייק מלישנא יתירא דקתני נשיהם להם בחזקת טהרה ואמאי איצטריך תו למיתני ובאין ושוהים עמהם אלא לגלויי דאיירי דעסוקה בטהרות ובפי"ב (לקמן דף טו.) דקתני כל הנשים בחזקת טהרה וקתני בתר הכי והבאין מן הדרך נשיהם להם בחזקת טהרה וקתני תרתי אע"ג דאינה עסוקה בטהרות איירי התם אשמועינן דאין לחלק בין באין מן הדרך לבני העיר וא"ת בלא שמואל תקשי מתניתין דמצרכת בדיקה בעסוקה בטהרות אברייתא דהכא וי"ל דפריך לשמואל אפילו בישנה באין לה וסת אבל מתניי לא מיירי בישנה וכן פי' רשב"ם. [א"נ ממתניי ה"מ לדחוקי ולאוקומי באין לה וסת ודיה שעתה לא קאי אלא אצריכה להיות בודקת ותו לא אע"ג דפשטא דמתניתין ביש לה וסת כדפריך לעיל והא מתניתין ביש לה וסת עסקינן] : **כיון** שתבעה. פירוש כיון שבא מן הדרך מפייסה ותובעה לתשמיש ואי חזיא כבר רמיא אנפשה שהרגישה בשעת ראייה וזוכרת אבל אם לא בא מן הדרך אסור בערה לפי שאינו מאריך בפיוס של תשמיש אלא בא עליה מיד ולא רמיא אנפשה לאזכורי שהרגישה : **מהו** למעבד כי הא מתניתא. פי' רש"י כי הא מתניתא דבעיא בדיקה או תביעה וקשה דבערה דוקא מצריך בדיקה ואם כן מאי קא מהדר ליה דמגניא באפיה דבתביעה לא מגניא באפיה ועוד אי לבעלה גרידא קבעי כדמשמע דלבני בבל היה שואל הא פשיטא דאמר לעיל (דף יא:) כל לבעלה לא בעיא בדיקה וגם אין להחמיר לבדוק דא"כ לבו נוקפו ופורש כדאמר לעיל ואי בעסוקה בטהרות קבעי פשיטא שצריכה בדיקה

כדתנן ובשעה שהיא עוברת לשמש ביתה כו' ותו למה תולה בעייתו
בברייתא זו כיון דמתניתין נמי מצרכה בדיקה לטהרות ונראה לפרש מהו
למעבד כי הא מתניתא דלא מצרכה מידי בישנה דשמא אף לבעלה גרידא
צריך להקיצה ולתובעה והא דאמרינן לעיל דאפילו באין לה וסת לא
בעיא בדיקה לבעלה בישנה מ"מ דילמא תביעה בעיא אי נמי לעיל איירי
כשהוא בעיר דאם איתא דהיתה טמאה הוה אמרה ליה קודם לכן אבל
בבא מן הדרך איכא למיחש ומתני' דפ"ב (לקמן טו.) דבאין מן הדרך
נשיהם להם בחזקת טהרה איכא נמי למימר דהיינו דלא בעו בדיקה אבל
בעו תביעה אי נמי בערות דווקא אי נמי ביש לה וסת :

דף יב - ב

אמר ליה מגניא באפיה. פירוש אם צריך להקיצה עד שתתיישב דעתה
להשיב אם טהורה היא אם לאו : **מי** מצריכי לכו בדיקה. פירוש להקיץ
אתכם עד שתתיישב דעתכם להשיב אם טהורה היא וכגון שהיו באין מדי
שבת או מדי חדש אבל לא לזמן מרובה כדאמר לקמן (דף טו.) והוא שבא
תוך ימי עונתה אבל יותר יש לחוש שמא ראתה בינתיים : **לא** פירות. נכסי
מלוג שאכל ולא דין פירות דהיינו פרקונה ואיירי בין הכיר בה ובין לא
הכיר בה דבלא הכיר בה הוי מקח טעות ומחלה ליה דניחא לה דניפוק
עלה שמא דאישות כדאמרינן גבי אילונית בפרק איזהו נשך (ב"מ דף סז.)
ובהכיר בה נמי אין לה כלום כדאמר ביש מותרות (יבמו' פה :) בשניו'
לעריות שהיא מרגילתו משום דזרעה כשר : **כיון** דלא חזיא לביאה לית
לה כתובה. אע"ג דאיכא מאן דאמר בפ' בנות כותים (לקמן דף לט.) אפילו
לר"מ אשה שאין לה וסת מותרת לשמש ביי"א שבין נדה לנדה לפי שהיא
מסולקת מדמים מ"מ צריך . לגרשה דילמא מקלקלת ליה בשאר יומי
וכיון דאסור לקיימה אין לה כתובה וכל זמן שלא גרשה מותר לשמש
באותן י"א יום ולאבא חנן דאית לה כתובה היינו משום דמותרת לשמש
ביי"א יום כיון דחזיא לביאה אע"פ שגזרו חכמים עליו לגרשה לא תפסיד
בכך כתובתה : **אילו** הייתי יודע שכך הוא. וא"ת והא כיון דאינה תובעת
כתובתה לא מצי להוציא לעז כדאמר בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף
סה.) גבי נשאת לשלישי ולא היו לה בנים ונשאת לרביעי והיו לה בנים כו'
וקאמר אומרים לה שתיקותיך יפה לך מדבוריך שלא יוציא לעז ויאמר

אילו הייתי יודע כו' ופריך אי איהי שתקה אנן מי שתקינן ומשני השתא הוא דבריאת וי"ל דהכא בקל ע"י סממנים תחזיר לוסתה ואיכא לעז טפי ולא דמי לעקרה דאין לה רפואה בקל לבא לידי בנים ומשמיא הוא דמסו לה והר"ר שלמה מדרי"ש תירץ דהכא איכא למיחש דמתקנא וקבעה לה וסת כמו שהיה סמוך לגרושין דאיגלאי מילתא דבעוד שהיא תחתיו איברית ולא השתא והכא לא שייך למיפרך אנן מי שתקינן כיון דלא שייך כאן לומר השתא הוא דאיברית דכיון שאומרים לו הוי יודע כו' תו ליכא לעז וכן לר"י בהשולח (גיטין דף מו : ושם) גבי אילונית לא שייך למפרך אע"ג דאינו כ"א חשש אילונית דודאי אילונית אין לה רפואה ולא שייך השתא הוא דאיברית דכיון שאומרים לו הוי יודע מגרשה לגמרי [אבל אם תובעת כתובתה יכול לומר אדעתא דהכי לא גירשתיך] וגבי נשאת לרביעי אין צ"ל הוי יודע דאינו יכול להוציא לעז דאיכא למימר השתא הוא דאיברית ואי לאו טעמא דהשתא הוא דאיברית אפילו לרבנן לא חיישינן לקלקול גבי אילונית לא הוה שתקינן משום דכיון דכבר גרשה ראשון ושני ניכר שגם השלישי שגרשה משום בנים מגרשה ואיכא לעז אי לאו טעמא דהשתא הוא דאיברית : **דמתני** הא לא מתני הא. פירש רש"י רב יהודה דפסיק הלכה כר"ח דאיירי בעסוקה בטהרות לא מתני ההיא דר' אבא בר' ירמיה והקשה רש"י הא רב יהודה גופיה אמר משמיה דשמואל לא שנו אלא לטהרות ותירץ דהתם לא אשמועינן רב יהודה אלא דלבעלה לא בעיא בדיקה וא"ת והא מתניי ביש לה וסת אבל אין לה וסת איכא למימר דאסורה כר"מ א"כ שמואל דאוקמא אפילו באין לה וסת משמע דסבר כר"ח בן אנטיגנוס וי"ל דמתניי משמע שפיר גם באין לה וסת וה"ק אפילו אותה שדיה שעתה משמשת בעדים וכ"ש שאין לה וסת וא"ת ואמאי לא משני הכא דחדא מכלל חברתה איתמר כדלעיל וי"ל דלעיל אינו בפירוש בדברי רבי אבא בר ירמיה דלבעלה לא בעיא בדיקה ואף רבי אבא לא חילק לר' זירא בין יש לה וסת לאין לה וסת בין טהרות לבעלה משום דשמיע לה מכלל דרב יהודה דלבעלה לא בעיא בדיקה אבל הכא פירש בהדיא משמיה דשמואל דאין לה וסת מותר לקיימה אם תבדוק וכן בפסקא דהלכה כר"ח אין להקשות דמה צריך לפסוק כר"ח כיון דבעסוקה בטהרות איירי וכי הילכתא למשיחא דהא בא"י לעולם היו עסוקים בטהרות כדאמר לעיל (דף ו :) חבריא מדכן בגליל :

מתני' כל היד. באנשים תקצץ. ואם צריך לבדוק יבדוק בצרור או בחרס כדאמר בגמ' וא"ת הא לקמן אמר דלמטה מעטרה מותר והיינו בפי האמה ושם הוא בודק עצמו וי"ל דגם למעלה לצד הגוף צריך לבדוק שמא הלך שם טפת קרי א"נ אפי' מעטרה ולמטה לא שרי אלא להשתין משום ניצוצות או משום בית הכנסת אבל כדי לבדוק עצמו לא: **אוחז** והתניא רבי אליעזר אומר כו'. ואם תאמר לימא הא דקאמר אוחז ובולע היינו למטה מעטרה דשרי וי"ל אם יניח הזרע לבא עד פי האמה שוב לא יוכל לעכבו אי נמי כיון שאוחז באמה בדוחק שלא יצא זרע יש הרהור אפי' למטה מעטרה וא"ת ומאי פריך מר' אליעזר והלא רבנן פליגי עליה ושרו וכן לקמן מאי פריך. אדרב יהודה מרבי אליעזר וי"ל דרבנן לא שרו אלא במשתין משום לעז ממזרות אבל לצורך ד"א אסרי ורב יהודה נמי היה עומד במקום גבוה דליכא ניצוצות ולא היה אוחז אלא כדי שלא יפול מי רגלים על הכותל ובהא לא שרו רבנן אי נמי לסוף הודו חכמים לדברי ר' אליעזר מדאמר בפרק כיצד מברכין (ברכות דף מ.). אין מי רגלים כלין אלא בישיבה או בעפר תיחוח או במקום גבוה והיינו כרבי אליעזר אבל אוחז באמה לא קאמר אע"ג דמסתמא כמו כן כלין ולקמן בפירקין (דף טז:) שלש שנאתי וחשיב אוחז באמה ומשתין ולא הוזכר שם רבי אליעזר: **והלא** ניצוצות ניתזין. וא"ת וישפשף בידו כדאמר'י בפי' אמר להם הממונה (יומא ל.) דמצוה לשפשף וי"ל דכשאין אוחז איכא רוב ניצוצות ולא סגי בשפשוף אבל באוחז ליכא אלא מעט וסגי בשפשוף דאי הוה סגי בשפשוף אף כשאינו אוחז גם רבנן לא הוו שרו: **ויעמוד** במקום גבוה. ואפילו בקרקע קשה והא דאמר בפרק מומין אלו (בכורות דף מד:) לא ישתין לא על גבי מקום קשה ולא על גבי כלי דאמר רב הני מודרי דבבל מהדרי מיא לעין עיטם וי"ל דהתם מיירי סמוך לפרת שהיא גבוה מכל הנהרות כדאמרינן (בכורות דף נה.) כל הנהרות למטה משלש נהרות ושלש נהרות למטה מפרת ומפרת שהוא גבוה מכולם יורד לעין עיטם

שהוא גבוה כדאמריי (זבחים דף נד:) סבור למבנייה בעין עיטס דמדלי טפי אבל רחוק מפרת או אפילו לתוך שאר נהרות שרי: **אם** היה נשוי מותר. ובפי' כל כתבי (שבת דף קיח): דקאמר דקרי ליה לרבי רבינו הקדוש שלא הניח ידו למטה מאבנטו היינו רבותא שהיה נשוי והיה מחמיר על עצמו:

דף - יג - ב

המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי. אינו מנודה מעצמו אלא כלומר חייבים לנדותו כדאמריי בפ"ק דקדושין (דף כח): עד היכן הוא גלגול שבועה עד שיאמר השבע לי שאין עבדי אתה ההוא שמותי משמתינן ליה דתניא הקורא לחברו עבד יהא בנדוי משמע דיהא בנדוי היינו דמשמתינן ליה: **בין** ביד בין ברגל. היינו דמשפשא מילתו ביד או ברגל: **קשים** גרים לישראל כספחת. מה שמקשה רש"י דלא חשיב בסוטה ערבות דערב רב י"ל לפי שלא ידע חשבונן מיהו במכילתא אמר דערב רב היו כפלים כיוצאי מצרים ור"י מפרש דלפיכך קשים שמטמעים בישראל ואמר בפ' עשרה יוחסין (קדושין דף ע:): אין שכינה שורה אלא על משפחות המיוחסות שבישראל וכן נראה דהתם על ההיא מילתא מייתי דר' חלבו: [וע"ע תוס' יבמות מז: ותוס' קדושין ע: ד"ה קשים]: **עד** שיכלו כל הנשמות שבגוף. והא דאמר (שבת דף קיח): אילמלי שמרו ישראל ב' שבתות מיד היו נגאלים וי"ל דהרבה היו יולדות בכרס אחד: **דינא** תנן. ובשבת (דף קח): דאמריי יד לפה תקצץ אינו לא דינא ולא לטותא אלא כלומר טוב לו לקוץ ידו קודם שיגע למקומות הללו משום בת מלך: **אלמא** דינא תנן. השתא סבור דתקצץ ממש והיינו דקאמר כריסו נבקעת ומשני ה"ק תקצץ ידו על טבורו פי' על שנגע על טבורו ולעולם לטותא הוא והא דקתני כריסו נבקעת לא קאי אתקצץ אלא על ישב לו קוץ דאם לא יסיר הקוץ תבקע כריסו וקשה דמאי ס"ד מעיקרא דהא בהדיא קתני והלא כריסו נבקעת אחר ישב לו קוץ ומיהו בתוספתא גריס והלא כריסו נבקעת ברישא והשתא אתי שפיר ומ"מ משני דה"ק אם אסור לעולם ליגע פעמים שכריסו נבקעת כגון אם ישב לו קוץ:

רוכבי גמלים אסורין לאכול בתרומה. ואע"ג דאמר שמואל בפי' יוצא דופן (לקמן דף מג.) כל שכבת זרע שאין כל גופו מרגיש אינו מטמא הכא דלמא הרגיש כל גופו ולא אדעתיה: **רוכבי** גמלים כולם רשעים החמרים מהן רשעים מהן צדיקים. וא"ת דאמרינן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף פב.) גמלים רובן כשרים חמרים רובן ליסטין וי"ל דהכא מיירי ברוכבים ומשום הרהור והתם לא מיירי ברוכבים אלא בנותנין סחורה על הגמלים והם הולכים ברגל רחוק במקום סכנה וחמרין [שהם ליסטים משום דבשעה שקונים] עושין רמאות במשא ובמתן: **אפרקיד**. פי' הקונטרס פניו למעלה וכן משמע בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עד.) גבי מתי מדבר דגנו אפרקיד וחליף טייעא תותי ברכייהו ורומחא בידיה ולשון אפרקיד אפוריאה קדל (קדקדא) ולא כפירוש הערוך דפי' פניו מטה ולשון אפרקיד אפוי קיד ועוד קשה רי"ש דאפרקיד למה לי. [ועי' תוספות פסחים קח. ד"ה פרקדן]: **לייט** אמאן דגני אפרקיד. פי' בקונטרס שידיו מונחות על מילתו ומתחמם ורשב"ם פירש שבגדיו נופלין על אמתו ומתחמם ומה שפי' עוד שפעמים [מתקשה ומתגלה] לא נראה דבבית סגור או אפל מאי א"ל: **ק"ש** כי מצלי אסור. היינו כשהוא קצת אפרקיד אבל על צדו לגמרי שרי כדאמר בפי' מי שמתו (ברכות דף כד.) שנים שהן ישנים במטה זה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן וקורין ק"ש: **וליחוש** דלמא דם מאכולת הוא. אבל על בדיקות דמטמאין לה אם מצא דם לא פריך דדלמא חומרא היא אבל הכא פריך אמאי חייבין בקרבן דלמא מייתי חולין בעזרה ועוד נראה וכן פרי"ח דפריך אנמצא על שלו כי לא נמצא על שלה אמאי מטמאין כיון דאיכא הוכחה דלא אתי מגופה: **דחוק** הוא אצל מאכולת. אין לפרש שאינה יכולה ליכנס אלא בדוחק ולפעמים נכנסת דא"כ הוה ליה למימר בסמוך ללישנא דדחוק הוא אימר איתרמויי איתרמי ולמה צריך להזכיר דשמש רצפה לכך י"ל בדוק הוא שאינה באה כלל סמוך לרחם מפני הזוהמא שיוכל השמש להכניס ודחוק הוא אצל מאכולת היינו דאינה נכנסת בשום פנים מאליה אלא שפעמים שמתקרבת לרחם כ"כ עד שהשמש מכניסה ומרצפה: **וטחתו** בירכה. פירוש במקום שאין דם המקור יכול ליפול שם: **ולמחר** מצאה עליה דם. ה"ג רש"י פי' על ירכה וקאמר דטמאה נדה דאיכא למימר דמן העד נתלכלך ירכה ולא מעלמא וא"ת ותבדוק העד וי"ל שנאבד העד א"נ שמא

דם העד עצמו בא מדם ירכה כיון שנמצא על העד רק במקום שנגע בירכה וכגון שיש כגריס ועוד דליכא חששא דמאכולת ודוקא בעד הבדוק לה אבל בשאינו בדוק לה הוי ספק ספקא כדפיי רש"י ודוקא טחתו בירכה אבל הניחתו בקופסא פשיטא דטמאה ור"ח גרס ומצאה עליו פירוש על העד וטחתו בירכה היינו בגלוי שלא הניחתו בקופסא דבהניחתו בקופסא פשיטא דטמאה ופריך והא חוששין אמרת לן דאימר מעלמא אתי : **אמר** שמואל טמאה נדה. אפיי ר' חייא דמטהר בסמוך מודה הכא דהא ר' חייא כר' יוסי ס"ל ושמואל גופיה פסיק בהאשה (לקמן נט:) כרבי יוסי והכא קאמר דטמאה נדה :

דף יד - ב

בעד שאינו בדוק לה. נראה לפרש דידיעה שהיה נקי לפני יום או יומים ועתה בשעת בדיקה נטלתו ממקום המוצנע ולא בדקה העד אבל אין נראה לפרש שלא היה בדוק מעולם דבהא לא היה רבי מחזיק טומאה ודאי : **מאי** לאו בזקנותו. פרש"י מדפליג על רבי ואין נראה דמצינו הרבה תלמידים שחולקים על רבם בילדותם ורשב"ם פירש דרבי חייא תחילה למד בבבל ולעת זקנתו עלה ולמד לפני רבי כדאמרינן (סוכה דף כ.). חזרה ונשתכחה עלו רבי חייא ובניו ויסדוה ועי"ל מדקאמר רבי חייא אף אתה עשיתו כתם ולא קאמר אף אתה רבי ש"מ דבזקנותו היה דהוה תלמיד חבר כדאמר בשילהי מי שמת (ב"ב דף קנח:) בן עזאי תלמיד חבר של רבי עקיבא דאמר ליה (שב אתה ולא קאמר שב מר) : **האיך** מניחין דברי הרב. משמע דר' יוסי היה רבו של רבי וקשה דאמר בפ' זה בורר (סנהדרין כד.) כמה מחבבים זה את זה דאילו ר' יוסי קיים הוה כפוף ויושב לפני רבי ואמר כבר הורה זקן ורש"י פ"י התם. שהיה כפוף מחמת כבוד נשיאותו של רבי ואין נראה דא"כ היכי מוכיח דמחבבין זה את זה וכי בשביל נשיאות לא היה לו לפסוק כרבו ואור"ת דבבחרותו של רבי היה ר' יוסי גדול יותר ובזקנותו [מחמת התלמידים] נתחכם רבי יותר כדאמר נמי הכא הואיל ושכיחי רבנן קמיה מחדדין שמעתתיה : **ורבי** יוסי מטהר. נראה דלגמרי מטהר מדקאמר לעצמו טיהר כמו גבי אשה שעשתה צרכיה דהתם נראה דלגמרי מטהר דאין נראה לפרש לעצמו טיהר דמדמטהר גבי אשה שעשתה צרכיה לגמרי הכא בעד שאינו בדוק יטהר לכל הפחות

מנדה ויעשנה כמו כתם דא"כ מאי פריך בסמוך האמר ר' יוסי בר' חנינא לא טימא ר"מ כו' מאי קושיא והלא יש להחמיר בעד שאינו בדוק לה טפי מבאשה שעושה צרכיה מיהו ר"ח פירש דר' יוסי לאו לגמרי מטהר. באשה שעושה צרכיה וכמסקנא דר"מ משום נדה איתמר ולפ"י זה הא דתנן בפ' האשה (לקמן דף נט:): איש ואשה שעשו צרכיהן בספל ונמצא דם דר' יוסי מטהר ופריך בגמרא למה לי הך בבא ומשני אי מרישא ה"א דיעבד קמ"ל סיפא דאף לכתחלה לפ"י ר"ח לא קאי אף לכתחלה ארישא אלא אסיפא דוקא: **בעינן** חתיכה מב' חתיכות. וא"ת בריש פ' ספק אכל (כריתות דף יז:): דפריך לר' חייא בר רב דבעי חתיכה מב' חתיכות מברייתא דהכא ומשני רבי אליעזר היא דאמר כו' חייבין על חלבו אשם תלוי אדמקשה מברייתא לסייעיה ממתניי דהכא דפטרה מקרבן וי"ל דשמא מתניתין לא פטריה אלא מחטאת ולא פליג אברייתא והא דקאמר ותנא דידן ה"ק את"ל דמתניתין פוטר אף מאשם תלוי היינו טעמא דסבר בעינן חתיכה מב' חתיכות: **מאי** אחר אחר אחר. ותימה כיון דתנא כדי שתושיט ידה ותטול עד תחת הכר דהוי טמא בועלה שבעה וחייב אשם תלוי ממילא ידעינן דאם תשהה יותר עד שתרד מן המטה דאחר אחר הוא ואינה מטמאה בועלה טומאת שבעה [עיין ברשב"א]:

א

-

טו

דף

לא שהתה כדי שתרד מן המטה מטמאה את בועלה [וחייבת באשם תלוי] שהתה כדי שתרד כו' ר"ע אומר מטמאה בועלה. תימה אי ר"ע מודה ברישא כדמשמע דלא פליג אלא אסיפא א"כ סבר יש אם למסורת ובפ"ק דסנהדרין (דף ד.ד.) אית ליה לר"ע יש אם למקרא גבי רביעית דם הבא משני מתים דקאמר נפשות קרינן וליכא למימר דהכא פליג נמי ברישא דהתנן פ' דם שחיטה (כריתות דף כב:): בחתיכה של קודש וחתיכה של חולין אכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי דברי ר"ע ואמאי חייב השני הא בשעה שאכל לא היו לפניו ב' חתיכות ולמאן דבעי ב' חתיכות פטור בכה"ג כדאמר התם בסוף פרקין ורבי נמי אית ליה בפ' ספק אכל (שם דף יח.). היכא דאכל את הראשונה במזיד והשניה בשוגג דחייב אשם תלוי על השניה ורבי סבר בפ"ק דסנהדרין (דף ד.ד.) יש אם למקרא וצ"ל דיש שום חילוק

בין מקרא למסורת זה למקרא ומסורת דעלמא דחייא בר רב דבעי ב' חתיכות סבר דכ"ע סברי הכא דיש אם למקרא ורב אסי דפליג עליה סבר דכ"ע סברי יש אם למסורת כמו שמצינו (בי"מ דף כב:) גבי יותן דומיא דיתן ועובד דומיא דעבד (פסחים דף כו:) ועוני דומיא דעני (שם לו.) וכפות דומיא דכפת (סוכה דף לב.) והתם יש טעמא אחרינא ותדע דכי פריך התם טובא לחייא בר רב ומשני ר"א היא דמחייב אשם תלוי על חלב כוי והא כמה תנאי פליגי במקרא ובמסורת ואמאי נקט טפי ר"א דשמותי הוא וגם המקשה וכי לא הוה ידע דטובא תנאי פליגי במקרא ובמסורת אלא כדפרישית ועוד י"ל דר"ע ורבי איירו דהראשון לא אכל כל החתיכה אלא חציה וכשאכל השניה היו עדיין ב' החתיכות לפניו וכענין זה מתרץ הירושלמי בהאשה רבה: **האי** עד בידה ואין עד בידה מיבעי ליה. פרש"י דה"ל לפלוגי הכל בשהתה וקשה דלמא מפליג בדידה באין עד בידה בין שהתה ללא שהתה ונראה לפרש דה"ל לפרושי בברייתא באין עד בידה כיון דמתניתין איירי ביש עד בידה: **כשמאי** דאמר דיה שעתה. ומ"מ מודה שמאי בחד אחר דטמא שבעה כיון דחייב אשם תלוי: **אמר** רב למפרע ור"מ היא. וא"ת דבפ"ק דיומא (דף ב.) תנן מפרישין כ"ג מביתו ז' ימים דשמא יבא על אשתו ספק נדה וקאמר כמאן כר"ע דאמר אף מטמאה את בועלה וקאמר רב חסדא דאתי אפילו כרבנן ובחד אחר מודו דבועלה טמא ז' אמאי לא משני שמא תמצא כתם דהא מודים חכמים לר"ע ברואה כתם וי"ל משום שמואל דאמר הכא מכאן ולהבא ועוד י"ל דהיא תבדוק חלוקה קודם פרישתו ואז לא נטמא הכהן קודם בדיקה וא"ת אמאי קאמר שמא תמצא אשתו ספק נדה לימא ודאי נדה אם תבדוק שיעור וסת סמוך לבעילה וי"ל דהא לא שכיחא: **הכי** איתמר לא שנו אלא שלא הגיע שעת וסתה. לא היה לו לחזור ממה שאמר תחלה לא שנו אלא שאין לה וסת דאמת הוא דהיא בחזקת טהרה כדאמרינן בפ"ק (לעיל יב.) כל לבעלה לא בעיא בדיקה אפילו אין לה וסת והיה יכול להוסיף ויש לה וסת נמי כשלא הגיע שעת וסתה כוי אלא מיישב הלשון שאמר תחלה בלא תוספת: **אפי'** הגיע זמן וסתה מותרת. תימה היאך מותרת הא אמרינן בשבועות פ"ב (דף יח:) ולקמן פרק האשה (דף סג:) אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן וי"ל כשהתה אחר וסתה שבעה ימים שיכולה לטבול איירי דספק טבילה מוציאה מידי ספק ראתה כהוא דר' יוחנן דבסמוך ולמ"ד וסתות דאורייתא אפילו שהתה כשיעור זמן טבילה אסורה דודאי ראתה חשבינן לה ומתוך כך יש לדקדק דס"ל לרבי יוחנן דבסמוך וסתות דרבנן:

אפילו ילדה דבזיזא למיטבל. פ"ה אפי' נערה שבושה לטבול ומשני ודאי ראתה מי א"ר יוחנן הך נמי כיון שלא ראתה בודאי שרי רבי יוחנן ואינו מיושב ור"ח מפרש וכן ר"ת אפי' ילדה דבזיזא למיטבל פי' שהולידה ומפחדת לטבול תוך ל' כדאמר בפי' מפנין (שבת דף קכט.) דבת רב חסדא טבלה תוך שלשים ללידה וחלתה ואמטיה רבא לערסא ואיתסיאת והשתא אתי שפיר דא"ל ודאי ראתה מי א"ר יוחנן א"כ יולדת אפילו לא היתה דואגת לטבול לא יתיר רבי יוחנן דספק טבילה אינו מוציאה מידי ודאי ראתה ובזיז לשון פחד כההיא דפי"ב דיבמות (דף כו.) לא מיבעיא אביו דבזיז בריה מיניה מיהו בפי' אלו דברים (פסחים דף עב:) משמע שהוא לשון בושת גבי יבמתו בזיזה מיניה ובפי' ב"ש (יבמות דף קיב.) מבזז בזיז מיניה מיהו גם יש לפרש לשון פחד ובערוך פי' לשון בושת: **חבר** שמת והניח מגורה מלאה פירות כו'. בפ"ק דחולין (דף י.) גבי שחט ונמצא סכין פגומה קאמר נמי אין ספק מוציא מידי ודאי ולא מייתי מהך דחבר ושפחה משום דהכא הוי ספק טוב ורגיל ואפי' לקולא מוציא מידי ודאי וה"נ לא שייך לאתויי ההיא דהתם דטבל ועלה דאתי ספק ומוציא מידי ודאי דהתם היינו משום דהוי לחומרא: **בהמתו** אוכלת. דוקא בהמתו כדפי"ה דכל מה שהיא אוכלת מיקרי עראי אבל אדם אסור מדרבנן לאכול אכילת קבע וכן משמע בתוספתא ומייתי לה בפ"ק דביצה (דף יג.) הכניס לבית שבלים לעשות מהן עיסה אוכל מהן עראי ופטור וכן משמע נמי מדנקט בהמתו והא דפריך במנחות בפרק רבי ישמעאל (דף סז.) אמאי דקאמר מירוח העובד כוכבים אינו פוטר משום בעלי כיסים פירוש עשירים שמוכרין תבואתן לעובדי כוכבים קודם מירוח וחוזרין וקונין אחר מירוח אפשר דעבד כר' אושעיא פירוש שיוכל להערים ולפטור שיכניס התבואה במוץ שלה ומה הועילו חכמים בתקנתם משמע דלגמרי פטור ה"פ עביד ליה כרבי אושעיא ובמידי דמאכל בהמה מה הועילו חכמים בתקנתם מיהו אי מירוח העובד כוכבים אינו פוטר רק עראי כמו שהיה קודם מירוח אתי שפיר אך צ"ע בשילהי פ"ק דבכורות (דף יא:) והשתא קשה כיון דהוי ודאי טבל לענין אכילת קבע אפילו הכניסה במוץ כדפרישית היכי אתי ספק ומוציא מידי ודאי דחשבינן להו בחזקת מתוקנים וליכא למימר דספק מוציא מידי ודאי דרבנן דהא בפרק קמא דפסחים (דף ט.) פריך מיניה אהא דקאמר התם כל מקום שחולדה

וברדלס מצויין שם אין צריך בדיקה הא ודאי חמץ צריך בדיקה דספק
אכל אין מוציא מידי ודאי ופריך מהך דחבר ומשני ספק וספק הוא כדרבי
אושעיא והשתא מ"מ חזינא הכא דמוציא מידי ודאי דרבנן ובדיקת חמץ
נמי הוי דרבנן דמדאורייתא בבטול בעלמא סגי ואומר ר"י דמתניתי
דהתם איירי שלא בטלו דהוי ודאי דאורייתא ועוד אומר ר"י דהא
דקאמר הכא דהווי בחזקת מתוקנים היינו בהנך דלא חזו אלא לבהמה:
כדי שתהא בהמתו אוכלת. משמע דבטבל שראה פני הבית אפילו בהמתו
נמי לא אכלה ותימה לר"י מ"ש משאר הנאות דשרו דלא מצינו טבל
שיהיה אסור בהנאה וי"ל דדרשינן בבמה מדליקין (שבת דף כו.) גבי אין
מדליקין בטבל טמא משום דכתיב את משמרת תרומותי בשתי תרומות
הכתוב מדבר אחת טהורה ואחת טמאה מה טהורה אין לך בה פי'
אכילתה אלא משעת הרמה ואילך אף טמאה כן דהיינו הדלקה והדר גמר
טהורה מטמאה דמיתסרה בהדלקה קודם הרמה וה"ה למאכיל לבהמתו
וכל שאר הנאה של כילוי ומהכא נמי שמעינן דאין ישראל מאכיל
לבהמתו כרשיני תרומה: **[וע"ע תוס' פסחים לד. ד"ה מחמין לו]:**
בשפחתו של מסיק. משמע דשפחה מטמאה בלידה וכן מוכח בפי' רבי
אליעזר דמילה (שבת דף קלה:) דקאמר לקח שפחה ונתעברה אצלו זהו
יליד בית שנימול לשמונה והתם קאמר כל שאין אמו טמאה לידה אינו
נימול לשמונה ובת"כ תניא נמי בהדיא אין לי אלא בני ישראל גיורת
ושפחה בין משוחררת ובין שאינה משוחררת מנין ת"ל אשה ונראה דהא
דיליף לאינה משוחררת מאשה אסמכתא בעלמא הוא ואגב אחריני נקט
לה דבפ"ק דכריתות (דף ז:): משמע מג"ש דלה לה אתיא ובפי' הערל
(יבמות דף עד:): לא יליף מאשה אלא גיורת ומשוחררת ושאינה
משוחררת אינו מזכיר שם: **ובא** כהן והציץ. אומר ר"ת דכהן שוטה היה
דאפילו אם נאמר דשל גבירתה היה וכהן זה קרוב היה לא היה לו
לטמאות דאמר בת"כ דאין כהנים מטמאין לנפלים דבעינן דומיא דאביו
ואמו ועוד דכאן לא היה לצורך המת: **ספק** גררוהו ההיא שעתא כו'.
וא"ת והאי בור היכא קאי אי ברה"ר אפילו בספקא אחת טהור אי ברה"י
מאי משני שהטילה כמין נפל לבור והתניא דברה"י כל ספקות שאתה
יכול להרבות טמא וי"ל דגרירת חולדה וברדלס הוי ספק הרגיל וקרוב
לודאי ותדע דאפילו מידי ודאי בעי למימר שמוציא זה הספק ואומר ר"י
דצריך לומר דרגלי הכהן היו ברה"ר דאי רגליו היו ברה"י ניחוש דלמא
גררוהו כנגד רגליו וטומאה בוקעת ועולה דע"כ ליכא בחוריהן פותח טפח
דכי איכא מאי מועלת גרירה והא בפותח טפח מביא הטומאה ועוד י"ל

דרגלי הכהן ברשות היחיד וגררוהו ואכלוהו הוי ספק הרגיל: **מסיק**.
בסמ"ך גרס שהיה מוסק זיתים:

א

-

טז

דף

וחוששת לראייתה. פרש"י לענין מעת לעת אע"ג דקיי"ל כרבי דוסא דאשה שיש לה וסת דיה שעתה שלא בשעת וסת מודה דמטמא למפרע ועוד י"ל דהכא מיירי לענין שתהא מקולקלת למניינה: **אלמא** וסתות דאורייתא. השתא סבר הא דנקט ראתה לאשמועינן דחוששת לראייתה ולא חשבינן לה כאילו ודאי ראתה מזמן הוסת וה"ה דכי לא ראתה חוששת ואם תאמר היאך רוצה להוכיח דוסתות דאורייתא והלא. אפי" אי וסתות דרבנן כיון דראתה עכשיו טמאה גם מזמן הוסת מספק וי"ל הני מילי לטהרות אבל מקולקלת למניינה לא הויא: **אלמא** וסתות דרבנן. ואי"ת דלעיל (דף טו.) אמר רב הונא לא שנו אלא שלא הגיע שעת וסתה כו' אלמא וסתות דאורייתא וי"ל דהכא קאמר משמיה דרב וליה לא ס"ל ואליבא דרב איכא לקמן ב' לשונות אי נמי לעיל אתי כלישנא קמא דהכא: **ורב** נחמן בר יצחק אמר בוסתות גופייהו פליגי. נראה דהלכה דוסתות דרבנן דהא רב נחמן בר יצחק דהוא בתראה אית ליה דלרב וסתות דרבנן ובפי' יש בכור (בכורות דף מט:) פסיק כרב באיסורי ועוד דקיימא לן כר' יהושע דבסמוך לגבי רבי אליעזר וכחכמים לגבי ר' מאיר ואע"ג דתנן בפי' בנות כותים (לקמן דף לט.) ברישא דהיתה במחבא הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה מ"מ נראה דהלכה הוי וסתות דרבנן כדפרישית ועוד דאיכא דמוקי לה בפרק בנות כותים (שם) כרבי מאיר וכן פסק בשאלתות דרב אחאי ור"ח הילכך אשה שיש לה וסת ולא בדקה בשעת וסתה ואח"כ בדקה ומצאתה טהורה לבעלה ומיהו נראה לכתחלה צריכה לבדוק בשעת הוסת: **ומר** סבר וסתות דרבנן. נראה דדוקא במרגשת שבא דם זה מן המכה ואפי"ה אם זמן וסת הוא אי וסתות דאורייתא חיישינן שמא גם מן המקור בא הדם אבל אם אינה מרגשת יציאת דם מן המכה טמאה לכ"ע אם הוא זמן וסתה דאי לאו הכי וכי לעולם לא תהא נדה והלא קודם מכה הוה לה וסת: **במקור** מקומו טמא קמיפלגי. ורשב"ג לטעמיה בריש תינוקת (לקמן דף סו.) ואע"ג דטומאת בית הסתרים היא ובפרק דם הנדה (לקמן נה:) אמר נמי

דדם בעי רביעית והכא קאמר טמא אע"ג דליכא רביעית כדאמרינן בפי
יוצא דופן (לקמן דף מא:) מקור שהזיע כבי טיפי מרגליות טמאה שמא
הכא הלמ"מ הוא תדע שהמקור טמא והאשה טהורה: **ב"ש** אומרים
צריכה בי עדים על כל תשמיש. פרש"י בי עדים חדשים אי לפני תשמיש
ואחד לאחר תשמיש ומצנעת עד הבקר ובה"א דיה בבי עדים כל הלילה
אחד לפני תשמיש ראשון ואחד לאחר תשמיש אחרון וקשה דלפני
תשמיש לא בעו חדשים אלא צנועות ועוד קשה מה שפירש לב"ה דלא
מצרכי לבדוק בכל תשמיש דלעיל אמר דאינן צנועות עד שבדקות בו לפני
תשמיש זה בודקות בו לפני תשמיש אחר משמע דבכל תשמיש בודקות
מיהו הא י"ל בודקות בתשמיש אחר שבליילה שניה ועוד קשה מה יודעת
מתי שימש באחרונה שתבדוק אחריו ואם היתה בודקת בשחר כשהיא
עומדת אי"כ אינה בודקת סמוך לתשמיש לידע אם בועל בנדות לטמא
בועלה ז' ועוד קשה דקאמר ב"ש שמא תחפנה שכבת זרע בביאה שניה
היה לו לומר בביאה אחרונה כיון דלב"ה אינה בודקת עד לאחר תשמיש
אחרון ועוד דב"ה נקט נימוק וב"ש נקט לישנא אחרינא שמא תחפנה היה
לו לב"ש נמי למינקט נימוק כיון דקאי על דם שברחם ולא על הדם שעל
העד דהא בית הלל לא מצרכי בדיקה אחר תשמיש ראשון

ב

-

טז

דף

ועוד דקאמר מדברי כולן נלמד בעל נפש לא יבעול וישנה פירוש בלא
בדיקה בינתיים אפילו לבעלה גרידא הא לב"ה אף לטהרות לא צריכה
בדיקה ונראה לר"י כפירוש רשב"ם דלב"ש צריכה בי עדים חדשים אחר
תשמיש אחד לו ואחד לה והא דקתני צריכה היינו כלומר שהיא מכינה
כדתנן בנות ישראל משמשות בבי עדים אחד לו ואחד לה אע"ג דלפני
תשמיש אינה צריכה חדש אלא צנועות היינו לפי שאין העד מלוכלך כ"כ
אבל לאחר תשמיש שמלוכלך בשכבת זרע צריכות בכל פעם חדש וב"ה
אומרים דיה בבי עדים כל הלילה מודים שצריכה בדיקה אחר כל תשמיש
אך דלא מצרכי חדש וטעמא משום דאחר תשמיש איכא רוב לכלוך
משכבת זרע ואין ריוח בעד חדש ואפשר דאפילו צנועות לא בעו חדש
לאחר תשמיש והשתא אתי שפיר הכל: **לא** יבעול וישנה. פירוש אם לא
יבדוק דשמא מחמת חימוד תשמיש ראשון ראתה ודוקא בעל נפש דר'

זירא ידע נמי דלבעלה לא בעיא בדיקה ורבא אמר אפי' בעל נפש לא דלמא לבו נוקפו ופורש וא"ת ומאי מייתי תניא נמי הכי דלמא ברייתא לא מיירי בבעל נפש אלא בסתם בני אדם או בביאה ראשונה וי"ל דאבל לבעלה מותרת משמע היתר גמור לכל העולם ואפי' בביאה שניה: **בדקה** ואבד העד. לפירוש רשב"ם ה"פ בדקה לפני תשמיש ואבד העד לפני תשמיש אסורה לשמש עד שתבדוק פעם שניה אבל לאחר תשמיש אפילו לא אבד העד צריכה לעולם בדיקה לפני תשמיש ור"א פריך ממתני' שפיר אע"ג דמתני' לא איירי בעד שלפני תשמיש אלא בשל אחר תשמיש אי"נ מיירי הכא בעד שאחר תשמיש אם אבד אסורה לשמש עד שתבדוק אפי' אם רוצה לשמש מיד אחר תשמיש ראשון אבל אם לא אבד מותרת כי למה תבדוק ב' פעמים מיד זה אחר זה: **מלאך** הממונה על ההריון. אבל על הלידה אין שום מלאך ממונה כדאמר בריש תענית (דף ב.) ג' מפתחות בידו של הקב"ה של חיה ושל גשמים ושל תחיית המתים והנהו שלש מפתחות נמי פעמים מוסרין לשליח לפי שעה שהרי אליהו היה בידו מפתח של גשמים והחייה המת וכן אלישע וכמה צדיקים ואף ברי (אותת) (איוב לז) שהוא שר מטר אין עושה אלא ברשות הקב"ה: **הכל** בידי שמים חוץ מיראת שמים. ובאלו נערות (כתובות ל.) דאמר הכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים הכא איירי בתולדות האדם ובמדותיו והתם מיירי במאורעות כגון חלאים ופורעניות דהכל נגזר עליו ואינו יכול לזוהר כדאמר בחולין (דף ז:) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה חוץ מצינים ופחים שיכול לשמור עצמו וא"ת והא חזקיה חזא דהווי ליה בני דלא מעלו (ברכות י.) אלמא דנגזר קודם לידה שלא יהיו יראי שמים וי"ל דהראהו מה שעתיד להיות ועוד דהרבה דברים תלוי במזל כדאמר בשילהי שבת (דף קנו.) מאן דאיתיליד בצדק יהא צדקן במצות דאיתיליד בשבת מתקרי קדישא וכן הא דאמרי כלדאי לאמיה דרב נחמן בר יצחק בריך גנבא ליהוי (שם:) ועוד דאין זה בידי שמים כי אין הקב"ה רוצה לשנות הילוך המזלות: **שר** הנרגל. פירש בערוך שמתרעמים עליו בבית המשתאות:

ויש ספרים דגרסי הכא משמש מטתו ערום וכן הוא בויקרא רבה וטעמא שיש לו להיות צנוע בשעת תשמיש כדאמרינן בנדרים (דף כ.): **מקרקש** זגי. פ"ה פעמונים התלויים בכילה להוציא ממנו בני ביתו וקשה לר"ת דאין זה מדת צניעות ונראה לו כגירסת ר"ח והערוד [ערך גזח'] מקרקש גזי זבובים דאמר בבכורות (דף ז): דבש הגזין והצירעין והוי דומיא דאביי דבלי דידי ורבא דבלי פרוחי: **שמשמשין** מטותיהן בפני עבדיהן. ומיירי בלילה או במקום אפל דבמקום אורה אפי' בלא לפני עבדיהם אסור: **שורפן** חסיד. דליכא למיחש שמא יתגלו ובערוך [ערך שלש] פירש ששרפת צפורן מזקת לאדם וכן כל דבר הבא מן האדם כדאמר בס"פ כלל גדול (שבת דף עה): גבי דם הנדה איידי דחלשא לא מצנעה לשונרא ולכך הוא חסיד שמחמיר לשורפן אע"ג שמזיק לו: **אימא** בודקין מטותיהן ביום. ולכן מזכירין לשבח דאע"ג דאמרו ב"ש צריכה ב' עדים על כל תשמיש ותשמיש ולב"ה דיה בב' עדים כל הלילה ומעיינא בהו למחר מ"מ מודו דאם רוצה לעיין בלילה לאור. הנר הרשות בידה: **הא** בחדתי הא בשחקי. תימה דבפ"ק דשבועות (דף ו): גבי שאת כצמר לבן שניה לה כקרום ביצה ומפרש כמו גלימא דכיתנא ושחקה משמע שהחדש לבן מן הישן וי"ל דהתם בגלימא שאין רגילות לכבס והכא בחלוק וכיוצא בו שמכבסין תדיר ועוד י"ל דהתם לענין חשיבות מיירי כי הנך דלעיל כגון שבור מלכא וריש גלותא:

ב

-

יז

דף

אפילו מלא חרדל. למאי דמפרש ר"ת דאין פחות מכביצה מקבל טומאה לאו דוקא מלא חרדל אלא מלא ביצים אלא משום דמדרבנן מקבל טומאה נקט ליה: **פרוזדור**. פרוז בלשון יון לפני דור לשון דירה אית דגרס פרוזדור בדלי"ת: **ודם** העלייה. משמע דדם העלייה טהור אפי' הוא ממראה דמים טמאים דאי אין בעלייה מד' מיני דמים טמאים אם כן דם שבפרוזדור אמאי הוי ספק נחזי אי הוי מד' מיני דמים אי לאו ודוחק לומר דאיירי בנאבד והיינו טעמא דטהור דכתיב ממקור דמיה דוקא דמי מקור דהיינו חדר אי נמי דמיה כתיב מקום שמצויין שם הרבה דמים ובעלייה ליכא אלא מין אחד: **והתנן** שחזקתו מן המקור. ואע"ג דבמתניי קתני נמי ספקו טמא היינו ספקו ודאי טמא כדקתני בהדיא שחזקתו מן

המקור והוה מצי לשנויי כגון שנמצא בקרקע פרוזדור כדמשני בסמוך אר' חייא א"נ שמא קרקע פרוזדור לא הוה קרי ליה ספק: מן הלול ולפנים נמי כו'. פירוש לדבריך שאתה חושש לשינוי אמאי ודאי טמא ניחוש נמי דלמא איזדקרה ומעלייה אתא ותימה דאדרבה כיון דמן הלול ולחוץ אע"פ שמן העלייה הוא בא שם כדרכו חיישינן לדם החדר שהוא רחוק ואין יכול לבא אלא ע"י שחייה משום דרוב דמים מן המקור אתו מש"ה יש לטמא בודאי מן הלול ולפנים ולתלות בדמי החדר המרובים והקרובים יותר מדמי העלייה וע"ק דבפרק לא יחפור (ב"ב דף כד.) א"ר חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב ומוכח התם דרבי חנינא מיירי אפילו בקורבא דמוכח ואמר אביי אף אן נמי תנינא כר' חנינא נמצא בפרוזדור ספקו טמא שחזקתו מן המקור ואע"ג דאיכא עלייה דמקרבה טפי ומאי ראייה מייתי דהא ללישנא דבתר חששא אזלת לא אזלינן בתר רובא כלל טפי מקורבא אלא אידי ואידי ספקא הוי ואפילו מן הלול ולפנים שדמי החדר רוב וגם באין משם בלא שינוי חיישינן לדמי העלייה שהם מעטים ואינם יכולין לבא שם א"כ נזדקרה וללישנא דבתר חזקה אזלת מטהר מן הלול ולחוץ ולא חייש לרובא דדמי החדר והא דמטמא מן הלול ולפנים לאו משום רובא גרידא אלא משום דבא נמי מן החדר בלא שינוי וקורבא דעלייה לא מוכח כלל דלא חיישינן לאיזדקרה ונראה לפרש דכל אמוראי דשמעתין איירי בגג פרוזדור וכן הענין דגג פרוזדור מן הלול ולפנים גבוה ומשתפע ועולה ואינו יכול לבא שם מן העלייה אלא א"כ נזדקרה ומן החדר אינו יכול לבא לגג פרוזדור אפילו מן הלול ולפנים אלא א"כ שחתה ביותר והוא שינוי גדול מדיקור של עלייה כי הלול שדמי החדר יוצאים לפרוזדור הוא לצד קרקע פרוזדור אבל מן הלול ולחוץ משתפע ויורד ובא שם מן העלייה כדרכו ומן החדר בא שם בשינוי גדול יותר ממן הלול ולפנים והשתא פריך שפיר מ"ש מן הלול ולחוץ דספק אף על גב דמן החדר אינו בא שם אלא בשינוי גדול מאד ומן העלייה בא שם כדרכו אלא משום דשחתה רגילות הוא דאי לא רגילות הוא הוי ודאי טהור ואפילו הכי לא בעי למיזל בתר רובא שיהא ודאי טמא מן הלול ולפנים נמי אימור איזדקרה דכיון דשחתה רגילות הוא איזדקרה נמי רגילות ואמאי ודאי טמא ואע"ג דרוב דמים מן המקור אין ללכת אחר הרוב כמו מן הלול ולחוץ דלא הוי טמא ודאי אף ע"ג דשחתה הוי רגילות אלא אמר אביי אי בתר חששא אזלת משום דשחתה רגילות הוא כדפרישית אידי ואידי ספקא ואי בתר חזקה אזלת ולא בתר חששא דשחתה לאו רגילות הוא מן הלול ולחוץ ודאי טהור ומ"מ מן הלול ולפנים אע"ג דשחתה לאו רגילות הוא הוי ודאי טמא דממה נפשך על ידי שינוי

בא או שחתה או איזדקרה ואית לן למימר דמן החדר אתא משום דחזקת דמים מן המקור באין ומוכח שפיר בלא יחפור מהא לישנא דבתר חזקה דהוי עיקר כדמשמע לישנא שחזקתו מן המקור דרוב וקרוב הלך אחר הרוב אפילו בקורבא דמוכחא דמן הלול ולפנים ודאי טמא דאזלינן אחר רוב דמים שמן המקור אע"ג דהעלייה מקרבא ומוכח דהא מעלייה בא בשינוי מועט יותר ממן החדר כדפרישית: ואין שורפין עליו את התרומה. תימה כיון דהוי ספק טומאה ברה"ר טהור ודאי וברה"י טמא ודאי ושורפין וי"ל כדפירשתי לעיל (דף ב.) דמסוטה לא ילפינן טומאה דאתיא ע"י ראיית גופה לכן בכל מקום ספק וצ"ע במכילתין (דף עא.) גבי דם תבוסה דמשמע דספק יצא מחיים ספק לאחר מיתה ברשות היחיד ספקו טמא ברשות הרבים ספקו טהור ואם תאמר וכיון דלא ילפינן מסוטה נוקי אשה בחזקתה ונטהר אפילו ברשות היחיד ויש לומר משום דדמי החדר מצויין ביותר כדאמר בלא יחפור (ב"ב דף כד.) רוב ומצוי קאמרת ולא חשיב חזקה וקורבא לגבי רובא אלא כפלגא ופלגא:

א

-

יח

דף

כאן שנמצא בקרקע פרוזדור. פ"ה דלעיל אלישנא דבתר חששא אזלינן דקאמר דפליגא דר' חייא לא מצי לשנויי הכי דכיון דתלי אביי טעמא בחששא איכא למיחש אפילו בקרקע פרוזדור לדם עלייה וקשה לפירושו דנמצא על שלה או על שלו אמאי חייבין בקרבן מי עדיף מנמצא מן הלול ולפנים דלא הויא אלא ספק אפי' בקרקע פרוזדור ונראה לפרש דלאביי ליכא לאוקמי דר' חייא בקרקע פרוזדור דכיון דאפי' מן הלול ולחוץ דבא מן העלייה כדרכו וקרוב חייש לדם המקור אם כן מן הלול ולפנים בקרקע פרוזדור מילתא דפשיטא היא דמן החדר אתא ולא הוה צריך רבי חייא לאשמועין: **שליא** בבית כו'. פ"ה דרוב שליות יש להם ולד וקשה דתנן בפי' בהמה המקשה (חולין דף עז.) שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה ואי יש שליא בלא ולד הוה לן למשרי משום דסמוך מיעוטא דאין בה ולד לפלגא שלא יצא רוב הולד וה"ל מחצה שיש בה רוב ולד מיעוטא דסתם שליא שיצתה מקצתה ויש בה ולד מחצה יש בהן רוב ולד ומחצה אין בהן רוב ולד כדמוכח בפ"ק דב"ק (דף יא.) וכה"ג אמר התם סמוך מיעוטא דנדמה למחצה דנקבות וכן בפ"ק דבכורות (דף כ:) סמוך מיעוטא

דמפילות למחצה דנקבות ויש לישב פ"ה דהתם מיירי בשליא שיצתה מקצתה ונמצא ולד תוך השליא ונראה לפרש דאין שליא כלל בלא ולד אך מיעוטא נימוק ורובן אין נימוקים עד שיצא לבית החיצון כדאמר בפי המפלת (לקמן כז.). וא"ת ואמאי לא מייתי הכא מרישא דתנן בהמפלת (שם דף כד:) המפלת סנדל או שליא תשב לזכר ולנקבה אלמא דרובן אין נימוקין קודם יציאה וי"ל דאפי' נמוקין מצינן למימר דטמאה לידה דקאמר קרא אשה כי תזריע אפי' לא ילדה אלא כעין שהזריעה אמו טמאה לידה ואע"ג דההיא דרשא כרבי שמעון בריש יוצא דופן (לקמן דף מ.). ורבנן דרשו לה עד שתלד ממקום שמזריע י"ל דתרתני ש"מ א"נ י"ל מרישא לא מייתי דהו"א דטעמא דרבנן משום שאין שום שליא בלא ולד ואין שום ולד נימוק אפילו מיעוט לכך מייתי סיפא דאמר ר' שמעון נימוק הולד אע"פ שלא יצא וכיון דסבר רבי שמעון דרובן נימוקין ולרבנן אינם נימוקין אלא מיעוטן דאין סברא לומר דלר"ש רובן נימוקין ולרבנן אפילו מיעוטן אין נימוקין וקצת נראה דאדרבה ארישא סמיך וסיפא לא מייתי אלא משום דמינה מוכיח דטעמא דרבנן משום רובא כדפרישית דאי משליא בבית גופה מייתי מאי איריא משום רוב אפי' מחצה על מחצה שורפין דהוה ליה ספק טומאה ברה"י דטמא: **המפלת** יד חתוכה. הא דלא מייתי מתניי דהמפלת (לקמן דף כח.) המפלת ואין ידוע מהו ובהמפלת חתיכה מיירי כדמוכח התם בגמרא (דשליא בבית) משום דהכא מפרש בהדיא אין חוששין שמא מגוף אטום באה דמשמע דהוי מטעם דהולכים בתר רובא: **ותו** ליכא. וא"ת והא איכא הא דתנן לקמן בפי האשה (דף נט:) איש ואשה שעשו צרכיהם בספל ונמצא בו דם רבי שמעון מטמא שחזקת דמים מן האשה ואי משום דרבי שמעון קתני לה הא קאמר שליא אע"ג דרבי מאיר קתני לה כדאמר בהמפלת (לקמן דף כז.) וכ"ת דאין שורפין על אותו רוב תרומה א"כ לקמן דדחיק לאשכוחי למעוטי מאי לימא למעוטי רובא דר' שמעון וי"ל דהתם מסייע חזקת האדם לרוב וא"ת וליחשוב נמי הא דתנן בהרואה (לקמן דף נז:) נמצאת אתה אומר שלש ספקות באשה ובמגעות ובהסיטות הלך אחר רוב ואי אין שורפין עליו תרומה לימא למעוטי הא ויש לומר דשורפין והוי טעמא משום דרוב דמים באין מן המקור דחשיב בגי' דברים: **ספקו** אסור. בשילהי פ"ק דכתובות (דף טו.) נפקא לן קבוע מוארב לו וא"ת לר"ש דדריש מוארב לו עד שיתכוין לו קבוע מנא ליה וי"ל דמסקינן בפי הנשרפין (סנהדרין דף עט.) דסבר רבי שמעון כרבי דונתת נפש תחת נפש ממון א"כ מהתם שמעינן עד שיתכוין לו ואייתר וארב לו לקבוע אך לתנא דבי חזקיה דדריש מכה אדם ומכה בהמה דשאינו מתכוין פטור ממיתה

וממון ולא דריש ונתת נפש תחת נפש לממון וע"כ עד שיתכוין לו נפקא ליה מוארב לו קשה קבוע מנא ליה: הלך אחר הרוב. משמע אפי' נמצא קרוב לחנות המוכרת נבלה וא"ת א"כ מאי קמ"ל ר' חנינא דרוב וקרוב הלך אחר הרוב וי"ל דקמ"ל אפי' בקורבה דמוכחא מיהו קשה מקושיא דרבי זירא דהתם תקשי ליה מתניי דט' חנויות: אחר הרוב. הכא איכא חזקה. כנגד הרוב דבהמה בחזקת איסור עומדת וגבי ט' צפרדעים נמי קאמר הלך אחר הרוב ואם רוב שרצים טמאים אע"ג דאיכא חזקת טהרה דאי לא הוי חזקה כנגד הרוב לא הוה פריך מידי דמצינן למימר דרבי יוחנן לא חשיב אלא היכא דאיכא חזקה כנגד הרוב:

דף יח - ב

אלא סייעתא. דקתני התם כשהביאה ג' שבועות טהורים ועשרה שבועות אחד טמא ואחד טהור וקאמר דלא משמשת עד אור ל"ה ואי ליתא לדרבי יהושע אמאי והא ספק ספיקא הוא אימר רוח הפילה ואת"ל נפל הפילה אימא הרחיקה לידתה ואע"ג דבלאו הכי איכא כמה ספקות אימא זכר ואת"ל נקבה אימא לא ילדה בזוב ואפילו יולדת נקבה בזוב אימא הרחיקה לידתה מ"מ אי ליתא לדרבי יהושע איכא ספק אחר יותר דאימא לא ילדה כלל והוה לן למישרי ומשני לא דלמא לא תיובתא ולא סייעתא דבלאו הכי איכא ספיקי טובא ואסרינן ה"ה אי ליתא דר' יהושע נמי אסרינן: למעוטי רובא דאיכא חזקה בהדיה. פירוש כנגד הרוב ואם תאמר הלא גם בהני שלשה דברים איכא חזקה דטהרה ושורפין משום רוב ויש לומר דרוב תינוקות מטפחין אינו רוב גמור כמו שאפרש ובהני ג' דברים הוי רוב גמור אי נמי בהני שלשה נמי לא הוי רוב גמור ואשמועינן רבי יוחנן דאפילו הכי שורפין כיון דהריעותא באה מגופה ושליא נמי קרי לה טומאת אשה משום שע"י אשה טומאה באה לבית ולפי זה אפי' אשכחנא גבי אשה שום מתניי דשורפין על הרוב את התרומה הא דלא חשיב לה רבי יוחנן משום דהתם שמא הוא רוב חשוב ולא הוי שום חדוש ומיהו לפירוש זה לא מייתי לעיל אלא מסיפא משליא בבית דאיכא למימר דרוב דאינם נימוקין אינו רוב גמור דברישא דמפלת שליא תשב לזכר ולנקבה על כרחך הוי רוב חשוב מדלא קתני נמי ולנדה כדדייק בהמפלת (לקמן דף כח.) ואם רוב אינן נימוקין אינו רוב גמור הא דקתני

לעיל מביאה קרבן ונאכל אינו מטעם רוב אלא אפי' נימוק הויא טמאה לידה: **האמר** ר' יוחנן חדא זימנא. תימה אפי' לא אמר. היכי מצינן למעוטי הא טומאת אשה דוקא קאמר ומיהו לר"ת דמפרש דהא דתינוק טמא משום דנשים נדות מגפפות אותו ניחא קצת דגם תינוק הוי טומאת אשה: **רוב** תינוקות מטפחין. פ"ה מטפחין באשפה שיש בה שרצים אבל ודאי נגע בעיסה שהרי בצק בידו ור"ת מפרש רוב תינוקות מטפחין בעיסה דטיפוח שייך באוכל ומשקה כדאמר בפי' רבי ישמעאל (ע"ז דף ס:): או שהיה מטפח על פי החבית מרותחת ובירושלמי איכא מפני שדרכו של תינוק לטפח בעיסה ובתוספתא (פ"ג דטהרות) נמי משמע שאין ידוע אם התינוק נגע בעיסה דקתני אההיא דתינוק א"ר יוסי אם יכול לפשוט ידו וליקח טמא ואם לאו טהור אבל התינוק אומר ר"ת דודאי טמא כדקתני בתוספתא (שם) לפי שנשים נדות מגפפות ומנשקות אותו והא דאמר בפ"ג דטהרות (מ"ז) תינוק בצד הקברות ושושנים בידו אע"פ שאין השושנים אלא ממקום טומאה התינוק טהור שאני אומר אדם טהור כו' היינו טהור מטומאת מת שאינו צריך הזאה ג' וז' אבל טומאת ערב טמא כדין נוגע בנדה א"נ בידוע שהוא בודאי טהור א"נ כשהתינוק מלוכלך כדקתני בתוספתא (שם) תינוק שהניחתו אמו ומצאתו כמו שהוא טהור בד"א שהניחתו מלוכלך אבל הניחתו נקי טמא מפני שנשים נדות מגפפות אותו: **סמוך** מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא. קשה דבפי' בתרא דיבמות (דף ק"ט): אמר סמוך מיעוטא לחזקה והוה ליה פלגא ופלגא ויש לומר דלהכי איתרע הכא רובא משום דתינוק הוי דבר שאין בו דעת לישראל [כמו בפי' י' יוחסין ולא גמרינן מסוטה אלא ביש בו דעת לישראל] ולהכי כי הוי פלגא ופלגא טהור מדרב גידל וא"ש מהאי טעמא הא דאמר ספק נגע ברה"י טמא ולא אמר סמוך פלגא דלא נגע לחזקת טהרה ואיתרע לה פלגא דנגע דאפילו רבנן דלית להו סמוך מיעוטא לחזקה מודו דסמכינן פלגא לחזקה אלא כיון שיש בו דעת לישראל גזרת הכתוב הוא דגמרינן מסוטה לטמא ברה"י אפי' איכא חזקת טהרה אבל בשאין בו דעת לישראל אזלינן בתר רובא ובפלגא ופלגא טהור מדרב גידל: **מיעוטא** כמאן דליתא דמי. אע"ג דאמרינן בפי' י' יוחסין (קדושין פ:): דעשו התינוק כמי שיש בו דעת לישראל איצטריך הכא למימר לרבנן מיעוטא כמאן דליתיה דמי לטמא אף ברה"ר אך קשה כיון דמיעוטא כמאן דליתיה דמי ורובא וחזקה רובא עדיף אמאי עשאוהו כמי שיש בו דעת לישראל אפילו אין בו דעת לישראל טמא ברה"ר ועוד דאמאי אין שורפין עליו את התרומה ואומר ר"ת דרוב תינוקות אינו רוב גמור ולא הוי כנגד חזקה אלא כפלגא ופלגא ומן התורה טהור אף ברה"י כיון דאין בו דעת לישראל

והא דקאמר התם עשאוהו כאילו יש בו דעת לישאל היינו כלומר עשאוהו כאילו הוא רוב גמור לפי שנראה לעולם שהוא רוב אע"פ שאינו רוב גמור ולכך אין שורפין עליו את התרומה אבל ליכא למימר כיש בו דעת לישאל ממש דאמאי עשאוהו טפי הכא מבחולדה המהלכת ע"ג ככרות דטהור ואפי" אם תמצי לומר דגזרו אטו תינוק גדול שיש בו דעת לישאל אכתי מ"מ ברה"ר אמאי טמא אלא נראה דעשאוהו כאילו הוא רוב גמור כדפרישית ולר"מ טהור ואע"פ שעשאוהו כרוב גמור משום סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא וא"ת לר"מ ל"ל סמוך מיעוטא לחזקה אפי" בלא חזקה יטהר כיון דחייש למיעוטא הוי ספק ואין בו דעת לישאל טהור מדרב גידל ואומר ר"י דנקט חזקה בהדי מיעוטא. לאשמועינן דהחזקה אינה מסייעה לרוב דאי הוה חזקה מסייעה לרוב הוי כמו מיעוטא דמיעוטא דלא חייש ר"מ [והא דר"מ דחייש למיעוטא אי הוה דאורייתא או דרבנן אין להאריך כאן]: **למעוטי** רוב דרבי יהודה. הוי מצי למיפרך הניחא ללישנא דמפרש רבי יוחנן טעמא דרבי יהודה משום דרוב חתיכות של ד' מיני דמים הן אלא ללישנא אחרינא דהמפלת (לקמן דף כא:) דאמר רבי יוחנן טעמא דרבי יהודה דאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם ולא משום רוב למעוטי מאי דכעין זה פריך לקמן (כב:) בגמ' דהמפלת מין דגים דליכא למימר דה"ק רוב פתיחת הקבר אינו בלא דם ולא שורפין עליה תרומה דהא קאמר התם לרבי יהושע דאמר אי אפשר לפתיחת קבר בלא דם דמביאה קרבן ונאכל אם כן טמא ודאי הוא ושורפין עליו את התרומה:

א

-

יט

דף

אמר רבה כיהה וטהור. נראה דרבה גרס דבפרק הפועלים (ב"מ דף פו.). אמר מאן מוכח רבה בר נחמני ואמר טהור פ"ה כיהה שיש לו דין כיהה וקשה דבשלהי נזיר (דף סה:) פריך ודלמא כיהה וטמא והיכי מצי למימר הכי והא כיהה משמע טהור ועוד דא"כ ר' יהושע לא פליג את"ק ובדוחק י"ל דאדרבי יהושע פריך ומנליה דטהור (ורבינו תם) גריס ור' יהושע קיהה פירוש עמד למנין דקיהה לשון אסיפה כמו (יבמות דף קי:) מקהו אקהייתא בשוקא והשתא פריך התם אימא עמד למנין והביא ראיה לדברי ת"ק מיהו דוחק הוא דא"כ מאי משני אמר קרא לטהרו היכי

מוכח מהאי קרא שטיהר דלמא כי היכי דדרשי ליה רבנן דריש נמי רבי יהושע: **רבי** יהושע אומר כיהה. הקשה ר"ת דמאי טעמייהו דרבנן דמטמאי מספיקא נוקי גברא אחזקיה כדקי"ל בפ"ק דחולין (דף י:): דמדאורייתא אזלינן בתר חזקה ורבי יהושע נמי אמאי צריך קרא ובפרק המדיר (כתובות דף עה:): נמי דקאמר לא תימא דלא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופה כלל פירוש דקאמר התם גבי משארסתני נאנסתי לא מפיה אנו חיינן אלא הני מילי היכא דאיכא חזקה דממונא אבל היכא דליכא חזקה דממונא אזיל דתנן אם בהרת כו' והשתא מה צריך ראייה על זה דאזיל בתר חזקה ועוד דשאני גבי נגעים דגלי קרא וי"ל דדרך השער להתלבן מחמת הנגע לפיכך נראין הדברים דבהרת קדמה וכן מוכח בתוספתא בפרק יש נוחלין בשער לבן דקתני אמר להן אף שער שחור סוף שבהרתו הפכתו אלמא דדרך השער ללקות מן הבהרת ובהמדיר (שם) דקאמר היכא דליכא חזקה דממונא אזיל רבי יהושע בתר חזקה דגופה היינו אפילו דאיכא ריעותא דאי לא אזיל לא הוה מוקי קרא דלטהרו אספק בהרת קדמה דשכיח הרבה ואיכא ריעותא טפי אלא הוה מוקי לה לדרשה אחריתי כרבנן אי נמי מהתם יליף דאזיל בתר חזקת הגוף אע"ג דאיכא ריעותא ור"ת מפרש בע"א ואין להאריך כאן: **מה** להלן פרחא בכולו טהור. מדמדמה פריחה דאדם לפריחת בגדים הא דכתיב (ויקרא יג) וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו ועד רגליו אגופו של אדם קאי אע"ג דפשטיה דקרא משמע דאנגע קאי דאיירי לעיל בנגע שנטמא על ידי שיש בו מחיית בשר חי ועליה קאי וכסתה הצרעת את כל עור הנגע מראשו של נגע עד רגליו כלומר עד סופו אבל הכא משמע דקאי אאדם דומיא דבגד וכן מוכח בכמה מקומות בת"כ ובריש איזהו מקומן (זבחים מט:):

דף - יט - ב

הירוק עקביא בן מהללאל מטמא. האי ירוק היינו כאתרוג ולא ירוק ככרתי דאין זה נוטה לאדמומית וסתם ירוק כן הוא כדאמר בלולב הגזול (סוכה דף לד: ושם) ירוק ככרתי מכלל דסתם ירוק לאו הכי הוא: **לית** ליה. פירוש לית ליה ד' דווקא אלא נפקא ליה החמישי מקרא אחרינא: **ירד** רבי מאיר לשיטת עקביא בן מהללאל וטימא. תימה והא לקמן בפ'

בנות כותים (לג.) גבי כותי מטמא משכב התחתון כעליון מפרש ר' מאיר לפי שמשלימות דם אדום לדם ירוק אלמא אית ליה דטהור ונראה דהכא מיירי מדרבנן וכן מוכח מדקאמר נהי דכי משכחת כתם אמנא לא מטמא היכי דחזיא ירוק מגופה תטמא ויש לדחות דלעולם כי חזיא מגופה מטמא מדאורייתא ומ"מ כי משכחת אמנא לא מטמא דאין רגילות לצאת דם ירוק מגופה ויש לתלות דמעלמא אתא או שמא דם ירוק לאו דווקא נקט אלא כלומר דם שהוא טהור לכ"ע משלימות לדם אדום אי נמי עיקר טעמא דר"מ כטעמא אחרינא דקאמר יום שפוסקת בו סופרת למנין שבעה וטעמא קמא נקט לרבנן: **כתיב** הכא שלחך פרדס. וא"ת ה"מ דם שהאשה טמאה בו כדמשמע קרא כפרדס שהוא נעול כך בנות ישראל נועלות פתחיהן מליזקק לבעליהן בימי נדותן אבל דם ירוק שהוא טהור לא ותו דמשמע דלא פליגי אלא בדם ירוק אבל בדם נדה מודו כ"ע דמכשיר וכיון דרבנן לית להו ג"ש דם נדה מנא להו וי"ל דדם נדה נפקא להו בתוספתא דשבת פ' (הזורק) דקתני מנין לדם שהוא משקה נאמר כאן וטהרה ממקור דמיה ונאמר להלן ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלים לחטאת ולנדה ויש לתמוה דהכא משמע דלכ"ע דם הנדה לא הוה בכלל דם חללים ובשבת פרק חבית (דף קמג:) משמע דחלב האשה טמא משום דם מגפתה דקתני לא אם אמרת בחלב האשה שמכשיר שלא לרצון שכן דם מגפתה מכשיר ומפרש רש"י דחלב היה דם תחלה כדאמרינן (לעיל דף ט.) דם נעכר ונעשה חלב והכא אמרינן דאפי" דם נדה לא הוי בכלל דם חללים כ"ש חלב ודוחק לומר דחלב בא מעיקר דם שבגוף כמו דם מגפתה אבל דם נדה לא ומיהו בלאו הכי קשה התם. דמאי קמהדר להו רבי עקיבא לרבנן מחמיר אני בחלב מבדם שהחולב לרפואה טמא ומקיז לרפואה טהור ועוד למה לי קרא בפ' דם הנדה (לקמן נה:) דחלב האשה חשיב משקה מדכתיב ותפתח את נאד החלב ותשקהו תיפוק ליה מטעמא דדם נעכר ונעשה חלב ומיהו סוגיא דלקמן איכא למימר דלא סבר לה כרבי מאיר דדם נעכר כו' לכך נראה דה"פ התם לא אם אמרת בחלב האשה שמכשיר כו' כלומר כיון דאיכא קרא לקמן בחלב שמכשיר לכל הפחות לרצון דין הוא שיכשיר גם שלא לרצון כיון דחזינן גבי אשה בשום מקום דמכשיר שלא לרצון כמו דם מגפתה אבל בהמה אע"ג דחלבה מכשיר לרצון מותפתח את נאד החלב בשביל כך לא תכשיר שלא לרצון כיון דלא אשכחן בבהמה מידי דמכשיר שלא לרצון שדם מגפתה טהור אמר להם מחמיר אני בחלב יותר מבדם שהחולב לרפואה כו' כלומר חלב דמכשיר לאו בחומרא דדם מגפתה תליא מילתא שהרי מקיז לרפואה טהור דהיינו לרצון ולא אמרינן כשם שחלבה לרצון טמא

כך דמה לרפואה טמא אלא ודאי חלב האשה דמטמא משום דמשקה גמור הוא וכ"ש חלב בהמה דליהוי טפי משקה דמיוחד לקטנים ולגדולים אמרו לו סלי זיתים וענבים יוכיחו דמיוחדים לקטנים ולגדולים ושלא לרצון טהור והשתא לא קשה מדם הנדה דפשיטא דלא הוי בכלל דם חללים ולקמן בעז"ה נפרש דקראי דפרק דם הנדה אסמכתא בעלמא נינהו :

דף - כ - א

פלי קורטא דדיותא. מכאן משמע שדיו שלנו הוא קרוי דיו מדקאמר קורטא דדיותא משמע שהוא יבש ואוסר ר"ת לכתוב ס"ת בדיו של עפצים לפי שהוא לעולם לח ובפי' [שני] דגיטין (דף יט.) מפורש :

דף - כ - ב

והא רבא דידע. רבה גרס דרבא היה בקי כדמוכח בסמוך גבי דאפרא הורמיז ורש"י פירש בסמוך דאיתרחיש ליה ניסא ואין נראה דדוקא בסוף הוא דאיתרחיש ליה ניסא כדמוכח בסמוך : **טיפתא** קמייתא. ושאר חכמים שהיו רואין לא היו מחמירין כ"כ או שהיו בקיאים ביותר : **כל** יומא הוה מטהר לי כה"ג. משמע שלא היתה רגילה להראות לרב נחמן בעלה ושמא לא היה בקי והא דאמר ר"נ לעיל (דף יט :) בדם הקזה קבלה היתה בידו אי נמי היתה חוששת שמא היה מחמיר על עצמו להיות לבו נוקפו ופורש ולא יסמוך על חכמתו אי נמי שלא תתגנה בפניו אבל אין לומר דאסור לראות דמי אשתו דהא במס' נגעים (פ"ב מ"ה) תנן כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו ר"מ אומר אף לא נגעי קרוביו כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו ר' יהושע אומר אף לא נדרי אשתו ואילו כל הדמים אדם רואה חוץ מדמי אשתו לא קתני : **אגמריה** סמך. לפי הפשט משמע דלכך האמין לדבריה אבל בענין אחר [פירוש בלא

דבריה] לא היה מתיר אע"ג דאגמריה סמך וקשה דבפי' אלו טרפות (חולין מט.) אמרו גבי ההיא מחטא דאישתכח בסימפונא דכבדא הונא מר בריה דרב אידי טריף ורב אחא בר מניומי מכשיר לכך נראה לפרש דהשתא הדר ביה משינויא קמא והיכא דאגמריה סמך רשאי להתיר אע"ג דחכם כבר אסר ויש מקשה על ילתא היכי עבדה הכי הא אמרינן בפ"ק דמס' ע"ז (דף ז.) הנשאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם ויטהר וי"ל דקפידא לא הויא אשואל אלא אחכם אבל השואל ישאל כל מה שירצה דמתוך כך ידקדקו בדבר ופעמים שהראשון טועה ויצא הדבר לאורה [ועיי' תוס' ע"ז ז. ד"ה הנשאל ותוס' חולין מד : ד"ה היכין] :

פרק שלישי - המפלת חתיכה

דף כא - א

אלא בחתיכה של ד' מיני דמים. דקסבר ר' יהודה דם נדות הוא ונקרש ונעשה חתיכה כדאמר לקמן גבי מפלת מין דגים ורבנן סברי מקור מגדל חתיכה ולא דם נדות הוא : **ורבנן** סברי לא אמרינן רוב חתיכות. תימה ונימא דהוה פלגא ופלגא ויהא ודאי טמא ברה"י אע"ג דאיכא חזקת טהרה וי"ל דאמרי' לעיל (דף יח :) דאפילו לרבי יהודה לא הוי רוב גמור ואין שורפין עליו את התרומה ולרבנן אפילו פלגא לא הוי ואדרבה רוב החתיכות לאו של ד' מיני דמים הם : **לרבי** יוחנן אדומה ושחורה למאן קתני לה אי לרבי יהודה. וה"פ המפלת אדומה ושחורה דינו כדמפרש ר' יהודה בסיפא השתא ירוקה כו' ומתוך פי' ר"ח משמע דל"ג וכ"ת כי פליגי רבנן אירוקה ולבנה וכן נראה דהא בהדיא קתני במילתייהו שחורה ואדומה ואין זו סוגיית הש"ס : **ואינו** נאכל. דאימא לא ראתה ולא ילדה ובי' קרבנות אין צריכה להביא משום דאימא ראתה וילדה דא"כ קושי סמוך ללידה הוא וטהורה כיון דלא שפתה מעת לעת דיש קושי לנפלים

וכן צ"ל לרבי יהושע דסבר יש קושי לנפלים דאי אין קושי היה לה להביא שני קרבנות של זיבה דהוי ודאי נאכל ושל לידה דהוי ספק אינו נאכל דלזיבה וללידה לא סגי בקרבן חד מידי דהוי אחלב ודם כדאמרינן בפ"ב דכריתות (דף ט:) ולקמן בפ' יוצא דופן (דף מ.):

דף - כא - ב

באפשר לפתיחת הקבר בלא דם קמיפלגי. להך לישנא תימה דג' מקומות דקאמר ר' יוחנן לעיל (דף יח.) דהלכו חכמים אחר הרוב למעוטי מאי: **בתוכה** מאדים. ואע"ג דלא האדים מבחוץ ונראה דאם האדים מבחוץ עדיף טפי אפילו לא האדים מבפנים כמו דם אגור דבפנים אינו מועיל אלא לסומכוס ומבחוץ אפילו לרבנן: **זוזא**. פירש בערוך שם חכם: **אם** יש בה עצם טמאה לידה. והא דתנן הך קודם הא דדם אגור דמיירי נמי בנדה ולא בלידה משום דתני כל דברייתא ברישא: **והאמר** רבי שמעון בן יוחי. וא"ת וליסייעיה ממתניי דבעי עמה דם וי"ל היינו משום דקסבר דאינו דם נדות: **הא** דם נדה טמאה אפילו בשפופרת. וא"ת מנליה הא אימא הא דדם נדה טמאה משום דפלי פלויי וקרין ביה בבשרה כדמשני אביי לפירש"י וי"ל דנראה לו למקשה דרבנן פליגי אמאי דקאמר ר' אליעזר בהדיא בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה ואתו רבנן למימר דלא מטעם בבשרה טהור אלא משום דאינו דם נדות הא אם היה דם נדות טמאה אפילו בשפופרת דאי דם נדות טהור בשפופרת אם כן לא הווי פליגי רבנן אמאי דקאמר רבי אליעזר בהדיא:

דף - כב - א

כי פליגי בחתיכה. פ"ה ודפלי פלויי וקשה דא"כ השתא אין דרך לראות דם בחתיכה פירוש שאינו דם נדות לא הוי כהווא דאין דרכה לראות בשפופרת דהתם הוי דם נדות מן המקור אלא שאין דרכה לראות באותו

ענין ויש לומר דפליגי בחתיכה העשויה כמין שפופרת והוי חציצה בין דם לבשר דת"ק מטמא דדרכה לצאת בענין זה ורבנן סברי אע"ג דדם נדות הוא אין דרכה לראות בענין זה ואין זה דם נדות דקאמרי רבנן ה"פ אין זה דם נדות שטימא הכתוב אבל בפלי פלויי גם רבנן מטמאין כיון דדם נדות הוא ונוגע בבשרה: **אלא** בחתימת פי האמה. אין לפרש דבעי שיעור חתימת פי האמה כר"ש דפ' אלו דברים (פסחים סז): דסבר כר' נתן דבעי חתימת פי האמה בזב דכתיב (ויקרא טו) או החתים בשרו מזובו ואיתקש בעל קרי לזב דא"כ מאי פריך למימרא דנוגע הוי אלא מעתה לא יסתור בזיבה הא כיון דאיתקש לזב שפיר יסתור והיכי דייק מינה דנוגע הוי [ועוד אי סבר כר' שמעון מאי פריך רב הונא ותיפוק ליה דהוא עצמו כו' והלא דרך קיסם יכול לראות הרבה מחתימת פי האמה] אלא נראה לפרש דסבר כדתנן לקמן בפרק יוצא דופן (דף מ.). דזוב וקרי מטמאין בכל שהוא והכי קאמר צריך שיגע בחתימת פי האמה משום דטומאת בית הסתרים לא מטמאה לכך פריך כיון דנוגע הוי דקא מטהרת בקיסם עד שיגע בפי האמה מעתה לא יסתור בזיבה: **(למימרא** דנוגע הוי). וא"ת ומנליה למקשה דרב הונא לא מצריך שיעור חתימת פי האמה כרבי שמעון וי"ל מדקאמר ותיפוק ליה דהוא עצמו אינו מטמא אלא בחתימת פי האמה ולא קאמר כשיעור חתימה ולא קאמר נמי דאיתקש לזב שמע מינה דלא לשיעור נקטיה אלא משום נגיעה ועוד אי סבר כרבי שמעון מאי פריך רב הונא ותיפוק ליה דהוא עצמו כו' והלא דרך קיסם יכול לראות קרי הרבה יותר מחתימת פי האמה וא"ת ואם נוגע הוי א"כ למ"ד בפרק יוצא דופן (לקמן דף מג): לרואה ולנוגע בכל שהוא למה לי דכתב רחמנא רואה וי"ל דעל ידי שנכתב רואה הא דדרשינן בפרק אלו דברים בפסחים (דף סו): זב וכל זב לרבות בעל קרי שמשלח חוץ לב' מחנות מוקמינן ברואה ולא בנוגע ונפקא מינה הא דאמר הכא דאפי' רואה אינו טמא אלא משום נוגע שאינו טמא אלא בנגיעה מבחוץ וא"ת ומנלן דנוגע הוי נגמר מדאחמיר ביה רחמנא לענין שילוח מחנות אלמא רואה הוי וכה"ג בעי למימר פרק יוצא דופן (לקמן דף מב.) גבי פולטת שכבת זרע דרואה הוי מדאזהיר רחמנא על בעלי קריין בסיני וי"ל דילפינן דנוגע הוי מדאיתקש לנוגע דנוגע מרבינן מאיש איש בפי' יוצא דופן (שם דף מג): ועוד דבההוא קרא גופיה איתקש נמי לשרץ וא"ת ונוגע דכתב רחמנא למה לי תיפוק ליה מוהבגד אשר יהיה עליו שכבת זרע וי"ל דאדם מבגד לא ילפינן שהרי נושא נבלת בהמה מטמא בגדים שעליו אפילו אם אינו לבוש בהן אבל אדם לא מטמא אפילו הוא עליו והכי איתא בפרק קמא דבבא בתרא (דף ט:) גבי עולא משגש אורחא דאימיה וא"ת דלקמן בפרק יוצא דופן (דף

וא"ת והא דם הנדה נמי קתני לקמן בהדי אידך דפרק דם הנדה (דף נד):
וי"ל דהתם מיירי בדם הנדה שנפל על הבגד ונתייבש ביותר אבל דם הנדה
באפי נפשיה הוי רכיך וע"ק דהתם קתני רוק וזוב וניעו דרכיכי וי"ל דמי"מ
אקושי נינהו טפי מדם דאינהו התחילו ליבש זה כמה ימים דרגילין
להתייבש קודם יציאתם אבל דם אינו רגיל להתייבש קודם יציאתו מן
הרחם: **או** דלמא לא שנא. תימה דבפרק דם הנדה (לקמן דף נו.) תניא
רשב"ג אומר בפושרין מעת לעת ואמאי לא אשמועינן רבותא טפי דאפי'
לא יחזור ע"י פושרין מעת לעת אלא על ידי מיעוד טמא לרשב"ג דהא
אפי' לגבי דם חשיב מיעוד כל שכן בנבלה ושרץ דאקושי דע"כ ע"י מיעוד
נימוח טפי מפושרין דהא אפילו את"ל דרבנן בעו מעת לעת במיעוד ע"י
הדחק לא חשיב דם לרבנן: **ליפלוג** נמי רבי יהודה בהא. אשערה וקליפה
לא פריך דליפלוג רבי יהודה דמועטין נינהו ולא שייך בהו פתיחת קבר:
הואיל ונאמרה בהו יצירה. אף על גב דבבהמה לא כתיב בה יצירה הא
אמרי' בבהמה המקשה (חולין דף עא.) דבהמה טהורה בכלל חיה טהורה
ליצירה: **המפלת** דמות תנין. הוה מצי למנקט דגים סתמא דבקרא
דויברא את התנינים כתיב נמי כל נפש חיה הרומשת אשר שרצו המים
אלא נקט תנין לפי שהוא סמוך לויברא: **זו** היא שיבה זו היא ביאה. וא"ת
אמאי לא משני ה"מ היכא דליכא דדמי ליה כו' וליכא למימר דה"פ
דלילף תרוייהו יצירה ובריאה לטמא בהמה ודגים דע"כ לא נתקבלה ג"ש
אלא חדא מינייהו מדקאמר לקמן שבקינן מופנה מצד אחד וילפינן
ממופנה מב' צדדים וי"ל דעיקר קושיא או עוד סמיך: **התם** ביבשה כתיב.
תימה וכי לא ידע דביבשה כתיב דקרא דתנינים כתיב בחמישי והאי
בששי:

א

-

כג

דף

וילפינן ממופנה משני צדדין. תימה ולשתוק מהפנאה דאדם דהשתא תנין
לא מופנה כלל ובהמה מופנה בצד אחד ואין משיבין: **יוצר** הרים. ומופנה
הוא כדקאמר בסמוך: **ליתני** נחש. ואע"ג דקתני חיה ונחש בכלל חיה
כדכתיב (בראשית ג) והנחש היה ערום מכל חית השדה לאחר שנקצצו
רגליו לא מיקרי חיה סתם אלא חיה הרומשת ולא הוי בכלל חיה
דמתניתין: **קריא** וקיפופא. ג' מיני קיפוף יש הכוס והינשוף (ויקרא יא)

מתרגמינן קריא וקיפופא והתנשמת נמי אמר באלו טריפות (חולין דף סג.) זה באות שבעופות ואמר אביי באות שבעופות קיפוף ועוד קיפוף מין חיה כדאמר בהרואה (ברכות נו:) כל מיני חיה יפין לחלום חוץ מן הקוף והקיפוף: **לאיתסורי** באחותה. לענין גופה לא בעי אם הבא עליה חייב משום אשת איש או אם חייב ההורגה דפשיטא ליה דאינה חיה ג' שנים שתהא בת ביאה ולא שנה שלא תהא טרפה ומיהו הוה מצי למבעי אם הרובע חייב סקילה כדין הבא על הבהמה: **הואיל** ובמינו מתקיים. אע"פ דדריש ג"ש דיצירה בעי טעמא הואיל ובמינו מתקיים דאפילו בולד גמור בעינן מתקיים למעוטי נולד חתיכה או חסרה וא"ת והא גופו תייש ופניו אדם דאינו מתקיים ואמרינן בסמוך דכ"ע אדם הוי וי"ל דאע"ג דלא חיי לא בבהמה ולא באשה מ"מ גופו תייש כתיקונו ופניו אדם כתיקונו ואינו חסר מאומה:

ב

-

כג

דף

ומצא בה דמות יונה. וא"ת ודילמא לרבנן ולא לר"מ וי"ל דא"כ הי"ל לר' יוחנן למימר לרבנן מצא בה דמות יונה כו' אי"נ י"ל דלא מיבעיא ליה אלא לר"מ דבדבר קל עושהו ולד בהמה במעי אדם ואדם במעי בהמה נמי קרוי ולד או לא אבל לרבנן פשיטא ליה דשרי דלא מיקרי ולד אלא אדם במעי אשה ומייתי ראייה מר' יוחנן דאמר אסורה אפילו לרבנן וכ"ש לרבי מאיר: **שר"מ** אומר מצורת. פי' בקונטרס מקצת כל צורת עין ולסת וגבת וזקן וחכ"א כל צורת משני צדדים ב' עינים כו' ואע"ג דלר' מאיר כי לא דמי כלל לאדם טמאה לידה משום דכתיב בהם יצירה כי דמי לאדם בעי שיהא דומה לו במקצת כל היצירה והא פלוגתא דייק מדתנן וחכ"א כל שאין בו מצורת אדם ולא קתני וחכ"א אינו ולד מכלל דפליגי נמי בולד שמקצתו אדם ומקצתו בהמה דלר"מ במקצת כל צורתו קרוי ולד ולרבנן בעיא כל הצורה והא דקתני במתניי מצורת לר"מ קאמר לדידן בעינן כל צורת לדידך אודי לן מיהא דמקצת צורה בעינן: **והתניא** איפכא ר"מ אומר כל צורה. פי' כל שהוא אפילו עין אחד בלא לסת וגבינין וחכ"א מצורת כל חצי הצורה וקשה לפירושו דכל צורה דרב ודברייתא אינן שוין ועוד דבהא תניא איפכא לא הוה איפכא ממש ועוד דרב ור' יוחנן דבסמוך פליגי אברייתא וארבי יוחנן ליכא למימר תנא הוא ופליגי כמו ארב

כדמשמע פ"ק דכתובות (דף ח. גבי) (אין ברכת) חתנים מן המניין ועוד קשה לפירושו דרבא אמר חסא כרבנן דברייתא וא"כ כי פריך ליה מברייתא דצורת פנים שאמרו אפילו פרצוף אחד לישני ליה דאתא כר"מ דברייתא כיון דס"ל כברייתא דהשתא כי משני ליה אביי כי תניא ההיא לעכב מוקי לה כרב והוא לא ס"ל הכי ונראה לפרש והתניא איפכא ממש שר"מ אומר כל צורה דבעיא ב' עינים ולסתות דגרוע מכולה בהמה דהתם יצירה כתיב ורבנן אמרי מצורת חצי צורה והשתא רבי יוחנן דאמר המצח והגבינים והעינים כר"מ דברייתא ורבא אמר חסא כרבנן ופריך ליה מברייתא ואוקי לה כר"מ ור"ח גריס בדברי רב ר"מ אומר כל צורת וחכ"א מצורת כמו במתניתין ובברייתא איפכא: **אמר** רבא ושטו נקוב אמו טמאה לידה. קסבר טרפה חיה וכן בפ"ק דתמורה (דף יא:) גבי רגל של זו עולה (או) כולה עולה דקאמר רב חסדא דבדבר שעושה אותה טרפה כולה עולה דטרפה אינה חיה ורבא אמר דוקא דבר שעושה אותה נבלה כולה עולה דטרפה חיה ובפ"ק דבכורות (דף ג.) פלוגתא איפכא גבי מקצת לעובד כוכבים מקצתה להפקיע מן הבכורה דרב חסדא אמר דבר שעושה אותה נבלה דטרפה חיה ורבא אמר דבר שעושה אותה נמי טריפה דטרפה אינה חיה ואומר ר"ת דהוי כאיכא דאמרי:

א

-

כד

דף

עד הארכובה. והארכובה בכלל דהיינו מן הארכובה ולמעלה ואין שייך להביא זה גבי כל שיעורי חכמים להחמיר לענין עד ועד בכלל באלו טרפות (חולין נה.) ואע"ג דתבנית יד אמרי' בפרקין דטמאה לידה היינו כשניכר שהמותר נמחה כשפירש א"נ כאן מיירי דניכר היטב שלא נברא יותר כגון במקום החסרון יש עור נקרים: **ליתני** שמא מגוף אטום באת או ממי שפניו כו'. וא"ת והא איכא טובא דלא תני כגון פניו תייש (ופניו) אטום ואפקותא דדיקלא וי"ל דפניו מוסמסין דומה לגוף אטום והויא ליה למיתני בהדיה טפי מאחריני: **אמר** רב פפא בפניו מוסמסין כ"ע לא פליגי. והא דקאמר איתביה ר' יוחנן לר"ל לא היו דברים מעולם. וכענין זה יש בריש חולין (דף ד): **רבי** חנינא בן אנטיגנוס אומר כל שיש כו'. פ"ה מדהוי מום לקרבן מכלל דלהדיוט שרי וקשה לתרוייהו דהא אפי' יצא לאויר העולם שרי ושמואל לא שרי ליה אלא במעי אמו וקשה לר"ת דבפ' אלו

מומין (דף מג:): תנא ליה גבי מומי כהן ולא גבי מומי בהמה והתם נמי פריך מרב ולא מייתי משמואל מידי ונראה לר"ת דארב דוקא פריך דאמר באשה אינו ולד אלמא אינו מתקיים והא חשיב ליה גבי מומי כהן אלמא חי אבל לשמואל דאמר באשה ולד מתקיים לא פריך מידי ובבהמה נמי אר"ת דמתקיים לשמואל והא דאמר בסמוך דכי יצא לאויר העולם אסור היינו משום שסועה דאסר רחמנא ורש"י פירש בסמוך לפי שיטתו דאסור משום נפל ושסועה דאסר רחמנא היינו מין בהמה דעלמא שיש לאם ולולד שני גבין וכן ב' שדראות אבל הנולד מבהמה שאין לה אלא גב אחד ושדרה אחת לא איצטריך קרא למיסר דנפל גמור הוי ובאשה מיהא מתקיים אף לפירושו מדקאמר באשה ולד וללישנא דבעלמא אגמריה משמע כפירושו וא"ת בפרק אלו טרפות (חולין ס:): דפריך גבי שסועה שיש לה ב' גבין וכי משה קניגי היה והשתא לפ"ה אתי שפיר דשסועה מין בעלמא הוא לשמואל ואינה מצויה אלא ביער לכך קאמר וכי קניגי היה אבל לפי ר"ת שאף לשמואל אינו מין בפני עצמו אלא שכך נולד מן הבהמה מה ענין זה אצל קניגי וי"ל דאף לפירוש ר"ת אם לא היה קניגי ורגיל לראות ומכיר בהמות משונות לא היה מכיר בהמה זו שיש לה ב' גבין אע"פ שגם נולד מבהמות של ישוב שאינה רגילה להוליד מבהמה שאינה משונה:

דף - כד - ב

מי שראוי לבריאת נשמה. ואית דגרס לברית שמנה: **המפלת** דמות לילית אמו טמאה לידה. וא"ת פשיטא תיש גרע מגופו תיש ופניו אדם דהוי ולד לכי"ע וי"ל דהתם יצא מתורת בהמה והוי אדם והכא לא יצא כלל מתורת לילית אך ק"ק דאמריי לעיל (כג.) בעופות תבדק לרבנן דקריא וקיפופא הוי ולד אף על גב דלסתות לא מפיק ליה כלל מתורת כוס וינשוף וי"ל שמואל דהכא יפרש לעיל תבדק לר"מ: **אכילתו** מרובה משתייתו. פי' יותר מדאי מרובה על השתיה דהא דרך אכילה להיות מרובה על השתיה כדאמריי בפ"ק דמגילה (דף יב.) והשתיה כדת אין אונס כדת של תורה דאכילה מרובה משתייה דקרבתות יש יותר מנסכים והא דאמריי בערבי פסחים (דף קי.) ובגיטין (דף ע.) אכול שליש ושתה שליש והנח שליש

לכשתכעוס תעמוד על מילואך לאו דוקא אלא שבין אכילה ושתיה יהיו שני שלישים :

א

-

כה

דף

פרשתבינא. פ"ה שם איש וכן בערוך ואינו כן דאם כן ה"ל למימר מפומבדיתא אלא פרשב"ם לשון פרנסות ליכא למפשט דדילמא הא מלא בשר חוששת אבל ודאי ולד לא הוי א"נ הא דלא חשיב משום דבפלוגתא לא מיירי : **שמא** כר' יהושע. אע"ג דבעי למימר בסמוך מחלוקת בצלול אבל בעכור דברי הכל ולד רבי נמי מסופק היה בהא דהא קאמר שמא : **(לעיל)** כסומכוס. וא"ת ואם שפיר מלא דם הוי כחתיכה שבתוכה דם שפיר מלא בשר נמי להוי כחתיכה של בשר דאמר בפירקין דאינה טמאה לידה כשאין בה עצם ויש לומר דשפיר דמיא לולד טפי מחתיכה וטמא אפילו אין בה עצם אע"ג דבמלא דם שניהם שוים : **מחלוקת** בצלול. פ"ה מלא מים וכן משמע וקשה וכי עדיף ממלאה דם דאמר לעיל דטמאה נדה ולא לידה אפי' לרבי יהושע לכך נראה לפרש דצלול ועכור היינו בשר עכור ובשר צלול : **שאין** הקב"ה עושה עור כו'. דכתנות עור בעור אדם מיירי כדמתרגמינן על משך בשריהון : **סימן** ולד בבהמה דקה טינוף. האי טינוף הוא ולד עצמו ולא דמי לטינוף דלקמן דרוב בהמות מטנפות דהתם טינוף של אחר יצירת הולד : **גבי** בהמה לחומרא. ואע"ג דקולא הוא שמוציאין ממון מרשות ישראל היינו משום דאי לא יהיב לכהן אתי למשרי בגיזה ועבודה : **אינה** חוששת. וקסבר רב דבעכור מחלוקת [ר"י] ורבנן : **תחלת** ברייתו מראשו. תימה דבפי' בתרא דסוטה (דף מה :) קסבר אבא שאול תחלת ברייתו מטיבורו ומשלח שרשיו אילך ואילך ונראה לר"ת דגרס ברשון וכן פר"ח ובתוספתא פירש כעין חגב דסלעם מתרגמינן רשון וכן משמע דמיירי בשיעור האברים : **עור** ובשר תלבישני ועצמות וגידים תסוככני. ברישא עור ובשר והדר עצמות וגידים ובתחיית המתים דיחזקאל (סימן לז) איפכא גידין והדר בשר ומפרש במדרש למה הדבר דומה לאדם שפושט וחוזר ולובש מה שפושט ראשון לובש אחרון אבל בתחלת בריית הולד עור ובשר תחלה ואח"כ עצמות וגידין :

לידע אם זכר הוא. הא דאמר גויתו בכעדשה לא שמקומו בולט אלא שמקומו ניכר בכעדשה: **המפלת** סנדל או שליא תשב לזכר ולנקבה. וא"ת בשליא ליתני נמי ולנדה דאימא הרחיקה לידתה וכבר כלו ימי טוהר כדאיתא לקמן בפירקין (דף כח.) גבי המפלת יד חתוכה אע"ג דאמר בסמוך אין תולין השליא בולד יותר מג' ימים להחמיר חוששין יותר מג' ימים וי"ל דלא דמו דבהמפלת יד חתוכה איכא למימר דהראש או רוב הגוף כבר ילדה מקודם וכלו ימי טוהר אבל שליא אימא הולד בתוכה או שלם או נימוק ועוד י"ל דאי הוה תני ולנדה ה"א מביאה קרבן ואינו נאכל דספק לידה היא קמ"ל מביאה קרבן ונאכל והכי נמי קאמר לקמן: **קא** משמע לן אימא שניהם הזריעו בבת אחת. לר"ת שפירש דאין מתעברת וחוזרת ומתעברת ואפילו נפל אתי שפיר וצ"ל שהזריעו בבת אחת אבל לפרש"י שפירש גבי ג' נשים משמשות במוך מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל שולד אחרון ממעך צורה הראשונה והא דאין אשה חוזרת ומתעברת היינו בן קיימא (דאין) נפל חוזרת ומתעברת לא הוה צ"ל הכא אימא שניהם הזריעו בבת אחת והל"ל בביאה ראשונה הזריעה היא תחלה ובביאה שניה הזריע הוא תחלה ומיהו י"ל דבענין זה בב' ביאות אין חדוש למתני תשב לזכר ולנקבה דפשיטא דפעמים הוא מזריע תחלה ופעמים היא ולא אמר מדהאי זכר האי נמי זכר אבל בביאה אחת סד"א מדהאי זכר האי נמי זכר קמ"ל אימא שניהם הזריעו בבת אחת ומיהו קשה מנלן דלא אמרינן בביאה אחת מדהאי זכר האי נמי זכר אימא לעולם אמרי' ומתני' בב' ביאות ואשמועינן מתני' דסנדל הוי ולד אף בלא צורת פנים ולאפוקי מעדותו של רבי נחוניא ואע"ג דכבר אשמעינן בבכורות ובכריתות דמייתי בסמוך דסנדל הוא ולד מ"מ איצטריך נמי לאשמועינן דהוי ולד לענין לידה וי"ל דהיינו דקמשני בלשון שני ומיהו תימה גם לפר"ת דלקמן (דף כח.) גבי זכר וטומטום משני נמי שהזריעו שניהם בבת אחת ותרתני למה לי ואי אתא לאשמועינן דהוי ולד והא כבר תנא בהדיא ברישא טומטום או אנדרוגינוס תשב לזכר ולנקבה:

סנדל. דלית ליה חיותא עד שיצא רובו אבל ראשו לא אעי"ג דשמואל דאמר אין הראש פוטר בנפלים איתותב בפ' יש בכור (בכורות דף מו:) נפל דאית ליה צורת פנים עדיף מסנדל והא דקאמר ולד דאית ליה חיותא מדנפיק רישיה לאו דוקא דאית ביה חיותא דהא אפי' לית ביה חיותא כיון דאיתותב שמואל ועוד דמשמע בירושלמי דולד שעם הסנדל אינו מתקיים אלא כלומר שראוי לחיות דהיינו שנגמר בצורת פנים ור"ח גריס ולד דאית ביה חיותא מדנפיק רובי' סנדל דלית ביה חיותא מדנפיק כוליה פי' רוביה רוב הראש כוליה כל הראש אבל כל הגוף פשיטא דלא צריך דרובו ככולו: **שדרה טפח.** וא"ת תקשי הך ברייתא לרב יהודה אמר שמואל דאמר צריך שיצא לולב מן ההדס טפח ולא מצריך שדרה ופליג על ר' פרנך וי"ל דלא מתניא בי ר' חייא ובי ר' אושעיא אי נמי בברייתא לא תני שדרה אלא שהש"ס קבע בברייתא שדרה משום דקים לן הכי ואם תאמר דטפח זה קטן דמפרש התם אמה בת ה' טפחים עשה אותה בת ו' צא מהם ג' להדס ואחד ללולב ויש לומר דמכל מקום כיון דאיכא שם טפח עליה חשיב ליה הכא עם שאר טפחים אי נמי טפח דלולב לא קאי אטפחים קטנים ולא קאי קטנים כ"א אטפחים של הדס: **ותו ליכא.** ואם תאמר והא איתא בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פט.) קנה של מאזנים טפח ובהעור והרוטב (חולין דף קכג.) בכדי אחיזה טפח גם בטרפות יש דשיעורו טפח ולפי המסקנא דלא איירי בדרבנן אלא בדכתיב ולא מפורש שיעורייהו אתי שפיר: **מן התנור טפח.** היינו להוציא הטומאה' שאם נטמא התנור מתוכו נטמא היד דחשיב כגוף התנור דאף על גב דאין התנור מקבל טומאה מגבו אם נטמא תוכו גבו נמי טמא כדאמר פ' אלו דברים (ברכות דף נב:) דנטמא תוכו כולן טמאין ובת"כ נמי אמר מרובה מדת לטמא ממדת ליטמא שמטמא אחרים מגבו ואינו מיטמא מגבו ויד דין גב יש לה ואם נגע השרץ ליד לא נטמא התנור כדאמרינן בתוספתא (ב"ק דכלים פ"ו) אין טומאה לכלי חרס אלא מתוכו והיסטו בלבד ולא קתני על ידו ובהעור והרוטב (חולין דף קיח.) דבעי למימר יד להכניס יעמיד התוספתא בתנור שאין לו יד:

אבל בקטן תחלתו כל שהוא. וא"ת וגדול שאין לו ד' טפחים אמאי טהור והלא אף בקטן טפי טמא וי"ל דגדול וקטן היינו ברוחב והרוחב הרבה צריך גובה ד' להחזיק חומו אבל קטן שהוא צר די בגובה טפח: **תחלתו** כל שהוא. משתגמר מלאכתו שיריו ברובו במשניות גרסינן תחלתו כל שהוא שיריו ברובו משתגמר מלאכתו ואיזהו גמר מלאכתו וכו' ודרך הש"ס שמהפך פעמים מסדר המשנה לפי הצורך משום דבפי' העור והרוטב (חולין דף קכד.) בעי רובו דטפח למאי חזי ומשני אגדול תני ליה בסוף ופריך והא שיריו ד' קאמר ומשני לא קשיא הא בתנור בר ט' הא בתנור בר ז' ומפרש התם רש"י דבתנור ט' סגי בארבעה אע"ג דלא הוי רובא ותנור ז' אע"ג דלא הוי ד' סגי ברובא וקשה לר"ת לא יהיה סופו חמור מתחלתו דהא תחלתו ד' ונראה כפירש"י שפירש כאן דתנור בר ז' וד' הוי רובא ותנור בר תשעה ברובא וקשה דלמה ליה למנקט בר ט' הוה ליה למנקט בר ח' ושיריו ברובו ולפרש"י דהתם ניחא דנקט ט' אע"ג דהוי ד' מיעוטא ומה שהקשה ר"ת לא קשה מידי דהעושה כלי חרס אינו עושה אלא דבר חשוב אבל כלי שנתמעט כל זמן שראוי אינו מתבטל כמו גרדומי ציצית דבשירים סגי וכן משמע מדפריך שיריו טפח למאי חזי משמע דאי הוה חזי הוה ניחא ליה אע"ג דבציר מתחלתו: **כל** שהוא טפח. פר"ת בלא יחפור (בי"ב דף יט) דפעמים כל שהוא בציר מטפח ופעמים טפי מטפח: **בפלוגתא** לא קמיירי. ואע"ג דפליגי בדופן סוכה דר"ש אומר דרביעית טפח מ"מ טפח לדופן אחד צריך לכ"ע אבל לתנור אע"ג דבין התנור ולכותל לכ"ע טפח מ"מ בסתם תנור פליגי והא דפרש"י דכירה מקום שפיתת קדרה אחת לא דק דבפי' כירה (שבת דף לח:) אמר דכירה זהו מקום שפיתת ב' קדרות: **את** אמרת שמעתתיה דרב. כלומר כוונת מעצמך ומתחלה שכחת ולכך שתק ולפי"ה שפי' בתמיה צריך לומר דמתחלה לא חש להשיבו: **ילדה** ואח"כ הפילה שליא אפי' עד י' ימים אין חוששין לולד אחר.. אע"ג דאמר לקמן דנשתהא הולד שלשה חדשים מ"מ לא שכיח וכל כמה דלא חזינן לא חיישינן: **המפלת** חיה ועוף כו'. דוקא נקט חיה ועוף דאי בתחלה ולד ואח"כ שליא עד ג' ימים תולין ואין חוששין לולד אחר ולכאורה נראה הטעם דחיה ועוף אין דרכן של נשים להפיל ולכך איכא לספוקי שהשליא אינה מהם וקשה דבפרק בהמה המקשה (חולין דף עז:) אהא דתנן שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה ומסיק אר"א לא שנו אלא שאינה קשורה בולד פי' שיש לה ולד אחר וכיון דאינה קשורה בו חוששין לולד אחר בשליא ולכך אסורה ומייתי תניא

נמי הכי מהך דהמפלת חיה ועוף והיכי מייתי הא אדרבה משמע הכא דוקא חיה ועוף דלאו אורחיה אבל נפל דאורחיה תולין כל שלשה ימים ובבן קיימא אפיי כמה ימים וי"ל דאין הדבר תלוי באורחיה ולא אורחיה אלא קים ליה להשי"ס דאמר צורת אדם רגילה השליא להתעכב אבל לאחר בהמה חיה ועוף אינה רגילה להפרד השליא מן הולד אפיי במעי הבהמה כמו במעי האשה וא"ת וכי אינה קשורה בולד אמאי קאמר ר"א דאסורה באכילה הא אמרינן הכא דלא הוי אלא ספק ולא ודאי ולד אחר מדקתני הריני מטיל עליה חומר שני ולדות שמא נימוח שפיר של שליא זו וא"כ הוי ספק ספקא דלמא אין כאן ולד אחר ואפיי איכא שמא לא יצא לא ראשו ולא רובו ובפ"ק דב"ק (דף יא.) גבי שליא שיצתה מקצתה ביום ראשון משמע דספק ספקא שרי דפריך מאי קמ"ל דאין מקצת שליא בלא ולד תנינא שליא שיצתה מקצתה אסורה פיי ואם יש מקצת שליא בלא ולד הוה ליה ספק ספקא ושרי וי"ל דברייתא דקתני שמא איירי בשליא שאחר הולד ור"א איירי בשליא שיצתה קודם הולד דודאי יש שם ולד אחר כשאינה קשורה בו כדאמרינן בשמעתין לא אמרו תולין השליא בולד אלא בשליא שבאה אחר הולד והתם מייתי ראייה דבאינה קשורה חוששין לולד אחר לאפוקי מדרי' יוחנן דהתם אי נמי אפילו בספק ספקא אסרה ר"א דגזרינן מקצתה אטו רובה או אטו אין עמה ולד אחר דיטעו העולם ויסברו הא דשרינן מה שבפנים לאו משום ספק ספקא אלא משום כל בבהמה וגזרת הכתוב הוא דאפיי יצא רובו שרי מיעוטו שבפנים כיון דחזו דשרינן ביצתה מקצתה ואפשר דיצא הראש באותו מקצת והוי כיוצא רובו ולא יעלו על לבם דמשום ספק ספקא שרי :

א

-

כז

דף

חומר שני ולדות. פיי הקונטרס לר"מ דבחיה ועוף טמאה לידה הוי חומר ב' ולדות אם חיה ועוף הם זכר יהבינן לה חומר שליא דמספקינן בנקבה לטומאה וחומר חיה ועוף לטהרה דשמא אין ולד בשליא וקשה לר"מ אי חיה ועוף זכר אמאי מספקא שליא בנקבה הא הוי ספק ספיקא דשמא אין בשליא ולד ואפילו יש שמא זכר הוא ולכך י"ל חומר ב' ולדות דקאמר היינו לענין שהפילה שליא בשני אחר חיה ועוף ולרבנן דאמרי דאין טומאת לידה בחיה ועוף לית לה ימי טוהר. כלל דשמא אין ולד בשליא

ומשום שליא נותנין לה חומרא דזכר ונקבה וא"ת לרבנן נימא שלא תשב רק ז' לטומאת לידה דאימור אין ולד בשליא ואפי' יש שמא זכר הוא וי"ל דא"כ אם תראה ביום ל"ד ותחזור ותראה ביום מ"א איכא למימר נמי אימור לא ילדה כלל והויא במ"א שומרת יום כנגד יום ואפי' איכא ולד אימור נקבה היא ושתי ראיות דם טוהר הוא א"א בתרווייהו למיזל לקולא דסתרו אהדדי אזלינן בתרווייהו לחומרא וכן צ"ל אמתניתין דקתני המפלת ואין ידוע אם ולד הוא תשב לזכר ולנקבה ולנדה אע"ג דאיכא ספק ספיקא שמא לא ילדה ואפי' ילדה שמא זכר הוא ואמאי תשב לנקבה אלא ודאי כדפרישית: **אלא** למ"ד אינה יולדת למקוטעין מאי איכא למימר. וא"ת ונימא דנגמר צורתו ואשתהי עד שמיני דהכי אית ליה לרבה תוספאה בפי הערל (יבמות דף פ:) דעבד עובדא באשה שהלך בעלה למדינת הים וילדה לייב חדש ואכשריה ויש לומר דרוב אמוראים לית להו דרבה תוספאה: **מ"ט** דר"ש. משום דבמתניתין אינו מזכיר כי אם ר"ש קאמר מ"ט דר"ש פ"ה נהי דנימוק מ"מ כל הגוף של המת כאן וה"ל כרקב של מת. וכנצל וקשה דא"כ מאי משני כל טומאה שנתערב בה מין אחר בטלה והיכי בעי למימר דבטל הולד משום דדם הלידה מבטל משהו מן הולד כמו מלא תרוד דמייתי התם ודאי דשיעורו מצומצם כי יתבטל ממנו משהו בציר ליה שיעורא מן התרוד אבל כי יתבטל מעט מן הולד אכתי ישאר יותר מכזית או ממלא תרוד לכך נראה לר"י דנפל שבשליא אין עליו תורת נצל ורקב כיון שאינו נגמר ואינו בשר לטמא בכזית אלא מטעם מת שלם וה"פ מ"ט דר"ש הרי יש כאן מת שלם ומשני כל טומאות שנתערבה כו' ומהאי טעמא כי נתבטל ממנו משהו טהור והשתא מייתי שפיר ממלא תרוד רקב ופריך אדרבה כו' וה"נ השפיר מבטל משהו של מין אחר ומשני רבי יוחנן משום בטול ברוב נגעו בה שדם הלידה והליחה רבה על כל השפיר ומשבטל כולו בטל אף בבית ראשון ור"ל סבר דאפילו בלא בטול ברוב טהור משום בלבול צורה שנטרף במימיו ונתבלבל צורתו לר"ש אף בבית הראשון ומדר"ל נמי יש להוכיח דלא מטמא משום רקב ונצל דא"כ לא הוה מטהרינן משום בלבול אלא ודאי טמא מטעם מת שלם ובעי נמי ר"ל שלם בצורתו ושאר אמוראי פליגי עליה בבלבול צורה אך בעי שיהא שלם וא"ת למאי דס"ד דרבי שמעון מטהר אף בבית הפנימי משום בטול משהו היכי קתני בברייתא כשם שאינו בבית החיצון כך אינו בבית הפנימי משום בטול משהו הלא גם לרבי שמעון לא נתבטל כולו בבית הפנימי כמו בבית החיצון אלא דמטהר משום בטול משהו ויש לומר דה"ק כשם שאתה מודה בבית החיצון שנימוק כך יש לטהר בבית הפנימי משום בטול משהו

אהלות וחכמים מטהרים וי"ל דר"י ור"ל אליבא דרבנן פליגי דר"ל סבר דלרבנן דמטהרי ברובע ה"נ דמטהרי אפילו בשלם בשאין שלדו קיימת ונתבלבל צורתו אבל שלדו קיימת טמאה מדרבי יצחק דאיתא כרבנן דאי כר"א אפי' אין שלדו קיימת טמא דהא מטמא ר"א ברובע של אפר וא"ל לר' יוחנן מנלן הא דרבנן מטהרו משום בלבול צורה דלמא טעמא דרבנן דכשנשרף אין עוד שם מת עליו אפילו כולו שלם ושלדו קיימת אבל שפיר שם מת עליו וטמא אי לאו משום דבטל ברוב ומילתא דרבי יצחק לא אתיא כרבנן אלא כר"א דמטמא מת שרוף וחסר ושלדו קיימת נקט לטהר פתחים קטנים א"נ קסבר ר' יוחנן דרבנן לא מטהרי אלא ברובע דחסר אבל אם העפר שלם אפי' אין שלדו קיימת טמא והשתא אתי שפיר שא"צ לחלק בין שפיר ושליא למת שנשרף ואין שלדו קיימת דשניהם שוין לר"ל ולר' יוחנן ובירושלמי איכא שפיר שנתבלבל צורתו מהו ר' יוחנן אמר טמא ר"ל אמר טהור איתיביה ר"ל לר' יוחנן מרבי יצחק מגדלאה ומשני דבר תורה אפילו שלדו קיימת טהורה מפני מה אמרו טמא מפני כבודו פירוש מפני כבודו של מת הוא דלא בטל וזהו כפירוש ראשון דאף בשלדו קיימת טהור דבר תורה וחולק על הגמרא שלנו דמוקי לה כר"א מילתא דרבי יצחק והתם מוקי לה כרבנן :

א

-

כח

דף

שנשרף על גבי קטבלא. פי' עור שלוק היה בעור דפוס של אדם וצורתו דכי נמי נשרף עליו צורתו וחתוך אברים ניכרים : **אמר** רב נחמן אמר רב טומטום ואנדרוגינוס כו'. קסבר רב דאנדרוגינוס ספק זכר ספק נקבה הוא דאי בריה הוא לא יטמא לא בלובן ולא באודם אלא ודאי סבר ספקא הוא והא דפסיק רב בפרק הערל (יבמות דף פג.) כר' יוסי באנדרוגינוס לא כר' יוסי דמתני' דהתם דאמר מאכיל בחזה ושוק דזכר ודאי הוי אלא כרבי יוסי דברייתא דקאמר התם אנדרוגינוס בריה בפני עצמו הוא ולא הכריעו בו חכמים לידע אם זכר אם נקבה ולאו בריה בעלמא הוא אלא כלומר ספקא וכן משמע לישנא דלא הכריעו והיינו כמו שסובר רב בשמעתין ובפי' בתרא דיומא (ד' עד.) דקאמר כל חלב לרבות כוי וחצי שיעור ופריך איצטריך קרא לרבוויי ספקא ומשני דכוי בריה הוי האי בריה הוי בריה ממש ולא ספקא והקשה רבינו שמואל בחור דתניא בתוספתא

דמסי בכוריי [פ"ב] הריני נזיר שזה איש או אשה הרי הוא נזיר ר' יוסי אומר אנדרוגינוס בריה בפני עצמו הוא ולא יכלו חכמים להכריע אם איש או אשה אבל טומטום אינו כן אלא ספק איש או אשה ואי לר' יוסי אנדרוגינוס נמי ספק במאי פליגי ת"ק והוא ועוד מאי אבל טומטום אינו כן וי"ל דלעולם ספק הוא ולא דמי לספק טומטום דבטומטום לא שייך למיתני ביה ולא הכריעו חכמים דאין כולן שוין דלפעמים כשנקרע נמצא זכר ולפעמיי נקבה וספק שלו יכול להתברר אבל אנדרוגינוס כולם או זכר או נקבה אבל לא הכריעו חכמים איזהו ונפקא מינה אם קידש טומטום אשה או נתקדשה ונקרע וגם לענין שופר אמרי' (ר"ה דף כט.) אנדרוגינוס מוציא את מינו טומטום אינו מוציא לא מינו ולא שאינו מינו ולא פליג ר' יוסי את"ק אלא מפרש מילתיה דת"ק או כולה ר' יוסי היא אי נמי פליגי וקאמר כיון דלא הכריעו חכמים אינו נזיר דלא היה בדעתו להיות נזיר אא"כ הוי זכר ודאי או נקבה ודאית וכיון דלא הכריעו הוי לעולם ספק: **שנאמר** מזכר ועד נקבה זכר ודאי כו'. תימה בשלמא טומטום איצטריך למעוטי כיון שיש טומטום שהוא זכר ויש טומטום שהוא נקבה ופטרו הכתוב כל זמן שהוא ספק כדממעט במעשר בהמה בקפץ אחד מן המנוין לתוכו עשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק ולעיל גבי ספק בהרת קדמה לשער לבן דדריש לה מקראי בשלהי נזיר (דף סה:) אבל אנדרוגינוס למה צריך למעוטי כיון דסבר רב דספק הוי וכולן שוין קמי שמיא גליא אם זכר אם נקבה ואמאי ממעט ליה והכי פריך בבכורות בפי' על אלו מומין (דף מא:) ושם בסופו גבי הא דתניא כשהוא אומר למטה הזכר שאין ת"ל להוציא טומטום ואנדרוגינוס ופריך מני אילימא ת"ק קסבר אנדרוגינוס ספקא הוא אצטריך קרא למעוטי ספקא וי"ל דהתם פריך שפיר דממעט אנדרוגינו' מהזכר יתירא דכתיב גבי עולה ולהכי פריך אצטריך קרא למעוטי ספקא דכיון דקמי שמיא גליא אם נקבה הוי אמאי צריך למעוטי ואם זכר הוא בא למעוטי משום דמשונה משאר זכרים א"כ ש"מ דזכר הוא ולא ספק אבל הכא דכתיב מזכר ועד נקבה איכא למימר דממעט לה מטעם שהוא משונה והוי ספק משום דלא ידענא אי מזכר ממעט ליה והוי זכר או מנקבה ממעט ליה והוי נקבה ונראה לומר דתרי מיעוטי נינהו דהוי מצי למכתב מזכר ועד אדם או מנקבה ועד אדם ואתא חד לאנדרוגינוס וחד לטומטום אי נמי מההיא מיעוטא דממעטינן אנדרוגינוס ממעטינן נמי טומטום ולא נימא דתרי מיעוטי נינהו ואי מזכר ממעטינן להו איצטריך למכתב נקבה דלא נימא זכר למעוטי נקבה אתא או איפכא:

אמר עולא הא מני ר' אליעזר היא. והא דתנן שלהי הערל (יבמות פג:) רבי אליעזר אומר אנדרוגינוס חייבין עליו סקילה כזכר הא אמרינן התם לא לכל אמר רבי אליעזר אנדרוגינוס חייבין עליו אי נמי י"ל דהכא הכי קאמר האי תנא דאמר אין חייבין על ביאת מקדש דריש השרץ כרבי אליעזר: **פרט** לכלי חרס גרסי. ותו לא ולא גרס שאין לו טהרה במקוה דבשלהי המוצא תפילין (עירובין קד:) בעי למימר משום דאינו נעשה אב הטומאה ואין צריך למוחקו דאף ע"ג דאינו מן הברייתא נקטיה הש"ס משום דמסיק התם דה"ה שרץ אע"ג דאב הטומאה הוא וא"ת דאמר בפ"ק דסוטה (דף ט) ובפרק אלו דברים (פסחים סז.) אפי' מת מותר ליכנס במחנה לוי שנתאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו וגו' מאי אפי' אדרבה מת קיל טפי דאין לו טהרה במקוה ואפילו במחנה שכינה נמי ויש לומר דאיכא למ"ד שילהי עירובין (דף קד:) דמחייב מכניס שרץ למקדש אע"ג דאין לו טהרה במקוה וה"ה מת אי נמי מת מחייב טפי משום דיש במינו טהרה במקוה כגון אדם חי: **הוה** אמינא כלי מתכות לא. הוי מצי למנקט כלי שטף אלא נקט כלי מתכות משום דחמיר דחרב הרי הוא כחלל: **עד** כל דבר שיש לו טהרה במקוה. מלשון עד דריש כדפ"ה דמשמע כל מי שיש לו דין שמזכר עד נקבה דהיינו שיש לו טהרה במקוה וא"ת כל טמא לנפש אם כן למאי אתא ויש לומר דברישי אלו דברים בפסחים (דף סו:) דריש ליה שפיר: **אי** הכי בשאר טומאות נמי. פירוש כיון דדריש מזכר ועד נקבה למי שיש לו טהרה במקוה אם כן מוקמינן קרא גם בשאר טומאות דלאו לובן ואודם דשייכו בכלים ואם כן דטומאת מת ושרץ נמי לא לישלחו טומטום ואנדרוגינוס: **תלמוד** לומר הזכר. ה"א דהזכר דריש ותימה דבפי' על אלו מומין (בכורות דף מא:) אמרינן שאני הכא דכתיב הזכר הזכרים משמע משום דכתיב הזכרים אבל ה"א דהזכר לא חשיב יתור למעט אנדרוגינוס ושמא איכא שום דרשא התם דדריש מה"א: **הא** מזכר לחודיה לא ממעט. הך ברייתא אתיא כרבי יהודה כדמוכח במסכת שבת בפרק ר"א דמילה (דף קלו:) על הא דקאמר רבי יהודה אנדרוגינוס דוחה שבת דקאמר רב חסדא לא לכל אמר ר' יהודה זכר הוא שאם אתה אומר כן בערכין יערך ותניא הזכר ולא טומטום כו' פירוש סתם ספרא רבי יהודה וקאמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא אנדרוגינוס פסול לקדוש מי חטאת דברי רבי יהודה ופריך מאי שנא גבי מילה ומשני משום

דכתיב המול לכם כל זכר והשתא תימה דהכא גבי ערכין צריך יתורא למעט טומטום ואנדרוגינוס ולא ממעט להו מלשון זכר ונקבה וגבי מילה אדרבה צריך יתורא לרבות וגבי קדוש ממעט ליה אף ע"ג דליכא יתורא אחרינא לאנדרוגינוס אלא משום דכתיב ונתן ולא כתיב ונתנה למעוטי אשה והנה מצינו למימר דכיון דגלי בערכין דלא הוי בכלל זכר ילפינן קדוש מערכין ומילה נמי הוה ילפינן אי לאו דגלי קרא דכל זכר והא דלא ילפינן קדוש ממילה משום דטפי אית לן למילף מערכין לחומרא והכא דפריך וכל היכא דכתיב זכר למעט טומטום ואנדרוגינוס והא גבי ערכין כו' לא מצי לשנויי דמערכין ילפינן דאדרבה ממילה אית לן למילף דהוי בכלל זכר כדי להטעינו שילוח ולא מערכין לקולא ובפרק על אלו מומין (בכורות מא:) דמצריך קרא יתירא למעט טומטום ואנדרוגינוס דקאמר כשהוא אומר הזכר למטה שאין ת"ל ולא ילפינן מערכין לחומרא שלא להכשירו לעולה ולהצריך קרבן אחר התם אצטריך קרא לקרבן נדבה כגון שאמר הרי זו עולה והוי קולא שאינו קדוש דלא הוה ילפינן מערכין לקולא אלא ממילה לחומרא ולהכי אצטריך קרא אך קשה דבפי הערל (יבמות עב:) משמע דלא פסיל ליה ר' יהודה לענין קדוש אלא משום דהוי ספק איש ספק אשה דתנן התם ר' יהודה אומר אנדרוגינוס שקדש קדושו פסולין משום שהוא ספק אשה ואשה פסולה לקדש וי"ל דלגבי ערך אף ע"ג דהוא זכר או נקבה ממעטו הכתוב מערך איש ואשה לפי שהוא משונה ואי הוה מיעוטא דזכר לחודיה הוה אמינא דאפקיה רחמנא מערך זכר ואוקמיה בערך נקבה אפילו הוא זכר וכן איפכא וגבי מילה אי נקבה היא הא איצטריך קרא לרבוויי ואי זכר הוא שמא איכא שום דרשא דהוה ממעטינן ליה אי לאו דריבהו הכתוב וההיא דבכורות (דף מא:) דהזכר ולא טומטום ואנדרוגינוס איכא למימר דלא אתיא כר' יהודה דכיון דספק הוא לא אצטריך קרא למעוטי ספקא ואף ע"ג דסתם ספרא ר' יהודה היא היינו בסתמא אחרינא אבל הא ע"כ לאו רבי יהודה היא:

ה"ג אמר רב פפא כתנאי יצא מחותך או מסורס כו' מאי קאמר. דאין סברא דברוב שלם ומסורס או ברוב כתקנו ומחותך לא הוי לרבי יוסי כילוד וקאמר רב פפא דגרסינן בברייתא מחותך ומסורס הא מחותך ויצא

כתקנו הראש פוטר ולרבי יוסי אין הראש פוטר והיינו פלוגתייהו דרבי יוחנן ורבי אלעזר: **מכלל** דבמסורס רובו נמי לא פוטר. וא"ת ודלמא ר' יוסי אתא למימר דאפ"י כתקנו בעינן רוב ואין הראש פוטר וה"ה דבמסורס נמי סגי ברוב וי"ל דא"כ הוה ליה לרבי יוסי למימר אפילו כתקנו עד שיצא רובו והוה משמע שבא להחמיר לכך משני רב זביד מדקאמר משיצא רובו כתקנו ולא קאמר עד שיצא משמע דרבי יוסי בא להקל וה"ק יצא מחותך מסורס עד שיצא רובו הא כתקנו הראש פוטר ור' יוסי מקיל וקאמר (או עד שיצא) כתקנו לחיים פירוש מה שחשוב חיים דהיינו רוב ראשו כדמפרש בברייתא בסמוך ר' יוסי אומר משיצא רוב ראשו ורבינו חננאל פירש לחיים בר קיימא דדוקא בר קיימא הראש פוטר אבל לא בנפלים וקשה א"כ אמאי איתותב שמואל פרק יש בכור (בכורות דף מז:): כיון דרבי יוסי קאי כוותיה: **תשב** לזכר ולנקבה ולנדה. אע"ג דהוי ספק ספקא תשב לנקבה דאי מטהרת לה מטומאת נקבה משום ספק ספקא הכי נמי נטהרנה אם ראתה בל"ד ומ"א מספק ספקא ולא ניחוש לזכר והוי תרי קולי דסתרן אהדדי כדפרשינן לעיל (ד' כד:): ומיהו בטועה בגמ' מחמרינן אע"ג דאיכא כמה ספיקי: **וזו** הואיל ולא טנפה. וכגון שלא שהתה הבהמה בחוץ דאם שהתה אימור טנפה וילדה:

ב

-

כט

דף

אימור הרחיקה לידתה. תימה דרבי יוסי ברבי חנינא לא אסיק אדעתיה האי שינוייה וברייתא לא מפרש כלל בענין אחר: **ר"ש** היא. תימה דכ"ש דאתיא כרבנן דאסרי בפ' בתרא (לקמן סז:): לשמש דאורייתא ועוד קשה דהכא משמע דר"ש לא אסר טבילה אלא תשמיש דוקא ובפרק בתרא (שם סז:): משמע דאסורה לטבול וי"ל דטבילה האמוראין אסרוה ולקמן (שם ד"ה אבל) נפרש בע"ה: **כשראתה** מבערב. וא"ת כיון דראתה מבערב אמאי מטבילין לה לב"ש בלילותא משום טבולת יום ארוך וי"ל דלאו דוקא מבערב אלא כלומר בשעה או בחצי שעה בלילה וטובלת בתחלת הלילה ורואה מיד אחר הטבילה ואם היתה באה לשמש קודם טבילה הרשות בידה: **בשבוע** קמא מטבילין לה בלילותא אימור יולדת זכר היא. זה האריכות אינו צריך אלא לב"ה דלב"ש מטבילין לה כל פי לילות משום טבולת יום ארוך והאי שבוע קמא דלילותא אינו כמו שבועים דיממא

אלא ו' לילות משבוע קמא וליל תחלת שבוע שניה ושבוע שניה נמי
בלילות היינו ו' לילות משבוע שניה וליל תחלת שבוע שלישי ושבוע . שני
ושלישי ביממא אינו כענין זה :

א

-

ל

דף

עשרים ותמניא כדאמרן. אף על גב דכ"ט הויין עם טבילה יתירתא דבין
השמשות שבאתה לפנינו פ"ה דההיא טבילה יתירתא דהויא חדא בשבוע
לא קחשיב ואין נראה דהא ב"ש חשבי לה אלא ודאי לא חשיב טבילה
יתירתא חדא בשבוע כיון שלא היתה בפנינו אלא עכשיו ונראה כמו שפי
רש"י בתשובתו דב"ה לא חשיב טבילה דליל תחלת שבוע ג' דכיון דתו לא
מטבלינן להנדה לא מיקריא חדא בשבוע אבל לב"ש דמטבלינן לה
בלילות לא הוי חדא בשבוע: **והאיכא** טבילת זבה. עדיפא הוה מצי
למיפרך דכל שבועים טהורים ניטבל לה בלילותא משום נדה דהשתא לא
פריך אלא חדא בשבוע ונראה כגירסת ר"ח דגריס אי הכי כל שבועים
טהורים נמי והיינו הך פירכא דפריך ומשני דלפני תשמיש קחשיב: **יומא**
קמא דאתיא לקמן נטבלה דילמא שומרת יום היא. וא"ת והא אמר דחד
בשבוע לא קמיירי וי"ל דהשתא לא הויא חד בשבוע דהא איכא נמי
טבילה בסוף שבוע ועוד דמשום חששא דשומרת יום טובלת גם ביום שני
דשמא עכשיו ראתה כשבאת לפנינו ועוד מטעמא דשומרת יום נטבלה כל
שבוע קמא דכל יומא מספקא בסוף לידה ולא סלקא לשימור דאין ימי
לידה עולים לימי ספירת זיבתה ומיהו קשה דהוה מצי למיפרך מכל שבוע
כדפרישית ולא פריך אלא מיומא קמא: **שמע** מינה תלת. הוה מצי
למינקט שמע מינה דימי לידה שאינה רואה בהן אין עולין לספירת זיבתה
אלא אר"ת דפשיטא ליה להש"ס שאין עולין דקי"ל כאביי בסוף פרק
בנות כותים (לקמן לז.). והוא למ"ד מיע"ל קג"ס ולקמן נפרש בע"ה
ותימה דהך ברייתא סברה דלב"ש וב"ה אין עולין ובפרק בנות כותים
(שם לה:) גבי פלוגתא דרב ולוי אי שתי מעיינות הן או מעיין אחד איכא
ברייתא דלב"ש ולב"ה עולין וי"ל דתרי תנאי הוא אליבייהו: **ושמע** מינה
טבילה בזמנה מצוה. כך פסק ר"ח דהלכה כב"ש וב"ה ותימה דפשיטא
דרי יוסי ברי יהודה יאמר דלא פליגי עליה ב"ש וב"ה ומעשים בכל יום
שאין לך אשה טובלת בזמן טבילת נדה ולא בזמן טבילת שומרת יום כנגד

יום וזבה ובפי' בתרא (לקמן דף סז): נמי אמר מכדי האידינא כולהו ספק זבות שוינהו ניטבלינהו ביממא דז' משמע שלא היו טובלין ביום בשום פעם ורבינו אליהו הזקן שיסד באזהרות טבילה בזמנה על ד' גדילים כולו יסד דלא כהילכתא דה"נ יסד כר"א (סנהדרין דף מה.) דאמר כל נסקלין נתלין דדריש ריבוי ומיעוט וקיי"ל דדרשינן כללי ופרטי דהא קיימא לן דקרקע אינה נגזלת:

דף - ל - ב

שומר גופיה בא עליה. ואפילו היה סריס או אשה אפשר שהניח אחרים לבא: **וכי** תימא למיסתמא כרבנן. ואע"ג דרישא נמי סתמא קתני לא חשיב סתמא כיון דפליג עליה רבי ישמעאל והוי אדרבה סתם ואח"כ מחלוקת כדאמרינן בהחולץ (יבמות מב:): **שני** אצילו על שני ארכובותיו. פ"ה איישילי"ש ור"ת פירש דאציל היינו קוד"א דאמר בפי' האומר משקלי (ערכין יט): משקל ידי עלי משקל רגלי עלי כו' ומכניס ידו עד האציל ורגלו עד הארכובה וקוד"א ביד הוא כנגד הארכובה ברגל ועוד דהתם משמע דאציל הוא מרפק ובאהלות (פ"א מ"ח) משמע שמנה לפי סדרי אברי האדם דמרפק היינו קוד"א ועוד אמר בפ"ב דזבחים (דף יח): לא יחגרו ביזע שאין חוגרין אלא כנגד אצילי ידיהם והיינו כנגד הקוד"א שדרך העולם לחגור ובבית השחי. אדרבה שם הוא מקום זיעה: **שתום** העין. שתום הוא לשון גילוי ופתיחה כדמתרגם דשפיר חזי וכן בלשון משנה במסכת ע"ז (דף סט.). הוי לשון פתיחה כדי שישתום ויסתום ויגוב והכא דייק שנסתמה עינו מדכתיב שתום העין לשון יחיד והא דכתיב (במדבר כד) וגלוי עינים היינו לפי מה שהיה בתחלה:

דף - לא - א

אין פירוש לקטע זה

דף - **לא** - **ב**

כי קולך ערב. אבל היא אינה מקלסתו בקול. ערב אלא בצח ואדום:

פרק **רביעי** - **בנות** **כותים**

מתני' בנות כותים. והן יושבות על כל דם ודם. ואם תאמר ותיפוק ליה שהן נדות מעריסתן ויש לומר דהיינו דוקא בקטנותן דלא דרשי ואשה כדאמר בגמרא אבל גדולות דמפרשי להו וטבלי לא מטמו אלא משום דיושבות על כל דם ודם: **תחתון** כעליון. מפרש בגמרא תחתונו של בועל נדה כעליונו של זב דלא מטמא אלא אוכלין ומשקין ועליונו של זב מפרש רשב"ם שהכריע הזב בכף מאזנים את האוכלין ומשקין שבכף שניה ולא נהירא דבפי ר"ע (שבת דף פג.) קרי ליה היסט מה שהכריע הזב בכף מאזנים. והיסט נפקא לן מאשר יגע בהם הזב ועליונו של זב נפקא לן בשמעתין מקרא אחרינא ונראה דעליונו של זב היינו בגד שמקצתו על הזב ומקצתו נגרר על הארץ ולא היינו היסט אלא כשמסיטו כולו כדאמר איזהו מגעו שהוא ככולו הוי אומר זה היסטו:

דף **לב** - **א**

רבי מאיר היא. תימה דמשמע דמתני' (לעיל דף לא:) דבנות כותים נדות מעריסתן לא אתיא כרבנן אלא כרבי מאיר דחייש למיעוטא וסבר דכותים גרי אמת הן כדמוכח פי שור שנגח די והי' (בי"ק לח:) אבל לרבנן דלא חיישי למיעוטא לא הוו נדות מעריסתן ולא לרי' יוסי אע"ג דחייש למיעוטא בפרק אלמנה (יבמות דף) כיון דקסבר כותים גרי אריות הן

כדמוכח במנחות בפרק רבי ישמעאל (דף סו:) דקאמר תורמין משל (ישראל) על של עובדי כוכבים ואם כן כותים לא מטמאו בנדות כדאמר לקמן בנות ישראל מטמאין בזיבה ואין עובדי כוכבים מטמאים בזיבה ותימה והא בנות כותים דהוו נדות מעריסתן הוו מי"ח דבר ובפ"ק דשבת (דף יג:) משמע דליכא מאן דפליג על י"ח דבר ומשמע התם (דף יז:) דהוי מי"ח דבר לכ"ע וי"ל דאפי' רבנן דלא חיישי למיעוטא ואפילו גרי אריות הן שוינהו רבנן נדות מעריסתן וגזרו עליהם טומאה כדי שלא יטמעו בהן כמו שגזרו על בת עובד כוכבים וא"ת אם כן אמאי מוקי לה כר"מ ומשום דחייש למיעוטא לוקמיה ככ"ע ומשום טימוע דר"מ נמי אית ליה טעמא דטימוע דאמר בפי' ד' וה' (ב"ק דף לח:) קנסא דקניס ר"מ בממונא כדי שלא יטמעו בהן וי"ל משום דע"כ מתניי לית ליה טעמא דטימוע אלא משום חשש ראייה כדקתני לפי שיושבות על כל דם ודם והא דא"ר יוסי מעשה בעין בול והטבילה קודם לאמה אע"ג דטעמא דרבי יוסי משום טימוע הוצרך להביא ראייה דשכיח הוא שרואות הן בקטנותן דאי לאו הכי הוי כחוכא וטלולא למיגזר בהן נדות וא"ת לר"מ דחייש למיעוטא וקסבר דכותים גרי אמת הן א"כ הוו נדות מעריסתן מן התורה ולמה מני לה מי"ח דבר וי"ל דמסתמא לא ראתה מיד אחר ההולדה רגע אחד א"כ אוקמה בחזקת שלא ראתה וסמוך רובא דלא חזו לחזקה שלא ראתה והוו הנך דחזו מיעוטא דמיעוטא ולא מטמו מדאורייתא אלא מדרבנן הוא דגזרו עליהם מי"ח דבר וא"ת ולר' יוסי דגרי אריות הן אמאי גזרו בכותים דהוו נדות מעריסתן ובבת עובד כוכבים לא גזרו עד בת ג' שנים כדאמרינן התם ויש לומר דהחמירו בכותים דעבדי קצת מצות ולא בדילי ישראל מינייהו וגזרו עליהם מעריסתן דלא ליתי וליטמעו בהן אבל מעובדי כוכבים הוו בדילי טובא ולא גזרו עלייהו עד דליהוי ראויות לביאה: **שמא** תמצא אילונית. וא"ת ותתיבם ממה נפשך דאם אילונית היא הוי קידושי אחיו טעות כדתנן (יבמות דף ב:) וכולן שנמצאו אילונית צרותיהן מותרות משום דלא הויא צרת ערוה ותירץ ר"ת דהכא איירי בדקבל עלויה אחיו וכי האי גוונא משני בריש בן סורר ומורה (סנהדרין דף סט:) ואין להאריך כאן יותר וא"ת ובקטן אמאי חיישינן שמא ימצא סריס וניבדקיה אם עושה כיפה כשמשתינן או אחד משאר סימנין דאמר בהערל (יבמות דף פ:) ואיכא למ"ד התם דלא הוי סריס עד שיהו בו כל סימני סריס וי"ל דאין מועלת הבדיקה עד שהוא גדול בשנים: **והטבילה** קודם לאמה. ומשום שראתה דאי משום שנגעה באמה שטמאה לידה א"כ מאי אשמעינן כל ולדות נמי טמאין. ובפרק עד כמה (בכורות דף כז:). דקאמר גבי חלה דמאכילתו לכהן קטן ה"ה לכהן גדול שטבל כדמשמע

ואע"ג דאיכא למיפרך מה לאיש שכן מיטמא בראיות כבימים איכא למימר גילוי מילתא בעלמא הוא: **צריכי** דאי כתב רחמנא זכר כו'. תימה הא פרשב"ס בפ' דם הנדה (לקמן דף נד:) דאיתקש זב לנדה מדכתיב והדוה בנדתה וגוי' לטמא אדם לטמא בגדים אם נישא משכבה ומושבה וכן פיי' בסמוך גבי כלי חרס דמטמא בהיסט וכן משמע ביוצא דופן (לקמן דף מא:) דמצריך קרא גבי נדה דמיטמאה בפנים כבחוף מדכתיב בבשרה וגבי זב צריך קרא דלא מיטמא בפנים כבחוף כי יהיה זב מבשרו עד שתצא מבשרו משמע דאיצטריך קרא דלא נגמר מנדה: **עליונו** של זב מנלן. זאת היתה גירסת רש"י דכתיב וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא מאי תחתיו אילימא תחתיו דזב מאשר יגע במשכבו נפקא אלא כל אשר יהיה הזב תחתיו והיה כתוב בספרים ומאי ניהו נושא מאי טעמא והנשא כתיב ולא גריס רש"י דהא כבר נפקא מתחתיו ועוד דכתיב והנושא כתיב כבוס בגדים וחזר בו רש"י מגירסא זו דהיכי מוקי האי קרא בעליונו של זב הא בהדיא בת"כ מוקי לה במרכב ועוד היכי הוה בעי לאוקומי במשכב הא במשכב כתיב כבוס בגדים בנוגע בו והכא לא כתיב כבוס בגדים וכי ה"ג פרכינן בפ"ק (לעיל דף ט.) גבי מזה מי נדה ועוד היכי מוקי ליה בעליונו של זב דאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין הלא אין להם טהרה במקוה וקרא כתיב יטמא עד הערב ונראה דרש"י ל"ג מאי תחתיו אילימא כו' אלא גריס כל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא עד הערב והנושא נמי יטמא ומאי ניהו נישא מאי טעמא והנשא כתיב נתקו הכתוב מטומאה כו' וה"פ והנוגע בכל אשר יהיה תחתיו במרכב איירי כדמוקי לה בת"כ דהאי קרא אחר מרכב כתיב וחלק בין מגעו למשאו דמגעו מטמא אדם ולא בגדים דהכא לא כתיב כבוס בגדים ובמשאו מטמא אדם לטמא בגדים כדקמסיים קרא והנושא אותם יכבס בגדיו וקאי על כל מה דכתיב בענין מעיינותיו ומרכבו ומושבו ועליונו של זב דרשינן הכא מדכתיב והנשא חסר בלא וי"ו קאי ארישא דקרא דמרכב דכתיב ביה יטמא ולא כתיב ביה כבוס בגדים והכי קאמר דהנוגע במרכב הזב יטמא וכן הנושא דהיינו עליונו של זב נתקו הכתוב מטומאה שלאחריו דע"כ והנישא ארישא דקרא קאי ולא אסיפא דהא כתיב אותם וגבי נישא לא שייך אותם אלא אותם קאי אמאי דקרינן נושא והמסורת קאי ארישא דקרא ופריך אימא דנתקו מטומאה חמורה לטמא אדם לטמא בגדים אבל אדם או בגדים ליטמא כמו מרכב ומשני דיטמא טומאה קלה משמע דהנושא סמוך לנוגע במרכב ובגד שנגע במרכב לא מטמא אלא אוכלין ומשקין ומיהו יש ליישב גירסא ראשונה דדריש מתחתיו ואף על גב דקרא איירי במרכב מכל מקום תיבה דתחתיו לא איירי במרכב אלא בתחתיו

דאמר בתי"כ ומייתי לה בפרק בכל מערבין (עירובין דף כז.). האוכף טמא מושב והתפוס טמא מרכב אלמא מה שתחתיו לא אקרי מרכב אלא מושב ולהכי קאמר דבעי תחתיו במאי מיירי אי במשכב מאשר יגע כו' והוה מצי למפרך דבמשכב כתיב כבוס בגדים והכא לא כתיב אלא דעדיפא מיניה פריך אי"נ משי"ה לא כתיב כבוס בגדים משום דעיקר קרא במרכב כתיב דלא בעי כבוס בגדים ומפרש אלא שהזב תחתיו דהיינו עליונו של זב דלא מטמא אלא אוכלין ומשקין וטומאת ערב דכתיב בקרא משום מרכב דמרכב מטמא אדם או בגדים וגרס שפיר מאי טעמא והנשא כתיב דמתחתיו גרידא לא הוה מוקמינן בעליונו של זב דלא היינו בודים טומאה מלבנו אלא הוה מוקמינן לה במרכב ואי לאו נמי תחתיו מנושא לא הוה מוקמינן ליה לטומאה קלה דאוכלין ומשקין בנשא כיון דכתיב ביה כבוס בגדים וה"א דנתקו לטמא אדם או בגדים קמ"ל תחתיו דאיירי בעליונו של זב ונכתב גבי מרכב דליכא כבוס בגדים וכתיב ביה יטמא דמשמע טומאה קלה ועוד דע"כ גרסינן והנשא כתיב דאי לא דרשינן עליונו של זב אלא מתחתיו היכי פריך אימא נתקו מטומאה חמורה היכא כתיב ביה טומאה חמורה דקאמר נתקו :

א

-

לג

דף

והנשא כתיב. חסר וי"ו. תימה דבמסורת הוא מלא מיהו מצינו שהמסורת הוא חולק על הש"ס במסכת שבת (דף נה:) גבי בני עלי מעבירים כתיב ובמקראות שלנו כתיב מעבירים מלא: **מה** היא מטמאה אדם וכלי חרס. משום דבהשותפין (ב"ב ט:) גבי נושא נבלה ומדרס אע"ג דמטמא שאר בגדים שעליו אינו מטמא אדם וכלי חרס לכך נקטינהו הכא: **כלל** ופרט המרוחקין זה מזה. מפורש בפי החובל (ב"ק פה.): **תניא** א"ר מאיר וכו'. לרבי יוחנן דאמר בפי כל היד (לעיל יט:) ירד ר"מ לשיטת עקביא בן מהללאל וטימא דם ירוק יפרש דם ירוק דהכא לאו ירוק ממש כי ההיא דלעיל אלא דיהה ממנו וכן לעקביא מטמאה כותית דם ירוק דיהה מדם ירוק שהוא טמא ולעיל פי' בע"א: **סופרתו** למנין ז'. וא"ת ודאמר בכיצד צולין. [ובמס' נזיר] (דף טו:) מקצת היום ככולו וזבה גדולה אמר התם דמשכחת אליביה ברואה בין השמשות וכי ככותים סובר דהכי פריך לקמן (דף סט.) לרב דאמר יום שפוסקת בו עולה למנין שבעה ורב

ככותאי אמרה לשמעתייה וי"ל דר' יוסי לית ליה מקצת היום ככולו אלא בסוף ספירה כמו שומרת יום אבל בתחלה כמו שאומרים כותים מודה דלא אמרינן ומה שקשה מפ"ק דר"ה (דף י.) נפרש בסוף מכילתין בע"ה. : **דאיהו** דחיק ומוקי אנפשיה. אין האמת כן מדפריך בפי בתרא (לקמן דף סט.) ורב ככותאי אמרה לשמעתייה : **רואה** הויא וסתרה. אור"י דמשכחת בשמשה בהיתר שתסתור ע"י פליטה אחר ראיית ג' ימים רצופין דקי"ל כרבנן בפי ר' עקיבא (שבת פו :) דבעינן שש עונות שלמות א"נ אחר ראייה אחת ואחר תיקון רבי זירא דסופרת שבעה נקיים על טיפת דם כחרדל דמסתמא צריך נמי נקיים מזרע דכעין דאורייתא תקון ומכאן אשה ששמשה וראתה מיד אין לה להתחיל לספור נקיים עד אחר יום ד' דבעינן ו' עונות שלמות וכן פסק ר"ח ואפילו רבא דפליג הכא ארמי בר חמא נראה דחזר בו מדלא

ב

-

לג

דף

השיבו וכולהו אמוראי סברי פרק יוצא דופן (לקמן דף מב.) דרואה הויא וסתרה אף לר"ש וכ"ש לרבנן והא דקאמר רבא לקמן (דף לז.) ואחר תטהר שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם אביי אומר שלא תהא זיבה מפסקת ביניהם משם אין להוכיח דרבא לא חזר בו דהתם איירי בטומאת לידה שטמאה ז' ועושה משכב ומושב כמו נדה ולכך קאמר שלא תהא מפסקת אבל קרי דלא סותר אלא יום א' לא מפסיק : **לטהרתו** אמר רחמנא. ורבא סבר דלא משמע מלטהרתו שלא תהא טומאה מפסקת : **ורמינהו** על ו' ספקות שורפין את התרומה. משום דכותי דמתני' ע"ה הוא קפריך מדמספקי ליה בבוועל נדה והא קתני דעל ספק בגדי עם הארץ שורפין אבל פשיטא דאיכא ספקי טובא שאין שורפין עליהם את התרומה כגון טומטום בלובן או באודם וכיוצא בו ובמסקנא דאמר ספק בוועל ברחוק ספק בוועל בקרוב ואפילו בוועל בקרוב שמא לא השלימתו לדם ירוק לא היה צריך לעשות ספק ספיקא כדפירשנו או שמא נראה להחמיר בזה כמו בספק בגדי ע"ה לכך משכח ביה ספק ספיקא ומכאן קשה על מה שפירש"י בפ"ק דשבת (דף טו :) על הך (ברייתא) דעל ו' ספקות כו' על ספק מי רגלי אדם שכנגד מי רגלי בהמה ופירש דהשתא יש להסתפק שמא של בהמה הן ואפילו של אדם הן שמא של חבר הן והכא משמע דעל

ספק ספיקא אין שורפין ומיהו אין להשוות גזירת חכמים דפעמים נראה להם להחמיר אפילו בספק ספיקא ור"ת פ"י התם דכיון דהם כנגד מי רגלי בהמה ודאי דעובד כוכבים הם דישראל היה נפנה לצדדין כדאמר בהניזקין (דף סד) וקשה דאפילו ודאי הם דישראל שורפין משום דשמא דע"ה הן כדשרפינן על ספק הרוקין הנמצאים בהיא (ברייתא) ועוד דאטומאה דעובד כוכבים לא שרפינן תרומה כדאמר לקמן (דף לד.) עבדו רבנן היכרא דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים ונראה לפרש דלהכי נקט כנגד מי רגלי בהמה דאז ניכר שאינה של בהמה שאינן דומין לאותן שכנגדן וליכא אלא ספיקא אחת אבל אם היה להסתפק בשל בהמה לא הוי שרפי דהוי ליה ספק ספיקא: **שדרס** על בגדי חבר. והם נגעו בתרומה והא דלא אוקי כגון שנגע הכותי בתרומה משום דמתניתין לא איירי בהכי: **בכותי** ערום. והא דלא אוקי כגון שדרס ברגלו יחף משום דאי היה לבוש בגדים שישבה עליהן אשתו נדה אע"ג דטבל הוי אב הטומאה כדאמר בת"כ והנושא את המדרס הרי הוא מטמא שנים ופוסל אחד לכך מוקי בערום דכשפירש מן המדרס לא היה אלא ראשון כדאמרין בת"כ ואינו מטמא כלי והוה מצי למימר כשהטביל גם הבגדים או שלבש בגדי חבר: **בועל** נדה משוית ליה. ואיהו סבר שהוא חבר למילי דעלמא ובזאת סבר לעשות בטוב וכן אביי דסמוך: **ותיפוק** ליה משום צינורא דע"ה. דוקא לענין צינורא עשאוהו כזב שאפשר ליזהר ויכולין לעמוד בה אבל חומרא יתירא כגון משכב ומושב והיסט לא עשאוהו כזב דבשילהי הניזקין (גיטין סא:) פריך וליחוש שמא תסיטם אשתו נדה אבל להיסט דנפשיה לא איכפת לן ושמעתין נמי מוכח דאין לו טומאת מדרס דאי אית ליה לעיל דפריך על ו' ספיקות כו' למאי דחשיב כותי כע"ה הוה ליה לאקשווי מתניי גופה אמאי קתני מטמא משכב התחתון כעליון הא תחתונו של ע"ה הוי כתחתונו של זב אלא ודאי אין לו טומאת מדרס והא דמשני בכותי שטבל ועלה ודרס כו' דאי משום טומאת ע"ה הא טביל ליה היינו משום דאי

לא טביל היה טמא מטעם מגעו דהא מוקי ליה בכותי ערום והא דנקט ודרס ולא נקט ונגע משום דמתניתין איירי בתחתונו ואין להקשות

ולוקמה בדלא טבל וכגון שיש דבר מפסיק בין בגדי חבר לרגליו של כותי דהא ע"כ איצטריך לאוקמי בטבל כי היכי דליהוי ספק ספקא דאי לא טבל מה לי בועל בקרוב מה לי ברחוק וכן משמע בפרק ד' דמסכת טהרות דתנן הגנבים שנכנסו בבית אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים ומה הם מטמאין אוכלין ומשקין וכלי חרס פתוחים אבל משכבות ומושבות וכלי חרס המוקף צמיד פתיל טהורים ואם יש עמהם עובד כוכבי' או אשה הכל טמאין משמע דאין עם הארץ עושה משכב ומושב ואין מטמא בהיסט והא דקתני (שם פ"ח מ"א) הדר עם עם הארץ בחצר ושכח כלים בחצר אפי' חביות המוקפות צמיד פתיל הרי אלו טמאין היינו משום אשתו וכן הא דתנן בתוספתא דחגיגה (פ"ג) ספק רשות עם הארץ מדרסו והיסטו טהורין לחולין וטמאין לתרומה היינו נמי משום חששא דאשתו ומיירי ההיא דטהרות נמי לתרומה והא דבגדי עם הארץ מדרס נמי לפרושים היינו משום דחיישינן שמא ישבה עליהם אשתו נדה והר"ר משה מפונטיי"ז היה מפרש דלשום דבר לא עשו עם הארץ כזב ואינו מטמא אלא משום בגדיו שישבה עליהן אשתו נדה והרי הוא נושא את המדרס וצינורא שלו טמא לפי שנגעה בשפתיו ולא משום מעיין ולא נראה דאם כן למה ליה למימר לעיל אי משום טומאת עם הארץ הא טביל ליה דכיון דעל כרחך איירי בערום כדפי' לעיל אפילו אי לא טביל ליה לא מטמא כיון שפירש מן המדרס כדתנא בתורת כהנים שהבאתי לעיל ועוד גבי צדוקי דהכא דפריך תיפוק ליה משום צינורא דעם הארץ פירוש ומה הרויח במה שקדם אצל אשתו והא אם בועל נדה הוא נטמא הוא ובגדיו כנושא רוקו של זב ואי משום צינורא דעם הארץ לא נטמא אלא הבגד לחוד משום משקה שמטמא כלי מדרבנן: **ליטמא** לח ולא יבש חילקת בשל תורה. אע"ג דדם יולדת שלא טבלה דטהורה מן התורה אמרי ב"ש דמטמא לח ולא יבש התם ידעי כיון שעברו ימי לידה דאין דמה [טמא] מן התורה אבל עובדת כוכבים שעשאוה כנדה שהרי הם כזבין אם נחלק בדמה אתי לחלק בשל ישראל ודם טהרה של מצורעת שטהור לגמרי אין לחוש שלא החמירו בה כיון דכבר טבלה ודם טהור הוא: **וזובו** טמא דעבדי היכרא בקריו. וא"ת ואמאי לא שרפינן הא שרפינן על ספק רוקו דעם הארץ פרק קמא דשבת (טו:) כל שכן בזובו של עובד כוכבים ויש לומר דבעם הארץ שורפין משום דאית ביה דררא דטומאה דאורייתא אם הוא זב או בועל נדה אבל עובד כוכבים אין לו שום טומאה דאורייתא:

כי קמיבעיא ליה לאחר ג'. אע"פ שהש"ס קבעו בדברי רב פפא בשבת פרק ר"ע (דף פו:) אינו מדברי רב פפא כדמשמע הכא וכי האי גוונא אשכחן פ' המקבל (ב"מ דף קיב.) דבעו מרב ששת קבלן עובר בבל תלין או לא אומן קונה בשבח כלי והלואה היא או אינו קונה ושכירות היא אמר להו עובר ובהגוזל קמא (ב"ק דף צט.) מוקי לה ההיא בעיא בשליח דאגרת דלא שייך אומן קונה בשבח כלי. א"נ י"ל דהכל מדברי רב פפא והכא סבר המקשה דרב פפא בעי בין תוך ג' בין לאחר ג' מי אמרינן דכיון דאכלי שקצים ורמשים אף בתוך ג' מסריח וטהור או דלמא כיון דלא דיגי במצות אף אחר ג' טמא: **אם** אינו ענין לזכר תנהו ענין לנקבה. וא"ת ולוקי ליה בדם מגפתו או יוצא מפיו או מנחיריו ושאר משקין שבו שאינו מעין דמטהר לקמן בפרק דם הנדה (דף נה:) בזב וי"ל דלא בעי לאוקמיה בהו משום דלא אשכחן בהו טומאה בשום מקום אבל דם טוהר דמי לדם נדה אפילו למ"ד ב' מעינות הן: **ובית** הלל נפקא להו מזאת תורת הזב. הוה מצי למימר מאיש איש אלא דבעי לאוקמי בית הלל אפי' כמ"ד דברה תורה כלשון בני אדם: **מקום** זיבה מעין הוא או לא. וא"ת דבפ' דם הנדה (לקמן דף נו.) משמע דזוב לאו מעין הוא דאמר ונילף מזובו שאינו מתעגל וי"ל דהתם קאמר ונילף מזובו אי לאו מעין הוא א"נ אף על גב דאינו מתעגל כדקאמר התם מ"מ בעי ליה הכא אי כמעין הוא ורבינן ליה במצורע מקרא דלזכר כמו שאר מעינות כיון דזוב אית ליה לזוב טומאה חמורה כמו ברוקו ומימי רגליו: **אילימא** בזב גרידא לאחרים גורם טומאה. תימה וכי לא ידע רבא סיפא דברייתא דקתני בה בהדיא לקמן בפרק דם הנדה (דף נה.) שעיר המשתלח יוכיח:

לאחרים גורם טומאה. פירש רש"י לזב עצמו גורם טומאת משא כדכתיב וכל אשר יהיה תחתיו ואוקמינן ליה בעליונו של זב ואין נראה דעליונו

של זב אינו קרוי משא ואינו מטמא אלא אוכלין ומשקין ועוד דבזוב כי האי גוונא לא אשכחן אלא כשהטיפה בכף מאזניים וכרעה לכף שניה לכן נראה לפרש לזב עצמו גורם טומאת משא שהנושא הזב טמא הנושא הזוב לא כל שכן דטמא ובשאר טומאות דלאו משא כגון משכב ומושב אין לפרש דהא למצורע נמי גורם טומאה דאילו מצורע גרידא אינו עושה משכב ומושב אלא לטמא אוכלין ומשקין כדפרישית בפרק אלו דברים (פסחים סו.) ואם זב הוא מטמא משכבו אדם ובגדים: **לעולם** אימא לך בזב גרידא. תימה דמכל מקום תפשוט דלאו מעיין הוא דאי מעיין הוא למה לי קרא לטמא בזוב דהא מיד שראה משהו של ראייה שניה מיד נעשה זב למי"ד זב מטמא במשהו דלא בעי כחתימת פי האמה ומשהו שני לטמא כדין מעיין דאי אפשר לטיפה שלא תתחלק שני משהויין ושמא כמו שמשהו ראשון שבו נעשה זב אינו מטמא במשא הוא הדין כל מה שנקרא ראייה אחת דהיינו כמו גריון לשילה (זבים פ"א מ"ה) דלא מטמא במשא אפי"ג דרוקו ומימי רגליו טמאין מיד אחר ראיית זוב משהו ראשון: **אף** ראייה ראשונה של מצורע מטמאה במשא. תימה אם כן לעיל מנליה לאוקומי קרא בדם טהרה של מצורעת הא איצטריך קרא לכדהכא: **מאי** לאו לטומאה. וא"ת מאי קושיא דילמא הא דאמר רב הונא מטמא באונס היינו טומאת ערב כבעל קרי והכא מיירי להצטרף לשניה לטמא טומאה חמורה לעשותו זב והוי השתא שפיר רישא דומיא דסיפא וי"ל מדלא נקט הרואה ראייה אחת של זיבה אלא נקט ראייה ראשונה של זב משמע דאיירי באותו שראה שתי ראיות והראשונה היתה באונס דזב אינו קרוי עד שיראה שתי ראיות ויליף מהיקשא דזאת תורת דאיירי בזב גמור ומקיש ראשונה של השתים לשכבת זרע: **מכלל** דתנא קמא לטומאה. לאו מן הלשון מדקדק מדאצטריך ר' אליעזר להזכיר קרבן מכלל דת"ק איירי לטומאה דא"כ לא הוה משני מידי אלא הכי דייק מכלל דתנא קמא לא מצריך בדיקה משום קרבן אלא משום טומאה דאי משום קרבן הוה ליה לאצרוכי נמי בדיקה בשלישי כרבי אליעזר וקשה דהא בלאו מילתיה דרבי אליעזר הוה מצי למפרך מדקתני במס' זבים (פרק ב' מ"ב) בהדיא במילתיה דרבנן גופייהו בשלישי אין בודקין אותו ושמא מייתי מרבי אליעזר משום דבעי לפרושי במאי פליגי:

אי אתם מודים בנדה. תימה מאי קסברי בית הלל דקמייתי מנדה דפשיטא כדמהדר להו בית שמאי וי"ל דמייתי משום דאיתקש לידה לנדה דכתיב כימי נדת דותה וכתוב וטמאה שבועים כנדתה: **איכא** בינייהו שופעת מתוך שבעה כו'. איכא בינייהו טובא כל הני דפריך בסמוך אלא דפשוט יותר נקט: **בשופעת**. והשתא אפי' בטבלה יטמאו בית הלל לח ויבש ומתניתין דנקט ולא טבלה משום בית שמאי וא"ת דבעדיות קתני הך דיולדת גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל הלא בשופעת מתוך מי' (למה) הוה בית הלל לקולא וי"ל דכי אתשיל בתחלת לידה אתשיל: **אי** בשופעת למאי איצטריך. וא"ת מכל מקום משום בית שמאי איצטריך כדמשני ומאי סלקא דעתיה דמקשה דהא לרב נמי לא איצטריך סיפא אלא לאשמועינן דמודו בית שמאי דמטמא לח ויבש משום דלא ספרה ויש לומר דלרב איצטריך לאשמועינן דמודו בית שמאי ביולדת בזוב משום דמעין אחד הוא דאי מרישא הוה אמינא דטעמייהו משום דקסברי ב' מעיינות הן ואפילו ביולדת בזוב מטהרין ובית הלל סברי דמעין אחד הוא לכך איצטריך סיפא אלא ללוי דמוקי רישא בשופעת וסברי ב"ש מעין אחד הוא סיפא מאי קא משמע לן:

ושוין ברואה אחר דם טוהר שדיה שעתה. וא"ת לרבי יוסי דאמר בפ"ק (לעיל דף ז.) מעוברת ומניקה צריכות שלש עונות ומפרש דמצטרפי ב' עונות דעיבורה ואחת דמניקתה למה לי עונה דמניקתה הא אמר הכא דאחר דם טוהר דיה שעתה וי"ל הא דלא כר' יוסי אי נמי בהפסיקה ג' עונות וראתה ראשונה מאונס אף שניה דיה שעתה כדאמר בפ"ק (שם): אבל אחר דם טוהר אין דיה שעתה אלא בראייה ראשונה אבל שניה לא אפי' היתה הראשונה מאונס כיון שנפתח מעין טמא וא"ת לר"מ ולאידך תנאי דאית להו בפ"ק (שם): מניקה דיה שעתה תיפוק ליה דהוה אחר דם טוהר ומיהו לתירוץ שני אתי שפיר וי"ל דמטעם שהוא אחר דם טוהר אין דיה שעתה אלא לראייה ראשונה אבל מטעם מניקה דיה שעתה כל

ימי מניקותה כר"מ דפ"ק (שם דף יא.) וא"ת והכא למה לי משום דם טוהר תיפוק ליה דמניקה היא וי"ל דנ"מ להיכא דמת בנה או גמלתו לרבי מאיר דאמר לעיל הרי היא ככל הנשים ולרבי יוסי נמי דאמר בפ"ק אפי' גמלתו או נתנה בנה למניקה דיה שעתה נפקא מינה לאחר דם טוהר להיכא דלא ראתה עד לאחר כ"ד חדש וטעמא דמניקה איצטריך לראייתה הראשונה באונס דאף השניה דיה שעתה כדפרישית: **דליכא** שהות. אבל איכא שהות מטמאה מעת לעת לרב דאמר מעין אחד הוא ואע"ג דדיה שעתה כל ימי מניקותה הכא מיירי במת בנה או בהפילה כדפרישית וא"ת דבפרק אלו נערות (כתובות דף לז.) אמר הגיורת שראתה דם בתוך מעת לעת דיה שעתה רבי יוסי אומר הרי היא ככל הנשים וי"ל סוגיא דהכא לא אתיא כר' יוסי דהתם א"נ התם היתה בת טומאה אם היתה מתגיירת מקודם או משום דאיתא בגוה טומאה דרבנן: **ואיבעית** אימא בשופעת והא ספרה קתני. וא"ת מאי קאמר ב"ה לעיל יולדת בזוב תוכיח שאם טבלה וראתה טהורה והא כיון דשופעת אפי' טבלה טמאה ללוי דאמר שני מעיינות הן דהא מעין טמא הוא וי"ל דלדברי ב"ש קאמרי להו דאית להו מעין אחד הוא: **שבוע** בתרא לא פסקה. מכאן אומר ר"ת דיולדת בזוב או בזמן הזה דכולהו נשים חשבינהו כיוולדת בזוב שסופרין אחר ימי טומאת הלידה שבעה נקיים וראתה בימי טוהר קודם טבילה אינה סותרת דהא אמר הכא דכי ראתה שבוע שלישי דלא סתרה אע"ג דדם טמא הוא כ"ש דראיית דם טוהר אינה סותרת דאפי' ב"ה דמטמאין לח ויבש מודו דעלתה לה ספירתה ומכאן אין להוכיח על זבה שאינה יולדת שספרה ז' נקיים וראתה שלא תסתור דאיכא למימר דהכא דוקא לא סתרה משום דראייה זו אינה גורמת לה טומאה דכל שבועים טמאים בלאו הכי ואע"ג דבשבוע ג' גורם לה טומאה מ"מ אינה נעשית בת נדה ולא זבה וכשתפסק טהורה מיד ומ"מ נראה דאשה דעלמא נמי לא סתרה דמסתברא דאין סתירה מועלת אלא בתוך החשבון כדאמר ואחר תטהר שלא תהא טומאה מפסקת ביניהם אבל לאחר ספירה לא מיהו לדידן דאית לן חומרא דרבי זירא פשיטא דסותרת דהא אפי' טבלה וראתה צריכה ז' נקיים: **הלכתא** כרב לחומרא. ואם תאמר הא תרי חומרי אהדדי נינהו וי"ל דהכא דמספקא לן פסיק כמר להחמיר וכמר להחמיר וכי האי גוונא איכא שלהי יוצא דופן (לקמן דף מז:) הלכה כדברי כולן להחמיר גבי סימני בגרות וחצר צורית הקשה הרב רבי מרדכי בר יצחק ללוי דאמר שני מעיינות הן הא דתניא בפרק יש בכור (בכורות דף מו:) גיורת שיצא פדחת ולדה בהיותה עובדת כוכבים ואחר כך נתגיירה אין נותנין לה ימי טומאה וימי

טהרה ואי שני מעינות הן אמאי אין נותנין לה ימי טהרה הלא מעין טמא
סתום ובריש יוצא דופן (לקמן דף מ.) נמי תנן דאין יושבין עליו ימי
טומאה וימי טהרה ומההיא ברייתא דבכורות (דף מו:) לא קשה כל כך
ללוי דמוקי כב"ש דאמר

ב

-

לו

דף

מעין אחד הוא א"נ כדמשני הכא אנא דאמר כתנא דשויין אבל סתם
מתניתין דיוצא דופן קשה וי"ל דאין נותנין לה ימי טוהר איכא לאוקמי
לענין שאם ראתה ביום ז' לזכר או ביום י"ד לנקבה דהויא תחלת נדה
דאין טומאת לידה עליה אי נמי אע"ג דשני מעינות הן יש לטמא הדם דמן
המקור קאתי אלא דוקא במקום שהתורה מטהרתו: **כלילי** שבת ויומו.
קים ליה לרבי יהושע דאם לא שפתה לילה ויום אע"פ ששפתה מעת לעת
מחמת ולד היה: **נדה** ליומא. נראה דאף לבעלה לא חיישינן שמא תשפה
דאזלינן בתר רוב נשים מקשות דאינן שפות לילה ויום דהא עובדא
דשילא בר אבינא נראה דלבעלה הוי ולא לטהרות: **או** ששפתה וקשתה
וחזרה ושפתה. כדי נסבה דהא מרישא שמעינן לה דקתני קשתה שנים
ושפתה יום אחד וכ"ש הא דטמאה וכן בסיפא לא היה צריך למתני
קשתה ושפתה וקשתה כיון דתנא שפתה שנים וקשתה יום אחד דטהורה
אי נמי אתא לאשמועינן אע"ג דלא קשתה כל יום הסמוך ללידה אלא
מקצתו וכן ברישא בכי האי גוונא: **ואימא** קושי בימי נדה. ור"ל ס"ד
דמסתבר טפי לאוקומיה בזיבה משום דאשכחן זב אונס דטהור הוא:
גדייה. פרש"י דרב אסי טעה בין רי"ש לדלי"ת ואין נראה אלא נראה
דאיהו אמר ליה גדייה בדלי"ת רפה כלומר משכהו בדברי טעם עד
שיחזור כמו (שמות יב) משכו דמתרגמינן נגודו וכמו (ב"ב דף יג.) גוד או
איגוד והוא סבר גדייה בדגש כמו גודו אילנא: **איסי** בן מהללאל. בערבי
פסחים (פסחים דף קיג:) יש תנא דיש לו כל השמות הללו ועוד קרי ליה
התם הוא יוסף הבבלי הוא יוסף איש הוצל ולא תנא אחר הוא כמו שיש
מפרשין שם דהא בפרק הוציאו לו (יומא דף נב:) פריך מאיסי בן יהודה
ליוסף איש הוצל והכא לא מייתי אלא שמות דאיסי דדמי לרב אסי:

דבר הגורם סותר כו'. וא"ת יולדת בזוב תוכיח דסותרת לרב דאמר מעין אחד הוא אע"ג דדם טוהר אינו גורם שום טומאה וי"ל דדם טוהר חשיב גורם טפי כיון שאם לא ילדה הויה זבה או נדה לרב דאמר מעין אחד הוא ולא דמי לקושי דלעולם דם שתראה מחמת קושי לידה אינו גורם זיבה: **נקטינן** דאין קושי סותר. מכאן משמע דלא דרשי אתים אם לא שנפרש לעיל (דף לה.) ורבנן אתים לא דרשי היינו להך דרשא אך משמע דלא דרשי כלל: **אביי** אמר אינה סותרת ואינה עולה. כתב רש"י בתשובה אחת דאביי מודה דימי לידה שאינה רואה בהן עולים לספירת זיבתה דהכי מוכח פרק בא סימן (לקמן דף נד:) מן הברייתא והכא אליבא דר' מרינוס קיימין תדע דאין רגילות למיבעי חדא מילתא בתרי דוכתי דבעי לה הכא ובשילהי בפי' בא סימן (שם) ותו היאך חולק אביי אברייתא דהתם ותו דמה להם לאביי ורבא להזכיר סתירה לא היה להם להזכיר אלא עלייה דפליגי בה אלא אליבא דר' מרינוס בעי מהו שתעלה דמדנקט אין לידה סותרת ולא קאמר נמי דעולה מכלל דסבירא ליה דאינה עולה או דלמא הא בהא תליא כיון דאינה סותרת ע"כ עולה מואחר תטהר שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן ומייתי רבא מנא אמינא לה דמסתמא רבי מרינוס לא פליג אקרא ואביי מייתי מנא אמינא לה דאיכא תנא דפליג אברייתא דבא סימן (שם) ואיכא למימר דר' מרינוס סבירא ליה נמי הכי מדלא קאמר ר' מרינוס אינה סותרת ועולה וה"ה דהוה מצי אביי לאתויי ברייתא דטועה בהמפלת (לעיל דף כח:) דסברה דאין עולה אלא דרבא הוה מוקי לה כר' אליעזר כדמוקי ברייתא דבסמוך כן פרש"י ומה שפירש דמייתי רבא מנא אמינא לה דמסתמא לא פליג ר' מרינוס אקרא קשה דהא ע"כ ר"א פליג וי"ל דהוה מצי למימר וליטעמיך אלא בלאו הכי דחי ליה אביי שפיר ומה שפירש ברייתא דהמפלת (שם דף כח:) מוקי לה רבא כרבי אליעזר דוקא בהא הויה כרבי אליעזר דאין עולין לה אבל לגמרי לא הויה כר' אליעזר דהא מוקי לה כר"ע דבעי ספורים בפנינו ור"א פליג עליה בפ"ק (לעיל דף ז:) ור"ת מפרש דהלכתא כאביי דאין עולין וכברייתא דהמפלת (שם דף כט:) ומדקדק מדלא קאמר עלה (לעיל ל.) ש"מ ארבע דימי לידה אין עולין לאפוקי מן הברייתא דלעיל ללוי לחד שינוייה ומברייתא דבא סימן (לקמן דף נד:) דסברי דעולין אלא אינו מונה אלא דברים של חדוש אבל הא פשיטא לן דאין עולין ועוד אומר

ר"ת דברייתא דבא סימן איכא למימר כדמפרש ליה רב פפא משום דאימא ילדה זכר להכי עולה שבוע שני לספירת זיבתה ודבריו נראה טפי מדקתני ואין קרבנו נאכל א"כ איכא למימר אימר לא ילדה ואפי' ילדה אימא ילדה זכר ותדע דלא קיבל דברי רב הונא דהתם ולא הדר ביה אלא סבר דאין עולין מדקאמר בשמעתין רב פפא אמר ע"כ הקישן הכתוב ואי סבר עולין א"כ ע"כ צריך לאוקמי כר"א כדמוקי רבא ואמאי דחיק לאוקמי כרבנן דר"א דאמרי אין דנין אפשר משאי אפשר כיון דבלאו הכי צריך לאוקמי כר"א דאמר אין עולין אלא ודאי לא הדר ביה ומיהו אי גרסינן לעיל דאמר סותר רבי אלעזר והכא רבי אליעזר אין להוכיח כלום ודברי רב פפא דלקמן איכא למימר דאינו עיקר אע"פ דהוי ספק ספיקא שבוע שני אינו עולה לספירת זיבתה דאיכא למיחש דילמא נקבה היא כדאמר רב הונא התם משום דאיכא נמי ספק ספיקא בסוף ימי טוהר דסתרה לה כדפרישית לעיל גבי המפלת חיה ועוף (דף כז. סד"ה חומר) ומיהו כיון דאין קרבנה נאכל איכא בלאו הכי ספק ספיקא שמא לא ראתה ואפילו ראתה שמא לא ילדה ואומר ר"ת דימי לידה שאינה רואה בהן הוא למ"ד מיע"ל קג"ם ולא לחי העומד מאיליו בפ"ק דעירובין (דף טו.) ורב סעדיה כתב דנשים שלנו דחשבינן להו כיוולדות. בזוב אם עברו ימי טומאת ז' לזכר או י"ד לנקבה וספרה שבעה נקיים בימי טוהר או אפילו בימי טומאה מותרת לבעלה עד מ' לזכר ופ' לנקבה אע"פ שרואה דם הכתוב קראו דם טוהר שכן שנו חכמים ימי לידה שאינה רואה בהן עולים לה לימי ספירת זיבתה הרי בהדיא חולק על ר"ת והא דלא קאמר בהמפלת (שם דף ל.) ש"מ ד' איכא למימר משום דלא קאמר אלא היכא דמצי למימר הא מני פלוני היא כדקאמר ש"מ ר"ע היא ש"מ ר"ש היא ש"מ טבילה בזמנה מצוה לאפוקי מדר' יוסי בר' יהודה אבל בהא דאין עולין לא. מצי למימר הא מני רבי אליעזר היא דלאביי לכ"ע אין עולין : **רבא** אמר אינה סותרת. וא"ת והא. רב סובר בפ"ב (דף טו) דאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם וא"כ תסתור דהכא בעינן שבעה נקיים מדם וי"ל דרב אליבא דר' מרינוס קאמר כדפרישית וסבר דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם דהא קאמר דאינה סותרת :

מה ימי נדותה דאין ראוין לזיבה. וא"ת דבשילהי בא סימן (לקמן דף נד). אמר ימי נדותה שאינה רואה בהן עולין לספירת זיבתה וי"ל דהתם מיירי בזבה קטנה שרואה יום י"א דיום י"ב הויא ביה תחלת נדה ועולה לה: על כרחך הקישן הכתוב. ואין משיבין על ההיקש וא"ת והא בפי התודה (מנחות דף פב.) פריך ר"ע לר' אליעזר וכי דנין אפשר משאי אפשר אע"ג דטעמא דרבי אליעזר דדריש היקשא מועבדת שיהו כל העבודות שוות ור"ע נמי אית ליה היקשא דועבדת בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צו.) וי"ל דהתם לא מצי למימר על כרחך הקישן הכתוב דאיצטריך היקשא להנהו דרשות דפסחים (דף צו.): **ארבעים** מיבעיא. בסוכה לא פריך כי האי גוונא ארבי יהודה דמכשיר עד ארבעים וחמשים אמה התם משום דקים ליה דלאו דוקא אלא ארבעים וחמשים כדאמרי אינשי ואפילו טובא אבל הכא הוי דוקא חמשים כדקתני בסמוך וחמשים שהולד מטהר ובפרק מפנין (שבת דף קכו:) דפריך השתא ה' קופות ד' מיבעיא המקשה סבר דדוקא נקט ומשני דלאו דוקא נקט אלא ד' וה' כדאמרי אינשי ועוד משני דהוה דוקא ד' מאוצר קטן וה' מאוצר גדול ובפרק אע"פ (כתובות דף ס.) תינוק יונק אפי' ד' וה' שנים נמי לא דייק התם משום דלאו דוקא ה' אלא לפי צרכו כדקאמר התם ואפילו חבילתו על כתפו ובפרק הזרוע (חולין דף קלב) דאמר כהן טבח ב' וג' שבתות פטור מן המתנות מכאן ואילך חייב במתנות התם נקט ב' לרבי דאמר בתרי זימני הוה חזקה ולרשב"ג ג': **ורב** אדא בר אהבה אמר אף ימים הראויים לספירת סתירת זיבתה. וא"ת מה הוסיף על דברי רב הא לרב נמי הראויין לספירה היינו ז' ימים אחר י"א יום ואז מתחילות י"א אחרים שהם ימי זיבה וא"כ לדידיה נמי לעולם קושי מטהר וי"ל דאינה נדה עד שיעברו שבעה ימי הספירה אחר י"א ואם ראתה אז אף בקושי טמאה לרב ולרב אדא טהורה דראויין לספירת סתירת זיבתה ור"ח פי' דלוי אינו מטהר אלא תשעה ימים הראויין ליעשות בהן זבה אבל י' וי"א דאינם ראויין ליעשות בהן זבה דאפילו ראתה אפי' גם ביי"ב אינה אלא נדה ורב מוסיף ימים הראויין לספירה כגון עשירי וי"א וחמשה ימים אחרי כן אבל שני ימים משבעה ימים אחרונים אם ראתה בהן טמאה לרב ורב אדא מוסיף אף אותם שני ימים ונמצא כולן טהורין:

להיות בהן זבה גדולה. רש"י פירש לאפוקי י' וי"א דאינה ראויה להתחיל בהן זבה גדולה ור"ח פירש לאפוקי יום ראשון ויום שני של י"א דאינה ראויה עדיין להיות זבה גדולה אם לא תראה יום ג'. : מאי דעתך משום נפלים. תימה דבלאו נפלים מצינן לאשכוחי יותר מק"נ כגון יהודה וחזקיה ואחר הולד השני תספור שמונים לנקבה ושבעה ימים לנדה ושני ימים אחרי כן וי"ל דלא שכיח וא"ת והלא בלא קושי משכחת כל ימיה שלא תהא זבה כגון שהפילה אחר פ' לנקבה וז' לנדה וב' ימים אחר נדה ובשלמא בסמוך גבי יש רואה ק' ימים איכא למימר דבחד ולד מיירי אי נמי בבן קיימא אבל הכא מיירי בנפלים מדקאמר אין קושי לנפלים ויש לומר דלא מיירי ביולדת בלא קשוי : שיפורא גרים. פירוש שופר שתוקעין בר"ח בקדוש החדש תשיעי של עיבורה ואם תאמר והיכי מוכח דחדש לבנה גרים דילמא חדש תשיעי של אחר ח' חדשים של שלשים יום להריונה גרים אפי' הוא מתחיל באמצע חדש הלבנה וי"ל דאם כן הו"ל למימר דיה חדש אחרון אבל חדשה משמע חדש המבורר דהיינו חדש הלבנה וקאי ש"מ אמתני' כמו אברייתא א"נ משום דברייתא מוכחא דיולדת למקוטעים כדקתני אפילו בתחלת ט' ילדה וליום אחד לא הוה קרי חדשה אבל אחדש לבנה קרי שפיר חדשה אפי' יום אחד (כו') אי נמי מסיפא דברייתא מוכיח דע"כ חדש לבנה גרים דקתני אבל קשתה יום אחד בסוף שמיני ושנים בתחלת תשיעי ואפי' ילדה בסוף ט' כו' והיאך יכולה לידע דקשתה שנים בטי' אי לא דמיירי בחידושה של לבנה דנהי דהיכא דילדה בסוף ט' יכולה לידע כגון שילדה לרע"ג ימים לשמושה דאז מתחיל תשיעי שלה שלשים יום לפני לידתה דהזרע לא נקלט עד יום ג' לשמושה דאי נקלט יום ראשון היתה יולדת לרע"א לשמושה דאין הולד משתהה יותר דלא קי"ל כרבה תוספאה דפרק הערל (יבמות דף פ:) מ"מ מדקאמר אפי' ילדה בסוף ט' משמע נמי שילדה באמצע תשיעי ואז אי אפשר לדעת אם קשתה ב' ימים בטי' בצמצום דאי קשתה בר"מ וברמ"א וברמ"ב משמושה שמא לא נקלט הזרע עד מחרת התשמיש וא"כ לא קשתה אלא יום אחד בחדש ט' ואם קשתה ברמ"א ורמ"ב ורמ"ג שנקלט הזרע ביום התשמיש א"כ ג' ימים קשתה בחדש ט' אלא ודאי שיפורא גרים ונראה דלרבי יהודה שיפורא דט' חדשים גרים ואם נתעברה בסוף החדש יולדת בתחלת תשיעי דאי בעינן שמונה הראשונים שלמים א"כ כי נתעברה בסוף החדש שיפורא דט' הוה ליה עשירי א"כ נתעברה בתחלת החדש :

והא אמר שמואל כו'. לא מצי למימר דרבי יהודה בנפלים איירי מדנקט שמיני ותשיעי ולא נקט ג' וד'. אי נמי מדקתני ילדה: דיו לבא מן הדין להיות כנדון. וא"ת ובלא ק"ו נמי אמאי מטמא תיפוק ליה דקושי לא גרע משופי ולמה בשביל קישוי יש לה להיות טמאה וי"ל דטעמא דרבי אליעזר כדמפרש רבא בגמרא דמיה מחמת עצמה ולא מחמת וולד ולכך צריך להו לרבנן ק"ו ומחמת ק"ו אית לן למדרש קרא דדמיה למילתא אחריתי וליכא לאוקמי קרא אפי' בימי נדה דליכא ק"ו דרבנן נמי דרשי תשב ישיבה אחת לכולן ורבי אליעזר סבר דכיון דאיכא לאוקומי קרא בימי נדה אפי' אי נימא ק"ו משום דיו אין לך לטהר אלא בימי זיבה אבל בימי נדה טמאה ולדידיה אף בימי זיבה טמאה משום תשב ישיבה אחת לכולן כדאמר בגמ': **אימא** בימי זיבה טהורה בימי נדה טמאה. פי' הקונטרס ארבי אליעזר פריך דמטמא אף בימי זיבה מדקאמר ת"ק כל דמים שהיא רואה טהורה ועלה קא"ר אליעזר דטמאה ולא מפליג משמע דאף בימי זיבה דטמאה ודיו דקא"ר אליעזר לדבריהם דרבנן קאמר להו והר"ר מנחם מפרש דרבי אליעזר לא מטמא אלא בימי נדה כדקאמר דיו והא דקפריך ואימא בימי זיבה טהורה הוי סיוס מילתא דרבא דאמר בהא זכינהו רבי אליעזר לרבנן דהא מקרא דדמיה הוו להו לרבנן לטמא בימי נדה ולטהר בימי זיבה ומשני תשב ישיבה אחת לכולן וכיון דמק"ו מטהרין בימי זיבה אית לן לטהר מקרא דתשב אף בימי נדה דהא משמע ישיבה אחת לכולן ואין לחלק בהן ואם כן קרא דדמיה אתא למילתא אחריתי והכי דרשינן לעיל בברייתא לרבנן מתשב שכל דמיה טהורים ואם תאמר וכיון דאי לאו קרא דתשב אף רבנן הוו מטמאין מקרא דדמיה אי"כ היכי בעו למעבד ק"ו דאף בימי נדה טהורה דקאמרי הרי אנו משיבין אותך בלשון אחר וי"ל דפרכינן ליה כיון דמק"ו מוכיח דטהורה אף בימי נדה אית לן למימר דמיה לדרשא אחריתי:

לא צריכא לר"מ. ומועיל מה שהיא בחזקת טהרה שמוותרת לשמש כל זמן שלא גירשה א"נ אינו חייב לגרשה עד שעברו י"א יום: **והיולדת** כולן מטמאות מעת לעת. אע"ג דמעוברת דיה שעתה היינו בשאר דם שרואה כשהיא מעוברת ולא בראיית דם לידה שרואה מחמת פתיחת הקבר וי"מ דהכא כרבי יוסי דבעי ג' עונות א"נ כגון שקודם כבר ראתה פעם אחת וקסבר דבשני מטמאה מעת לעת ולית ליה דיין שעתן כל ימי עיבורן ואשמעינן אע"ג דראייה שניה זו מחמת אונס לידה ראתה אפ"ה מטמאה מעת לעת הקשה הר"ר יעקב מאורלייני"ש דהכא תני דזבה ושומרת יום מטמאה מעת לעת ואפ"ה מפרש רב יהודה לעיל דכל י"א יום אינה צריכה בדיקה ובפ"ק (לעיל דף יא.) אמרי' דאשה שיש לה וסת וד' נשים ואשה שעברו עליה ג' עונות דיין שעתן ותנא התם אע"פ שאמרו דיין שעתן צריכות להיות בודקות וי"ל דיש לה וסת איכא למימר כיון דאורח בזמנו בא צריכה בדיקה בשעת וסתה ואהנך נמי איכא למימר דצריכה בדיקה שלא תשתכח תורת בדיקה מהן בתולת דמים כשתראה ומעוברת ומניקה לכשיעברו ימי עיבורה ומניקותה לפי שהורגלו זמן מרובה בלא בדיקה וזקנה אע"ג דלא אתיא תו לידי בדיקה וליכא למיגזר בה מידי מ"מ גזר לה אטו אחריני אבל תוך י"א יום אינה צריכה בדיקה דזמן מועט הוא ולא תשתכח תורת בדיקה דאחר י"א יום תבדוק וכן זמן מועט יש משבדקה: **רב** הונא בר חייא אמר שמואל לומר שאינה קובעת וסת בימי זיבתה. ולא מיבעיא בימי ספירת זיבה ממש דאינה קובעת אלא משמע דאפ"י בימים הראוים לזיבה אע"ג דאינה זבה ומעיינה סתום אינה קובעת כגון שרואה פעם אחת תוך י"א יום ופליג ארבי יוחנן ור"ל דאמרי בסמוך אשה קובעת לה וסת תוך ימי זיבתה ממש דהיינו באמצע ספירת זיבתה דומיא דתוך ימי נדותה וכ"ש דקובעת בימים הראוים לזיבה וקי"ל כרבי יוחנן לגבי שמואל כדאמר פרק מי שהוציא אוהו (עירובין דף מז:): **מקבע** לא קבעה ע"י ראייה זו. של תוך ימי זיבה לא קבעה וסתה שתצטרך לעוקרו על ידי שלש פעמים כאילו קבעה וסת בימי נדה אבל מהו שתחוש ע"י קביעות של ימי נדה לאסור פעם רביעי אפ"י בא הוסת בימי זיבה ואהא מייתי שפיר דחיישינן:

אלמא מריש ירחא מנינן. וא"ת דילמא משום ראייה ראשונה קרי ליה תוך ימי נדה ופרש"י דדייק מדקאמר קובעת תוך ימי נדותה משמע דפעם ג' דהוא הקביעות הוי כימי נדתה אלמא חשיב כאילו ראתה ריש ירחא והקשה לו ריב"א דלמה לא תירץ לו כגון שראתה ריש ירחא וה' בירחא שלשה זימני דהשתא הוי ממש תוך ימי נדתה וקבעה וסת ודיה שעתה אם תראה בחמשא בירחא של חדש ד' או שצריכה לפרוש מבעלה כל ה' בירחא עד שתעקור וסתה ג' פעמים והשיבו רש"י משום דבפ"ק (לעיל דף יא.) מוקמינן דר' יוחנן במעיין סתום משום דפריך אמתניתין דהתם דקתני דבימי נדתה אינה צריכה בדיקה ולבדוק דלמא קבעה לה וסת כרבי יוחנן ולכך המקשה אוקי הכא מילתיה דר' יוחנן במעיין סתום שראתה בג' ה' בירחא ולא בריש ירחא דראייה שלישית היא ממעיין סתום ומתניתין דפ"ק (שם דף יא.) כגון שראתה תרי זימני ריש ירחא וה' בירחא ובשלישית כי ראתה ריש ירחא לא תבדוק בה' בירחא שאפילו תראה לא קבעי לה וסת דמעין פתוח הוא אבל פעם ראשונה ושניה בודקת בימי נדה שמא תראה בג' בה' בירחא ולא בריש ירחא ולהכי לא הוה מצי לשנויי כגון דראתה ג' זימני ריש ירחא וה' בירחא דא"כ הוה ליה מעיין פתוח אלא משני כגון שראתה תרי זימני ריש ירחא לחוד דהוי מעיין סתום ובג' נמי אע"ג דכבר ראתה בכ"ה מה שראתה בריש ירחא חשיב מעיין סתום כדמשני דהא דחזאי בכ"ה דמים יתרים הוא דאתוספו בה ועוד נראה לפרש דהכא דייק דחשיב כאילו ראתה בג' בריש ירחא דאי לאו הכי אמאי קבעה לה וסת הלא ראייה זו אינה מעין האחרות שבאו בימי נדותה ומיהו תימה לומר כיון כדמעיקרא נקטה וחשיב כאילו ראתה ריש ירחא כיון דאכתי לא קבעה לה וסת בריש ירחא דלא דמי לההיא דלעיל דכבר קביע לה וסת לכ"ב כדקאמר היתה למודה לראות ונראה לפרש דמיירי כגון שראתה ג' זמני בריש ירחא וה' בירחא ואין לחוש אם אין הש"ס מזכיר תלתא זימני דה"נ בפ"ק (שם דף יא.) לא קאמר תלתא זימני גבי קפצה וראתה והא דנקט והשתא חזאי בה' בירחא ובריש ירחא לא חזאי לאו משום דע"י ראייה זו השתא קבעה לה וסת דהא קבעה לה כבר מג' זימני קמאי אלא לומר לך שדיה שעתה בראייה זו כדרבי דוסא דאמר בפ"ק (לעיל דף ד:) דאין דיה שעתה אלא בשעת וסת דוקא ומיהו אף בלא ראתה השתא הוה מצי למימר דקבעה לה וסת לענין שאסורה בה' בירחא עד שתעקור הוסת ג' פעמים והשתא מוכח אע"ג דברביעי לא חזאי ריש ירחא קבעה לה וסת בה' בירחא משום

דכיון שראתה ג' זימנין ה' בירחא גם בחדש ד' חשוב כאילו ראתה ריש ירחא והי"נ כ"ב מכ"ב מנין והוי מצי למימר וליטעמיד דאוקמית מילתיה דר' יוחנן במעין פתוח א"כ תקשה מתניי דפ"ק (שם דף יא.) דקתני דאינה בודקת בימי נדה א"נ הא חשיב מעיין סתום ומעיין פתוח יפרש כמו שפירש"י בלשון שני בפ"ק (שם יא.) שראתה אבג"ד ובהכי איירי מתני דהתם דבהכי לא קבעה לה וסתה :

פרק חמישי - יוצא דופן

דף מ - א

מתני' יוצא דופן. ממקום שמזרעת. ואם תאמר למה לי קרא נילף לידה לידה מבכור כדילפינן לענין קדשים בסמוך וי"ל דאי לאו קרא הוה דרשינן מתלד לרבות יוצא דופן כדדריש ר"ש: **כעין** שהזריעה. פרש"י ולרבנן לא צריך קרא דהא סברי בהמפלת (לעיל כו.) דרובן אינם נימוקים ומיהו איצטריך להיכא דהושיטה חיה ידה במעי אשה ומעכב את הולד דטמאה לרבנן וי"ל דתרתני ש"מ: **מודה** ר"ש בקדשים שאינו קדוש. בפ' בתרא דבכורות (דף נו:) גבי ר"א ברבי יהודה דאית ליה יוצא דופן קדוש אמר סבר לה כר"ש דאמר יוצא דופן ולד מעליא הוא ותימה דהא ר"ש מודה דבקדשים אינו קדוש כדאמר רבי יוחנן הכא וכדמוכח נמי בברייתא דמייתי בסמוך וי"ל דסבר כר"ש ועדיפא מדר"ש דאפילו בקדשים קאמר דקדוש: **גמר** לידה לידה מבכור. בפ' ולד חטאת (דף יג.) במעילה גבי ולד המעושרת לא ינק מן המעושרת יליף אמו אמו מבכור והכל אחד כדמוכח בשמעתין וא"ת דבפרק מרובה (ב"ק דף עז:) אמר כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים וקאמר למעוטי מאי אי למעוטי קדשים בהדיא כתיב בהו או כשב פרט לכלאים אם למעשר תחת תחת יליף מקדשים ואי לבכור העברה העברה יליף ממעשר והשתא

אמאי אצטריך למילף בכור ממעשר ומעשר גופיה ילפינן מקדשים הוה ליה למימר דנילף בכור לידה לידה או אמו אמו מקדשים וי"ל דלא ילפינן לידה לידה או אמו אלא כגון הכא דאיירי בלידה או במעילה דאיירי בענין אמהות וא"ת ובשמעתין אמאי צריך ג"ש דלידה לידה או אמו אמו נילף פסול יוצא דופן בקדשים מג"ש דתחת ממעשר ומעשר מג"ש דהעברה מבכור וי"ל דג"ש דלידה ודאמו צריך לשום דרשה אחריתי: **הנד**. נפישין. וא"ת דבפרק יש בכור (בכורות דף מז:): אר"ש דיוצא דופן בכור לנחלה הוי דיליף מוילדו לו בנים לידה לידה מאשה דאית ליה הכא דהוי ולד והשתא לילף מבכור בהמה שכן בכור זכר (מתנות) וי"ל דאדם מאדם עדיף שכן אין שייך בהו פגול נותר וטמא דאינו קדשים ושייך בהו טומאה וטהרה ובפרק ראשית הגז (חולין דף קלז). דקאמר פשוט מפשוט עדיף אע"ג דהנהו נפיש התם משום דהוי בהמה מבהמה אבל הכא דבהמה מאדם לא: **זאת** היא העולה. הכי כתיב קרא זאת תורת העולה היא העולה הרי ג' מיעוטי זאת והיא וה' דהעולה תנינא דהעולה קמא דריש רבא בתמיד נשחט (פסחים נח:): העולה עולה ראשונה מהני ג' מיעוטי ממעט הנד ומתורת מרבין אינך פסולין דאם עלו לא ירדו כר"ש וא"ת והא ר' יהודה סבר בפ"ק דזבחים (דף כד) דרצפה מקדשת כמזבח ואם כן כולם יעלו והיכי משכחת פסול בכל הנהו לבר מהני ג' כיון דאם עלו לא ירדו וי"ל כגון שיש הפסק בין הבהמה לרצפת עזרה ואם תאמר והיכי ממעט הני ג' פסולי הא צריך חד מיעוט לרובע ונרבע ולכל הנהו דמודה רבי שמעון בהו דאם עלו ירדו וי"ל דנשחטה בלילה ויצא דמה ממעט תרוייהו מחד מיעוטא דשקולים הם וא"ת קדשי קדשים ששחטן בדרום דאמר בריש מעילה (דף ב:): דאליבא דר' יהודה כ"ע ל"פ דתרד אמאי הא ליכא מיעוטא רביעית ולר"ש נמי לרבא דאמר תרד הא פסולן בקדש הוא דהא אית ליה הכשר בקדשים קלים דכשרים בדרום כמו שאפרש דהיכא דאית ליה הכשר בעלמא איקרו פסולן בקדש וי"ל דשחיטה בדרום הוי כעין שחיטת חוץ וכמו דחנקינהו דמי כדקאמר התם לר"ש:

אמאי מודה רבי יהודה בהנך דלא ירדו טפי מהני ג' וקאמר לן בדם כשר שכן לן באימורין כשר שהרי לן כשר בבשר לכתחלה דנאכל לשני ימים ולילה אחד יוצא כשר שהרי יוצא כשר בבמה וטמא דחזי לעבודת צבור חוץ לזמנו שהרי מרצה בפגולו חוץ למקומו איתקש לחוץ לזמנו קבלו פסולין וזרקו בהנך. פסולים דחזו לעבודת צבור ואם תאמר נשחטה בלילה ויצא דמה נמי ליתכשרו דאין לילה ויוצא פסול בבמה כדאמר בפרק פרת חטאת (זבחים דף קכ.) וכן קבלו פסולין דלא מכשר אלא בהנך. דחזו לעבודת צבור אבל זר לא דהא כשר בבמה וכן חוץ למקומו מה צריך לטעמא דאיתקש לחוץ לזמנו תיפוק ליה דכשר בבמה מיהו רש"י פי' בהמזבח מקדש (שם פד:) דיוצא דכשר הוא דילפינן מבמה אבל הכשר דם דחמיר לא ילפינן מבמה אם לא נמצא לן הכשר בפנים אך קשה אמאי אצטריך למילף לן בדם מאימורין ואימורין מלן דבשר ופשיט מיניה באיזה מקומן (שם דף נא) דגמרי בנין אב מבנין אב לילף חד בנין אב לן בדם מלן דבשר וכ"ת דלא בעי למילף דם מבשר שאינו קרב אלא ילפינן מאימורין דקרבי ואימורין מבשר משום דהוי בשר מבשר מכל מקום תימה דנילף לן דמה שנפסל בשקיעת החמה דאם עלו לא ירדו מאימורין שלנו בלא מזבח בשקיעת החמה דלא מיפסלי בשקיעת החמה דמצותן כל הלילה וכיון דלן דם בשקיעת החמה אע"ג דמיפסל לא ירד מעתה גם לן בעמוד השחר לא ירד דאין חילוק ותדע דהא לן שתי לילות לא ירד אע"ג דאין כיוצא בו כשר ואפילו בבשר על כן י"ל דפסול דם לא ילפינן מאימורין שכשרים לכתחלה כל הלילה משום דאיכא תרתין חדא דהוי דם מבשר ועוד דהוי פסול מהכשרו בכך ולהכי נמי גבי דם לא ילפינן מבמה דאיכא נמי תרי שנויי פנים מחוץ ופסול מהכשרו בכך אבל יוצא דבשר לא חמיר וילפינן מבמה דמים הנתנין למטה שנתנן למעלה או איפכא וכן הנתנין בפנים שנתנן בחוץ כיון דכל אחד כשר בחבירו לא תרד דדם מדם בפנים ילפינן [פסול] מהכשרו ומיהו תימה יצא דמה חוץ לקלעים אמאי תרד לר"י נילף יצא דם מאימורין שיצאו ואימורים שיצאו מבמה או מבשר שלמים שיצא חוץ לקלעים דכשר וכיון דיצא חוץ לקלעים לא ירד הוא הדין אפילו חוץ לחומה דאין חילוק כדפירשתי לעיל וא"ת דבפרק חטאת העוף (זבחים דף סח:) גבי זר וסכין מטמאין בגדים בבית הבליעה פריך מאי שנא שמאל דהכשירו ביום הכפורים ולילה באברין ופדרים זר נמי נילף מבמה דתניא מנין ליוצא שהוא כשר שהרי כשר בבמה ומאי פריך הא דווקא בשר ילפינן מבמה לההוא תנא ולא דם כדפרישית ותו בשמאל ולילה דהוא עבודת דם היכי ילף מהכשרו בכך. וי"ל דההיא סוגיא כר"ש דמכשיר אפילו נשחטה בלילה ויצא דמה

ואפילו דם יליף מהכשרו מבמה ומבשר ונשפך דמה לפי שכבר נעשה השחיטה בהכשר או גם הקבלה כמו שאפרש ותדע דההיא כרבי שמעון דבמשנה דהתם קאמר כל שפסולו בקדש אין מטמא בגדים בבית הבליעה וכל שאין פסולו בקדש מטמא ורבי שמעון נמי בשמעתין קאמר כל שפסולו בקדש אם עלו לא ירדו והכי פריך והתניא יוצא כשר שהרי כשר בבמה וכמו דיליף ר' יהודה אימורין מבמה הי"נ לילף לר"ש פסול דם מבמה ומיהו לר"ת דגרסינן פ"ב דזבחים (דף כד:) והתניא מלק בשמאל פסול ול"ג זרק בשמאל דלא מצינו משנה זו בשום מקום ומשני פליגי בברייתא ור"ש מכשיר ההיא דפי' חטאת העוף (שם דף סח:) לא אתיא כר"ש דלדידיה מלק בשמאל כשר אלא תנא אחר הוא וסבר לה כר' שמעון ובמלק בשמאל לא סבר ליה כוותיה: **ושנשפך** דמה. נראה דלרבי יהודה תרד אפילו נתקבלה ואח"כ נשפך דומיא דיצא דמה דהוי אפילו נתקבל דאי ביצא קודם שנתקבל כגון שיצא מן הצואר לחוץ אם כן היינו נשפך דמה דאין כלי שרת מקדש אלא בפנים כדאמר בהמזבח מקדש (שם פח.): **חוץ** למקומו. ור' יהודה נמי לא פליג אלא בגי' דלעיל וקשה דבפרק התודה (מנחות דף עט.) אמרינן חטאת ששחטה חוץ למקומה רבא אומר תרד רבה אומר לא תרד והדר ביה רבה לגבי רבא והתם אתי כרבי יהודה דקתני התם אמר רבי יהודה לא נחלקו על חוץ לזמנו שקדש הלחם על מה נחלקו על חוץ למקומו רבי אליעזר אומר קדש רבי. יהושע אומר לא קדש והדר ביה רבי אליעזר לגבי רבי יהושע ויש לומר דהתם רבי יהודה אליבא דרבי יהושע קאמר דלא מקיש חוץ למקומו לחוץ לזמנו אבל רבי יהודה גופיה מקיש דקאמר בהמזבח מקדש (זבחים פד:) טעמא דחוץ למקומו דלא ירדו משום דאיתקש לחוץ לזמנו: **הלן**. היינו לן דדם והנותר היינו לן דאימורין דאילו בשר אפילו אינו נותר ירד דכל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו: **והנתנין** למעלה שנתנן למטה. אפילו רבי יהודה מודה דלא ירדו דדם מדם בפנים יליף שפיר מהכשרו בכך כדפירשתי לעיל והכי נמי אמר בפ"ב דזבחים (דף כז:) קתני מיהא הנתנין למעלה שנתנן למטה ולא פליג רבי יהודה וקשה דאמר בריש מעילה קדשי קדשים ששחטן בדרום מהו שירדו אליבא דר' יהודה פשיטא דירדו כי תבעי לך אליבא דר' שמעון מאי רב יוסף אמר לא ירדו רבה אמר עד כאן לא קאמר ר"ש התם דלא ירדו אלא בנתנין למטה שנתנן למעלה למעלה שנתנן למטה ולעולם ששחטן וקבל דמן בצפון אבל הכא ששחטן בדרום אף ר"ש מודה דירדו דכחנקינהו דמי והשתא אמאי נקט הנתנין למעלה שנתנן למטה טפי מאחריני אדרבה הוה ליה למנקט נשחטין בלילה ונשפך דמה אע"ג דפליג אדרבי יהודה ואמר דלא ירדו היינו משום ששחטן

בצפון אלא יש לומר דנקט הנתנים למעלה שנתנן למטה משום דמינה מייתי רב יוסף דנתנין למעלה משמע ליה דהוי בכלל עולת העוף שדינה למעלה ומלקה ומצה דמה למטה וכי היכי דהתם לא ירדו אע"פ שהמליקה לא היתה במקומה הכי נמי קדשי קדשים שנשחטו בדרום ורבה אומר הנתנין למעלה שנתנן למטה איירי דווקא בזבחים ולכך לא ירדו ששחיטה וקבלה היתה כדינה בצפון אבל שחיטת דרום וכן מליקת עולת העוף למטה לא אם כן לרב יוסף דהוי בכלל הנתנים למעלה עולת העוף פליג רבי יהודה כדאמר התם דבשחיטת דרום אליבא דרבי יהודה פשיטא דירדו ובפ"ב דזבחים (דף כז:) אמר דלא פליג רבי יהודה וי"ל דכיון דבזבחים מיהא מודה רבי יהודה דלא ירדו שייך שפיר למימר לא פליג רבי יהודה כמו בקבלו פסולין וזרקו דקאמר נמי התם דלא פליג אע"ג דרבי יהודה לא מודה אלא בהנך דחזו לעבודת צבור ור"ש אפילו בהנך דלא חזו לעבודת צבור קאמר דלא ירדו דלא גרע מנשפך דמה שלא נזרק כלל דלא ירדו לר"ש ומיהו אין ראייה דמצינן למימר דאף לרבי שמעון בהנך דלא חזו לעבודת צבור כגון זר אם קיבל דם ירדו כיון דלא מצינו בעלמא הכשר בפנים ומבמה לא ילפינן עבודת דם אף לר"ש ונשחטה בלילה דלא ירד לרבי שמעון היינו משום דילפינן מאימורין ונשפך הדם נמי דלא ירד לרבי שמעון דווקא שנשפך אחר שכבר נתקבל אבל נשפך מן הצואר ירד דמשום שחיטה לבדה שנעשית בהכשר לא מיקרי פסולו בקדש וקבלו פסולין בהנך דווקא דחזו לעבודת ציבור אף לר"ש ולא הוי פירוש קבלו או זרקו דאם כן פליג אר' יהודה דהא לרבי שמעון אפילו זרקו הנך דלא חזו לעבודת צבור לא ירדו דלא גרע מנשפך אלא פי' קבלו וזרקו אותו דם עצמו מכל מקום בלא ראייה יש לומר דשייך שפיר דלא פליג רבי יהודה כיון דמודה בזבחים וכן

א

-

מא

דף

משמע בריש מעילה דמשום שחיטה לבדה שנעשה בהכשר לא חשיב פסולו בקדש אף לרבי שמעון דפריך. רב יוסף לרבה מדתניא בפרק דם חטאת העוף בזבחים (דף סו:) וכולן אין מטמאין בבית הבליעה וקתני לעיל עולת העוף שעשאה כמעשה החטאת ותנן התם (דף סח:) כל שפסולו בקדש אינו מטמא וה"ה דלא ירדו ומאי פריך הא התם מוכח בזבחים

דעולת העוף שעשאה כמעשה חטאת היינו שהמיצוי עשה למטה אבל המליקה היתה במקומה אלא ודאי רבה דאמר ירדו אפילו שחט בצפון וקבל בדרום דמשום שחיטה גרידא לא מקרי פסולו בקדש אף לרבי שמעון ומיהו יש לדחות דבשחט בצפון מודה רבה דלא ירדו ופריך ליה רב יוסף משום שהמיצוי הוי כמו השחיטה שממצה ומוציא דם מן העוף כמו שעושה בשחיטה ואע"פ שמלק למעלה כיון שמיצה למטה הוי כשחט בדרום: **שהיה פסולן בקדש**. שאין פסולן יכול להיות עד אחר שהוקדש אבל רובע ונרבע מצי להיות בעודן חולין וקשה דאמרינן בזבחים פ' חטאת העוף (דף סח:): זר וסכין מטמאין אלמא חשיב אין פסולן בקדש אע"ג דלא שייכי עד לאחר שהוקדש ושמאל ולילה נמי הוה מטמאין אי לאו דאית להו הכשר במקום אחר כדאמר התם ודוקין שבעין קאמר רבי עקיבא דאם עלו לא ירדו משום דכשר בעוף אלמא חשיב פסולו בקודש אע"ג דיכול להיות קודם הקדש ונראה לפרש דהיכא דכיוצא בו כשר במקום אחר קרי פסולו בקדש ונשחט בלילה אית ליה הכשר באברים ופדרים ויוצא דמה שכן כשר באימורים ואימורים שכן כשר בבמה ונשפך דמה כיון שקבלה היתה בהכשר מיקרי פסולו בקדש ולשון פסולו בקדש היינו שאין כאן פסול גמור אלא נפסל בקדושתו וכן משמע דפריך התם מ"ש שמאל דאית ליה הכשר ביום הכיפורים ולילה באברים ופדרין ולכך אין מטמאין דהוי פסולן בקדש: **היינו דאיצטריך תרי קראי**. וא"ת וליבעי ג' קראי בכל הפסולין כמו בטרפה דחשיב הכא בהדייהו דבפרק קמא דמנחות (דף ו.ו.) מצריך ב' קראי בטרפה חד לנטרפה קודם הקדשה וחד לנטרפה לאחר הקדשה ואפילו הכי איצטריך הכא למעוטי מזאת דאם עלתה תרד וה"נ בשאר פסולין ליבעי תרי קראי בלא קרא דזאת חד לקודם הקדש וחד לאחר הקדש דלא יעלו וקרא דזאת לירדו ויש לומר כיון דגלי לן קרא בטרפה ה"ה לשאר פסולים: **קסבר** ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים. פרש"י דל"ג ליה דהא כ"ש למ"ד במעי אמן הן קדושים דאיצטריך למעוטי מזאת ונראה דגרס ליה ולרבותא נקטיה דאע"ג דבהוייתן הן קדושים ולא קדם הקדשן לפסולן אצטריך קרא למעוטי כיון דהפסול לא בא תחלה אלא בבת אחת אבל לא מצי למגרס קסבר במעי אמן הן קדושים דהא בסוף פרק דם שחיטה (כריתות דף כג:): קאמר דקסבר ר"ש בהוייתן הן קדושים וכן מוכח משמעתין דמוקי קרא דזאת לבהמת קדשים ואתנן ומחיר לא אשכחן אחר הקדש אפי' לרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון הדיוט הוא דאמר בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צ.). לכל נדר פרט לנדור שאין אתנן חל עלייהו ולא משכחת אלא בולדות קדשים וכמ"ד בהוייתן הן קדושים ונתנם לזונה

בעודם בבטן והכי מוקי לה בפי פרת חטאת (זבחים דף קיד.) וכן פי"ה וא"ת דבשילהי תמורה (דף לג:) תנן אלו הן הנקברים קדשים שהפילו וחולין שנשחטו בעזרה ור"ש אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו משמע דלא פליג אקדשים שהפילו וכיון דבהוייתן הן קדושים אמאי יקברו והלא אין קדושה חלה עליהו כדתנן פרק כיצד מערימין (שם דף כד:) רשב"ג אומר ילדה טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה חלה עליהו וקאמר דקסבר דבהוייתן הן קדושים ואפילו קדושת דמים אין חלה עליהו דאי חלה הא אמר בפרק אלו קדשים (שם דף יט:) מגו דנחתא קדושת דמים נחתא נמי קדושת הגוף ואם כן קדשים שהפילו דאסורים בהנאה לרבי שמעון אמאי ויש לומר דפליג גם ארישא אלא דלא נחת לפלוגי אלא בחולין שנשחטו בעזרה תדע דהא חשיב התם נמי בשר בחלב בקבורה ולרבי שמעון שרי בהנאה בפ"ק דבכורות (דף י.) א"נ י"ל דנפל קדושה חלה עלויה טפי מטומטום ואנדרוגינוס משום דאי הוה בר קיימא היה ראוי לקרבן וא"ת כיון דסבר בהוייתן הן קדושים היאך קדושה חלה על יוצא דופן וכלאים דמ"ש מטומטום ואנדרוגינוס וי"ל דמייירי כגון שהקדישן בפה קודם שנולדו דאע"ג דאין קדושת אמן חלה עליהם קדושת פה חלה עליהם מיהו מתני' דכיצד מערימין (תמורה דף כד:) משמע דאפילו בקדושת פה אין קדושה חלה עליהם ועוד דבשילהי פי"ב דתמורה (דף יז.) קאמר אי אתה מוצא אלא בולדות קדשים ואליבא דרבי יהודה ואמאי לא משכחת בהקדישו בפה ושמא י"ל דדווקא טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה חלה עליהם: **ורבנן** לטעמייהו. וא"ת אע"ג דלא מטמאי לידה מ"מ ליטהר דם קישויה דאפי' בהפילה רוח פריך בפ"ק (לעיל דף ח:) שיהא קישויה טהור' אע"ג דאין נותנין לה ימי טומאה וימי טהרה ויש לומר דהתם משום דבעי למימר דמיקרי לידה כדמייתי קרא כמו ילדנו רוח אבל הכא מיעטיה קרא מדין ולד:

ב

-

מא

דף

ואזדא ר' יוחנן לטעמיה. וא"ת והא משמיה דר"ש קאמר ור"ל נמי מודה דר' שמעון מטהר באשה דקאמר לדברי המטהר בדם מטהר באשה וי"ל דה"פ מילתיה דר"ל לדברי המטמא בדם מטמא באשה משום ראייה ומייירי כגון שיצא הולד והדם דרך דופן ובקושי דלאו קושי דולד הוא

ורבי שמעון דמטהר בדם מטהר באשה דולד הוה וקושי סמוך ללידה רחמנא טהריה אבל אי לאו ולד הוא אף לרבי שמעון טמאה דלא בעינן שיצא דרך ערותה לכ"ע ור' יוחנן אמר דאף רבנן מטהרי באשה דבעינן שיצא דרך ערותה לכ"ע והשתא קאמר שפיר ואזדא רבי יוחנן לטעמיה אע"ג דמשמיה דרבי שמעון קאמר דמדרבי שמעון נשמע לרבנן : **וסבר** ר"ש דיה כבועלה והתניא וכו'. אע"ג דקרא במשמשת איירי סבר המקשה דמטעם משמשת לא היתה טמאה אי לאו משום שהזרע נפלט לבית החיצון וא"ת לרבנן נמי תקשה דאמאי איצטריך קרא תיפוק ליה מיהיה ויש לומר אף דרבי שמעון אדרבי שמעון פריך וכי משני כאן בפולטת כאן במשמשת אתי נמי שפיר אף לרבנן ואיצטריך קרא למשמשת אע"פ שנכנס הזרע מתחלה לבית הפנימי ולא יצא לבית החיצון דאי יצא תיפוק ליה משום פליטת הזרע ואפילו למ"ד לעיל במקום שהשמש דש הוי בית החיצון היינו באדם בינוני וכן באשה בינונית אבל בגדול וקטנה משכחת לה שפיר שהזרע נכנס לבית הפנימי מתחלה אי נמי שמא לרבנן לא מטמא משום פליטת זרע אלא כשהיה הזרע בבית הפנימי ונפלט לחיצון אבל כשעומד הזרע בחיצון במקומו ולא נפלט שם ממקום אחר לא מטמא אלא משום משמשת : **פולטת** תיפוק ליה דהא שמשה. היה יודע דלישני ליה כשטבלה לשימושה דהא כתיב וטמאה עד הערב אלא משום דבעי למפרך מרבא דאמר כל שלשה לא מהני לה טבילה ואם תאמר בלאו הכי מצי לאקשווי מרבא אקרא ויש לומר דקרא איכא לאוקומי דאזלא אייהי בכרעה אי נמי כשקנחה עצמה יפה דאפשר לכבד הבית שלא ישתייר כלום דתנן במס' מקוואות (פ"ח מ"ד) האשה ששמשה את ביתה וירדה וטבלה ולא כבדה את הבית כאילו לא טבלה אבל השתא אמאי דמשני כאן בפולטת כאן במשמשת פריך שפיר דאי איתא דכבדה הבית אם כן תיפוק ליה דהרי פלטה :

א

-

מב

דף

מסתברא דנוגע הויא. ומסיני לא גמרינן דחדוש הוא ולהכי לרבנן נמי איצטריך יהיה דלא גמרינן מסיני אע"ג דבסמוך בעי למימר דאף לר"ש רואה הויא וסתרה : **מדאחמיר** רחמנא אבעלי קריין בסיני. מאיש לא מוכח דפשיטא דרואה הוי אלא מאשה דמשום פולטת הזהיר רחמנא ג'

ימים אל תגשו אל אשה : **דהא** זבין ומצורעים דחמירי. אף עייג דאכתי לא נאמרה פרשת טומאה ושילוח טמאים מ"מ ראוי להחמיר בהן יותר מבפולטת : **עד** כאן לא קאמר ר' שמעון כו'. אבל לטמא במשהו רואה הויא וא"ת והא אמר בפסחים פרק אלו דברים (דף סז :) דר' שמעון סבר כר' נתן דזב בעי שיעור כחתימת פי האמה ויליף בעל קרי מזב וא"כ אמאי מטמא במשהו נימא דיה כבועלה וי"ל דרבי שמעון ודאי לא מטמא במשהו והכא ה"ק אפי' למאן דאית ליה כר' שמעון דפולטת ולא מטמאה בפנים כבחוץ מ"מ מטמאה במשהו אי סבר דאיש מטמא במשהו : **בירידה** טמאה. הדם טמא דביומי וטבילה תליא רחמנא וטמאה האשה משום נוגע טומאת ערב : **אמאי** טומאה בלועה היא. לאביי דאמר בסמוך אותו מקום של אשה בלוע הוי ניחא דקרי ליה טומאה בלועה ולרבא נמי דאמר בית הסתרים הוי י"ל דמייירי בשנעקר הדם מן המקור ולא יצא לבית החיצון והא דמסיק שיצא לחוץ לרבא לא צריך שיצא לחוץ לגמרי אלא שיצא לבית החיצון דהוי בית הסתרים וטמא במשא ומיהו עשאוה כנבלת עוף טהור משמע דסבר כאביי דרבא אמר לקמן דמקום נבלת עוף טהור בית הסתרים הוי : **עשאוה** כנבלת עוף טהור. אעייג דבעלמא לא החמירו בטומאה בלועה הכא גזרו רבנן טפי כדי שלא יבא לטעות ולטהרו על ידי טבילה אפילו כשיצא לחוץ וכי משני הכא נמי כשיצא לחוץ סבר דלא גזרו :

ב

-

מב

דף

שהוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור. אבל בפרוזדור עצמו טהורה דלא חשוב כבחוץ ואם תאמר והא אמר לעיל בפ"ק (דף יז :) דם הנמצא בפרוזדור ספקו טמא ויש לומר התם ספקו טמא כשיצא לחוץ ועוד יש לחלק בין (דם) לידה לדם נדה וא"ת דבריש בהמה המקשה (חולין דף סח.) ובפרק יש בכור (בכורות דף מו :) עביד צריכותא הא דתניא דראשו כילוד באדם ובבהמה דאי תנא בהמה משום דלית לה פרוזדור אבל אשה דאית לה פרוזדור אימא לא ומאי נפקא מינה במאי דאית לה פרוזדור כיון דבעינן שיוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור כדמשמע הכא ויש לומר דפרוזדור דהתם לא הוי כי האי דהכא דהתם קרי פרוזדור לעובי הירכים שמתכסה בהן ראשו של ולד וה"א דלא חשיב כילוד וכן פירש שם בקונטרס : **וכדרב**

אושעיא כו'. דיצא ראשו חוץ לפרוזדור הוי כילוד ומלתיה דרב אושעיא איתמר אהא דפריך בבהמה המקשה (חולין עב. ושם) גבי אשה שמת עוברה בתוך מעיה ונגעה חיה בעובר טמאה ואמאי טמאה הא טומאה בלועה היא ומשני רב אושעיא כו' תימה אמאי נקט ראשו למשום דהוי כילוד כדמשמע הכא אפילו הוציא ידו נמי טמאה החיה שנגעה בו או הסיטתו דהא תו לאו טומאה בלועה היא ויש לומר דגזרת הכתוב הוא דלא מטמא עד שיהא כילוד כדדריש התם רבי ישמעאל על פני השדה להוציא עובר שבמעיי אמו והשתא ניחא דבעי התם מאי טעמא דרבי ישמעאל אע"פ שטעמו פשוט דהא טומאה בלועה היא אלא קים ליה דמטהר עד שיצא כל כך דמקרי לידה: **יצתה** זו שטמאה כו'. לאו מיעוטא הוא דא"כ מאי קאמר דתיתי בק"ו אלא יצתה זו היינו שאינו בכלל פסוק זה וא"ת ומאי יתרץ רבא מן הברייתא וי"ל דמיירי כגון שבית הבליעה רחב כ"כ שלא יסיט נבלה שתחב לו חבירו: **מה** ת"ל והאוכל ליתן שיעור אכילה לנוגע ולנושא. תימה כיון דבאכילה כתיב כבוס בגדים ובנוגע לא כתיב לית לן לאוקמא שיעור אכילה לנוגע אלא בנושא דכתיב ביה כבוס בגדים כדאשכחן לעיל בפ"ק (דף ט.) ובפ"ק דיומא (דף יד.) דאמר ומזה מי הנדה יכבס בגדיו היינו נושא ואפקה רחמנא בלשון הזאה ליתן שיעור הזאה כנושא ולא כנוגע משום דלא כתיב ביה כבוס בגדים ויש לומר דהתם לא כתיב נושא בהדיא אבל הכא אי לא קאי והאוכל אלא אנושא גרידא א"כ לא נכתוב נושא וממילא נימא דמאי אוכל נושא כמו התם דלא כתיב נושא ואמרינן מאי מזה נושא ומיהו תימה כבוס בגדים דכתב רחמנא באוכל למה לי וכ"ת דאי לא הוה כתיב ביה כבוס בגדים הוה מוקמינן ליה בנוגע ולא בנושא דבעי כבוס בגדים א"כ לא לכתוב נוגע כלל ושמא לשום דרשא איצטריך ואם תאמר דבפרק בהמה המקשה (חולין דף עא.) מפיק טומאה בלועה מהאי קרא דוהאוכל מנבלתה יכבס בגדיו וטמא עד הערב מי לא עסקינן דאכל סמוך לשקיעת החמה והשתא הא דקאמר הכא האי אוכל לא אכילה ממש הוא אלא ליתן שיעור אכילה לנוגע ולנושא ויש לומר דהתם מפיק משום דאין מקרא יוצא מידי פשוטו:

למימרא דהיסט ונגיעה כידיו. פרש"י דמהכא ילפינן לכל נגיעות כגון שרץ ונבלה שנגעו בסתרו של טהור וקשה דאי מזב ילפינן כי היכי דבעינן גלוי הזב ה"נ בעינן שיגע בגלוי של טהור לענין היסט נמי נילף דנבעי שיסיט הטהור בגילוי כדבעינן בגילוי הזב והכא אמרינן דקנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא ואמר נמי דבית הסתרים מטמא במשא אלא נראה לפרש דזב ושרץ ונבלה שנגעו בסתרו של טהור דטהור לאו מזב ילפינן אלא ילפינן מלשון נגיעה דכתיב בכולהו וטהור הנוגע בזב נמי כתיב הנוגע בבשר הזב ולשון נגיעה משמע מאבראי שיגע הטהור בגלוי בטומאה וכן משמע פ"ק דקדושין (דף כה.). דאמר עולא הכל מודים דלשון גלוי הוא אצל שרץ וכי יגע אמר רחמנא והאי בר נגיעה הוא משמע דמלשון נגיעה דכתיב בשרץ הוא דריש דלא מייתי קרא דידיו דכתיב בזב ומיהו רש"י גריס התם אשר יגע בו והיינו קרא דכתיב גבי זב והא דאצטריך הכא למדרש מידיו ולא נפקא ליה מנגיעה דכתיב בזב משום דההיא נגיעה בהיסט מיירי ולא משמע גילוי כמו נגיעה ממש לכך דריש לה מידיו דבעינן גילוי הזב בין בהיסט בין במגע מדאפקיה בלשון נגיעה א"נ מנגיעה דהכא דכתיב גבי ידיו מינה ילפינן לכל נגיעות דהוּו מאבראי : **בראויה** להזריע. ואפי' יצאה בלא הרגשה איירי כדמוכח בסמוך ותימה דא"כ משמע דראוי להזריע אע"פ שאינו יורה כחץ ובשילהי נדרים (דף צא.) וכן ביבמות (דף סה.) אמר איהי קים לה ביורה כחץ משמע דאי אין יורה כחץ אינו ראוי להזריע וי"ל דלהא לישנא דהכא לא מצריך רק שבתחלת עקירת שכבת זרע תהא ראוי להזריע אע"ג דלסוף יציאתה היא בענין שאינו ראוי להזריע א"נ ראוי להזריע הוא אלא שאינה ראוייה להתעבר לפי שאינו יורה כחץ ואינו נכנס לתוך גופה אלא שותת ויוצא לחוץ : **הא** טמויי מטמיא. פירוש ואפילו נעקרה בלא הרגשה דאם לא כן היינו לישנא קמא : **זבה** שנעקרו מימי רגליה. וכן בעי מעובדת כוכבים שאל ריב"א מרש"י אמאי לא בעי מזכר זב ועובד כוכבים והשיב דנראה לו לפי שבאשה מתעגלין כל [מימי] רגליה בבת אחת לפתחה מה שאין כן באיש :

ב

-

מג

דף

את זובו תלת. לא דריש אתין אי נמי אתי לדרשא אחריתי : **עד** שיצא

מבשרו. ובפרק בנות כותים (לעיל דף לה.) דדריש מבשרו ולא מחמת אונסו תרתי שמעת מינה וא"ת ולי"ל קרא עד שיצא מבשרו מהיכא תיתי שיטמא בפנים כבחוף דאי מנדה וזבה הא בריש בנות כותים (שם דף לב:) מצריך קרא לרבות קטן לזב ולנדה ולזבה ולא ילפינן מהדדי וי"ל דהוה ילפינן מנדה וזבה ופולטת במה הצד לר"ש נמי י"ל כיון דגלי לן קרא ששוין הן זב וזבה לענין קטנים גם לענין פנים כבחוף היינו משוין אותם אי לאו מבשרו: **והתנן** האברים אין להם שעור. וא"ת וכי לא ידע דאבר שלם דוקא קאמר וי"ל דפריך אמאי דמשני דשום שכבת זרע קתני דשום שרץ נמי אשכתן כגון אברים ומשני דלאו היינו כל שהוא דאי חסר ליה טהור: **מנין** לרבות נוגע בשכבת זרע ת"ל או איש. מוהבגד אשר יהיה עליו שכבת זרע לא מצי למילף דבגד חמור מאדם דנושא הנבלה מטמא בגדים בחבורו ולא אדם כדאמר בפ"ק דבבא בתרא (דף ט:): וא"ת מ"ט דריש מאו איש דשרץ ושביק או איש דכתיב בש"ז גופיה וי"ל דמסתבר ליה טפי לרבות נוגע מקרא דנוגע ולא מההיא דש"ז דמיירי ברואה וא"ת ולי"ל יתורא דאו איש תיפוק ליה מדאיתקש ש"ז לשרץ דמהאי טעמא ילפינן בשרץ בגד ועור משכבת זרע בפ' במה אשה (שבת דף סד.) ובפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כה:): וי"ל דאי לאו או איש הוה אמינא דלא הוקשה אלא מ"ש בפירוש כגון נוגע דשרץ לרואה דש"ז ומצי למימר דרב פפא דמרבה נוגע מאו איש דשרץ הא דאמר התם דאיתקש אהדדי היינו משום דקרא דשרץ איירי בש"ז ומאו איש דשרץ נמי לא הוה מוקמינן לנוגע בש"ז אי לאו דאסמכינהו בהדיא: **ומטמא** בנגעים. משום דבנגעים כתיב (ויקרא יג) איש או אשה ובטומאת מת נמי כתיב (במדבר יט) ואיש אשר יטמא ולא יתחטא איצטריך קרא בהו לרבוויי אבל לענין זוקק ליבוס ופוטר מן היבוס ומאכיל תרומה לא כתיב איש ולא איצטריך קרא אלא למעוטי עובר:

א

-

מד

דף

כנעוריה פרט למעוברת. ואם תאמר תיפוק ליה מוזרע אין לה עיין עליה כי היכי דפסלינן בריש החולץ (יבמות לה:) חליצת מעוברת מאין לו עיין עליו וי"ל דהתם לא קאמר אלא עיין והמתן אם יהיה ולד של קיימא אבל לא מיפטרא מן היבוס משום דכתיב אין לו וה"נ לא מיפסלא מן התרומה

בהכי : אמר רב ששת הכא במאי עסקינן בכהן שיש לו ב' נשים. וא"ת למה לי ב' נשים לוקמה באשה אחת גרושה ויש לו בן אחד ממנה דדוקא בן יום אחד פוסל ולא עובר ואכלי העבדים בשביל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמר ביבמות בפרק אלמנה (דף סז.). ועוד הקשה ה"ר אפרים דבפרק מי שמת (ב"ב דף קמב.). אמר רב ששת אחד זה ואחד זה קנה בין מזכה לעובר בין לכשתלד ופריך ליה ממתני' דבן יום אחד נוחל אבל עובר לא ומשני דהתם משום דאיהו מיית ברישא והשתא ליפרוך מרישא דבן יום אחד פוסל אבל עובר לא משום דעובר לית ליה זכייה כדמפרש הכא רב ששת גופיה ולא ה"מ לשנויי מידי וי"ל דסבר רב ששת דלרבנן דר' יוסי נמי עובר אית ליה זכייה וטעמא דעובר אינו פוסל משום סמוך מיעוטא דמפילות למחצה דנקבות והוה ליה זכרים מיעוטא ולמיעוטא לא חיישינן כדחייש רבי יוסי ולהכי אוקי הכא בכהן שיש לו ב' נשים ויש לו בנים משאינה גרושה דכיון דיש לו בנים לא פסיל עובר אף ע"ג דיש לו זכייה דלא חיישינן למיעוט הזכרים כדפי' אבל אם אין לו בנים פוסל עובר גם לרבנן דאית ליה זכייה דבין הוא זכר בין היא נקבה הרי הן שלה ופליג רב ששת אשמואל דאמר בפרק אלמנה (יבמות דף סז.). דלרבנן אוכלין בשביל כל המשפחה כולה דסבר שמואל דלרבנן לית ליה זכייה לעובר והשתא ניחא הא דקאמר התם רב ששת מנא אמינא לה דתניא גר שמת כו' ולא דחי ליה דהך ברייתא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי אלא דלא חיישי למיעוטא כדפי' ואם תאמר דבפרק מי שמת (ב"ב דף קמב.) גבי גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיתה אשתו מעוברת לא קנו שמעו אחרי כן שהפילה אשתו המחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אמאי לא קנה המחזיק בראשונה כיון דלבסוף הפילה הא בפ' אלמנה (יבמות סז.): אמרינן דזכרים הוו מיעוטא משום מיעוטא דמפילות ואין לעובר שסופו להיות נפל חלק בעבדים וי"ל דהתם משום דתלינן שמא כבר בשעת אכילת העבדים מת העובר בבטן ולית ליה זכייה : ואי בעי מיניה לירות כו'. וא"ת דבפרק מי שמת (ב"ב דף קמב.) דפריך לרב ששת מהך דבן יום אי נוחל ומנחיל אבל עובר לא ומשני נוחל את האם להנחיל לאחים מן האב והשתא מה היתה סברת המקשה דע"כ צריך לומר כדמשני רב ששת דאי לאו הכי תקשה ליה אי בעי מיניה לירות אי בעי מאבוה לירות כדמקשה הכא וי"ל דיפרש כמר בריה דרב יוסף שממעט בחלק בכורה אבל עובר לא ולא משום וילדו לו אלא משום דעובר לית ליה זכייה א"נ ידע שפיר כדמשני רב ששת נוחל את האם להנחיל לאחיו מן האב אך היה סבור דאיהי מייתא ברישא וקאמר עובר לא משום דלא קנה ובשילהי פ"ק דערכין (דף ז.). דאמר שמואל אשה שיצתה ליהרג מכין אותה כנגד הריון

שלה כדי שימות הולד תחלה הא לאו הכי הולד מת לבסוף ופריך ליה מהא דבן יום אחד נוחל אלמא ולד מת תחלה הוה מצי לשנויי אבל עובר לא לומר שממעט בחלק בכור כדאמר בשמעתין אלא דניחא ליה לאוקמי מילתא דרב ששת דאמר הכא איהו מיית ברישא אליבא דשמואל ולחלק האמת שיש חילוק בין מתה לנהרגה: **איהו** מיית ברישא. והא דתנן בפי' בהמה המקשה (חולין דף עד.) השוחט את הבהמה ומצא בה בן ט' חי יש חילוק בין מתה לנהרגה כדאמר בערכין (דף ז.). והא דאמר נמי בהשוחט במתה אמה והדר ילידתיה היינו נמי כשנהרגה אי נמי כגון דמתה אמו מחמת לידה דכיון דעקר הולד לצאת אז לא מיית כדאמר שמואל שילהי פי"ק דערכין (דף ז.). ישבה על המשבר ומתה מחתכין אותה בשבת ומוציאין הולד וא"ת אם כן עובר נוחל ומנחיל בישבה על המשבר ומתה תחלה י"ל דאין הכי נמי ונקט בן יום אחד משום דפסיקא ליה דנוחל ומנחיל אבל עובר לא פסיקא ליה ומיהא בן יום אחד ההורגו חייב דקתני אבל עובר לא היינו אפילו נהרגה או ישבה על המשבר עד שיצא ראשו כדתנן במסכת אהלות פי"ז (משנה ו) ומייתי לה בפרק בן סורר ומורה (סנהדרין דף עב:) אשה המקשה חותך

דף - מד ב

אבר יצא ראשו אין דוחין נפש מפני נפש ומיהו אפשר דדוקא היכא דאמו חיה לא מיחייב ההורגו עד שיצא ראשו שתלוי קצת בחיות אמו אבל היכא דמתה חייב משום דכמונח בקופסא דמי וא"ת אם תמצי לומר דמותר להורגו בבטן אפי' מתה אמו ולא הוי כמונח בקופסא אמאי מחללין עליו את השבת שמביאין סכין דרך ר"ה לקרוע האם כדמוכח בפי' קמא דערכין (דף י'): וי"ל דמכל מקום משום פקוח נפש מחללין עליו את השבת אף ע"ג דמותר להרגו דהא גוסס בידי אדם ההורגו פטור כדאמר פרק הנשרפין (סנהדרין עח.) דרוב גוססים למיתה ומחללין את השבת עליו כדאמר פרק בתרא דיומא (ד' פד:) דאין מהלכין בפקוח נפש אחר הרוב: **מאי** טעמא וילדו לו בעינן. למ"ד המזכה לעובר לא קנה לא איצטריך למדרש מוילדו כדאמר בפי' מי שמת (בי"ב דף קמב:): **איש** כי יכה כל נפש אפילו כל דהו. האי קרא כתיב באמור אל הכהנים ותימה דבריש הנחנקין (סנהדרין דף פד:) דריש מקרא אחרינא דכתיב באלה

מסעי כל מכה נפש : **הא** לא שהה ספקא הוי. משמע הכא דלרבנן הוי טפי בר קיימא מלרשב"ג דאפילו בן יום א' הוי לדידהו בן קיימא וכן בפ' החולץ (יבמות דף לו:) ואילו בתוספתא מתניא פלוגתייהו על בן ח' דלרבנן אפילו שהה שלשים יום הוי נפל ואתא רשב"ג למימר דאם שהה ל' יום הוי בר קיימא דאמר בן ז' הוא ואישהוויי אשתהי וכן בפרק הערל (יבמות דף פ:) ויש לומר דבתרתי פליגי ודייק מדלא קאמר רשב"ג אם שהה ל' יום אינו נפל כיון דקאי ארבנן דאמרי בבר ח' דהוי נפל ומדנקט כל ששה משמע דבכל ולדות בעי רשב"ג יום ל' ואם כן שמעינהו לרבנן דלאו בל' תלוי אלא בחדשי ההריון : **דקים** ליה דכלו לו חדשיו. הא לא קים ליה ספקא הוי ובנפל מן הגג או אכלו ארי איירי דבפיהק ומת אפילו לרבנן הוי נפל כדאמר פרק רבי אליעזר אם לא הביא (שבת קלו.) ואם תאמר אם כן מאי טעמא דרשב"ג כיון דליכא ריעותא אמאי אינו מתאבל עליו דניזיל אחר רוב ולדות דהווי בני קיימא ובפ' רבי אליעזר אם לא הביא (שם) דאסר ההוא עגלה דאשתחית ביומא דשביעאה משום דהתם פסיק הלכה כרשב"ג אמאי לא אזלינן בתר רובא וי"ל דנפלין הוי מיעוט דשכיח ודבר ההוה הוא ולכך החמירו חכמים ולענין אבלות הקילו וגדולה מזאת מצינו דאמר בפרק יש בכור (בכורות דף מט.) דיום ל' כשלפניו לענין אבלות אע"ג דקיי"ל בהחולץ (יבמות לו:) דמת ביום ל' ועמדה ונתקדשה אם אשת כהן היא אינה חולצת דחשיב בר קיימא וא"ת דהכא אמר דבלא שהה ספקא הוא ואינו מתאבל עליו ובמסכת שמחות (פ"ד ה"ב) תנן ספק אחיו ספק אינו אחיו מתאבל עליו וי"ל דשאני התם כיון דבר קיימא הוא אי אין מתאבל עליו סברי עלמא דאין מתאבלין על אחין אי"נ בספק בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון דמה נפשך חד מינייהו חייב וגנאי הדבר לפטור שניהם : **שלשים** יום איכא בינייהו. הא דלא קאמר יום אחד בשנה חשוב שנה איכא בינייהו דלרבי מאיר בבי' שנים ויום אחד סגי ולא הוי פליג אברייתא דבסמוך היינו משום דשנת ג' בשביל יום אחד לא הוה קרי ליה שלש שנים וא"ת ולימא דיום ראשון של שנה רביעית איכא בינייהו דלרבי מאיר במקצת היום סגי ולרבנן בעינן מעת לעת עד שעה שנולדה כדאמר פ"ב דזבחים (דף כה:) דשעות פוסלות בקדשים וי"ל דקים ליה דרבנן לא בעו מעת לעת ועוד דאם כן אף לר' מאיר הוה ליה למתני ג' שנים ויום אחד והוה ליה לפרושי דלא בעינן מעת לעת והא דתנן בפרק אלו נערות (כתובות דף כט.) הגיורת שנתגיירה פחותה מבת ג' שנים ויום אחד יש לה קנס לא אתיא כרבי מאיר מדמצריך יום אחד אחר שלש שנים ואם תאמר והיכי מוכח התם דרישא כרבי מאיר דקאמר פרק אלו נערות נערה אין קטנה לא והתם

ע"כ אסיפא דמתניי סמיך דקתני כל מקום שיש מכר אין קנס דמנערות איכא למימר דלא אתי למעוטי קטנות אלא בוגרות דבפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף סו:) תנן אין חייב הבא על נערה המאורסה עד שתהא נערה ודייק התם דאתא לאפוקי קטנה דאי לאפוקי בוגרת אלא על נערה מבעי ליה אלמא נערה אפילו קטנה משמע אלא אסיפא סמיך כדפרישית והיכי דייק מסיפא דמתניי דרישא נמי ר"מ כיון דמציעתא לא אתיא כוותיה וי"ל דלאו ממש ר"מ היא קאמר אלא דדייק דתנא דההוא פירקא סבר דקטנה אין לה קנס כדקתני בסיפא וא"כ נערות נקט לאפוקי קטנות ורבא דפריך בפ"ק דכתובות (דף יא.) הגיורת יש לה קנס יהבינן לה קנס דאזלה ואכלה בהיותה נכרית אלמא סבר דמתניי סבר דקטנה יש לה קנס היינו משום דסבר כיון דהך בבא דגיורת לא אתיא כר' מאיר במאי דנקט שלש שנים ויום אחד אם כן גם לענין דקטנה יש לה קנס אתיא כרבנן וה"ה דפריך בפ' ד' וה' (ב"ק לח:) ממתניי דאלו נערות (דף כט.) דקתני כותית יש לה קנס לרבי מאיר אע"ג דההיא דגיורת לא אתיא כר"מ מ"מ כיון דסתם מתניי ר"מ היא מאי דמצינן לאוקומי כוותיה מוקמינן:

א

-

מה

דף

אחר בא עליה. ואם אשת כהן היא אסורה אבל אשת ישראל לא דפיתוי קטנה אונס הוא ואם תאמר אמאי דחיק לאשכוחי נפקותא שבא עליה אחר לגבי זנות לימא בפשיטות כגון שבעל תוך שלשה ומצא דם דאי לא מיתצדו האי דם נדות הוא כדאמר בסמוך. וי"ל דניחא ליה לאשכוחי לענין זנות דהויא כל ימיה אסורה לבעלה ותו דלענין אי הוה דם נדות או דם בתולין לא נפקא מינה האידנא מידי דאפילו הוא דם בתולים הא תקון דבועל בעילת מצוה ופורש: האי דם נדה הוא. פירוש הך דתוך ג' דהך דלאחר ג' לכ"ע הוי דם בתולין ותימה דאמאי נקט כלל שבעל אחר ג' כיון דלא נפקא מינה מידי ופירש ר"ת משום דנקטיה לעיל נקטיה נמי הכא ומיהו י"ל אף דם שלאחר ג' יש להסתפק בדם נדה אי אמרינן איתצודי הוא דלא מיתצוד כיון דבתוך ג' ראתה ודאי דם נדות אם כן דרכה לראות מחמת חימוד בעילה אם כן גם אחר ג' יש להסתפק בדם נדה ובתשובה. אחת פרש"י דאיתצודי הוא דלא מיתצוד דקאמר היינו דלא שכיח הוא דמיתצוד אבל כי איתצודי תו לא הדרי וקאמר דנפקא

מינה דבעל תוך ג' ומצא דם ואחר ג' לא מצא דאי לא איתצוד האי אחר בא עליה דליכא אלא ספיקא אחת דאי דם בתולין היה תוך ג' מותרת ואם דם נדה היה הרי היא זונה והדר קאמר שבעל ומצא דם תוך ג' ואחר ג' דאיכא לספוקי בתרווייהו בדם נדה דאי בתוך ג' דם בתולין אחר ג' דם נדה דהא לא הדרי ואי תוך ג' דם נדה הוא אחר ג' דם בתולין וקשה לפי זה דאמאי לא אשכחן לענין זנות דמצא דם תוך ג' ושוב לא בעל עד י"ב שנים ולא מצא דם דאי מיזל ואתו האי אחר בא עליה אע"ג דספק בא עליה אחר בקטנות או בגדלות כיון דספקא אחת היא אסורה אף לבעלה ישראל ואי אתצודי לא מיתצוד שריא לבעלה ישראל דאימור דם דתוך ג' דם בתולין הוה ואפי"י אי הוה דם נדות אימר אחר בא עליה בקטנות ואונס הוה וי"ל דאין רגילות שישהא עד י"ב שנה מלבא על אשתו: **בת** י"ג שנים ויום א'. תימה דלקמן תניא אלו דברי רבי אמתניי דקתני בת י"ב ויום אחד נדרה נדר ויש ספרים דגרסי בת י"ב ויום אחד ואי גרסינן בת י"ד שנה בלא יום אחד אתי שפיר ומתעברת ויולדת קאמר ושנת י"ג אין צריך להיות שלם: **מה** אני לכהונה. שנבעלה לפסול. לה:

ב

-

מה

דף

קודם הזמן הזה למה לי סד"א כו'. וא"ת ובת י"א שנה למה ליה למימר דאילו חריפא לא בדקינן לה דהיינו קודם הזמן ויש לומר דזו אף זו קתני דלא מיבעיא דלא אמרי אלא אפילו אמרי לא מהני: **אלו** דברי רבי. נראה דהלכה כרבי דלקמן בפירקין אמרי"י כל י"ב שנה ממאנת ומכאן ואילך אינה ממאנת ובפי' נערה שנתפתתה (כתובות ד' נא.) אמר דהלכה כרבי לגבי רשב"א לבד מלגבי מילתא דהתם וביש נוחלין (ב"ב דף קכד:) נמי פסיק הלכה כרבי מחבירו: **שהתינוק** מצוי בבית רבו. ואפילו אין לו רב רגיל לצאת ולבא ומתפקח יותר: **אילימא** לנדריים. ובלא הביא ב' שערות ואפי"ה נדרו נדר אם ידע למי נדר כיון שהוא שנה לפני גדלות דמסתמא יביא ב' שערות כשיהיה בן י"ג ויום אחד כדאמר רבא לקמן חזקה הביאה שערות: **אלא** לענין עונשין. וכגון שהביא ב' שערות תוך הזמן מי חשיב גדול כמו לאחר זמן לענין חליצה וקדושין ונדריים לקיים נדרו אפי' אינו יודע למי נדר כיון שהביא ב' שערות ומיבעיא ליה אי הוי שומא אי לאו:

בן ט' שנים שהביא ב' שערות שומא. אי ל"ג ויום אחד אתי שפיר דאתיא אף כרבי יוסי ואי גרסינן ויום אחד מיירי באין עודן בו בשנת י"ג דמודה רבי יוסי בנשרו: **קטנה** כל י"ב שנה ממאנת. להך לישנא אין להוכיח דתוך זמן כלפני זמן דהא ממאנת היינו דבדקו ולא אשכחו או כמו שמעמיד במסקנא דלא בדקו אבל היכא דאיכא שערות מצינו למימר דהוי כלאחר זמן ואינה ממאנת ומ"מ נראה דהלכה דתוך זמן כלפני זמן דמ"ד כלאחר זמן איתותב לעיל ור"נ דאמר לעיל נמי כתנאי דחי ליה הש"ס וגם בלישנא קמא פסיק רבא בהדיא דתוך זמן כלפני זמן: **אבל** לחליצה בעיא בדיקה. תימה דרבא סבר הכא דאינה חולצת עד שתהא גדולה ובפ' התקבל (גיטין דף סה.) אמר רבא ג' מדות בקטן הגיע לעונת נדרים נדרו ונדרו כנגדו בקטנה חולצת משמע דקטנה בהגעת לעונת נדרים דידיה חולצת דהיינו בת י"א ויום אחד ואפי' מיירי התם בהביאה הא אמר הכא דתוך זמן כלפני זמן ורשב"ם פירש כנגדו בקטנה היינו בת י"ב שנה ויום אחד דהוי עונת נדרים דקטן ולא נהירא ומפרש ר"ת דהתם רבא אליבא דר' יוסי דקאמר קטנה חולצת וקמ"ל דדוקא כשהגיעה לעונת נדרים וכן משמע בפרק מצות חליצה (יבמות דף קה:) דאמר מדברי ר' יוסי נלמד קטנה חולצת בפעוטות כבת שית וכבת שבע דאז היא בת כוונה לחליצה ורבא אמר עד שתגיע לעונת נדרים פירוש לרבי יוסי והילכתא עד שתביא ב' שערות וכל זה מדברי רבא ועוד י"ל דהתם בפ' התקבל (גיטין דף סה.) גרסינן רבה דהא קאמר התם ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן כ' שנה ואילו רבא אית ליה בפרק מי שמת (ב"ב דף קנה.) דלמכור בנכסי אביו עד שיהא בן י"ח וכן צריך להיות שם בספרים ולא כספרים דגרסי התם איפכא כדמוכח סוגיא דהתם:

אי מופלא הסמוך לאיש דאורייתא מילקא נמי לילקי. וא"ת ואמאי פריך בפשיטות דלילקי הא איכא אמוראי דאמרי דנדרו נדר לענין שאם אכלו אחרים שלוקין אבל הוא לא לקי דקטן הוא לעונשין וי"ל דהכי פריך אי מופלא הסמוך לאיש דאורייתא ואית ליה איסורא לקטן מילקא נמי לילקי: **לאותן** המוזהרין עליו. תימה א"כ היכי ס"ד דלחייבו קרבן לפי שמניחין לו לעבור על נדרו וי"ל דהוה מצי למימר ולטעמיך אלא דבלאו הכי פריך שפיר: **כגון** שהקדיש הוא ואכלו אחרים. וא"ת ואמאי לא מוקי כגון שאכל הוא בעצמו לכשהגדיל והוה ניחא טפי דזדון שבועה לא מתוקמא אלא כשאכל בעצמו דאפי' נשבע שלא יאכלו אחרים אין בכך כלום כל זמן שלא אסר עליהם בקונם דהוי כהקדש וי"ל דניחא ליה לאוקומי כשאכלו אחרים מיד סמוך לנדרו: **רבי** יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו לוקין. וא"ת והא סבר ר"ל התראת ספק לא שמה התראה בהתערובות (זבחים עת). גבי נותר ופגול שבללן זה בזה והכא התראת ספק הוא דשמא לא יביא ב' שערות עד ב' שנים או ג' ונמצא דאכתי לא הוי מופלא סמוך לאיש ואי מיירי שאכלו אחרים לאחר שהגדיל א"כ הל"ל כשאכלו הוא בעצמו ובהביא שתי שערות נמי לא איירי דא"כ הוא עצמו אם יאכלנו ילקה דרבי יוחנן אית ליה לעיל דתוך זמן כלאחר זמן וי"ל דאזלינן בתר רוב שמביאין שתי שערות בזמן דהיינו בני י"ג ויום א': **אין** ב"ד מצווין להפרישו. וא"ת לרב הונא דאמר שהוא עצמו לוקה מה מועיל הפרתו ותו מה משני הא בעי רבי יוחנן למימר בפרק חרש (יבמות דף קיד.) דב"ד מצווין להפרישו וי"ל דלמסקנא דקאמר דעל דעת בעלה נודרת אתי שפיר והוה מצי למימר השתא וליטעמיך הא סבר ר' יוחנן דב"ד מצווין להפרישו אלא דבלא"ה פריך שפיר: **כדרב** פנחס דאמר על דעת בעלה היא נודרת. והוי כמו אלא אע"ג דלא כתוב בספרים אלא וכעין זה יש בפ' אע"פ (כתובות דף נט.) אמר רב הונא בריה דרב יהושע באומר יקדשו ידיך לעושיהם דאין בספרים אלא ובנדריים (דף יג) יש בספרים אלא וא"ת א"כ אמאי נכתב בפרשת נדרים דבעל מפר לאשתו אפי' אינה אשתו כגון הכא הבעל מפר דעל דעתו נודרת וי"ל דאיצטריך לענין שאם אמר קיים ליכי שאינו יכול להפר א"נ משום דאמר רחמנא בעל מפר קאמר דלעולם על דעתו היא נודרת ואע"ג דהכא לא הוה אלא נישואין דרבנן ולא אמרה תורה שיפר מ"מ היא סבורה שבידו להפר כמו בשאר נשים ונודרת על דעתו: **אי** אמרת בשלמא מופלא הסמוך לאיש דאורייתא. וא"ת אדפריך מרבי יוסי לסיועי מדרבי יהודה דאמר אין תרומתו תרומה אלמא סבר דמופלא הסמוך לאיש דרבנן ולכך לא מתקן

טבל דאורייתא וי"ל דר' יהודה נמי אית ליה דמופלא סמוך לאיש
דאורייתא ולהקל לתקן טבל לא איתרבי להיות כגדול:

א

-

מז

דף

ואינה נפסלת בטבול יום. וא"ת באלו עוברין (פסחים דף מד.) גבי מקפה של חולין ושום ושמן של תרומה קאמר דאם נגע טבול יום במקצתו דפסל כולו במגעו וי"ל דהתם מיירי בשעשאו גוש בקערה: **אתי** דימוע דרבנן ומפקע חלה דרבנן. מכאן מביא ריב"א ראייה דתרומה בטלה ברוב דאורייתא והא דדרשינן בסיפרא מאת מקדשו ממנו דעולה בק"א אסמכתא בעלמא הוא וכן הא דקאמר התם דערלה וכלאי הכרם דכפל איסורו ליאסר בהנאה כפל בעלייתו שצריך אחד ומאתים ומיהו ראייה דהכא יש לדחות דלעולם מדאורייתא הכל נאסר לזרים מטעם תערובת התרומה שאינה ניכר אבל מה שגם החולין נחשבו כתרומה ליפטר מן החלה כאילו הכל תרומה זה אינו אלא מדרבנן ומיהו יש להביא ראייה גבי נפלו אגוזים ונתפצעו בהניזקין (גיטין דף נד:) דיש ספרים דגרסי והא הכא דמדאורייתא ברובו בטלה ובשלהי הערל (יבמות דף פב.) גבי שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי סאות כו' דקא"ר יוחנן והוא שרבו חולין על התרומה פ"י דשרי מדאורייתא ולהכי אמר שאני אומר ובריש ההוא פירקא (דף עג:) נמי קאמר תרומה חמורה ממעשר שכן מחפ"ז ולא חשיב ק"א: ל"ג אילו נאמר כי תבואו הייתי אומר משנכנסו ב' או ג' מרגלים דהא רישא דברייתא הכי איתא בספרי (פרשת שלח) (ובספ"ק דקדושין מייתי לה) משונה ביאה זו של חלה דבעלמא כתיב כי תבואו כי יביאך וכאן כתיב בבואכם לומר מיד כשנכנסו קודם כבוש וחילוק אלמא משמע דכי תבואו משמע ביאה חשובה דהיינו לאחר כבוש וחילוק והיכי מצי למימר אפי' ב' או ג' מרגלים אלא הכי גרסינן אי בבואכם יכול אפי' ב' או ג' מרגלים וקאי אדלעיל מיניה: **לא** כולהו סלוק. ואם תאמר והלא כל יושביה עליה קרינן לענין יובל לפי שמקצת כל השבטים עלו לפר"ת דאמר דיובל נהג בבית שני מהאי טעמא וי"ל דבבואכם משמע טפי בביאת כולכם ואם תאמר היכי ס"ד מעיקרא דתרומה בזמן הזה דאורייתא לרבי יוסי והוי סייעתא לר"ל דלעיל הא ר"ל גופיה סבר דלר' יוסי תרומה בזמן הזה דרבנן בפרק הערל (יבמות ד')

פא.) וי"ל דהוי מצי למימר וליטעמיק : **איזהו** סימניה. פ"ה סימני בגרות ורבי יוסי דאמר בגמרא משתקיף העטרה היינו נמי דקאמר הכא משיתן ידו על העוקץ וקשה דאי חד שיעורא הוא למה שינה רבי יוסי לשונו ותו דכל תנאי דגמרא שום אחד מהם אינו מזכיר משיעורא דמתניתין ועוד דאם כן בבוחל לא נתן שום סימן ובגמרא קאמר בוחל מלמעלה בידוע שהביאה ב' שערות הא לא שמעינן סימני דבוחל לכך פר"ת דאיזהו סימניה דקאמר הכא אבוחל קאי ולפירוש זה אתי שפיר הא דקאמר בגמרא הלכה כדברי כולן להחמיר לענין מיאון : **בדק** באמתיה ויהיב ד' זוזי דמי בושתה. להנצל מעונש היה נותן לה דהא ר' יהודה אמר בהחובל (ב"ק דף פז.) אין לעבדים בושת ואפילו למ"ד יש לעבדים בושת הוי לרבו : **ראש** החוטם. פ"ה ספק דלא אתפרש ובפרק לולב הגזול (סוכה דף לה :) גבי אתרוג מזכיר פיטומא ועוקץ וחוטם ומתוך כך משמע דשלשתן באתרוג לצד ראשו ואין אחד מהם לצד זנבו דומיא דדד דגבי דד ליכא לפרושי הכי כמו שפירש באתרוג : **מסר** להו לערבי. משמע מכאן דשפחה כנענית מותרת בעובד כוכבים וה"ה דעבד כנעני מותר בעובדת כוכבים ולא גזרו עליו משום נשג"ז אע"ג דאיסור נדה ואשת איש דאורייתא שייך שפיר בעבד וא"כ בשלהי מסכת ע"ז (דף עו :) דא"ל שבור מלכא לבטי אדכר לך מה דעבדת באורתא שקבל עובדת כוכבים זונה שמסר לו אושפיזו (ורב) יהודה לא קבל עובדת כוכבים זונה לא עשה בטי איסורא דמותר הוה בה דהא עבד הוה כדקאמר בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף ע :) דבטי בר טבי ברמות רוחיה לא קבל גיטא דחירותא :

ב

-

מז

דף

הלכה כדברי כולן להחמיר. מספק פוסק כמר לחומרא וכמר לחומרא כדפרישי' בפרק בנות כותים (לעיל דף לו.) : **איזהו** חצר (צורית) כו'. קשה לר"ת דבפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח.) א"ר ינאי אין הטבל חייב במעשר עד שיראה פני הבית ותירץ דמדרבנן חצר קובעת למעשר ומדאורייתא בעינן ראיית פני הבית : **בת** עשרים כו' יביאו ראייה. פירוש קרובי האשה ואי גרסינן תביא היינו היא בעצמה ואי גרסינן יביא קאי אבעל שיביא ראייה שזו היא אילונית והווי קדושי טעות אם רוצה לישא אחותה : **דברי** ב"ה. תימה דבפי הערל . (יבמות דף פ.) איתמר אכל חלב

מבן י"ב שנה עד י"ח שנה ונולדו בו סימני סריס אמאי שביק דברי ב"ה דאמר כ' שנה ונקט דברי ב"ש ואפי' לר' אליעזר הזכר כדברי ב"ה והתם איירי בזכר וי"ל דהתם נקט כרבי שהורה בסמוך עד י"ח: **עד** רוב שנותיו. ומכאן ואילך גדול הוא והוי ודאי סריס: **זימנין** דאתו מחמת כו'. יש ספרים דגרסי זימנין דנתרן [ע' תוסי' ב"ב קנה: ד"ה הכי גרס ר"ת]: **כולן** מעת לעת. בפרק שני דזבחים (דף כה:): אמר דשעות פוסלות בקדשים וכן בבתי ערי חומה כדמשמע (פ"ב דזבחים) ולא דמי לאחריני כדאמרינן דלא בעינן בהן מעת לעת לשעות כדפרישית לעיל (דף מד:): גבי ל' יום איכא בינייהו [ועי' תוספות ערכין לא. ד"ה מיום]:

דף - **מח** - **א**

ובשביעית נמי יעבוד. וא"ת הא תינח שנת ששית אלא בתחלה אימא ל' יום לפני ראש השנה יהיו חשובים שנה ומשם ואילך ה' שנים שלמים ויש לומר כיון דגלי קרא דששית הויא שנה שלמה הוא הדין דראשונה בעינן שלמה: **רב** גידל אמר רב לערכין. וא"ת כיון דבערכין מוקי לה א"כ הדרא קושיא לדוכתין דלרב גידל לא משכח רב תנא כוותיה וי"ל דקסבר רב תנא הוא ופליג: **אמר** ר"א הלכה כר' יוסי בן כיפר. וא"ת והא רבי אלעזר גופיה פסיק בפ"ק (לעיל ח.). כרבי אליעזר בדי' ותו לא וכ"ת דהך דהכא לא חשיב משום דר' יוסי בן כיפר קאי כוותיה הא חשיב נמי התם ההיא דד' נשים אע"ג דרבי יהושע קאי כוותיה אלא משום דרבי יהושע מרבי אליעזר קבלה הכא נמי רבי יוסי משמיה דרבי אליעזר קאמר לה וי"ל משום דהכא קאי רבי כוותיה כדקאמר וכן הורה רבי בלוד ולא מכח רבי אליעזר פסיק א"נ דוקא במשניות אמר בפ"ק דהלכתא כוותיה בארבע:

פרק - **שישי** - **בא** - **סימן**

בא סימן. ר"מ אומר לא חולצת ולא מתיבמת. וא"ת ולר' מאיר למה הוזכר סימן העליון כיון דלא סמכינן עליה ולעיל נמי דתנא איזהו סימנים

ומפרש ר"ת דאבוהל קאי וי"ל דאיצטריך לענין עונשים וקידושין ומילי טובא דרוב פעמים תחתון אתי ברישא כדקאמר בגמרא וא"נ אי חזינן עליון מסתמא כבר בא התחתון וגדולה היא וצריכה גט לקדושין וגם אסור באחותה: **וחכ"א** או חולצת או מתיבמת. אפילו היא קטנה מתיבמת לרבק דר"מ דלא חיישי למיעוטה גבי ההיא דקטן וקטנה לא חולצין כו' אבל לחליצה בעינן שתהא גדולה כדאמר נמי התם יפה אמרת שאין חולצין איש כתיב בפרשה ומקשינן אשה לאיש ולית להו דרבי יוסי דאמר בפרק מצות חליצה (שם דף קה:) אשה בין גדולה בין קטנה :

דף - מח - ב

רבן שמעון בן גמליאל אומר בנות כפרים כו'. פליג אדרבנן דאמרי בכולהון ממהר לבא התחתון ואדר"מ נמי פליג דהא ר' מאיר לא מפליג בין כרכים לכפרים: **בשלמא** לפני הפרק כו' דאי משתכחי לאחר הפרק שומא נינהו. פירש בקונט' ולא תחלוץ והדין עמו דליכא לפרושי שומא נינהו ותמאן דהא קתני בסיפא דאינה נאמנת לומר קטנה היא ותמאן וא"ת אמאי בודקין אותה לא תבדוק ותחלוץ לאחר הפרק דהא השתא סבר המקשן דחזקה דהביאה סימנין דקאמר רבא דהויא לחליצה ולמאי דמשני נמי דבחליצה בעי בדיקה נבדוק אחר הפרק ותו לא דליכא למיחש שמא מלפני הפרק באו והוו שומא דהא דוקא כי ראו אותם לפני הפרק קאמר הכא דשומא נינהו אבל אם לא ראו אותם מקודם משמע דאין לנו לחוש ובשלהי מצות חליצה (יבמות דף קה:) נמי דאמר ליה רבי לאבדן זיל בדקה מסתמא לא בדקוה לפני הפרק וכן משמע בפרק מי שמת (ב"ב דף קנה.) גבי בני ברק דקאמר מהו לבודקו אלמא אי משתכחי בהו סימנים לא אמרינן דלפני הפרק באו וי"ל דהא דקאמר דבודקין אותן היינו לכתחילה א"נ בודקין לאו דוקא אלא כלומר דאם בדקו דמהני בדיקתן קאמר וא"ת אמאי פריך אלא לאחר הפרק למה לי בדיקה הא נפקא מינה שאם בדקו ולא מצאו שום שערות או שמצאו אותן שערות עצמן דאינה חולצת כמו שאנו מפרשים בדיקה דלפני הפרק ויש לומר דהך בדיקה דלאחר הפרק משמע ליה דהיינו להחזיקה כגדולה דאי להחזיקה כקטנה א"כ תוך הפרק אמאי אינן נאמנות השתא אחר הפרק נאמנות כ"ש תוך הפרק ולכך פריך דבלא בדיקה נמי מחזקינן לה

כגדולה: איבעית אימא רבי יהודה ואתוך הפרק ואי בעית אימא ר' שמעון כו'. וא"ת ומאי קאמר דנאמנת לומר גדולה היא שלא תמאן מה צריך לנאמנות הא בלאו הכי לא ממאנת ואפילו אמרה קטנה היא אינה נאמנת כדקתני סיפא אבל אינה נאמנת לומר קטנה היא ותמאן וי"ל דנפקא מינה שאם בדקו אנשים אחר בדיקתה ולא מצאו שערות אפי"ה לא תמאן ואי לאו נשים הוה ממאנת שפיר דאפילו למי"ד חוששים שמא נשרו היינו דוקא לאחר הפרק לר' יהודה משום דרבא דחזקה שהביאה סימנין אבל תוך הזמן לרבי יהודה דליכא חזקה או אחר זמן לר"ש דלית ליה חזקה דרבא אין חוששין שמא נשרו והשתא שאמרו הנשים שהיו שערות נאמנות ולא תמאן ואע"ג דאפילו תוך הזמן לר' יהודה דליכא חזקה או אחר זמן לר"ש אינה ממאנת אהני חזקה דרבא לבדקו ולא מצאו שערות דמשום חזקה אמרינן דנשרו כדפסיק לעיל והילכתא חוששין שמא נשרו והוא שבעל לאחר זמן וא"ת ונאמנת לומר קטנה היא שלא תחלוץ מאי אהני נאמנת הלא אפילו אמרה יש שערות אינה נאמנת כדקתני סיפא אינה נאמנת לומר גדולה היא כו' וי"ל דנאמנת לומר שאותן שערות היו קודם הפרק דאי לאו האשה הוה אמינא אחר הפרק באו וחלצה כדפריך לעיל:

א

-

מט

דף

ואיבעית אימא רבי שמעון ולאחר הפרק ולית ליה חזקה דרבא. ר"ח פוסק דהלכה כרבי שמעון דתוך הפרק כלפני הפרק כדמסקינן שלהי יוצא דופן (לעיל דף מו.) וההוא דאית ליה דתוך הזמן כלאחר זמן איתותב לעיל. ומתוך כך פסק נמי דאין הלכה כרבא דאמר חזקה הביאה סימנין דהא ר' שמעון דפסקינן כוותיה לית ליה דרבא ועוד בפרק מי שמת (ב"ב דף קנו.) אמר רב נחמן בודקין לחליצה ולמיאונים ואין נראה דאפילו יהיה הלכה כר' שמעון בהא דתוך הפרק כלפני הפרק אין הלכה כמותו בהא דלית ליה חזקה דרבא דלאו הא בהא תליא ורבא גופיה פסיק לעיל דתוך הזמן כלפני זמן והא דמוקי הש"ס ברייתא כרבי שמעון ולית ליה דרבא אע"ג דאתי שפיר כרבי יהודה ורבא אין זו ראייה מן הש"ס דמיישב הברייתא בכל ענין ודרב נחמן נמי ליתא מקמי רבא דהוי בתראה ועוד דרבא נמי איכא לאוקומי מילתיה דרב נחמן דאמר בודקין למיאונים

היינו תוך הפרק דליכא חזקה אי נמי אחר הפרק ובודקין אם לא ימצאו
שערות תמאן דאין חוששין שמא נשרו אלא כשבעל אחר זמן ורבא איירי
בשבעל ומעשים בכל יום דסמכינן אבדיקת נשים לאחר הפרק והיינו דלא
כר"ש ואפי' בתוך הפרק כלפני הפרק אומר רבי דאין הלכה כרבי שמעון
דעל כרחך תוך הזמן ותוך הפרק לאו חדא מילתא הוא דאי חדא מילתא
הוא א"כ אמאי איתותבו לעיל רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי דאמרי תוך
הזמן כלאחר הזמן כיון דפליגי הכא תנאי ועוד דלעיל קרי ליה זמן והכא
קרי ליה פרק ועוד פרק משמע גדלות כמו (יבמות דף סב:) המשיאן סמוך
לפרקן ובפרק המוציא יין (שבת דף פ:) בנות ישראל שהגיעו לפרקן ולא
הגיעו פירוש הביאו ב' שערות ולא הגיעו לכלל שנים ומפרש רבינו תם
דפליגי הכא ביום אחרון של שנת י"ב ויום אחד לנקבה או ביום שנת י"ג
ויום אחד לזכר ואותו יום אקרי תוך הפרק דלר' יהודה הוי זמן הבאת
שערות מתחלת היום ולרבי שמעון בסופו וקיי"ל כרבי יהודה לגבי רבי
שמעון בפרק מי שהוציא והו (עירובין דף מו:) והשתא יבס קטן או יבמה
קטנה שבאו לחלוץ טוב לכתחלה לבודקם לפני הפרק אם יש להם שערות
וכן לאחר הפרק ואם הן אותן שהיו קודם נמתין עד שיביאו שערות
אחרות אבל יבס גדול ויבמה גדולה דלא אפשר עוד לברר חולצין שפיר
אם יש להם שערות ואין לחוש שמא לפני הפרק באו כדפירשתי לעיל ואם
יש ליבמה דדים גדולים אין צריך לבדוק אחר השערות דהא אמרינן לעיל
אי אפשר שיבא העליון עד שיבא התחתון: **כשר** למי חטאת. והא
דאמרינן (יומא דף ב.) שכל מעשיה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה
היינו בזמן שמזין על כהן השורפה שהחמירו שם לפי שהקילו לטמאותה
לשחטה בטבול יום להוציא מלבן של צדוקים: **אלא** לענין גסטרא. פירש
ר"ח גסטרא הוא שבר בלשון יון ונראה דאין שבר כלי חרס טמא משום
גסטרא אלא א"כ יחדו דהא אפילו שלם כשניקב בכונס משקה טהור עד
שייחדנו לאוכלין כ"ש אם נשבר לגמרי דבעו השברים יחוד וא"ת והא
דתנן ומייתי לה בפרק אלו טרפות (חולין דף נד:) הדקין שבכלי חרס הן
וקרקרותיהן ודופנותיהן שיעורן בכדי סיכת קטן עד לוג ומלוג עד סאה
ברביעית כו' כיון דאיירי ע"י יחוד אפילו שבר מכלי גדול יהא שיעורו
בכדי סיכת. קטן וי"ל דאין דרך לייחד שבר קטן הבא מכלי גדול ובטלה
דעתו אצל כל בני אדם ואם תאמר הא דתניא בתוספתא דכלים ס"פ מחט
וטבעת ושולי המחצין וקרקעות הכלים אין ממלאים ואין מקדשין בהם
שפאן ועשאן כלי מקדשין בהן כו' דברי ר"מ וחכ"א כלי שטהר שעה אחת
אין לו טומאה עולמית ואין לומר דכשצריך תקון תו לא נחית ליה טומאה
דהתנן במסכת כלים (פ"ה מ"ח) חתכו חוליות פחות מד' טפחים טהור

מרחו בטיט מקבל טומאה משיסיקנו לאפות בו סופגנין אלמא מהני בה תיקון ולא מסתברא דאתיא כר"מ ולא כרבנן וי"ל דמה שאין לו טומאה לעולם היינו בשברים הפחותים משיעור המפורש בחולין (דף נה.) ומחמת גריעותם לא מהני תקון בהן אבל הך דתנור מיירי דע"י תקון הוא כבתחלה: **אם** כנסה בידוע שהוא ככונס משקה. והא דאמר בפרק כל הבשר (חולין דף קז.) אי בזיע דוולא ככונס משקה מילף לייפי ומטבילין בו הידים דהוּ מחוברין לנהר לאו היינו ככונס משקה דהכא דהתם איירי כשהנקב כל כך גדול עד שהמים מקלחין והוי חבור ע"י נצוק לידיים דאע"ג דלענין טבילה לא הוי חבור וכונס משקה דהכא שיוּרד טיף טיף כדאמר בסמוך מיהו אפשר דההוא כונס משקה הוי כדהכא דהתם נמי מייתי האי כונס משקה דהכא דאמר רבא כלי שניקב בכונס משקה אין נוטלין הימנו לידיים משמע דשוין ואע"ג דלא הוי נצוק דבדבר מועט הוי חבור לענין טבילת ידים וגם רש"י לא הזכיר שם נצוק ואע"ג דבכולי שמעתין במתניתין ובברייתא לא קאמר כונס משקה אלא בכלי חרס ובסוף המצניע (שבת דף צה:) נמי קאמר ה' מדות בכלי חרס משמע דדווקא בכלי חרס הן כל אותם מדות ולא בכלי עץ מ"מ הא דרבא דאמר בפ' כל הבשר כלי שנקב בכונס משקה אין נוטלין הימנו לידיים יש להחמיר בכל הכלים שניקבו ככונס משקה שלא ליטול מהם כיון שלא הזכיר שם כלי חרס אלא קאמר כלי סתם:

דף - מט - ב

יש בו עצם ואין בו צפורן מטמא במגע ובמשא אבל לא באהל. בפ' אלו מומין (בכורות מה.) אית דמפרש טעמא גזרה שאינה נספרת על גב היד אטו נספרת אבל באהל המת לא גזרו דעבדי היכרא דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים ואית דאמר משום דעצם כשעורה נגע בה ותימה להאי טעמא אמאי מטמא במגע כשנוגע בבשר ואינו נוגע בעצם דאי משום דבשר הוי יד ושומר לעצם האמר רב בפרק העור והרוטב (חולין דף קיח:) דאין יד לפחות מכזית ואין שומר לפחות מכפול ורבינו הגדול דהכא היינו רב ויש לומר דגזרו חכמים אטו לפעמים דיש בעצם כפול אי נמי נגיעת בשר אטו נגיעת עצם או גזרו מגע אטו משא: **כל** המטמא מדרס. היינו מק"ו דפכין קטנים ובפ' כיצד הרגל (ב"ק דף כה:) פירשנו: **תנינא** חדא

זימנא. תימה מאי קושיא הא כמה כללות תנא במתניי אע"ג דתנא להו בדוכתא אחריתי דקתני. כל שהוא חייב בפאה חייב במעשר כו' ושמעינן לה ממתניי במסכת פאה (פ"א מ"ד) דקתני לקיטתו כאחד ומכניסו לקיום ובמעשר לא תני ליה וכן כל שחייב בראשית הגז חייב במתנות ושמעינן לה ממתניתין דראשית הגז וכל שיש לו ביעור יש לו שביעית שמעינן נמי ממתניי דשביעית וי"ל דלא פריך אלא אדרב יהודה דמאי הוצרך למימר לאתויי ממזר הכא והתם והשתא אתי שפיר דלא קאמר דההיא דסנהדרין (דף לו:): לאתויי חלל דכשר לדיני ממונות ופסול לדיני נפשות כדתנן התם אין כשר לדיני נפשות אלא מן המשיאין לכהונה אלא לא פריך אמתניי כי אם על רב יהודה וארב יהודה לא מצי לשנויי דחדא לאתויי חלל דמלישנא דסיפא דאחד דיני ממונות דקתני דאין כשר לדיני נפשות אלא מן המשיאין לכהונה משמע אבל כשר לדיני ממונות ולכל הפחות מוקמינן אחלל דכשר וצ"ל דרב יהודה אתא לאשמועינן דגר וממזר כשרים לדיני ממונות דפסולין לדיני נפשות שמעינן ממתניי דהתם וגרסינן הכא כמו שיש ספרים דגרסי בסנהדרין (דף לו:): אי אשמועינן גר משום דראוי לבא בקהל כו' ואי אשמועינן ממזר דבא מטפה כשרה להכי כשר לדיני ממונות אבל גר אימא לא ול"ג איפכא כמו שהיה בספרים אי אשמועינן גר משום דבא מטיפה פסולה ולכך פסול לדיני נפשות דרב יהודה לא אתא לאשמועי' הא דפסול לדיני נפשות כדפרישנא: **לאתויי** ממזר. וא"ת ואמאי לא קאמר לאתויי בעל מום דפסול בדיני נפשות ומפיק לה בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לו:): ובריש מצות חליצה (יבמות דף קא.) כשם שבית דין מנוקין בצדק כך מנוקין מכל מום וי"ל דלא איירי אלא בפסול יוחסין וה"נ איתא בפי' זה בורר (סנהדרין דף כז:): דפריך והא עד זומם דדיני ממונות דכשר לדיני נפשות ופסול לדיני ממונות ומשני בפסול יוחסין קמיירי: **חדא** לאתויי גר. משמע דכשר אע"ג דאין אמו מישראל ותימה דבפי' החולץ (יבמות דף מה:): אמריי דרבא אכשר לרב מרי בר רחל ומנייה בפורסי דבבל דכיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינא ביה וי"ל דהכא מיירי לדון גר חבירו כדאמר בפרק מצות חליצה (שם דף קב.) גר דן חבירו דבר תורה ואם היתה אמו מישראל דן אפילו ישראל ולא כמו שפירש שם בקונט' דלענין דיני נפשות איירי הא דדן את חברו אבל בדיני ממונות דן אפי' ישראל וא"ת דבפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עו:): על גמרא דמי שהוחזקו אבותיו כו' דפריך למימרא דלא אוקמינן פסולין ורמינהי הכל כשרין כו' ואמר רב יהודה לאתויי ממזר ומאי קושיא לישני דהיינו דוקא לדון ממזר כיוצא בו דומיא דגר ואם נאמר דהכא מיירי בגר שאמו מישראל הוה אתי שפיר

וי"ל דשאני ממזר דכיון דאביו ואמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה תדע דהא דדרשינן עליך הוא דבעינן מקרב אחיך וממזר מקרי שפיר עליך דבא מזרע ישראל ואם ממזר פסול לדון את ישראל מיפסיל נמי לדון את ממזר חברו והא דתניא בתוספתא אין מעמידין מלך אלא מן המשיאין לכהונה היינו מדרבנן דמדאורייתא אפי' ממזר חשיב מקרב אחיך והא דעביד צריכותא בין גר לממזר אע"ג דחלוקין זה מזה כדפי' נקט צריכותא לפי שהמשנה שנויה סתם ואין חלוק זה מפורש בה וא"ת בפי' מצות חליצה (יבמות דף קא:) דא"ל רב שמואל בר יהודה לרב יהודה תנינן בב"ד של ישראל ולא בב"ד של גרים ורגיל ר"ת לומר דאותו רב שמואל היינו בנו של רב יהודה הינדואה דאמר בפ"ק דקידושין (דף כב:) דגר שאין לו יורשין הוה ונתגייר הוא ובנו וכן משמע הלשון דקאמר ואנא גר אנא משמע דהוא עצמו נתגייר וכיון דלא היתה אמו מישראל לשאר דינין נמי מיפסיל ואמאי הוצרך להביא קרא דחליצה וגם רב יהודה היאך בררו לדיין וי"ל דקבלו עליהם החולץ והחולצת דבדיני ממונות הוי כשר ולחליצה מיפסיל כדאמר התם אי נמי התם לחליצת גרים מיירי ואין להאריך כאן יותר:

א

-

נ

דף

כל הכשר לדון כשר להעיד. וא"ת והרי אשה דכשרה לדון כדכתיב בדבורה והיא שופטה את ישראל בעת ההיא ובשלהי פ"ק דב"ק (דף טו.). דרשינן אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה וכי היכי דהאי קרא מיירי בנדונין מיירי נמי בדיינין כדדרשינן בהמגרש (גיטין פח:) לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים ואשה פסולה להעיד כדאמר בפרק שבועת העדות (שבועות דף ל.) וי"ל דה"ק כל איש הכשר לדון כשר להעיד אי נמי נהי דבנידונין הוי אשה בכלל מ"מ בדיינים אין אשה בכלל ודבורה היתה דנה ע"פ הדיבור אי נמי לא היתה דנה אלא מלמדת להם הדיינים ובירושלמי פוסל אשה לדון אית דילפי מועמדו שני אנשים שני מעל פי שנים עדים ואית דילפי מוישאר שני אנשים במחנה: **ורבי** מאיר היא. וא"ת אמאי קאמר לאתויי סומא ופליג מתניתין אסתמא דסנהדרין (דף לב.) לימא לאתויי אוהב ושונא דכשרין להעיד ופסולין לדון כדאמר בפרק זה בורר (שם כז:) לרבנן דרבי יהודה וי"ל

דלא פסיקא ליה שהרי לכל העולם כשרין אי"נ מתניתין ע"כ לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי עיניו לרבנן דכשר לדון דהא לא מקשינן ריבים לנגעים ואילו להעיד פסול מאו ראה ואפילו במה שראה קודם שנסתמא פסול להעיד כדאמר ביש נוחלין (ב"ב קכח.) היה יודע לו עדות קודם שנסתמא ונסתמא פסול וא"ת בפרק חזקת הבתים (שם דף מג.) דפריך וליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו הא בפי' יש נוחלין שהבאתי פוסל תחלתו בפסול וסופו בכשרות וכי תימא לדון כשר טפי והתנן כל הכשר לדון כשר להעיד וי"ל דמתניתין מיירי בלהבא כל הכשר לדון להבא כשר להעיד מה שיראה מכאן ולהבא: **כל** שחייב במעשר מטמא טומאת אוכלין. וא"ת הא אמרינן בפ"ק דחולין (דף ו.) אינו חושש לשאור ותבלין שבה לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דמעשר נוהג בתבלין וא"כ מטמא טומאת אוכלין ובפרק העור והרוטב (שם דף קיז:) תנן והקיפה מצטרפין לטומאת אוכלין ומפרש בגמרא (שם דף קכ.) מאי קיפה תבלין אלמא אין להם טומאת אוכלין אלא ע"י צירוף וי"ל דאיכא ב' מיני תבלין דהנהו דאין ראויין אלא לטעמא לא מטמו טומאת אוכלין ואין חייבין במעשר אבל תבלין דראויין נמי בפני עצמן ועבידן נמי לטעמא כגון שומים ובצלים חייבין במעשר ומטמאים טומאת אוכלין אי נמי ההיא דפ"ק דחולין (דף ו.) לצדדין קתני ולא קאי מעשר אתבלין אלא אשאור גרידא ושביעית קאי אף אתבלין דאף במאכל בהמה נהגא כדתנן במס' שביעית עוד הקשה הרב ר"ש מטוי"ל דלקמן (דף נא:) אמרינן דנמנו וגמרו דאין פלפלין מטמאין טומאת אוכלין ובפי' בכל מערבין (עירובין כח:) אמר זרע הגרגיר למאי חזי וקאמר שכן ראשונים שלא היה להם פלפלין היו שוחקין אותו ומטבילין בו את הצלי וכ"ש דפלפלין מתעשרין מהאי טעמא וי"ל דזרע גרגיר כי שוחקין אותו להטביל בו חזי אף בעינו אלא דאין רגילות לשוחקן כדי לאוכלן בלא טיבול לפי שע"י טיבול עדיף טפי אבל פלפלין לאחר שנשחקו לא חזו בעינייהו אלא ע"י טיבול: **ספיחי סטים**. פי' בקונטרס דדוקא נקט ספיחים אבל תחלתן ראויין לאכילה אי נמי ספיחים ראויין יותר וס"ד דחייב בפאה קמ"ל: **וגידולו** מן הארץ למעוטי כמהין ופטרויות. בפרק כיצד מברכין (ברכות דף מ:) פריך והא תנן אם אמר כל גידולי קרקע עלי קונם אסור בכמהים ופטרויות ומשני מירבא רבו מארעא מינק לא ינקי מארעא והא כל דבר שאין גידולו מן הארץ קתני תני וכל דבר שאין יונק מן הארץ אי"כ נמי בשמעתי צריך למיתני יונק מן הארץ: **למעוטי תאנה**. תימה מאי שנא דתאנה וירק חייבין במעשר ופטורים מן הפאה דמן התורה אין נוהג פאה ומעשר אלא בדגן

תירוש ויצהר בלבד ומאי שנא דחייבו חכמים טפי במעשר מבפאה ואומר ר"ת משום דתאנה אין לקיטתה כאחד הלכך לא גזרו חכמים פאה בה שלא יצפו עניים מתי יגמור בעל הבית לקיטתו ויפסידו יותר במקום אחר ממה שירויוחו בפאה זאת וירק נמי אין הפאה חשובה ואינה שוה כ"א מעט ואם ימתינו אחריה עד הערב יפסידו יותר: **שזרען** מתחלה לבהמה. משמע דסתמא לאדם קיימי או לתרוייהו ואפי"ה כי זרען לבהמה פקע שם אוכל מינייהו אף על גבי דאמר (כריתות דף) כל המיוחד לאוכל אדם טמא עד שיפסל מלאכול לכלב דכיון שזרען לבהמה אין עליה שם אוכל ולא היה שני גידולים מעולם לאדם והא דאמר בהעור והרוטב (חולין קכח.) עולשין שלקטן והדיחם לבהמה ונמלך עליהן לאדם צריכות הכשר שני קשה כיון דסתמן לאדם משום דהדיחן לבהמה לא פקעי מינייהו שם אוכל שיפסל מלאכול לכלב ואמאי לא הוכשרו וי"ל דמיירי שהיו מתחילה מיוחדים לבהמה אי נמי שמא אין הכשר מועיל אף באוכל אדם אי הוי הכשר לצורך בהמה:

דף - נ - ב

מחשבת חיים לא שמה מחשבה. דמחיים לא חשב לאוכלה עד אחר שחיטה והרי מתה אבל אי שמה מחשבה לא פקע שם אוכל מינה במה שנתבטלה עד שתפסד מאכילת כלב: **תרנגולתא** דאגמא. הזכר אסור לפי שאין לו סימני טהרה ולא שרי מטעם כל היוצא מן הטהור טהור שהרי האם לא ילדה האפרוח אלא ביצים הטילה והאפרוח מעפרא קא גדיל ונאסר ממילא ע"י סימני טומאה ונקבה נמי אין לאוסרה למאן דאסר זה וזה גורם דהא אפרוח לא יצא אלא מן הביצה ומעפרא קגדיל כדפרישית ומיהו נראה עיקר ששני מינים הן והמין שקורין תרנגולתא דאגמא שרי הזכר והנקבה דיש להן סימני טהרה והמין שקורין תרנגול דאגמא אסור הזכר והנקבה דאין נראה שמין אחד חלוק הזכר מהנקבה ועוד כיון דלא הוי מעופות טמאין הכתובין דבהנהו בכל מין יש זכר ונקבה משום סימני טומאה אין לאסור עד שיהא בו כל ד' סימנים דמנשר ילפינן: **אלא** בכפרים. תימה דע"כ רבי יוחנן בן נורי לא בעי מחשבה אפילו בכפרים מדעביד ק"ו וא"כ מאי פריך ויש לומר דה"פ [אלא] בכפרים ומי איכא כו' וא"כ בלא נפל לגת נמי לרבנן צריך מחשבה ואע"ג דמקשה אסיק

אדעתיה הא דנקט נפל לגת מכל מקום פריך מעיקרא אילימא בכרכים כו' דסבר דמחמת נפילה לגת לא מימאס כולי האי עד שיעשה ככפר עד דמשני רבי זירא : ל"ג גבי כפרים והחלב דחלב דמאי אי דבהמה טהורה וצריכה מחשבה בכפרים דאין דרך לאכול חלב אם כן אמאי אין צריך הכשר דחלב נבלת בהמה טהורה אין סופה לטמא טומאה חמורה כדאמרינן בכל שעה (פסחים כג.) מחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואי בחלב שחוטה הא דם שחיטה לא מכשר כיון דקאמר צריך מחשבה וליכא אכתי שם אוכל עליו עד שחישב דהכשר אינו מועיל עד שיהא אוכל כדאמר בהעור והרוטב (חולין קכח.) גבי עולשין שהדיחן לבהמה ובחלב בהמה טמאה פשיטא דחלב צריך מחשבה דמ"ש מבשרה וגבי כרכים גרסינן ליה ומיירי בחלב שחוטה דכיון דאין צריך מחשבה הוי אוכל ומתכשר בדם שחיטה :

א

-

נא

דף

שום טומאה חמורה בעולם כו'. תימה דיפרש הא דקתני דאינה יורדת לכך המחשבה גופה דלא מצינו טומאה חמורה שצריכה מחשבה בשום מקום דהא דאמרינן דנבלת בהמה ועוף טהור צריכין מחשבה היינו לטומאת אוכלין לצרף פחות מכזית ופחות מכביצה אוכלין אבל כזית מהם מטמא אדם וכלים בלא מחשבה כדפרישית אבל טומאה קלה צריכה מחשבה בעלמא ומיהו נבלה נמי בעינן שתהא ראויה לגר לבר פדא : **אלא** דזרעינהו לבהמה. והא דנקט שבחצר לפי מאי דמסיק שעלו מאיליהן אתי שפיר משום דבחצר אין דרך לזרוע אלא בגינה ועוד דבחצר סתמא לאדם לפי שרואה ויודע מתי ללוקטן עד שלא יתקשו ולפי מאי דס"ד השתא יש לפרש דנקט חצר לפי שדרך התנא למנקט חצר דגם בשאר דבר תני חצר דקתני התם תאנה עומדת בחצר אוכל אחת מהן ופטור ואם צירף חייב גפן נטוע בחצר כקורנית שבחצר שהחצר קובעת בדבר שנגמרה מלאכתו אם צירף או בלא צירוף כהנהו שאין רגילין לעשות מהן גורן והא דתנן פ"ח דשביעית [מ"א] כל שאינו מיוחד לא לאוכל אדם ולא לאוכל בהמה חישב עליו לאוכל אדם ולאוכל בהמה נותנין חומרי אדם וחומרי בהמה כגון האזוב והקורנית לא קשה אהא דאמרינן בשמעתין דסתמיה לאדם דהיינו דוקא בחצר כדפרישית לעיל :

מיד קתני ש"מ. וא"ת בריש הגוזל קמא (ב"ק צד.) קאמר אביי דלר' ישמעאל שינוי אין קונה דקאמרי רבנן לא הפריש פאה מן הקמה יפריש מן העמרים או מן הכרי ולא מן העיסה ולר"ש אף מן העיסה ודחי רבא בעלמא שינוי קונה והכא משום תעזוב יתירא ואביי תעזוב יתירא למפקיר כרמו אם כן לרבא מפקיר כרמו פטור מן הפאה לר"ש וא"כ היכי מוכח הכא דמין קתני דילמא מתניי דקתני כל שחייב בפאה חייב במעשר ר"ש היא וי"ל דלרבא נמי תעזוב יתירא למפקיר כרמו ותרתי ש"מ דהא אביי נמי דדריש ליה בהגוזל קמא (שם צד.) למפקיר כרמו לכ"ע דריש לה בפ"ק דתמורה (דף ו.) למילתא אחריתי דקאמר התם אביי כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני ליה מותיב רבא והרי פאה דאמר רחמנא לא תכלה ואמרינן דאם לא הפריש מן הקמה יפריש מן העומרין או מן הכרי לרבנן או אף מן העיסה לר"ש אלמא דלא מהני ומשני אביי התם משום תעזוב יתירא ורבא תעזוב יתירא למפקיר כרמו והשתא בין אביי ובין רבא דרשי תעזוב למפקיר כרמו ואביי דסבר דבעלמא אי עביד מהני דריש נמי מתעזוב דיפריש מן העומרים או מן הכרי או מעיסה לר"ש דלא נימא אי עביד מהני אבל אי בעלמא שינוי קונה לר"ש כמו בגזל אין סברא להעמיד תעזוב שיפריש מן העיסה אלא דדוקא מעמרים או מהכרי ורבא סבר דתעזוב למפקיר כרמו ולר' שמעון שיפריש מן העיסה אע"ג דבעלמא שינוי קונה אבל להפריש מן העומרים או מן הכרי לא צריך קרא דבעלמא נמי כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני לרבא :

ב

-

נא

דף

והא שבת מדחייב בפאה חייב נמי במעשר. הוי מצי לאתויי הא דתנא במס' (שביעית) (פ"ד) ומייתי לה בפ"ק דמסכת ע"ז (דף ז): השבת מתעשר זרע וירק ובהדיא תנן ומייתי בסמוך דשבת משנתנה טעם בקדרה אינה מטמאה טומאת אוכלין הא עד שלא נתנה מטמאה אלא דניחא ליה למפרך דרבי עקיבא אדרבי עקיבא: **התיאה**. פרש"י דהיינו סיאה וקשה דלעיל אמר דסתמיה לאדם וחייב במעשר וא"כ מטמא טומאת אוכלין והכא קאמר תיאה אין מטמא טומאת אוכלין וי"ל דדוקא בחצר סתמייהו לאדם אי נמי ב' מינים הן: **אם** נקח בכסף מעשר מפני מה אין מטמא טומאת אוכלים כו'. וא"ת והא אמרינן בפרק בכל מערבין

(עירובין כח:) קור נקח בכסף מעשר ואין מטמא טומאת אוכלין וייל דקור נמי אם שלקו וטגנו מטמא טומאת אוכלין ולכך אף קודם שליקה נקח בכסף מעשר מידי דהוי אבהמה וחיה דנקחות בכסף מעשר לפי שראויין לשחוט אבל טומאת אוכלים אין להם מחיים והכא פריך שפיר אי נקחת בכסף מעשר לפי שראויה אחר תיקון לאכילה אם כן יטמא טומאת אוכלים מיד שהרי בקל יכול לתקנה ומעתה יש עליה שם אוכל ולא דמי לקור שמחוסר שליקה וטגון ואי אין מטמא טומאת אוכלין לפי שאחר התקון אינה ראויה בפני עצמה לאכילה אם כן גם לא יהו נקחות בכסף מעשר: **ולכתוב** רחמנא קשקשת כו'. וא"ת והיכי הוי ידעי מה קשקשת קודם שנכתב קרא דגלית ויש לומר דמקבלה הוה ידעינן דהכי נמי נגיחה לא ידעינן דהויא בקרן אלא מקרא דויעש לו צדקיהו בן כנענה קרני ברזל וגוי' (ב"ק דף ב:) וא"ת ומנלן דבעינן תרוייהו אימא דטהור בחדא מינייהו או בהא או בהא עד שיפרט לך הכתוב יחדו וי"ל דומיא דסימני בהמה בעינן מעלת גרה ומפרסת פרסה מדאסר רחמנא חזיר וגמל: **כל** הטעון ברכה לאחריו טעון ברכה לפניו. וברכת טבילה דאמרינן בפ"ק דפסחים (דף ז:) דמברך אחר טבילה התם נמי דינה להיות לפנייה אלא משום דגברא דלא חזי הוא: **ולבני** מערבא דמברכי כי מסלקין תפילייהו לשמור חוקיו. אומר ר"ת דעל תפילין לבד הוו מברכי לשמור חוקיו דקרא (שמות יג) דושמרת את החוקה הזאת למועדה ס"ל לבני מערבא דבתפילין כתיב כדאמר בירושלמי אבל ציצית כי קמסלק מעליו ליכא מאן דמברך ותפילין נמי דוקא כשמסלקן סמוך לשקיעת החמה שמחויב לסלקן כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף לו:) הניח תפילין לאחר שקיעת החמה עובר בעשה דכתיב ושמרת את החוקה והשמר דעשה עשה אבל ציצית אע"ג דפטור בלילה ליכא איסור ואין חייב לסלקן ובשמעתין הוי מצי למימר לאתויי ציצית אלא דניחא למינקט ריחני משום דפסיקא דאכל ריחני אין מברך אחריהן ולדידן לא קי"ל כבני מערבא ולא מברכין אחר תפילין לשמור חוקיו דבפרק הקומץ רבה (שם דף לו:) מוכח דלילה זמן תפילין הוא דהכי סבר רב אשי התם ומדרבנן הוא דאסור שלא ישן בהן וקרא דושמרת מוקמינן לה דבחוקת הפסח הכתוב מדבר ואף על גב דשבת לאו זמן תפילין הוא מכל מקום אין מברך עליהם כשמסלקן ע"ש עם חשכה דאין חייב לסלקן דנפקא לן (שם) מלאות על ידך יצאו שבתות ויו"ט שהן גופן אות:

קדושי טעות. הקשה ריב"ן וכי לית ליה מתניתין דיבמות (דף ב:): ואי אתה יכול לומר בחמותו ואם חמותו שמיאנו וליכא למימר דמתניי דהתם בקדושי קטנות והכא איירי בקדושי טעות כדקתני בהדיא דרבי ישמעאל בקדושי קטנה נמי איירי שהרי בתו שבאת למאן הוו קדושי קטנות דמינה מייתי רב כהנא ראייה דאינה ממאנת אחר הבאת שערות וקאמר דבר שאמר אותו צדיק יכשל בו זרעו אלמא ר' ישמעאל בקדושי קטנות נמי איירי ואע"ג דיש לפרש למה שאמר אותו צדיק היינו כעין דבר שאמר אותו צדיק שהוא אומר בקדושי טעות ובתו באת למאן מחמת קדושי קטנות מ"מ מדקאמר נמנו וגמרו עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב' שערות משמע דנמנו וגמרו לאפוקי מדר' ישמעאל דליכא למימר לאפוקי מדרבי יהודה דהא רבי יהודה מודה בנבעלה וזאת נבעלה שהרי בנה מורכב על כתפה היה ושמואל דסבר כרבי ישמעאל ואמר בפרק המדיר (כתובות דף עב:): קדשה על תנאי וכנסה סתם אפילו בעל אינה צריכה הימנו גט וכי לית ליה לשמואל מתניי דיבמות (דף ב:): ובפ' המדיר (כתובות דף עג.) פריך לשמואל ממשניות טובא ומשני להו ולא בעי למימר דפליג אסתם משנה וי"ל דר' ישמעאל לית ליה מתניי דיבמות ושמואל לא סבר כר' ישמעאל אלא בקדושי טעות אבל בקדושי קטנות לא סבר כוותיה אלא כמתניי דיבמות (דף ב:): ודמכילתין דתנן עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב' שערות ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנו.) קאמר שמואל בהדיא בודקין למיאונין לאפוקי מדרבי יהודה וכן מוכח נמי בפרק נושאין (יבמות דף ק:): דפריך ממאנת מי קא ילדה ומשני בקדושי טעות וכרבי ישמעאל משמע דוקא בקדושי טעות סבר כוותיה ולא בקדושי קטנות דאליבא דשמואל איירי התם והא דאמר שמואל בפ' ב"ש (שם דף קט:): ובהמדיר (כתובות דף עג.) קטנה שלא מיאנה והגדילה ועמדה ונישאת צריכה גט משני משמע דאינה מקודשת לראשון מדצריכה גט משני היינו מן התורה אבל מדרבנן צריכה גט מראשון דמשהגדילה אינה יוצאה במיאון כדפרישית: איכא בינייהו שפחות. וא"ת לימא נמי איכא בינייהו אפר מקלה דהוי שמעתתא ותני לה בדרב מלכיא דרב פפא אמר שמעתא דרב מלכיו ויש לומר דה"ק כולהו מתניתא רב מלכיא ושמעתתא יש מהן רב מלכיא ויש מהן רב מלכיו:

עד שתכלכל לשון גדול שער הוא כדאמר בריש נזיר (דף ב.) הריני מכלכל הרי זה נזיר וקאמר בגמרא מאי משמע דכלכול לישנא דגדול שער הוא דתניא אמר רבי יהודה סיד כדי לסוד כלכול קטן ואמר צדעה ובת צדעה: הלכה כדברי כולן להחמיר. בפי מי שמת (בי"ב דף קנו.) אמר ר"נ אמר שמואל בודקין לחליצה ולמיאונין לאפוקי מדרבי יהודה דאמר עד שירבה השחור על הלבן והתם פסק ככולהו דאמר התם ר"נ אמר שמואל וה"נ קאמר הלכה כדברי כולן להחמיר הלכך אינה חולצת עד שתביא שער גדול שבכולן ועד שיהו ב' שערות במקום אחד כרב אשי ואם יש לה דדים גדולים כשאר נשים אינה צריכה לבדוק התחתון ולא תמאן משהביאה שתי שערות קטנות ואפי' אחת בגבה ואחת בין קשרי אצבעותיה ור"ת כתב בספר הישר דמשהגיעה לכלל שנותיה לא תמאן בזמן הזה דאע"ג דהיכא דלא בעל פסקינן בפי' יוצא דופן (לעיל דף מו.) דלא חיישינן שמא נשרו אין אנו בקיאים לבדוק בכל גופה שלא יהו לה שערות דאפי' אחת בגבה ואחת בכריסה ובקשרי אצבעותיה מצטרפים או גומות גרידא: שלש גריסין נמי בתרי יומי תרתי ופלגא חזיתיה ואידך דם מאכולת הוא. תימה אמאי לא פריך דלמא כל ג' גריסין בתרי יומי חזיתיה כדקאמר בפחות מג' גריסין ונראה למהר"ם וכן מצאתי דאי לא דתלינן בדם מאכולת ונימא דכל הכתם מגופה חזיתיה אין לנו להקל ולומר דבתרי יומי חזיתיה כיון דיש בו שיעור דאפשר לחלקו לג' ראיות לכך פריך דילמא תרי ופלגא בתרי יומי חזיתיה כיון דראתה מעט פחות מג' גריסין אע"ג דאית בהו טפי משיעור שתי ראיות אתה מיקל לתלות המותר באותן ב' ראיות ולא בראייה ג' ה"נ בג' גריסין וג' עודות נימא תרי ופלגא אע"ג דהוה טפי מב' ראיות נימא דבתרי יומי חזיתיה והמותר נתלה בדם מאכולת וא"ת מנא ליה לרבא דבג' גריסין במקום א' חיישי רבנן דילמא דוקא בג' מקומות ומצאתן ביום אחד ולר' חנינא דוקא בג' חלוקות או בחלוק א' ומצאתו בג' ימים וי"ל דלא מפלגי רבנן:

אבל בדקה בדרכי יהודה כו'. וא"ת דלמא אבל בדקה בדרכי יוסי ולא בדקה בדרכי יהודה לא חיישינן דבין השמשות דר' יהודה יממא הוא וי"ל דבהא ר' יהודה בן אגרא מודה דלא חיישינן כיון דבדקה דדר' יוסי : שאף חכמים לא נחלקו כו' בכמה דוכתין משני כי הכא אבל בפרק הזהב (ב"מ דף נד.) גבי חומש ומעשר ובפרק כל הבשר (חולין דף קט.) גבי אפשר לסוחטו לא משני הכי משום שיכול ליישב בענין אחר בהגהה מועטת : **ומה** אילו נדה שלא הפרישה כו'. וא"ת דבפ"ב (דף סח :) לקמן א"ר יוסי גופיה דהיא בחזקתה וי"ל דהתם מיירי כשבדקה יום ב' או יום ג' ומצאתה טהורה שפסקה והכא בדלא בדקה א"נ הכא מיירי שבדקה שחרית של שביעי ומצאתה טמא : מכלל דרבי יהודה בן אגרא סבר בדקה בדרכי יהודה ולא בדקה בדרכי יוסי אינה חוששת. השתא הוה מצי למיפרך הא משמיה דרבי יוסי קאמר וא"ת ואימא מכלל דרבי יהודה בן אגרא סבר דבדקה בדרכי יוסי גרידא אינה חוששת ורבי סבר חוששת כיון דלא בדקה בדרכי יהודה דבין השמשות דרבי יוסי מישך שייך בדרכי יהודה כדאמר בסוף והשתא לא הוה צריך למימר תרי תנאי ואליבא דרבי יהודה בן אגרא וי"ל דומיא דברייתא דלעיל דמיירי רבי יהודה בן אגרא כשבדקה בדרכי יהודה ולא בדקה בדרכי יוסי :

דף - **נג** - **ב**

עצמה וקדשים. פירש בקונטרס עצמה לטהרות ותימה אמאי איצטריך למתני קדשים דכ"ש הוא וי"ל דמשום רשב"א נקטיה דמסיק דאפילו קדשים אינה מטמאה א"נ תנא קדשים לגלויי דעצמה אף לטהרות ומיהו לישנא דעצמה לא משמע לטהרות ועוד קשה לרשב"א אכתי הוי כתמה חמור מראייתה דהא איהו גופיה אמר בסמוך דתולה בראיית יומו אבל כתם שמצאה ביום שלפני הראייה טמאה למפרע ומקולקלת למניינה משעת כבוס ונראה לפרש דעצמה היינו שמקולקלת למניינה משעת כבוס ורשב"א פליג אתרוייהו דאינה מקולקלת למניינה ולא מטמאה קדשים אלא מעת לעת והא דקאמר רשב"א בסמוך דתולה בראיית יומו הא כתם דאתמול לא תליא בראייה לאו משום שתהא מקולקלת בכתמה דאתמול משעת כבוס אלא ע"י ראייה דהשתא וכתם דאתמול היא מקולקלת דלא ידעה אי מניא מהיום או מכתם וא"ת אכתי כתמה חמור

מראייתה דבכתמה היא מקולקלת למניינה מעלייע אבל בראייתה אעיג דלקדשים ולטהרות מטמאה מעלייע מ"מ אינה מקולקלת דמונה מיום שראתה וי"ל דלא חייש רשב"א אלא שלא יהיה כתמה חמור מראייתה בזמן לטמאות יותר מעלייע: **איפוך**. פ"ה נראין דברי מדבריו א"נ איפוך שהוא מעוותה ואני מתקנה והמחמיר עדיף: **שהוא** מתקן הלכותיה לידי זיבה. פ"ה דלר"ש אם ראתה בחי וטי ויי לכתמה לא הויא זבה ולרבי דתולה כתמה בראייתה הויא זבה ואין נראה דלר"ש נמי הויא מקולקלת למניינה כדפרישית לעיל ואדרבה ר"ש מחמיר טפי שמטמא ממציות הכתם מעלייע ומה שפירש נמי דלרבי טובלת בשביעי לכתמה ומשמשת אין נראה להקל כולי האי ולא תלין כתמה בראייתה ונראה כפר"ח כשמצאה הכתם ביום הראייה לרבי דתלי כתמה כל מעת לעת בראייה היא מקולקלת כל מעת לעת והויא כאילו ראתה שני ימים יום הראייה ויום שלפניו ואם ראתה גם למחר הויא זבה אם עומדת בימי זובה ולר"ש דלא תלי אלא יומו א"כ לא חשבינן כאילו ראתה אתמול ולא תהיה זבה עד שתראה עוד שני ימים והיינו ר"ש מתקנה ורבי מעוותה דר"ש מיקל טפי ומיהו אם ראתה היום ואתמול ומצאה כתם רבי שמעון מחמיר כדפירשנו: **צריכה** הפסק טהרה. פ"ה צריכה בדיקה להפסיק בשביעי לכתמה כדי לטבול בערב ופירש דלר"ל אם בדקה בשביעי לכתמה דגליא דעתה דכתמה מראייתה הוא אבל לא בדקה ומונה מן הראייה פירש לפי שיטתו ואין נראה דאין לה לטבול בליל שמיני לכתמה דרבי לא אמר שתולין כתמה בראייתה בודאי אלא בספק כדפי' ותו היכי מוכח מהכא דבכתם צריכה בדיקה בשביעי דשאני הכא שראתה ראייה ודאית ותו אדרבה מדקאמר רבי יוחנן אעי"פ שלא בדקה בשביעי לכתמה טובלת לערב א"כ אינה צריכה בדיקה ונראה לפרש צריכה הפסקת טהרה בין הכבוס למציאת הכתם דדלמא הא דתלי רבי כתמה בראייתה ולא מטמא משעת כבוס היינו כשבדקה בין כבוס למציאת הכתם וקאמר ריש לקיש והוא שבדקה פירוש סמוך למציאת הכתם תוך מעת לעת אבל אם יש מעת לעת מבדיקה למציאת הכתם מטמאין לה למפרע עד שעת הבדיקה ורבי יוחנן אמר אף על פי שלא בדקה פירוש סמוך אלא יש מעת לעת בין בדיקה למציאה אפילו הכי תלין הכתם בראייתה כיון דמשעת כיבוס ליכא מעת לעת נמי ליכא אלמא לכולי עלמא צריכה הפסק דאין נראה לומר דלרבי יוחנן אעי"פ שלא בדקה כלל קאמר דכולי האי. לא הוה פליג אריש לקיש:

וארבעה לילות מתוך י"ח. משמע כאן בהדיא דאין נעשה זבה גדולה ולא צריכה ז' נקיים עד שתראה ג' ימים רצופין ביי"א יום ודלא כאותם שכתבו בשם רבינו סעדיה שצריכה שבעה נקיים אפילו ראתה ביי"א ג' ימים מפוזרים: **תשמש** בתשסר. וא"ת כיון דקס"ד דעשירי לא בעי שימור תקשה ליה רישא אמאי לא משמשת אלא ד' מתוך י"ח דכי ראתה ביי"ז תשמש ביי"ח ותו דפלוגתא היא בפרק בתרא (לקמן עב): לרבי יוחנן עשירי בעי שימור ולר"ל לא בעי שימור ויש לומר דהא דקאמר רבי יוחנן עשירי בעי שימור היינו בימי זיבה שאסורה לשמש ביום י"א אפילו פסקה ולר"ל מותרת דעשירי כיון דאינה יכולה להיות זבה גדולה לא בעי שימור ולהכי ברישא ניחא דאסורה ביי"ח דהווי בימי זיבה דאפילו ר"ל מודה דמדרבנן אסור אבל בימי נדה סבר המקשה דאפילו רבי יוחנן מודה דלא בעי שימור ולכך פריך תשמש בתשסר ומשני רב ששת גרגרן אסור דאפילו בראיית י"א צריכה שימור מדרבנן ביום י"ב לכ"ע ורב אשי אמר דאינו אסור אלא משום שראתה בעשירי וצריכה שימור לרבי יוחנן אף בימי נדה מן התורה כמו בימי זיבה ולר"ל מדרבנן: הני ארביסר הוו. פ"ה דפריך אמאי משמשת יום מ"ח דשמונה חמישיים שהן טמאין הן ד' ימי זיבה וד' ימי נדה ושמונה טהורין שאחריהם ג' בימי נדה וחמש בימי זיבה וג' ימים הראשונים דימי נדה לא יעלו לה לספירת זיבה דאין ימי נדה עולין לספירתה דאע"ג דאינה נדה שהרי אינה חוזרת לפתח נדתה עד שתספור ז' נקיים מ"מ כיון דבימים הראוים לימי נדה הן אין עולין לספירת זיבתה וקשה לפירוש זה דא"כ תקשה ליה רישא דקתני משמשת רביע ימיה מתוך כ"ח הלא ז' שלישיים שהן טמאין היו ד' בימי זיבה וג' בימי נדה וא"כ ז' ימים טהורין שאחריהם לא יעלו לספירת זיבתה והיאך תחזור חלילה מכ"ח לכ"ח דאסורה לשמש בז' ימים טהורין של כ"ח שניים ועוד קשה דמשמע דאי הוה תני ומשמשת י"ד הוה ניחא ליה והא עד ס"ג יום לא יעלו לה ז' לספירתה כדפירש"י וא"כ היאך חוזרת חלילה ממ"ח למ"ח לכן נראה דה"פ הני י"ד הוו דבחי רביעיות אינה משמשת רק ו' דהא ח' שלישיים שהיו טמאים היו ב' בימי זיבה וששה אחריהן ימי נדה ויום ראשון מרביעיות שהן טהורין לא תשמש דהוי מז' ימי נדה ויום שני נמי לא תשמש לרב אשי דאמר לעיל עשירי בעי שימור והרי יום שני הוה שימור ליום י"ז שהוא עשירי ויום ראשון אע"ג דטהור הוה סבר

המקשה דלא הוי שימור כיון דהוי מימי נדה וימים שהיא נדה גמורה אינן עולין לספירת זיבה קטנה אבל מיום מ"ח לא פריך דכיון דאינה נדה גמורה עד שתספור ז' נקיים עולין לה שפיר לכ"ע אע"פ שהן ראויין לימי נדה ולכך ניחא ליה רישא דמשמשת רביע ימיה מתוך כ"ח ומה שפרש"י דעד ס"ג לא ישלמו ימי זיבה נראה דלא דק דאינה טובלת עד ליל פ' שהרי ח' ימים שביעיים הם ששה ימי זיבה ושני ימי נדה ושמינייים הטהורים הן ה' בימי נדה וג' בימי זיבה ותשיעיים הטמאות כל ח' ימי זיבה והעשיריים ז' לספירת נקיים : ולמאי דמשנה הש"ס ימי לידה וימי נדה א"כ לר"ת דפסק דימי לידתה שאינה רואה בהן אין עולין לספירת זיבתה (וה"ה) ולפרש"י דימים הראויים לימי נדה אין עולין אין תקנה לנשים בזמן הזה דהוי כלהון ספק זבות וצריכות ז' נקיים ופעמים דקיימי בימים הראויים לנדה ולא עלו לה לספירתה ומיהו לפירוש רש"י אתי שפיר דהוא פסק דימי לידה עולין לימי ספירתה ולר"ת נמי ימי נדה דווקא אין עולין אבל ימים הראויין עולין שפיר :

דף - **נד** - **ב**

אלא ש"מ עולין ש"מ. וטעמא דרב הונא בריה דרב יהושע אע"ג דהוי ספק ספקא מ"מ אי בעלמא אין עולין הכא נמי הוה לן למגזר אטו בעלמא : **וכן** למאה וכן לאלף. ימי שמושה בימי זיבתה דמאחר ז' ימי נדה כל הימים שתראה אפילו מאה או אלף מקרו ימי זיבתה עד שתספור ז' נקיים :

פרק - **שביעי** - **דס** - **הנדה**

דס הנדה. מנא הני מילי. לרבא דאמר בפ' בנות כותים (לעיל לה.) לאחרים גורם טומאה לעצמו לא כ"ש ולית ליה דשעיר המשתלח יוכיח הכא לא צריך קרא ומיהו לדס נדה של מצורעת אצטריך שפיר קרא דהדס אינו גורם טומאה ולקמן דמצריך קרא לטומאת זובו במגע ובמשא ולא יליף מדס הנדה דהכא משום דאיכא למפרך מה לדס הנדה שכן

מטמא באונס ואם תאמר וכיון דלא ילפינן מהכא אמאי אצטריך לקמן קרא למעוטי זוב יבש מהיכא תיתי לטמא ויש לומר כיון דהשוה הכתוב דם נדה וזוב לטומאה ממילא ילפינן מהדדי דגילוי מילתא בעלמא הוא: ותו הא דתנן המפלת כו'. תימה דהיינו ההיא קושיא גופיה וי"ל דה"ק וכ"ת דאין הכי נמי דיבש מעיקרא טהור והתנן המפלת כו' אי נמי י"ל ותו יבש משונה כמין יבחושין או כמין קליפה מנלן: יכול תהא אבן מנוגעת כו'. אבן מנוגעת שמטמאה בביאה כו' וא"ת מת יוכיח שמטמא בביאה ואינו עושה משכב ומושב ועוד מצורע גופיה מפרש ר"ת בריש אלו דברים (פסחים דף ס'): דלא עביד משכב ומושב אלא לטמא אוכלין ומשקין ויש לומר דמקרא דהכא ממעטינן להו הזב ולא המצורע ולא המת: אף מדוה נמי מטמא באבן מסמא. ואם תאמר כיון דממעטינן מדוה מהיא לטמא משכב ומושב ממעטינן נמי מאבן מסמא דהא מכח משכב ומושב הוי טומאה לאבן מסמא כדתנן בת"כ מנין לרבות עשר מצעות זו על גב זו ועל גביהן אבן מסמא תלמוד לומר כל המשכב ואורי"י דאבן מסמא נפקא לן משום דרשא דלא מטמא אלא אוכלין ומשקין ולהכי איצטריך למעוטי מדוה אף מאבן מסמא שהיא טומאה קלה:

א

-

נה

דף

אבן מסמא. פ"ה אבן המונחת על גבי יתדות וזב יושב עליה וכלי תחת האבן וטמא מוכל אשר יהיה תחתיו וקשה דבת"כ מפיק אבן מסמא מוכל המשכב וקרא דוכל אשר יהיה תחתיו מוקי בפרק בנות כותים (לעיל לג.) לעליונו של זב ובת"כ מוקי לה במרכב ועוד דאי מוכל אשר יהיה תחתיו נפקא אם כן אפילו כלים שאינן ראויים למשכב ומושב נמי ובתורת כהנים מוכח בהדיא דכלים שאינם ראויין למשכב ומושב אין להם אפילו טומאה קלה ועוד אמאי נקט אבן אפילו דף על גבי יתדות נמי ועוד מדקרי ליה מסמא משמע לשון שימה ומפרש רבינו תם ורבינו שמואל דאבן מסמא היינו אבן גדולה שהיא כבדה. בגדים תחתיה וכבדה כל כך עד שאין ניכר כובד הזב היושב עליה ועל הבגדים ואין בה אלא טומאה קלה כדפי' לעיל והשתא אתי שפיר דמייתי בפי' בתרא (לקמן סט:) והיתיאת אבן חדא ושומת על פום גובא שצריכה שימה ואתויי לפי שאינה קלה לטלטל אך קשה דבת"כ מרבה אבן מסמא מוכל המשכב מטעם משכב

ומושב ובכל הש"ס משמע דהוה מטעם משא ובשמעתין ממעט לה מוהנושא אותם וכן לקמן בפרק בתרא (דף סט:) תנן הזב והזבה מטמאין במשא עד שימוק הבשר ומפרש בגמרא מאי משא אבן מסמא ובשבת פרק רבי עקיבא (דף פב:) קאמר כי פליגי באבן מסמא ובמתניתין קתני היסט ובתוספתא דכלים תניא אין טומאה לכלי חרס אלא מאוירו ובהסיטו על גבי אבן מסמא והיסט היינו משא כדאמרינן בהעור והרוטב (חולין קכד:) אטו נושא לאו מסיט הוא ועוד אי היסט מטעם משכב ומושב הא אמר בפרק ר"ע (שבת פד.) דמדרס כלי חרס טהור וי"ל דמה שקרא בכל הש"ס משא היינו כגון שיד הטהור או רגלו תחת האבן והזב או דם הנדה על האבן דנראה דהטהור נשא את הזב או את הדם אבל כלים תחת האבן והזב יושב עליה הוי מטעם משכב ומושב והא דתנן במסכת זבים (פ"ה מ"ב) כיצד אצבעו של זב תחת הנדבך והטהור מלמעלה כו' נראה דהיינו היסטו על גבי אבן מסמא דתוספתא וכגון שהנדבך דוחק אצבעו של זב דאי לאו הכי הוי כאילו היה אויר בין אצבעו לנדבך דאין כאן טומאה כלל: **מיתבי** בשר המת שהופרך טהור. וא"ת ולימא ר' יוסי היא דאמר במתני' בשר שיבש טהור וי"ל דלא אתיא כרבי יוסי מדקתני הופרך ולא קתני שיבש: **חוץ** מן השינים. פ"ה וקשה לתרווייהו וקשה דא"כ תקשה ליה קרא דאו בעצם אלא נראה דלר"ל לחוי פריך ופשיטא דשינים אינם בכלל עצם: **אלא** אמר רב אדא. אינו חוזר בו ממה שאמר אלא מפרש והולך מעט מעט: **שמא** יעשה שטיחין. וא"ת והלא מת אסור בהנאה דגמרינן (ע"ז דף כט:) שם שם מעגלה ערופה וי"ל דטומאה חמירא להו טפי כדאמר בפרק ב' דיומא (דף כג.) ללמדך שקשה עליהם טומאת כלי יותר משפיות דמים ועוד נראה דעור אינו בכלל בשר ליאסר בהנאה דהא עגלה ערופה נמי לא נפקא אלא מדכתיב בה כפרה כקדשים ועוד קדשים מותרין בהנאה לאחר זריקה שהוא זמן כפרה וניחא השתא דאיצטריך בשור הנסקל לא יאכל להנאת עורו דלא אתי מבשרו: **בשר** נעשה מקומו צלקת ואין גזעו מחליף. הקשה רשב"ם דאמר בסוף העור והרוטב (חולין קכח:) דבשר מן החי אינו מטמא באהל מה מת אינו עושה חליפין אף כל כו' ובשר עושה חליפין ותירץ דאין הכל אחד דגזעו מחליף משמע חוזר לגמרי וזה אינו עושה בבשר אבל עושה חליפין משמע שגדל קצת ולא לגמרי וזהו אף בבשר וא"ת כיון דמעצם ילפינן נימא בהאי לישנא מה עצם שאינו עושה חליפין ונמעט אפילו בשר וי"ל דשמא גם עצם מתחזק או גדל מעט אחר שחסר: **שעיר** המשתלח יוכיח. ואם תאמר ולימא דם הנדה יוכיח שגורם משכב ומושב לנדה ודמה אמעיט לעיל

דם היוצא מפיו טהור. בפרק מצות חליצה (יבמות דף קה.). מוקי בשותת דאי לאו הכי טמא משום צחצוחי הרוק: **דם** היוצא מפי האמה. ואם תאמר הא כבר ממעטינן בריש בנות כותים (לעיל דף לב:): איש מאודם ויש לומר דהיינו דאין נעשה זב ע"י ראיית אודם אבל אם כבר נעשה זב ליהוי דם היוצא מפי האמה טמא כמו רוקו ולכך צריך קרא הכא למעוטי: **וזאת** לרבות מימי רגליו לטומאה. מוי"ו דוזאת קדריש כי היכי. דדרשינן לעיל כיחו וניעו מוי"ו דוכי ירוק אבל זאת בכל דוכתי אתא למעוטי והאי זאת נמי אתא למעוטי דבת"כ מצריך תרי מעוטי זאת וטמא הוא חד למעוטי זיעה וליחה סרוחה וחד למעוטי דם היוצא מפיו ומפי האמה: **מה** רוק שמתעגל ויוצא כו'. מכח ריבויא דוכי ירוק הזב בטהור ודוזאת דריש הכי אבל אי לאו הני קראי הוה ממעטינן כולהו כיחו וניעו ומי רגלים מטמא הוא כמו דם היוצא מפי האמה וא"ת ולמה לי תרי קראי וכי ירוק לכיחו וניעו וזאת למי רגלים וי"ל דמוכי ירוק לא הוה דרשינן אלא כיחו וניעו שיוצא דרך הפה או מי האף נמי לרבי יוחנן דדמי כמו רוק ומוזאת לא הוה מרבינן אלא מי רגלים שיוצאין מפי האמה כמו זב דקרא דוזאת גבי זב כתיב או משום דבאין ממקום טמא מיהו קשה דמשמע דהוה מרבינן חלב האשה מוזאת אם היה חוזר ונבלע ואמאי והא אפילו כיחו וניעו לא הוה מתרבי מוזאת אי לאו ריבויא דוכי ירוק וצריך לומר דאי לאו ריבויא דוכי ירוק הוה מוקמינן וזאת לכיחו וניעו דוקא דהוי כעין רוק אבל השתא דכתיב וכי ירוק אייתר וזאת לכל דבר המתעגל ויוצא וחוזר ונבלע: ונילף מזובו אי זיבה לאו מעין הוה דבעיא היא בפרק בנות כותים (לעיל לד:): **אי** בהם אי מהם כו'. ואע"ג דמהאי בהם ומהם דרשינן בפ"ק דחגיגה (דף יא.) ששיעורו בכעדשה התם אסמכתא הוא דשיעורים הלכה למשה מסיני: **שרץ** שנשרף. ק"ק דלא. עריב יבש ושרוף בהדי הדדי דמחד קרא קדריש להו: **שכבת** זרע בראויה להזריע. ואם תאמר והלא שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינו ראוי להזריע ומטמא ויש לומר דמין ראוי להזריע בעינן ואפי" שאינו יורה כחץ כיון שהוא לח חשיב מין שכבת זרע הראוי להזריע:

בגומא נמי בדיק. והא דאמר בפ"ק דפסחים (דף ז.). דגומא אינה נבדקת גבי תיבה שנשתמשו בה מעות מעשר שני התם בחריץ המכוסה בקרשי התיבה דההיא גומא אינה נבדקת: **וכן** הכתם עד שעת כבוס חזקתו בדוק כו'. ל"ג איבעיא להו דקאי אאיבעיא להו דלעיל גבי שרץ: **בודקות** חלוקיהן בשעת כבוסיהן. לאחר הכבוס בודקות ואם לא מצאה הכתם טהור החלוק אע"פ שהיה בו בודאי כתם קודם כבוס וכגון שהטבילתו והא דאמר לקמן בפרק האשה (דף סא.) בגד שאבד בו כתם מעבירים עליו ז' סממנים לבטלו ה"ה דאזיל ליה לכתם ע"י כבוס סתם והא דמסיק דאין חזקתו מתכבס היינו כשהכתם בסיטרא או בזוית אי נמי ע"י כבוס סתם לא אזיל ובודקות חלוקיהן היינו לפני כבוס ואי מצאה הכתם מעבירה עליו ז' סממנים או תעשה כבוס גמור וטוב דהא חזינן דע"י כבוס טוב הולך הכתם בלא סממנים: **שמע** מינה חזקתו בדוק. והא דאמר בפ"ק דפסחים (דף ז.) ובאלו מציאות (ב"מ דף כו.) מעות שנמצאו בירושלים בשאר ימות השנה חולין לפי ששוקי ירושלים עשויין להתכבד בכל יום לא שחזקתן מתכבדים אלא בשעת כבוד רגילים לעיין ולחפש אם יש שם מעות אי נמי כשבדקין השוקים שלא יהא שם עצם כשעורה או כעדשה מן השרץ אם היו שם מעות היו נמצאות: **הבאים** מרקס. ר"ת גריס רקס דאילו ברקס היו ישראל כדאמר בריש מסכת גיטין (דף ב.) אף המביא מן הרקס ומן החגר ולא קשה מידי דטובי רקס הוו כדפרישית שם ועוד אע"ג דברקס ישראל הוו קאמר הכא דכתמן טהורין דישראל מצניעים כתמיהן אלא של עובדי כוכבים הן וטהורין ורבי יהודה מטמא משום שיש שם גרים וטועים להשתמש אי נמי הכא איירי בידוע שהן של עובדי כוכבים הדרים שם: מבין העובדי כוכבים טהורים: **אע"ג** דבפרק בנות כותים (לעיל לד.) אמר דדם עובדת כוכבים מטמא כרוקה וכמימי רגליה בכתמים דרבנן לא גזרו עליהם: **אמוראי** נינהו כו'. ואם תאמר א"כ מ"מ תקשה לרבי יוחנן דאמר אין מקבלין גרים מן התרמוד אע"ג דסתם מתניתין דעשרה יוחסין (קדושין דף עה:) ודפרק אלמנה (יבמות סח:) וכמה תנאי סברי דעובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר מ"מ תקשה ליה ממתניתין דסברה דלא באו עובדי כוכבים על בנות ישראל דאי באו הוי כתמן טמא דבין אם הולד ממזר או כשר ישראל הוי ויש לומר דרבי יוחנן וסביא סברי כדתני רמי בר יחזקאל בפ"ק דיבמות

(דף טז.) דאין מקבלין גרים מן הקרמיין ומן התרמודין דפליג אמתניתין דהכא דמטהר כתמי כל העובדי כוכבים ולא בעי לשנויי לא לבר מתרמוד כדמשני בפ"ק דגיטין (דף ו.) לא לבר מבבל מדמחלק ברקם ולא בשאר עובדי כוכבים משמע דכולהו טהורים: **קוברין** שם הנפלים. ואם תאמר והיאך משתמשים שם בימי טומאתן והלא נזהרים הם מטומאת מת ונפלים כדתניא נאמנים לומר לא קברנו שם הנפלים ומוקי לה בגמרא בכותי כהן עומד שם ובפרק בנות כותים (לעיל דף לג.) אמר דנשוי מטמא משום בועל נדה אבל פנוי לא וי"ל דלפי שעה קוברין שם נפלין ולאחר זמן מסלקין אותם לקוברן בבית הקברות ואין אנו יודעין מתי מסירין אותן: **לא** נחשדו על כתמיהם. ואע"ג דכתמים דרבנן הך טומאה אית להו דסברה דמגופה אתא:

א

-

נז

דף

ודלמא כהן טמא הוא. ואע"ג דטמא נמי אסור לשהות בבית הקברות דבנזיר בפרק מי שאמר (דף יז.) בעי נזיר והוא בבית הקברות מי בעי שהייה למלקות או לא ובפרק ג' מינין (שם דף מב:) אמר רב הונא נזיר שעומד בבית הקברות והשיטו לו מתו או מת אחר חייב וטעמא לפי שמוסיף טומאה עליו דבחבורים עושין את האחר אב הטומאה כדאמר התם כותיים לית להו הנך מימרות: **ובנה** אצלו ציון. במועד קטן (דף ה.) מפיק מהכא ציון של בית הקברות וא"ת ולר"ש דאמר אין קברי עובדי כוכבים מטמאין באהל היכי מפיק מהכא הא אמר במו"ק דאין מציינין אלא על טומאת אהל וי"ל מדמציינין לפי שעה ציון משום טומאת מגע ומשא אם כן לכל הפחות יש לציין בטומאת אהל ולמאי דבעי למימר בהבא על יבמתו (יבמות דף סא.) דלר"ש מתי עובדי כוכבים לא מטמאי אפילו במגע ובמשא נפיק ליה לר"ש ציון מדרשא אחריתי דהתם וציון דגבי גוג לאו משום טומאה אלא לנקות הארץ מן המתים וא"ת ולר"ש דדריש (שם) דאין עובדי כוכבים קרויין אדם הא כתיב וראה עצם אדם וי"ל דנקט אדם לאפוקי דס"ד דקברו שם עצמות בהמה: **אילן** המיסך. מיירי בידוע שיש מת קבור שם אך שאין ידוע תחת איזו ענף ואין כותי נאמן לומר שאינו קבור תחת ענף זה אפילו הולך תחתיו דאין מקפיד על ספק טומאה ודוקא במאהיל על פני כולה אמר בסמוך דנאמן ומה שפ"ה

אילן בסמוך לבית הקברות ופעמים קוברין שם בחנם פירש כן כיון שצריך לפרש בידוע שמת קבור שם דבספק לא היה נאמן אפילו היה מהלך על פני כולה ואע"ג דספק טומאה ברה"ר טהור הכא גזור רבנן והא דקאמר לקמן בפ"ב (דף סח:) דסככות ופרעות לאו אהל הוא ורבנן גזרו עלייהו לאו דוקא קאמר דלאו אהל הוא דבודאי קבור שם איירי כדפי' אלא כלומר הך טומאת אהל אינה אלא מדרבנן דברה"ר ספקו טהור אי"נ הענפים המובדלין זה מזה רואים אותם כאילו הן סמוכות ליחשב אהל כדאמר באהלות (דף סט) המיסך על הארץ רבי יהודה אומר רואין התחתונות כאילו עולות למעלה והעליונות כאילו יורדות למטה ואם היו נוגעות זו בזו כפותח טפח מביאות וחוצצות כו': **בית הפרס**. על שם פריסה שהעצמות נפרסים במדרס רגלים או ע"י מחרישה ובשדה שאבד בה קבר לא שייך האי טעמא וקרי ליה בפ"ק דמועד קטן (דף ה:) בית הפרס ושמא אגב דקרי בית הפרס לשדה שנחרש בה קבר קרי גם לאבד בית הפרס אי"נ לשון בית הפרס על שם שפרסות רגלי אדם נמנעות מלילך שם מפני הטומאה ובפ"ק דמו"ק (דף ה:) תניא גבי בית הפרס הוא שדה שנחרש בה קבר ושאבד בה קבר ושדה בוכים ומפרש טעמא דשדה בוכים משום יאוש בעלים ומפרש בערוך שדה מיוחד שקרובי המת מביאין אותו על אותו שדה ואנשי בית הקברות באין לקראתו ובוכים יחד וכו' והראשונים חוזרים לביתם ואלו נוטלין אותו ומוליכין אותו לקוברו ואותו שדה טמא דשמא נתדלדל ונתנענע מעט מעט ממנו ונפל ושכחוהו ורבינו שמואל פי' פעמים שבני העיר מניחין אותו שם לפי שסוברין שאנשי בית הקברות יבואו ויטלו אותו ובני בית הקברות יסברו שאנשי העיר יוליכוהו לבית הקברות ונשאר שם ועוד פי' שם שדה כוכין שדה שיש בה כוכין ומניחין המת שם לפי שעה עד שיהו פנוים להוליכו לבית הקברות לקוברו ופעמים שנשכח שם ולא הוסר וזהו יאוש בעלים: **בית הפרס** שנידש טהור. אשדה שנחרש בה קבר קאי דמספקינן לעצם כשעורה ק' אמה סביבות הקבר דכיון שנידש ונרמס ברגלים י"ל שהוליכו כשעורה משם אבל אשדה שאבד בה קבר לא שייכא הך קולא: **מלא מענה ק' אמה**. בתוספתא דאהלות [רפ"ז] מפרש דהנך ק' אמה היינו לכל רוח: **אמר ר' יוחנן** במהלך ובא על פני כולה. אבל בשדה שנחרש בה קבר אפילו מהלך ובא על פני כולה לא מהימן דאין כאן אלא ספקא דרבנן שמא הסיט עצם כשעורה ואין הכותי חושש עליה וא"ת כי היכי דציון קברות דמהימן אדאורייתא דאוקימנא בכהן עומד שם הי"נ ליתני במתניי דמהימן אסככות ופרעות ובמהלך על פני כולה וי"ל דלא חשיבא ליה למתניי רבותא לאשמועינן דלא חיישינן לרצועה נפקא ועוד אבית הפרס

דנחרש בה קבר לא מהני מהלך ובא על פני כולה כדפרישית אלא דוקא באבד בה קבר וא"ת ובאבד נמי היכי מהני דלמא טמאה היא וי"ל דמיירי דנקיט תרומה ואכיל מינה כדקאמר לעיל וה"ה דנקט ולא אכיל וכגון שידוע לנו שהיא טהורה דלא. הוה כותי מטמא לה :

פרק שמיני - הרואה כתם

דף נז - ב

הרואה כתם. ת"ש האשה שעושה צרכיה. תימה מאי מהדר אפירכות הא כמה משניות פ' בא סימן ודם הנדה בדיני כתמים וליפרוך מינייהו ולא שייך לשנויי עלייהו לא הרגשת עד ולא הרגשת שמש ואומר הר"י דמדיני כתמים ליכא למפרך דהיינו יכולין להעמיד שיש זמן מרובה משעת הכבוס ואימור הרגישה ולא אדעתה אבל בשמעתין פריך מכתמים דבבשרה דאין רגילות לשהות כתם בבשר בלא דעתה שלא ייבש ויפול מיהו ברייתא דג' ספקות דמייתי לקמן פריך מחלוקה כמו שנפרש בההיא וי"ל דמשמע דזמן מועט היה שם דומיא דבשר ומשני דמזמן רחוק הוה ואימור ארגשה ולא אדעתה אי נמי כיון דרוב ימיה טמאים יש לחוש : **אימור** הרגשת שמש הוא. וא"ת אמאי לא נקט הרגשת מי רגלים כמו לעיל ואע"פ שלא הטילה כדאמר בריש מכילתין והל"ל כסבור' הרגשת מי רגלים הוא וי"ל דהכא זמן מועט בין תשמיש למציאת הדם והיתה יודעת אם תרגיש במי רגלים אבל לעיל בין פקידה לפקידה יש זמן ארוך והרבה פעמים יש הרגשת מי רגלים בינתיים : **ובמגעות** ובהיסטות הלך אחר הרוב. פ"ה אשה שאין לה וסת ורגילה לראות תדיר ובודקת עצמה תמיד וכל זמן שלא בדקה עצמה מחזקת עצמה בטומאה הלכך אם רוב ימיה היא טמאין טמאה וזהו תימה שזו החומרא לא מצינו בשום מקום דהא אשה שיש לה וסת דיה שעתה וטומאה דמעת לעת אינה אלא באין

לה וסת ולא מפקידה לפקידה ואפ"י ברואה וכ"ש הכא דאין כאן אלא כתם ואין לחלק בין ברואה תדיר בין שאינה רואה תדיר ונראה דקאי אנמצא על חלוקה (ספק טמא ספק טהור) וקאמר דאם אחרי מציאת הכתם רוב ימיה טמאין טמאה ואף על גב דעברה בשוק של טבחים ולא אמרינן אי מגופה אתא על בשרה איבעי ליה לאשתכוחי: **אמר** מר על בשרה כו'. ולבסוף פריך מינה לשמואל והא דלא פריך מינה ברישא אלא פריך ממגעות והיסטות דסיפא ברישא משום דפשוט הוא יותר אבל רישא מיבעי ליה לתרוצי ברישא והדר פריך מינה: **על** בשרה ודאי מגופה אתאי. וא"ת מאי שנא דלקמן בשמעתין גבי לבשה שלשה חלוקות ועברה בשוק של טבחים תולה אפילו בתחתון ולא אמרינן אי איתא דמעלמא אתאי אעליון ה"ל לאשתכוחי ויש לומר דהתם לפעמים שהיא מגלה חלוקה העליון ואתי על התחתון אבל אי דרך לגלות בשרה: **קתני** מיהא על בשרה כו'. וא"ת ומאי קושיא ה"נ אימור ארגשה ולא אדעתה כדאמר לעיל וי"ל דהתם דרוב ימיה טמאין יש רגלים לדבר שיש לתלות בהרגשה ולא אדעתה אבל הכא אין שום הוכחה שנתלה בהרגשה ולא אדעתה שאין רק שעה מועטת שהוא על בשרה:

א

-

נח

דף

כרבי נחמיה דאמר כל דבר שאינו מקבל טומאה כו'. טעמא דרבי נחמיה כיון דדבר שהכתם בו טהור גם על האשה לא גזרו טומאה וההיא משתיתא דבסמוך נהי דלא מקבלה טומאה מ"מ מקבל טומאה בנגעים: **מודה** שמואל שהיא טמאה מדרבנן. פ"י הקונטרס דתלינן דלמא ארגשה ולא אדעתה ואין נראה דאפילו מוחזק לה שלא הרגישה טמאה הואיל וראתה דם נדות ורב אשי נמי מודה דלשמואל היכא דלא הרגישה טהורה מן התורה וטמאה מדרבנן אלא אתי לפרושי דכי נמצא אקרקע דטהורה אפילו מדרבנן: **ומי** מחזקינן טומאה ממקום למקום. וקשה דמאי פריך דודאי להקל לא מחזקינן אבל להחמיר כי הכא מחמרינן דהכי אמר לקמן אין שונין בטהרות להקל אבל לחומרא שונין ויש לומר כיון דכתמים דרבנן אי איתא דתלינן להחמיר להקל נמי היה לנו לתלות בדבר הרגיל קצת אבל לענין ממקום למקום שאין רגילות כל כך אמרינן לקמן בסמוך דאפילו בכתמים שונין לחומרא ולא להקל תימה דליפרוד

ממתניתין שלא כנגד התורפה טהורה ולא אמר בדקה בהאי ידא ונגעה בבשרה למעלה מן התורפה וי"ל דאם איתא דבדקה ומצאה טמאה היתה זכורה והויא רמיא אדעתה שהיא טמאה אבל כי נגעה בדם שעל כתפה לא רמיא אנפשה כיון דאין זה דם טמא ובסמוך גבי דם טמא דפריך ואימא דבדקה בהאי ידא ונגעה באידך פריך מכ"ש וממתניתין נמי הוה מצי למפרך ויש לחלק בין ממקום למקום דהכא להווא דפ"ק (לעיל דף ד.) דהתם טומאה עצמה באה ממקום למקום והכא טומאה עצמה במקום אחד עומדת: **מקום** חבק. פרש"י שהוא קפץ הירך והשוק וחבק הוא מקום מתיחת הגידים שחובקים הירך והשוק ובערוך פירש שנועלין אנפליאות שיש בה לולאות ומקום חבור הלולאות קרי חבק ועוד פירש פירוש אחר שכופף השוק על הירך מה שמתכסה הבשר ע"י כפיפת השוק על ירך שחובקין זה את זה קרי מקום חבק: **כשורה** מהו. אומר ר"י דהיינו טיפין דאי מחוברת השורה יחד היינו רצועה דבסמוך וטיפין טיפין היינו מעורבבין שאינו לא כשיר ולא כשורה והא דאמר לקמן טיפין טיפין אין מצטרפין היינו על הבגד והכא מיירי על בשרה דיש יותר לתלות בדם מאכולת על הבגד מעל בשרה: **ולענין** דינא תנן. וא"ת מדינא נמי תתחייב השניה לכבסו כדאמר בהמדיר (כתובות עו:) כל שנולד ספק ברשותו עליו להביא ראיה וי"ל כיון דאינה לשניה אלא בתורת שאלה אינה ממש ברשותה ועוד יש לומר דהתם קאמר שאם ירצה להוציא יביא ראיה אבל הכא לא תתחייב האחרונה לכבסו:

דף - נח - ב

מאי שנא מהא דתניא ב' נשים כו'. תימה מה דומה להך. דלעיל דהכא אין לתלות בזו יותר מבזו אבל לעיל אין לתלות בראשונה הואיל ובדקה ואומר ר"ת דברייתא איירי שנתעסקה בצפור זו אחר זו ואם היתה נשאלת הראשונה היינו מטהרין אותה הואיל ונתעסקה ובשביל חברתה אנו מטמאין הראשונה שהיא טהורה גמורה גם למעלה אע"פ שהראשונה בדוקה נטמאנה הואיל ושניה תולה בה לענין דינא: **אין** לך כל מטה ומטה. הכא לא נקט סדין וסדין כדבסמוך משום דהכא בעי למימר מטה אפילו של איש שאין בה כמה טיפין של דם מאכולת אם כן הי"נ של אשה יש לנו לתלות במאכולת אבל בסמוך לא איירי אלא בשל אשה להכי נקט

סדין : **וכדבריו** אנו מודים. ומיהו היכא דהרגה הרבה מאכולת או פשפש תולה כפי מה שהרגה מידי דהוה אשוק של טבחים : **עיר** שיש בה חזירים אין חוששין בכתמים. אומר רשב"ם דאפי' יותר מכגריס ואפי' מן החגור ולמטה ואפילו לא נתעסקה ואין לה מכה שיש לה להגלע ולהוציא דם מיהו אור"י דאין לסמוך על זה עכשיו להקל כשמוצאה כתמים במקום שאין רגילות ליגע בהן חזירים וכן מנהג דלא תלינן ומיהו במקום שיש רגלים לדבר שיש לתלות בחזירים וכיוצא בהן תלינן כדקאמר הש"ס :

א

-

נט

דף

היו בה טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה תלינן בעליון עד כגריס. פ"ה למטה קטנים למעלה גדולים תלינן בעליון הגדול בדם מאכולת עד כגריס מאי לאו עד כגריס כלמטה בפחות מכגריס לא כלמעלה ביותר מכגריס וזהו תימה אמאי נקט למעלה ולמטה הוה ליה למנקט גדולים וקטנים ועוד היכי משמע ליה כלמטה מאי אולמיה ממתניתין ועוד דלא הוה ליה למנקט כלמעלה וכלמטה דהוה ליה למימר כפחות מכגריס ויותר מכגריס לישנא דנקט עד הכא ונראה לי דה"פ למטה למטה מן החגור למעלה למעלה מן החגור תולה בעליון אותו שלמטה נתלה בעליון דשמא כמו שעליון מעלמא אתי תחתון נמי מעלמא אתי ועוד כגריס נתלה בו וקאמר מאי לאו כגריס למטה דעד כגריס דקתני מיירי שהתחתון עד כגריס תולה בעליון שממקום שבא העליון בא התחתון מכלל דאי לאו עליון מטמינן ליה ולא תלינן בדם מאכולת אלמא כגריס כיותר מכגריס ומשני לא כגריס ולמעלה כלומר תולה תחתון בעליון כשהעליון עד כגריס ומלמעלה למטה קחשיב כשהעליון ג' גריסין או שני גריסין עד כגריס שאז אין אנו תולין עליון בדם מאכולת אלא מעלמא אתי אז נתלה בו התחתון ומיירי כשתחתון יותר מכגריס אבל אם היה העליון כגריס אז לא יהיה התחתון טהור שאין רגלים לדבר דאתא דם בה מעלמא שהרי העליון יש לתלותו בדם מאכולת : **נתעסקה** בכגריס ומצאה עליה כגריס ועוד. אור"י הוא הדין נתעסקה בפחות מכגריס ונמצא עליה כגריס ועוד דבכלל בעיא זו דאין לומר דבהא פשיטא ליה דאינה תולה אפי' לרבי ינאי דא"כ כי פשיט לקמן מאי לאו בכה"ג לוקמה בשנתעסקה בפחות מכגריס דפשיטא ליה דאינה תולה אלא ודאי בכל ענין בעי : **נמצא** עליה מין אחד. פ"ה

מדבר הדומה לכתם כגון שרף או קילור דהא ודאי מעלמא אתא תולה בו כמה מיני כתמים ואינה מכרת אם דם היא ור"י מפרש נמצא שמצאה מין אחד למעלה מן החגור תולה בו כמה מינים שלמטה מן החגור משום שכמו שהעליון ודאי מעלמא אתא כך נאמר בתחתון דמעלמא אתא :

פרק תשיעי - האשה שהיא עושה

דף נט - ב

האשה. מאי שנא עומדת דאמר הדור מי רגלים למקור ואייתי דם. פרש"י בריש פירקין דלעיל דאידי דדחיק לה עלמא דמעומד השתינה ולא יכלה לעצור הדור מי רגלים למקור ואייתי דם יושבת נמי לימא הדור מי רגלים למקור דס"ד השתא בשותתת דהשתא נמי דחיק לה עלמא ומשני במזנקת מקלחת כיון דנפיק כי אורחיה לא דחיק לה ולא הדור מי רגלים למקור דאין דרך לדם מקור לצאת עם מי רגלים אבל שותתת אידי דמוקמה אנפשה איכא למימר הדור כאילו עומדת אבל עומדת אי אפשר לה לזנק ופריך מזנקת נמי נהי דלא הדור למקור מיהו מאן לימא לן דבהדי מי רגלים אתא דנימא ודאי לאו ממקור הוא דאתא כיון דאתו בהדי מי רגלים אלא ממקום מי רגלים באו ומכה יש בה דלמא בתר דתמו מיא אתא דם ממקור ולא ממי רגלים ע"כ לשון רש"י וקשה על מה שפ"י דעומדת אי אפשר לה לזנק א"כ אמאי נקט כלל עומדת לא ליתני אלא יושבת וליפלוג בין מזנקת לשותתת ויש ליישב פ"ה דנקט עומדת משום דפסיקא ליה דלעולם שותתת היא אי נמי משום ר' יוסי נקט לה דאפי' בעומדת שאין רחמה נפתח מטהר ועוד יש לומר דעומדת שפיר אפשר לה לזנק והמקשה היה סבור דמתניתין איירי בכל ענין בין בשתינה בין בזנוק ולהכי פריך מאי שנא עומדת דטמאה משום חדא ריעותא דאין רחמה נפתח אע"ג דמזנקת יושבת נמי תהא טמאה היכא דשותתת ומשני

דכולה איירי דווקא במזנקת והא דלא מפליג ביושבת גופה וליתני דטמאה בשותתת משום דבעי לאשמועינן דעומדת טמאה היא אפי' מזנקת ועוד י"ל דהמקשה סבר דאיירי מתני' בשותתת דבמזנקת אפי' עומדת טהורה דליכא למימר הדור הואיל ומזנקת ולהכי פריך יושבת כיון דשותתת ואיכא חדא לריעותא ומשני דאיירי במזנקת ואפילו הכי עומדת טמאה דאיכא למימר הדור כו' ובעינן תרתי לטיבותא: **דלמא** בתר דתמו מיא. פירוש אפילו במזנקת דלמא בתר שהניחה מלזנק ושותתת הדור למקור ואתי דם אבל על פי' הקונטרס דפי' דלאחר שכלו מי רגלים אתא דם כי אורחא קשה דאם כן בשעה שמזנקת נמי לפרוך דילמא בא דם כדרכו כשאר אשה שהיא רואה אלא ודאי פשיטא ליה מדלא חזאי קודם עשיית צרכיה או אחר כך אם כן הדם לאו ממילא אתא אלא על ידי מי רגלים שחזרו למקור ואתא דם ושמא בשעת זינוק אי אפשר לדם לבא כדרכו שמחמת הזינוק נסתם המעיין של דם: **וכן** אורי ליה רבי אבא לקלא. נראה דקלא שם חכם אבל ל"ג לקולא דמה לו להזכירו: **מדלא** קאמר ר' מאיר ור' יוסי מטהרין. וא"ת אדרבה מדלא קאמר רבי מאיר ורבי שמעון מטמאין שמע מינה שרבי מאיר מטהר וי"ל דלא הוה מצי למיתני הכי דהא מסיק דחזקת דמים מן האשה ומהא מסיק לקמן דר' שמעון מטמא אפילו באיש ואשה יושבים ורבי מאיר מטהר אפילו באשה יושבת:

א - ס דף

תולה בשומרת יום כנגד יום. מספקא ליה להר"י אם טמא קל כגון סופרת מקצת או הכל ולא טבלה תולה בלא ספרה כלל בין בנדה בין בטמא מת ושבילי דשמעתין לא איירי אלא בטהור וטמא: **(לעיל)** יושבת מה לי אמר ר"ש. מדלא קאמר ר"מ ור' שמעון מטמאים ליכא למפשט דלרבי יוחנן מטהר ר"מ בספק ספקא ומיהו מרישא ה"מ למפשט מדלא קאמר ר' מאיר ור"ש אומרים עומדת טמאה יושבת טהורה אלא דעדיפא מייתי מברייתא: **טמא** וטהור שהלכו בשני שבילין. הך טמא לא מיירי בטמא שספר והזה אלא שלא טבל מדקאמר רב אדא התם כי הדדי נינהו הכא מאי נפקא ליה מינה משמע דלאו דומיא דפלוגתא לעיל הוא ובטמא שלא ספר כלל נמי לא איירי דאפילו רבי מודה דתולה כדאמר ושויין כו'

ואמאי קאמר רב חסדא באנו למחלוקת אלא מיירי בטמא שספר קצת וסי"ל לרב חסדא דלרבי אפי' בספרה קצת אינה תולה ורב אדא דקאמר מאי נפקא ליה מינה לא קרי הפסד כיון דלא סתר הכל והא דנקט סופרת ז' שלא טבלה לרבנותא דרשב"ג נקטיה דאפי"ה תולה: **באנו** למחלוקת דרבי ורשב"ג. וא"ת ורב חסדא אמאי לא נקט מילתיה בזבה גופה ולימא זבה שספרה מקצתה באנו למחלוקת כו' וי"ל דניחא ליה לאשמועינן דאפי' בבי' שבילין מטמא דאע"ג דהוי ספק טומאה ברה"ר וא"ת אם כן מה ענין כתמים לשבילין דאע"ג דבתרוייהו אתרע חזקת טהרה דידהו קצת מ"מ יש לטהר יותר בשבילין משום ספק טומאה ברה"ר וי"ל דגבי כתם נמי איכא למימר דלא אתרע חזקתה כלל דאיכא למתלי בחברתה כמו בשוק של טבחים ואפי"ה לרבי אינה תולה משום דמ"ש זו מזו כיון ששניהם טהורין שספרה כבר ז' ימים הכי נמי מאי חזית דתלינן בטמא שספר מקצת טפי מבטהור גמור ואע"ג דאית ליה חזקה דטהרה מיחזי כי חוכא ואטלולא דמהאי טעמא מטמינן ב' טהורין שהלכו בשני שבילין ובאו לשאול בבת אחת דטהורין מדינא ומטמינא להו כי היכי דלא ליהוי כי חוכא ואע"ג דלא דמי דהתם אי מטהרין לתרוייהו הוי חוכא דאי אפשר להיות ששניהם טהורין אבל הכא אפשר דטהור הלך בטהור מ"מ הוי חוכא דאמאי תלינן טפי בטמא מבטהור כדאמר לעיל גבי נשים וא"ת מ"ש משני קופות דאמרינן חולין לתוך חולין נפלו וי"ל דהתם אינו מפסיד לחברתה בתלייתו כלום והכא נמי אפילו רבי מודה שתולה בנדה גמורה שלא טבלה כלל: **מהו** לתלות כתם בכתם. אומר הר"י דליכא למימר דבעי לתלות בסופרת שבעה שלא טבלה אבל בראשון פשיטא ליה דתולה דאם כן מאי קאמר לקמן מ"מ קשיא הא איכא לשנויי בין לרבי בין לרשב"ג בראשון שלה איירי ברייתא ועוד דאליבא דרבי נמי הי"ל למבעי בראשון שלה כיון דלא חזיא מגופה אלא אפי' בראשון שלה מבעי ליה ופשיטא ליה דאין תולין אפי' לרשב"ג אלא לחזיא מגופה והשתא לכולהו שינויי קשה לר' יהודה בר ליואי והא דקמשני הא והא רבי הא בראשון שלה והא בשני שלה הש"ס הוא דקמהדר לשנויי בכל ענין שיכול לתרץ ולא בשיטתיה דר"י דהא קאמר אליבא דרבי לא תבעי לך ואוקימנא בעיא שלו אפילו בראשון שלה וקאמר כיון דהיכא דמגופה חזיא לא תלינן בשני שלה לרבי בכתם לא תלינן אפילו בראשון שלה:

כאן למפרע כאן להבא. פרש"י למפרע תולה דלא מקלקלה לה ' בהכי ולא תטמא למפרע להבא אינה תולה בבעלת כתם בשני שלה דמקלקלה לה ומאי חזית דמקלקלה לה להך טפי מינה וזהו תימה שנתלה זה הכתם בחברתה לחצאין ומפרש הר"י למפרע אם בעלת הכתם הכירה בכתמה ואח"כ לבשה היא וחברתה חלוק ונמצא בה כתם תולה בה כיון שכבר הכירה בטומאה קודם שבא הספק בשתיהן כאן להבא שלבשו שתיהן חלוק ונמצא בו כתם ולא נודע ממי הוא ואח"כ לבשה חלוק ונמצא בו כתם אע"ג שזאת ודאי טמאה ע"י כתם שלה הואיל ולא נודע בה עד אחר שאירע בה ובחברתה הספק אינה תולה ויש לפרש לשון השי"ס איפכא למפרע אין תולין ולהבא תולין וקאי למפרע ולהבא אשאלת החלוק אם שאלת החלוק היה למפרע קודם שבעלת החלוק הכירה כתמה ולהבא ששאלת החלוק שממנו אירע הספק בשתיהן היתה אחר מציאת הכתם של בעלת הכתם תולין והיא היא: **במטלניות** שאין בהן שלש על שלש. והכא לא פריך פשיטא כמו לעיל דבזבחים פרק דם חטאת (דף צד.). משמע דאי חשיב עליהו ויחדם מקבלים טומאה: **והוא** שבדקה עצמה כשיעור וסת. לאו דוקא בדקה אלא קנחה כדאמר בפ"ק (לעיל דף יב.). דלא משכחת בדיקה כשיעור וסת: **בעלה** פטור טהרותיה טהורות. פ"ה ולית ליה טומאה מעת לעת כשמאי אי נמי בד' נשים שדיין שעתן ועוד י"ל באשה שיש לה וסת אי נמי בחולין שאין בהן טומאה מעת לעת: **אימא** שמש עכביה לדם אבל הכא כו'. וא"ת כיון דיכול להיות דאע"ג דנמצא כשיעור וסת שלא היה דם בשעת ביאה אם כן אמאי בעלה בחטאת הא ספק הוא וי"ל כיון דרוב פעמים בא מקודם ובתשמיש דאיכא למתלי בעיכוב שמש טמא מן התורה: **עוברה** ושאינה עוברה כו'. אור"י דדוקא בהך ענינא דקאמר השי"ס תולין אבל יש לה וסת דמסולקת בדמים דהא אמרינן בה דיה שעתה אינה תולה באין לה וסת וכן יש לה וסת ולא הגיע שעת וסתה אין תולה בהגיע שעת וסתה:

אמר רבי אמי [רישא] במשולבות. פ"ה רישא דלא מפליג איירי במשולבות ותכופות זו לזו ולהכי איכא לספוקי בכולהו ובהרבה ספרים לא גרסינן רישא ואומר הר"י דיש לפרש דסיפא איירי במשולבות כלומר מכוונות כל אחת במקומה ולא היו תכופות ומעורבות זו בזו ובפירוש ר"ח כתוב דמשלחפי שלחופי שמתפרדות זו מזו: **מקום** טהרה לח. אסדינים קאי דמתוך שהיה הקרקע קשה לא בלע מים שבהסדינין ומקום הטומאה יבש ואית ספרים דגרסינן איפכא מקום טומאה לח ואקרקע קאי שהיה לח מחמת הסדינין שבלע לפי שהיה רך ותיחוח וכה"ג בדק רבי יוחנן בן זכאי כשקצץ תורמוסי תרומה בעובדא דרבי שמעון בן יוחי במסכת שבת (דף לד.): **אטמרינכו** הא אמור רבנן האי לישנא בישא כו'. פ"י בקונטרס ושמא הרגתם ואסור להצילכם ובשאלתות דרב אחאי מפרש שמא הרגתם ואם אטמין אתכם חייבתם ראשי למלך והיינו מיחש מיבעי ליה למיחש שיש לחוש ללשון הרע להאמינו לגבי זה שיזהר שלא יבא לו הפסד ולא לאחרים: זה עוג שפלט מדור המבול. הכי נמי נפלט סיחון מדור המבול כיון דאחי הוה אלא דהך הפליט קים ליה דהוא עוג ולא סיחון מהאי טעמא גופיה כיון דדחיל ליה משה ועוד אמר (בפרק רבי אליעזר) (דף לד) שעוג מצאו לאברהם אבינו שהיה עומד בגרנות לתקן עוגות לפסח ועל שם זה נקרא עוג ומייתי ליה משום דמחזי כלישנא בישא דאמר במדרש עוג אמר בלבו אלך ואומר לאברהם וילחם וימות ואשא שרה אשתו אפילו הכי היה ירא משה שמא תעמוד לו זכות אברהם: **מעביר** עליו שבעה סממנין. וא"ת ומה צריך להעביר עליו הלא כיון שאבד ואינו ניכר אינו מקפיד עליו ובטל ממילא כדקתני ר' חייא לקמן (דף סב): דם הנדה ודאי מעביר עליו ז' סממנין ומבטלו שכיון שהעביר עליו אזל ליה חזותא ואינו מקפיד עליו יותר אע"פ שניכר אלא בקפידא תליא מילתא ויש לומר דהכא קרי שפיר מקפיד עליו דאם אינו מוצאו עכשיו שמא ימצאנו פעם אחרת:

ב

-

סא

דף

בודקו שכוונות שכוונות. תימה דמשמע דאם לא נמצא טהור ותימה דאמר לעיל לר"מ כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך טומאה היכן היא ואפילו רבנן לא פליגי לגבי דם כדאמרן לעיל האי דם

מהיכא אתי וי"ל דהכא נמי דמי לגל דשמא מעצמו הלך או נתכבס על ידי שום דבר ולא אדעתיה ואפשר דאפילו ר"מ מודה הכא דשכיח טפי מלמימר עורב בא ונטלה: **בגד** שאבד בו כלאים לא ימכרנו לעובד כוכבים. וא"ת וליבטיל ברובא כדפרכינן בסוף תמורה (דף לד.) גבי שער נזיר שנארג בבגד ידלק וליבטיל ברובא ומשני בצפרתא שארג בו צורת צפור דחשיב ולא בטיל וי"ל דלא שייך בטול ברוב אלא כשהאיסור מעורב בהיתר אבל כלאים ששניהם היתר ונאסרין על ידי תערובות כך אסור המרובה כמו המועט: **לא** ימכרנו לעובד כוכבים. פרש"י דנקט אבד שאם היה מכירו נותקו מן הבגד ומותר וכן י"ל שהיה מותר למוכרו לעובד כוכבים אם היה ניכר אף בלא נתיקה וכן לעשות מרדעת לחמור וכל שכן תכריכים למת כיון שהכלאים ניכרין לא קני ליה ישראל מעובד כוכבים וכן המרדעת לא חיישינן דלמא מימליך לעשות בגד כדתנן במסכת כלאים (פ"ט מ"ד) מרדעת החמור ותכריכי המת אין בהם משום כלאים אי נמי לא חיישינן בעודה מרדעת שיעלנה על כתפו דתנן בהך סיפא לא יעלה את המרדעת על כתפו ואפי" להוציא בה את הזבל אבל בהצעה לא גזרינן הואיל ואין דרכה בהעלאה דמן התורה לא אסור אלא העלאה אבל להציעו תחתיו שרי ורבנן גזרו אפילו עשר מצעות זו ע"ג זו בשאר כלאים אטו העלאה ובאין דרכו בהעלאה שרי להציעו תחתיו ואפילו מדרבנן ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן אבל אבד בו כלאים אסור למרדעת אע"ג דאין דרכו בהעלאה והיינו טעמא דתנן במסכת כלאים (שם מ"ב) הכרים והכסתות אין בהם משום כלאים ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן לפי שאין דרכן בהעלאה לא גזרו חכמים בהצעתן ובמרדעת נמי בעינן שלא יהא בשרו נוגע בהם דתו ליכא למיחש לכריכת נימא: **אבל** עושה אותם תכריכין למת. וכל שכן אם לא אבד ואבד דנקט לרבותא דאע"ג דאסירא כדפרישית דתכריכי המת שרו כדאמר במסכת כלאים (פ"ט מ"ד) תכריכי המת אין בהן משום כלאים דכיון דאסירי בהנאה לא משתמשי בהו ולא אתי לזבוני לעובד כוכבים וא"ת והאיכא לועג לרש שמלבישו בדבר האסור ומראה לו שאין לו עוד חלק במצות כדאמר בהתכלת (מנחות דף מא.) גבי ציצית וההיא שעתא ודאי רמינן ליה משום לועג לרש ופרשב"ם דאין בו איסור ואפילו לחי כי האי גוונא שאין המת נהנה בו וקשה דהא ציצית נמי אין החי חייב בו אם אין בו הנאת לבישה ומוכרי כסות דפטירי מכלאים פטורים נמי מציצית ומפרש רבינו תם דדוקא שייך לועג לרש בציצית משום דשקולה כנגד כל המצות כדנפקא לן במנחות (דף מג.): מוזכרתם את כל מצות ה' והא דאמר בפרק מי שמתו (ברכות דף יח.) אמר ליה (רבי לרבי חייא) דליה לכנפך דלא לימרו למחר באין אצלנו

ועכשיו מלעיגים אותנו אע"ג דיש למתים ציצית מכל מקום מה שאנו מראים עצמנו בפניהם מקיימי מצות והם אינם מצווין קרי לועג לרש ואם תאמר ועכשיו שאנו רגילין להסיר ציצית מטליתות המתים היאך הוא זה והא אמרינן במנחות (דף מא.) שלכתחילה צריך ליתן ציצית בבגדי המתים משום לועג לרש ובמתי מדבר מצינו בהמוכר הספינה (בי"ב דף עד.) שהיה להם ציצית מיהו מהא לא קשה שבכל ט' באב היו נכנסים בקבריהם חיים ולמחר הכרוז יצא הבדלו חיים מתוך המתים כדאיתא באיכה רבתי אבל על מנהגנו יש לתמוה מכח ההיא דהתכלת (מנחות דף מא.) ואור"י דבימי חכמים שכולן היו לובשים ציצית אם לא היה להם גם במותם לעג גדול היה שדומה כמו שהיו אומרים הואיל ומת אין צריך עוד ציצית אבל עכשיו שאין הכל לובשים ציצית בחייהם אם ישימו ציצית לכולן הוא יותר לועג לרש שבחיו לא קיים ובמותו יקיים ואם ישים למי שהיה לו בחיו ולא למי שלא היה לו יתביישו החיים כדתניא בפי' בתרא (לקמן דף עא.) בראשונה היו מטבילין על גב נדות מתות והיו החיות מתביישות התקינו שיהיו מטבילין על הכל ועוד יש קצת סמך למנהגנו שמסירין הציצית ממסכת שמחות (פי"ב) שאבא שאול צוה את בניו קברוהו תחת מרגלותיו של אביו והתירו תכלת מאנפלינו מיהו טעמא של אבא שאול לא נתברר: **אמר** רב יוסף זאת אומרת מצות בטילות לעתיד לבא. תימה אמאי לא קאמר רב יוסף מילתיה אמתניתין דכלאים דתנן בהדיא תכריכין למת אין בהם משום כלאים ויש לומר דמהך מתניתין לא משמע אלא שכל זמן שהוא מת אין עליו משום איסור כלאים אבל הך דקתני דלכתחילה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשיעמוד לעתיד יעמוד במלבושיו שנקבר בהן שמע מינה שמצות בטילות לעתיד לבא: **שוע** טווי ונוז. פירש"י תרגום של חלק שעיע שחולקין אותו יחד במסרק וטווי יחד ונוז ארוג ורבנן גזור בארוג בלא שוע וטווי וקשה דא"כ כלאים בציצית היכי משכחת לה דאיצטריך קרא למשרי והלא חוטי תכלת חלוקין במסרק וטווי לבדם וע"ק דאי נוז ארוג הוא מאי פריך ואימא או שוע או טווי או נוז היאך יהיה שוע או טווי כלאים בלא נוז שהאריגה היא החיבור ועוד דלמה לי קרא דנוז לאריגה מיחדו נפקא דדרשינן מינה שתי תכיפות וכל שכן ארוג ומפרש רבינו תם דמדאורייתא שעטנז כתיב עד שיהיה שוע טווי ונוז שוע כל אחד לבדו וכן נמי טווי וכן נוז לבדו ואחר כך יחדיו לחברם ופירוש נוז היינו שזור כדאיתא במשניות (כלאים פ"ט מ"ח) נוז נלוז ומליז הוא לאביו שבשמים אצטווי"ש הוא בלע"ז לשון עקש ופתלתול (דברים לב) ומשום הכי איצטריך קרא למשרי כלאים בציצית שחוטי הציצית שזורין כדאיתא

בספרי פתיל תכלת טווי ושזור אין לי אלא תכלת לבן מנין אמרה תורה
תן תכלת ותן לבן מה תכלת. שזור אף לבן שזור וארוג נפקא לן מיחדו
כדפרישית וחוטאי דכיתנא מיירי בשלא נשזר ופריך ואימא או שוע כל אחד
לבדו ואחר כך חברם או טווי כל אחד לבדו וחברם או נוז כל אחד לבדו
וחברם אחר כך ומשני דהלכה כמר זוטרא מדאפקינהו קרא בחד לישנא
[ועיי' תוס' יבמות ה: ד"ה עד שיהא]:

א

-

סב

דף

אמר רב יהודה זה אהל. בשבת פרק רבי עקיבא (דף צ.). איכא ספרים
דגרסי זה החול ופריך והתניא הבורית והחול ותימה דהתנן חול. בפרק
המוציא (שם פ:) וי"ל דתרי גווני חול חד לבנין וחד לחפיפה וכבוס ואתי
שפיר לההיא גירסא במסקנא דקאמר אלא מאי בורית אהל ולא קאמר
אלא לעולם כו': **והתניא** הבורית והאהל. פי' לענין שביעית נשנית אבל
לפי גירסת הספרים דשבת דגרס הבורית והחול תימה היא לענין מה
נשנית ואי לענין הוצאת שבת הא קאמר רבי יהודה שיעור בנתר ובורית
כדי להעביר בו את הכתם והך שיעורא לא שייך רק מהני ז' מיני סמנים
ומיהו אפשר דרבנן אית להו דבורית וחול הראויין לחפיפה וכבוס אית
להו חד שיעורא לענין שבת ורבי יהודה פליג אבורית לחוד וקאמר כדי
להעביר בו את הכתם: **כבריתא**. פירש"י גפרית וכן בערוך אש וגפרית
תרגום אשתא וכבריתא (תהלים יא) והקשה הר"ר יעקב מאורלייני"ש
בשבת כי פריך כבריתא מי אית ליה שביעית לפרוך ממתני' דשבת דתנן
בפי' המוציא (דף עח:) שיעור אחרינא בגפרית וזפת כדי לסתום נקב ומיהו
לא קשה דבכמה מקומות מצי למפרך ממשנה וכשהפירכא יותר פשוטה
מן הברייתא פריך מינה ועוד כיון שסידר הש"ס הכא הובאה שם
והוקבעה: **כל** שאין לו עיקר. פירש בקונטרס במסכת עבודה זרה (דף יד.).
עיקר המתקיים בארץ בימות החמה ובימות הגשמים וזה קשה דא"כ
תבואה לא יהא נוהג בה שביעית שאינה מתקיימת בימות הגשמים ונראה
כמו שפירש הכא שאין לו שורש בארץ כמו גפרית וגם מה שפירש שם
תורניתא מין ארז כדאיתא בראש השנה (דף כג.). שיטה תורניתא זה אינו
נראה דבמסכת ע"ז (דף יד.) פריך כי הכא ומי אית ליה שביעית והתניא
כו' והרי ודאי לארז יש לו שורש על כן נראה כמו שפ"י רש"י בשבת (דף

צ.) שהוא כעין מחפורת צריף שקורין אלויים ומין קרקע הוא וכמו גפרית הוא שאינו נשרש בארץ: **תרי** גווני אהל. תימה לספרים דגרסי בשבת (שם) והתניא הבורית והחול אמאי לא משני מעיקרא תרי גווני חול כדמשני במסקנא גבי אהל וי"ל דקים ליה להש"ס דלא הוו תרי גווני חול לכבוס: **הטבילו** ועשה על גביו טהרות כו' הרי זה צבע. אין לפרש הרי זה ודאי צבע כדפירש בקונטרס בפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף מט:): דאם כן לקמן אמאי קאמר אבל טהרות שאחר תכבוסת שניה טמאות הלא כיון שלא עבר מתחלה בז' סממנים ודאי צבע הוא ועוד כי פריך לקמן לר"ל דאמר בלוע שיכול לצאת ע"י הדחק לא שמיה בלוע ממתניתין דהרי זה צבע מאי פירכא היא הרי היא ודאי צבע ואין כאן טומאה בלועה כלל ואמאי נקט נמי והטבילו אפי' לא הטבילו נמי על כן צריך לפרש הרי זה ספק צבע כלומר יש לנו לתלות בצבע ואע"פ דפעמים דדם נדה [אינו] עובר ע"י ז' סמנין הכא איכא ספק ספקא מלבד טעמא דבטול דשמא צבע הוא כיון דלא עבר ואם תמצי לומר דדם הוא אימא מעלמא אתא הילכך מטהרינן אפילו למפרע אבל טעמא דבטול לחוד לא מהני דגבי דם נדה דקאמר מעביר עליו ז' סמנין ומבטלו אינו אלא לטהר מכאן ולהבא אבל למפרע טמא מדרבנן הואיל והקפיד שסבור שיכול לצאת ע"י ז' סממנין ואכתי לא בטלו ואע"ג דמן התורה טהור דהואיל ואין ' סופו לצאת ע"י ז' סממנין נתבטל אבל כאן כיון דאיכא ספק ספקא ובטול טהור אף מדרבנן למפרע ומיהו מטעם ספק ספקא לחוד לא הוה מטהרינן ליה אי לאו טעמא דבטול משום דרגילות לבא דם מגופה כדאמרינן בפרק קמא (לעיל דף ג.) בצפור לא נתעסקה בשוק של טבחים לא עברה האי דם מהיכא אתא דעל כרחך בלא טעמא דבטול לא מטהרינן ליה מטעם ספק ספקא מדנקט הטבילו אע"ג דמקילינן בשאר ספק ספקא ומשום הכי פריך מינה לר"ל דבטל אע"ג דיכול לצאת ע"י הדחק בצפון ואם תאמר אכתי למה לי הטבילו כיון דטהור מטעם בטול וספק ספקא וי"ל דנהי דכשנתייבש הבגד נתבטל מיהו בעודו לח לא נתבטל ובעודו לח נגע בו הבגד ומשום הכי צריך להטביל ועוד יש לומר הרי זה צבע צביעות דם בעלמא ונתבטל ולא נצטרך לטעם דספק ספקא והשתא נתפרש טעם בטול במשנה דמינה פריך לריש לקיש ומיהו פירוש ראשון נראה עיקר דלשון צבע לא משמע צביעות דם אלא צבע ממש: **צפון** צבע נמי מעבר. וא"ת ומה בכך והא הקפיד עליו כיון שהעביר צפון אחר שבעה סמנין ונימא דטהרותיו טמאות דקאמר קאי אתכבוסת שניה ומהאי טעמא נמי קאמרינן לקמן שנאן ועבר דטהרות שנעשו אחר תכבוסת שניה טמאות והכא נמי ליטמא וליכא למימר דקפידא לא מהני אלא כשעובר בז'

סממנין שמעבירין בקל אבל צפון שמעביר על ידי הדחק אפילו הקפיד טהורות דלקמן מסיק רב פפא יכול לצאת והקפיד עליו דברי הכל טמא אע"פ שאין יכול לצאת אלא ע"י הדחק והיינו שיכול לצאת על ידי צפון דהא ממתני' פריך רבי יוחנן לריש לקיש אמאי טהורה כי לא עבר ע"י ז' סמנין הא יכול לצאת ע"י צפון וי"ל דברייתא לא מיירי בטהרות דאחר תכבוסת שניה דיותר היה ראוי לאשמועין טהרותיו טהורות אטהרות דאחר תכבוסת ראשונה כדקאמר בברייתא דלקמן אלא אתכבוסת ראשונה נמי קאי והוה מצי למפרך מברייתא דבסמוך דקתני שנאן ועבר טהרותיו טהורות אלא דניחא ליה למיפרך מגופה: **העביר** עליו ששה סמנין ולא עבר העביר עליו צפון ועבר כו'. תימה פשיטא והלא אינו מזכיר במשנתנו צפון במנין ז' סממנין ומאי קא משמע לן והא פשיטא דבששה לא סגי ויש לומר דאשמועין דאע"ג דלא עבר כלל ולא נשתנה ע"י ו' סמנין איכא למימר משום השביעי לא יעבור קא משמע לן דיש להחמיר דשמא בשביעי אם העביר קודם הצפון היה עובר: **שנאן** ועבר. נראה לר"י דע"י שנאן צבע נמי עובר דאי לאו הכי אמאי טהורות אפילו למפרע הא ליכא הכא ספק ספקא ויהיו טמאות למפרע כיון דליכא אלא חדא ספקא כדפרישית במתניתין: **שהרי** הקפיד עליו. וא"ת אמתני' דקתני הרי זה צבע מ"מ כשיכבסנו הרי מקפיד עליו וליטמא טהרות דאחר תכבוסת וי"ל דכבוס אינו קפידא דאינו אלא ללבנו וא"ת מ"מ כשיכבסנו יטמא הבגד שיצא הדם ואינו בלוע וי"ל דביציאתו יבטל נמי בתכבוסת: **שהרי** הקפיד עליו ועבר. וא"ת מה צריך לומר ועבר וכי תימא משום דנפלט וטמא הבגד א"כ אמאי נקט והקפיד וי"ל דנקט ועבר דאז קפידתו קפידא הואיל והועילה מחשבתו שעבר ומשום הכי נמי קתני במתניתין דכי לא עבר טהור ואף על גב דהקפיד:

ב

-

סב

דף

אמר רבי אבא מידי בקפידא תליא מילתא. דכיון דלא עבר בראשונה נתבטל בבגד וכי עבר נמי בשניה לא טמא הבגד ביציאתו לחוץ לפי שנתבטל במי תכבוסת וא"ת ולר' אבא תקשה אמאי נקט במתניתין הרי זה צבע אפילו דם (נדה) ודאי טהור אף למפרע דכיון דלא עבר איגלאי מילתא למפרע שנתבטל בבגד אלא ודאי בקפידא תליא מילתא וי"ל דלא

איגלאי מילתא למפרע שלא היה ראוי לעבור מתחלה עיי שלא עבר עתה שהרי כל שעה הוא מתייבש יותר ויותר ומעיקרא שמא היה ראוי לעבור אי נמי היה סבור כריש לקיש דמטמא טומאה בלועה לכך. אצטריך לומר ה"ז צבע: **אלמא** בקפידא תליא מילתא. וא"ת אם כן מה צורך בהעברת סמנים כיון דמבטל בלבו סגי וי"ל דבטלה דעתו אצל כל אדם אם יבטלנו בלא שבעה סממנים: **הנח** לכתמים דרבנן. מיהו כיון דרגילות לבא כתם מגופה לא מקילינן אי לאו משום דאיכא למתלי בצבע כדפירש במתניתין ולא דמי לדם תבוסה דלקמן דמקילינן משום דהוי מדרבנן אי נמי כדי לטהר אפילו למפרע נקט הרי זה צבע או שמא מתחלה שלא נתייבש כל כך היה יכול לצאת: **רבי** חייא מנא ליה. וא"ת אם כן לעולם לא ניתב תיובתא מברייטא דמתני בי ר' חייא ובי רבי אושעיא וי"ל דבכולהו איכא למימר כדאמר אילפא בתענית (דף כא.) ובכתובות (דף סט:). כל. דאמר מילתא דבי ר' חייא ור' אושעיא ולא פשיטנא ליה ממתני' כו' והך הוה פשיטא ליה לר"ל דלא רמיזא במתניתין ועוד דסברא הוא מדנקט מתניתין כתם ולא דם נדה שמע מינה דדם נדה ודאי לא מצי לבטל ולית ליה חילוק בין להבא בין למפרע: **אם** מתכבסת ויוצא ממנה רביעית דם. פרש"י בהגוזל (ב"ק קא:). שיתנו מים במדה ואם כשיסחטנו לחוץ ימצאו רביעית יותר א"כ ודאי היה בו רביעית דם וקשה דאפילו לא ימצאו רביעית יותר מ"מ יכול להיות שהיה בו רביעית שהרי הכסות בלועה גם מן המים וגם מן הדם שאין הכל יכול לצאת ונראה כדתניא בתוספתא דאהלות (פ"ד) רביעית דם שבלוע בכסות כיצד משערין אותו מביא מים במדה ומכבס ומביא מים אחרים ונותן בתוכו רביעית דם ואם היה שוה מראיהן טמאה שאם כן גם מן הבגד יצא רביעית דם שהרי גם מן המים ומן הדם נשארו בבגד ולא יהיה מראהו שוה אם לא היה בו רביעית דם מתחלה ואם תאמר ומה צריך מדה למים הראשונים לא היה צריך אלא שיתן מים במדה שיצא מן הבגד פחות רביעית ויתן רביעית דם לתוכו ואם ישוה מראיהן טמא וכ"ת שלא הזכיר מדה ראשונה אלא לתת מן השניה כמדתה הלא על כרחך אינו צריך מן השניים כשיעור שבלעה כסות מן הראשונים ויש לומר דמשום הכי נקט מדה בראשונה שאם ימצא רביעית יותר א"צ לחזור ולטרוח ולהביא מים שניים כדפרש"י: **ואם** לאו טהורה. אע"ג דכל הרביעית נבלע בבגד וא"ת משעה שנפל עליה יחד נטמא הכסות וי"ל דמיירי דקודם שנפל רביעית נבלע בכסות מה שאינו יכול לצאת ע"י סתם כבוס ונתבטל בבגד ולא היה רביעית שלם מעולם: **מקולי** רביעיות שנו כאן. תימה דבהגוזל קמא (ב"ק דף קא.) פריך תנא בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק אלמא חזותא מילתא היא ורמינהי

רביעית דם שנבלע בבגד כו' ומשני מקולי רביעיות שנו כאן והא הך שינויא לא הוי אלא לר"ל אי"כ תקשה לר' יוחנן וי"ל דלר' יוחנן לא קשה מידי טומאה לערלה דגבי טומאה משום קפידא וכיון דאינו יכול לצאת אלא ע"י הדחק בטל דטומאה בלועה לא מטמיא אבל גבי ערלה ניחא ליה בחזותא ולא מבטל ליה והתם משני שינויאי דמהני לר"ל וה"ק אפילו לפי דבריך שאתה מדמה טומאה לאיסור לא קשה דדם תבוסה דרבנן: **הא** יכול לצאת טמא. ואם תאמר ומאי קושיא דלמא הכי פירושו כל הבלוע שאינו יכול לצאת על ידי סתם תכבוסת טהור אע"ג דיכול לצאת על ידי הדחק בצפון הא יכול לצאת ע"י סתם תכבוסת טמא דהא הך דכל הבלוע סיפא דהך דלעיל שנבלע בכסות והאי בסתם תכבוסת אוקמינן ופרישנא ואם לאו טהורה אע"ג דיכול לצאת ע"י הדחק בצפון ואדרבה קשיא לריש לקיש ויש לומר דהך דכל הבלוע משמע שאינו יכול לצאת כלל דסתמא קתני ואפילו הכי קיימא שפיר ארישא

א

-

סג

דף

דה"פ לריש לקיש שכל הבלוע שאינו יכול לצאת אפילו על ידי הדחק בצפון טהורה ואם לאו דיכול לצאת ע"י הדחק טמאה אפילו בטומאה דאורייתא ואם כן בדם תבוסה דרבנן אפילו יוצא על ידי הדחק טהור והשתא מפרש בסיפא ויהיב טעמא לרישא בטומאה דאורייתא דכי אינו יכול לצאת טהורה אבל יכול לצאת על ידי הדחק טמאה ולר' יוחנן דמפרש כדמשני רב פפא פירוש דרישא אם מתכבסת ויוצא ממנו בתכבוסת סתם טמא שכן דרך להקפיד עליו הואיל ויוצא בקל ואם לאו טהורה ואפילו יוצא ע"י צפון דאין דרך להקפיד עליו כיון שאינו יוצא בתכבוסת סתם ומייתי כל הבלוע ליתן טעם לרישא דכיון דאינו יכול לצאת כלל אפילו הקפיד בפירוש אין קפידתו קפידא דבטלה דעתו אצל כל אדם שאין דרכן להקפיד ברישא נמי יכול לצאת על ידי הדחק ועל ידי כבוס סתם אינו יכול לצאת טהור הואיל ואין דרך להקפיד בסתם והיינו כדמשני רב פפא כל היכא דאינו יכול לצאת כו' והשתא רב פפא אינו סותר מה שאמר למעלה אלא בא לתרץ דה"פ הא יכול לצאת על ידי הדחק והקפיד עליו להוציאו טמא וכי קאמר לעיל טהור בשלא הקפיד עליו להוציאו ולא היה צריך רב פפא לומר אלא התם בדקפיד אלא בא

להשמיענו פלוגתא דרבי יוחנן ור"ל דפליגי בדלא קפיד ויכול לצאת על ידי הדחק דר"ל מטמא ור"י מטהר: **נים** ולא נים תיר ולא תיר. פי' נים ולא נים בתחלת שינה תיר ולא תיר בסוף שינה כשהוא ניעור משנתו ובערבי פסחים (פסחים קכ:) נמי גבי נתנמנמו יאכלו ונקיט כי האי לישנא נים ולא נים תיר ולא תיר איכא לפרושי בכי האי גוונא נים ולא נים שעתה בחצות הלילה מתחיל להתנמנם תיר ולא תיר שישן בחצי הראשון ועתה כשמגיע בחצות הלילה היה מתחיל ליעור והוא תיר ולא תיר: **תנא** כמה חימוצן שלשה ימים. קשה דבפרק רבי עקיבא (שבת דף צ.) קאמר גבי מי רגלים שהחמיצו בני מ' יום משמע ולא קודם לכן ואיכא ספרים דגרסי עד ארבעים יום ולפי זה ניחא דאיכא למימר משלשה ועד ארבעים מעלו ואיכא ספרים דגרסי בן ארבעים וקאי אתינוק שהוא בן מ' יום וקשה דהא לקמן. איבעיא להו דילד או דזקן וי"ל דה"פ דילד דווקא או אפילו דזקן נמי ולא כפ"ה דפירש דזקן מעלו טפי וכן משמע מדקאמר דאיש או דאשה וליכא למימר או דאשה דוקא דהא דילד או דזקן נקט לשון זכר וכן בשבת בן מ' לשון איש מיהו תימה אמאי לא מייתי הכא הך ברייתא דשבת דבן מ' יום ועוד מילי טובא שמאריך באותה ברייתא יותר מהכא והכא מאריך בדין מי רגלים יותר מהתם ונראה לומר דברייתא דהתם קאי אמילתא דת"ק דאמר כדי לכבס בו בגד קטן והתם לא מעלו אלא בני מ' יום והכא לגבי כתם איירי ומעלו בני שלשה ימים ולא שייכי כולוהו מילי דהתם הכא ומשום הכי לא מייתי ההיא ברייתא הכא: **מפהקת**. פי' בקונטרס אשטרילי"ר בלע"ז ואין נראה אלא כמו שפירש בשבת (דף קלו.) גבי פיהק ומת באליי"ר כדאמר בברכות (דף כד:) גבי רבי שהיה מפהק ומניח ידו תחת סנטרו: **מעטשת**. אישטרנויי"ר וגוסה פירש רש"י בגמרא באליי"ר ואין נראה אלא פירוש רוטי"ר וכן גיהק בתפלה רוטי"ר ובערוך פירש קול היוצא מן הגרון מתוך מאכל כבד וזה רוטי"ר ואין נראה לפרש שנגלוטי"ר. וכולהו הני וסתות איירי שמפהקת או מעטשת שעה או שתים בעת שרגילה לראות אבל משום פיהוק או עיטוש חדא זימנא לא קבעה מדמפליג בין תחלת וסת לסוף וסת ובחד פיהוק וחד עיטוש לא שייך תחלה וסוף:

לימים שנים. היינו כרבי דאמר בתרי זימני הויא חזקה ושלא מנו חכמים ג' הואיל ואינו וסת גמור מודה רבי דבעי ג' זימני והכי קים ליה: **אכלה** שום וראתה. הואיל ועל ידי מעשה הם אינו וסת גמור ולא הוה בכלל דמתני' וא"ת ואמאי לא קאמר נמי קפצה וראתה דהווי נמי על ידי מעשה ויש לומר דאינה קובעת וסת לקפיצות לחודיהו כדאמר בפרק קמא (לעיל יא.) דכל שתקבענה מחמת אונס אפי' כמה פעמים לא קבעה אבל אכלה שום לא חשיב אונס כמו טורח של קפיצה שאין הראייה באה על ידי טורח אלא ממילא: **זו דברי רשב"ג** אבל חכמים אומרים כו'. לכאורה משמע זו ולא סבירא ליה מדלא קאמר אבל רבי אומר ואפילו את"ל הכי לא תקשי לקמן גבי דילוג דמוקמינן שמואל כרשב"ג דאליבא דמתניתין פליגי רב ושמואל ולמאי דאמר מעיקרא הש"ס דפליגי בפלוגתא דרבי ורשב"ג צריך לומר זו וסבירא ליה כדמשני בפרק שור שנגח (ב"ק דף לו:): **אסורה** לשמש כל שש שעות דברי רבי יהודה. לר' יהודה הוה שייך למתני כל היום כולו כדמוכח בסיפא שהוא אוסר כל היום אלא משום רבי יוסי תני לה בתרתי בבי: **וחוששת** בששה שעות. היינו כל שעה ששית: **מן** המנחה ולמעלה. פירש"י סוף שש שמאז נוטי' צללי ערב ופי' רשב"ס דאף על גב דאמר בתמיד נשחט (פסחים נח.) דזמן המנחה לכל המוקדם הוי מששה שעות ומחצה ואילך היינו משום דלא קים לן שפיר בשיעור שעות היום אבל מן הדין הוא מתחילת ז' ומיהו לגבי וסת נמי אסורה עד חצי שעה שביעית דהיינו מן המנחה ולמעלה:

א

-

סד

דף

איתמר ראתה ט"ו בחדש זה וט"ז בחדש זה. פי' דווקא בכי האי גוונא אבל ראתה בג' חדשים או בבי' לחדש או באחד לכ"ע אין צריך יותר כדאמר לעיל בסוף בנות כותים (דף לט:): דחזאי ריש ירחא וריש ירחא כו' ואפילו שאחד מלא ואחד חסר ואין הימים שבין ראייה לראייה שוין מ"מ קביעות החדש גורם והיכא דבראשונה אין לה שיעור בחדש שתהא השניה נראת דילוג מן הראשונה דכ"ע דאין הראשונה מן המנין ובעינן שתשלש בדילוג כגון ראתה עכשיו ושניה בעשרים לה ושלישית בכ"א לשניה ומשום הכי נקט ט"ו בחדש זה ולפירוש זה קשה דבפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק לו:): מדמה נגח יום חמשה עשר בחדש זה וששה עשר בחדש

זה ושבעה עשר בחדש זה לפלוגתא דהכא ואם כן היכי קאמר התם לעיל גבי ראה שור ונגח שור ולא נגח דהויא ראשונה מן המנין הא בכי האי גונא אפי' רב מודה דלא הוי ראשונה מן המנין שהרי לא היתה לשום זמן לא לחדש ולא לשבת ויש לחלק בין סירוגין דימים לסירוגין דשוורים ור"ח פ"י קבעה לה וסת לדילוג כשעשתה שלש פעמים כסדר הזה כגון שראתה ט"ו בניסן וי"ו באייר וי"ז בסיון וכן ראתה ט"ו בתמוז וי"ו באב וי"ז באלול ועוד ראתה ט"ו בתשרי וי"ו במרחשון וי"ז בכסליו חוששת מכאן ואילך ט"ו לחדש זה וי"ו לשני וי"ז לשלישי ולשמואל צריכה שתשלש בדילוג שתראה בחדש רביעי יום י"ח ובג' חדשים שאחריהם יום י"ו וי"ז וי"ח וכן בשלישי עוד שאחרי כן דראייה של ט"ו יום בחדש הראשון לא היה ממנינא ותימה למה פ"י כן דא"כ כששאל הש"ס לימא בדרבי ורשב"ג קמיפלגי לא פליגי בראייה ראשונה לחוד אלא בשלש ראיות של דילוג ראשון ובמסקנא יהיה הפירוש בע"א ואמאי לא סגי בג' חדשים כדפ"י בקונטרס: **ואינה** אסורה אלא מי"ח ואילך. וא"ת ויאסר נמי יום י"ח כי שינתה ל"ז שהרי דילגה ויהיה בכלל וסת דילוג כמו ט"ו וי"ו דחיישינן בחדא זימנא ואומר הר"י דאין לחוש בדילוג משום חדא זימנא: **מיחש** בחדא זימנא חיישינן. פירש"י דחיישינן לתשמיש וכן צריך לפרש מדלא פרי' הש"ס בהדיא לטהרות ואין להזכיר בשום קביעות וסת ג' פעמים לגבי תשמיש דהא בחדא זימנא חיישינן אלא לגבי שאם נקבעו שלש פעמים חוששין לו עד שיעקר שלש פעמים:

פרק - **עשירי** - **תינוקת**

דף - **סד** - **ב**

(שייך לתחילת הפרק הבא - מופיע כאן בגלל בעיה טכנית)
מתני' תינוקת. ד' לילות. ב"ה לא בעו רצופין כדאמר בגמרא מעשה ונתן

לה רבי ד' לילות מתוך שנים עשר חדש וכן נראה דד' לילות לב"ש אפילו מפוזרות כמו לב"ה: **כל** זמן שהרוק מצוי בתוך הפה. שרואה מחמת תשמיש תלינן כל היום המחרת וכל הלילה שאחריו אפילו לא שמשה בהם בדם בתולים ואפי' אינה נותרת אבל תו לא תלינן הואיל ולא שמשה כדאמר לעיל בספ"ק (דף יא:): עבר עליה לילה אחת בלא תשמיש טמאה ורב מחמיר טפי דדוקא כשנוחרת ביום שלאחר תשמיש תלינן בו ובלילה שלאחריו אבל בלא נחירה לא: **על** גבי כולם ורואה על גבי כולם ואינה רואה בידוע שחיתה המכה. לספרים דגרסינן הכי על גבי כלים ורואה ליכא לפרושי בידוע דאיכא הוכחה דהא לא מוכח ולא מידי הואיל ורואה אלא ה"פ בידוע שיש לתלות שחיתה המכה וכן צריך לומר בפ' דם הנדה לעיל (דף נו:): בידוע שלפני הכבוס כלומר שיש לתלות לפני הכבוס: **רב** אמר לא הפסידה לילות עד מוצאי שבת תנן. וא"ת בפ"ק דכתובות (דף ו:): דפריך למאן דאסר לבעול בשבת מדקאמר הכא עד מוצאי שבת וקאמר מאי לאו דאי לא בעיל מצי בעיל ומשני לא כשבעל ופריך אי כשבעל מאי למימרא ומשני הא קמ"ל כדשמואל דאמר פרצה דחוקה כו' והשתא מאי פריך מאי למימרא הא אשמעינן טובא דלא הפסידה לילות כדקאמר הכא וי"ל דהתם איכא לי שנא דשמואל אוסר למבעל לכתחלה וכן לרב ואיצטריך ליה לשנויי הכי לשמואל דאפילו אי כלוי סבירא ליה דהפסידה לילות: **דשרי** למבעל לכתחלה כדשמואל כו'. אף על גב דבפ"ק דכתובות (דף ו:): מייתי הך דשמואל אבעילה שניה מ"מ לפי האמת דשרי למבעל בתחלה נקט הכא דהוי רבותא טפי: **רבי** אסי אמר טהורה. ואף על גב דלית ליה הך סברא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי מיהו ס"ל שפיר הא דרב גידל דלעיל ספ"ק (דף יא:): דאם פסקה מחמת תשמיש וראתה אפילו מחמת תשמיש טמאה דאם איתא דדם בתולין הוא מעיקרא כששמשה הוה אתי ולא הוה לה למפסק מחמת תשמיש כיון דבתחלה בעל ומצא דם אם איתא שנשאר עוד דם בתולין לא היה לה לפסוק כששמשה אבל הכא איירי דבעל ולא מצא דם ולהכי איכא למימר דבעל כדשמואל: **שאני** שמואל דרב גובריה. משמע הכא דשמואל לא שכיחא וכן בפרק קמא דחגיגה (דף יד:): גבי בתולה שעיברה פירוש שהושיבוה על פי החבית ואין ריחה נודף ובזה נודע שהיא בתולה ומפיק דכשרה לכהן גדול דאיכא למימר באמבטי עיברה דשכיח טפי מדשמואל וקשה דבפרק קמא דכתובות (דף ו:): קאמר רוב בקיאיין בהטיה ויש לומר דהטיה דכתובות אינה בעילה גמורה שתתעבר בה כבשאר ביאות:

וכי תימא בציר הוא דליכא הא טפי איכא. במסכת קדושין (דף עט.). פרש"י דלא גרסי ליה (בלבד) דבלאו בלבד נמי משמע לא פחות ולא יותר מיהו נראה דאי לאו בלבד מצינו לפרושי הכי אין שיעור הקטן שבין נערות לבגרות אלא ו' חדשים והוה משמע שפיר דאיכא טפי: **אלא** דיהיב לה אחת בימי קטנות ושתים בימי נערות כו'. מדמסיק לקמן מי סברת דכל תלתא ירחי חדא עונה מכלל דכך היה סבור מתחלה וע"כ או הראשונה שבקטנות רחוקה מן השניה ו' חדשים והשאר ג' או הרביעית רחוקה ו' חדשים מהשלישית והשאר ג' ג' שאם לא כן לא היו מתוך י"ב חדש וא"כ כי מסיק תלתא בימי נערות וכל תרי ירחי חדא עונה לא היה צריך לשנות סדר העונות אלא כל תלתא ירחי חדא עונה הראשונה לפני הנערות והשניה בתחלת נערות והשלישית באמצע נערות ג' ירחים אחרים והרביעית בסוף נערות ויש לומר דניחא ליה להש"ס להשוות הפסקות הביאות זו מזו כמו שהוא יכול ואע"ג דביאת קטנות צריך שתהא ו' חדשים לפני נערות דאם לא כן לא היו י"ב חדש מ"מ נראה דלאו דוקא בשלא בעל אלא ו' חדשים לפני נערות דהא אפילו בעל כל ימי משך קטנות קאמר דאינו אלא בעילה אחת הילכך אי כל חדא תלתא ירחי תהיה השניה שבתחלת נערות סמוך לביאה אחרונה של קטנות מש"ה קאמר כל תרי ירחי חדא עונה השניה תהיה בסוף ב' חדשים של נערות רחוק מסוף קטנות והשלישית לסוף ד' חדשים והרביעית לסוף ו' חדשים וריחוקם שוה תרי ירחי וכן כדקס"ד מעיקרא בכל תלתא ירחי חדא עונה היא שוה בזה הענין ג' חדשים לפני קטנות ונמשכות הביאות עד סוף קטנות דאינה אלא ביאה אחת ומשם לג' חדשים באמצע נערות ומשם לג' חדשים בסוף נערות ורביעית ג' חדשים בבגרות או ראשונה בסוף קטנות ושניה באמצע נערות ושלישית בסוף נערות ורביעית ג' חדשים בבגרות: **סבר** למעבד עובדא כוותיה דרב ואפילו ראתה. וא"ת והא אפילו אי לא הוה מפליג בין ראתה ללא ראתה מ"מ לא ה"ל למעבד כרב דהא מסקינן לקמן רב ושמואל דאמרי תרוייהו הלכה בועל בעילת מצוה ופורש וי"ל דאי לא עביד כהך דלקמן לא הוה מקפיד שמואל דמ"מ הוה עביד כמתנ"י אבל בהך שהיה רוצה לעשות מה שלא אמר רב מעולם בזה היה מקפיד שמואל: **הדפין** והלולבים והעדשין. העדשין פ"ה זו היא הגת עצמה שהענבים נתונים בה ובס"פ בתרא

דמסכת ע"ז (דף עה.) קאמר בעו מיניה מר' אבהו הני גורגי דעובדי כוכבים מהו פרש"י וכן בערוך גורגי עקלים ופשיט ליה מהא מתניי דהדפין והלולבין וכו' דעקלים מנגבן ופרש"י התם דמדפשיט מהך מתניי ש"מ דעיקר היא הילכך סמכינן עלה למשרי גת בהדחה ולא סמכינן אברייתא דלעיל הגת והמחץ דקתני של עץ ושל אבן מנגבן והן טהורין וזהו תימה אי מייתי ההיא ברייתא דהדפין לגבי עקלין דליכא דפליג גבי שאר דברים דפליג אידך ברייתא עלה וליכא טעמא למסמך עליה ומיהו מטעם דבשל סופרים הלך אחר המיקל הוה מצי פסיק כוותיה ועוד דבתוספתא דטהרות גרסינן הדפין והלולבין והעדשין מנגבן והן טהורין ומיהו אומר ר"י דאפי' אי גרסינן מדיחן כגירסת הספרים ל"ק לברייתא דלעיל דעדשין לאו גת עצמה הוא אלא עיגול של טיט שמכביד על ענבים שבגת לדורכן וכן פי' בערוך בערך טלפח והוא ים דאמר בפי' המוכר הבית (ב"ב דף סז:) מאי ים טלפחא ולפי שהוא עגול קרוי עדשים וטלפחא ונקרא ים על שם שהענבים נעצרים על ידו ומתמלאת יין כמים יכסו על ים ומה שלא שנה הכא דין גת היינו משום שהיא כבדה ואינה מטלטלת כל כך ומשתמרת יותר מטומאה מכל כלי הגת שיד הכל ממשמשין בהן וכן בהמוכר הבית לא הוצרך לשנות גת כי פשיטא שמכר את הגת עצמו ומכר את היקבים דקתני בגמרא לאו היינו גת כפרשב"ם אלא כמו שפירש הערוך סלים שמביאין בהן זיתים לבית הבד ור"ת מפרש דהך מתניי בכלי בית הבד איירי כדאמר באיזהו נשך (ב"מ דף עד.) גבי מעטן של זיתים והא מחסר מכמר ועיולי לבי דפי וגבי עביט של ענבים נקט ועיולי לבי מעצרתא וכן עדשין דפרק המוכר את הבית (ב"ב דף סז:) קאמר להו גבי בית הבד דקאמר המוכר את בית הבד מכר את הים ומפרש מאי ים טלפחא והיינו עדשין דהכא וכן עקלים מצינו בבד בפרק זה בורר (סנהדרין כו.) לעקל בית הבד אני צריך ובהגוזל בתרא (ב"ק קטו:) כשעקל בית הבד כרוך עליה ואע"ג דפתח בתרתי גתיו ובית בדיו טמאים גת שייריה כדקאמר בהחולץ (יבמות דף לח:) כתובה לבי"ש שיירה ומיהו קשה דלא דמי אי התם שייר לבי"ש מ"מ תני לבי"ה אבל הכא אמאי תנא גת כלל אי לאו לאשמועינן בהו מידי אלא ע"כ משמיענו בבד ומינה שמעינן דגת כיוצא בו וע"ק אי לא מיירי אלא בבד היכי פשיט דגורגי דעובדי כוכבים דהיינו עקלין דגבי גת דלענין יין נסך מעקלין דברייתא דאיירי בכלי בד אלא ע"כ צ"ל דתנא בד ומיניה נשמע גת וכיוצא בו ורשב"ג נמי קאמר מגת לגת ומבד לבד דדינס שוה ועוד אומר ר"י דאפילו לפירש"י דפי' דעדשין היינו גת ולגירסת הספרים דגרסי' מדיחן לא פליג אברייתא דגת ומחץ דקתני מנגבן והן טהורין דהתם בשל עובדי

כוכבים מיירי לפיכך מחמרינן לנגב אע"ג דאינן מזופפין כדקתני אם היו מזופפין אסורין והך דהכא איירי בשל ישראל ונגע בהן עובד כוכבים כדקתני מי שהיו גתיו ובית בדיו טמאין ומשי"ה סגי בהדחה וכן צ"ל לרבא דאמר התם ל"ש פירוש דבעי ניגוב אלא שזפתה אבל דרך בה בלא זפיתה לא ובהך ברייתא קתני של עץ ושל אבן מנגבן והם טהורין ואם היו מזופפין אסורין אלמא בלא זפיתה נמי בעי ניגוב אלא מתניתא איירי בשל עובד כוכבים ומיהו קשה דהיכי פשיט גורגי דעובדי כוכבים מעקלין דברייתא דשמעתין דלמא דעובדי כוכבים חמירי וי"ל דאע"ג דבגת מפלגינן בין ישראל לשל עובדי כוכבים יש דברים דלא שייך לאפלוגי בהו כמו גבי נודות וגבי דבר שמכניסו לקיום דאפי' לפי שעה גזרו בהו רבנן ל"ש דישראל ל"ש דעובדי כוכבים ומשי"ה מייתי ראייה שפיר מעקלים אי בגורגי של שיפא ושל גמי איירי ומייתי ראייה דאפי' בשל ישראל מיישנה שנים עשר חדש :

ב

-

סה

דף

היינו ת"ק. וא"ת טובא איכא בינייהו דהא ת"ק מצריך י"ב חדש ורשב"ג קאמר דכשנטמא בזה הגת ישתמש בהן בגת הבאה א"כ הוא מסוף גת לתחלת גת וחסר משנה כל ימי משך הגת וי"ל דס"ל דת"ק לא מחמיר טפי מיי"ב חדשי לבנה ובישול פירות הולך אחר החמה אם כן מסוף גת לתחלת גת איכא י"ב חדשי לבנה ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי כלומר אשתקד הוו אפלי ועכשיו חרפי ואיכא פחות מיי"ב חדשי לבנה מגת לגת אי"נ פשיטא ליה דת"ק לא קאמר י"ב חדש משנתרוקנה הגת דא"כ כלו ימי בציר ולא יכול להשתמש עד כ"ד חודש והיא גת אחרת אלא י"ב חדש דקאמר ת"ק עם זמן שהיין בו והיינו כרשב"ג דאמר לגת הבאה ומשני איכא בינייהו חרפי ואפלי כדפירש רש"י חרפי שממהר הבציר של שנה זו משל אשתקד רשב"ג מיקל דליכא י"ב חדש ואפלי שמאחר הבציר של שנה זו משל אשתקד רשב"ג מחמיר אבל ת"ק מודה נמי דכל זמן שיש בו י"ב חדש עם זמן שהיין בגת די בכך וזו היא קולא : וכולן ששופעות ובאות מתוך ד' לילות לאחר ד' לילות כולן צריכות לבדוק את עצמן. אור"י דלאו דוקא כששלמו כל ד' לילות דה"ה מכל לילה מתוך ד' לילות ליום של אחרי כן דהא אם ראתה ביום טמאה ללוי דאמר ד' עונות ואפילו לרב

דאמר לא הפסידה לילות מ"מ מודה דאם נשתנו תהא ראייה טמאה
הילכך צריכה לבדוק אולי נשתנה אע"ג דבלילה נמי אם נשתנה טמאה
מ"מ לא בעיא בדיקה אבל ביום בעי' בדיקה ולא סמכינן למימר הואיל
ושופעת דם בתולים והך הוא בדיקה אפילו לרבנן דפליגי לקמן עליה
דר"מ דאמר כל מראה דמים אחת הן דודאי אית להו הא דספ"ק (לעיל
יא.) אם נשתנו מראה דמים שלה טמאה ולקמן לא פליגי בנשתנה הדם
מבתחלה אלא אם בין זה ובין הראשון דומה לדם נדה וה"פ ובכולן ר"מ
מחמיר כב"ש בכל מחלוקת שבין ב"ש וב"ה (וב"ה) דמתניתין מחמירין
ודוקא באותן ד' לילות לתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ובלילה לתינוקת
שהגיע זמנה מטהר ר"מ אפילו דומה לדם נדה תלינן ליה בדם בתולים
ושאר ראיות שבין ב"ש וב"ה כגון מדי לילות ועד שתחיה המכה לתינוקת
שלא הגיע זמנה וכגון מלילה הראשונה לדי לילות בהגיע זמנה דלב"ש לא
תלינן כלל בדם בתולים ולב"ה תלינן בבתולים אפי' דומה לדם נדה התם
מחלק ר"מ שאם דומה לדם נדה טמאה אע"פ שבתוך הלילות או הלילה
היינו תולין בדם בתולים עכשיו לא נתלה ואם דומה כל הדם שאחרי הדי'
לילות או הלילה לדם בתולים טהור וחכ"א כל מראה דמים אחת הן
וסבירא להו לגמרי כב"ה ולעולם תלינן בדם בתולים עד שתחיה המכה
או עד ד' לילות רק שלא ישתנה הדם מכמות שהיה ושפיר סבירא להו
לרבנן הך דספ"ק דאם נשתנו מכמות שהיו מראה דמים שלה טמאה
ודלא כפירש"י שפירש דאפי' נשתנו מכמות שהיו מראה דמים טהורה
לרבנן וא"ת מאי קמ"ל בהך בדיקה והא אפי' בתוך זמן תליית דם
בתולים כמו בלא הגיע זמנה לראות לב"ה דתלינן בדם בתולים עד
שתחיה המכה אמר בפ"ק (לעיל יא:) דבתולה בודקת שחרית וערבית
שמה נשתנו מראה דמיה כ"ש לאחר שעבר זמן תלייתה בבתולים
שצריכה לבדוק דהך בדיקה שחרית היא וכי תימא משום שופעת נקט
דכיון דשופעת איכא למתלי בבתולים חוץ לזמנה כמו תוך הזמן אדרבה
כיון דאפילו בשאינה מרגשת בשום ראייה צריכה לבדוק כ"ש כשמרגשת
בראייה וי"ל דבדיקה דלעיל שחרית וערבית אוקמינן לטהרות אבל
לבעלה לא בעיא בדיקה והכא איירי לבעלה דבעיא בדיקה א"נ הך בדיקה
היא בשפופרת אם בא ממקור או מן הצדדים וכן משמע בתוספתא
וניחא דמשום הכי קתני בסיפא דם נדה בא מן המקור:

ונאמנת אשה לומר וכו' דברי רבי. פרש"י דדוקא הך סיפא דנאמנת כרבי אבל כולה רישא כרשב"ג דסבירא ליה בגי' זימני הוי חזקה ור"י מפרש דאפילו רבי מודה ברואה מחמת תשמיש דבעי גי' זימנין לאחזוקה דומיא דהך דלעיל דאמר לימים ב' ולמה שלא מנו חכמים גי' כגון אכלה שום או פלפלין דאפילו לרבי בעי תלת זימני : **ותבדוק** עצמה בביאה שלישיית כו'. פירש בקונטרס מביאה שלישיית ואילך תשמש על ידי בדיקה ולמה תתגרש מתוך לשונו משמע דאסורה לראשון אפי' בבדיקה וה"ה דהוה מצי למיפרך לפי פירושו דגם לשני לא תשתרי אלא ע"י בדיקה כיון דלא ידע שינויא דלאו כל האצבעות שוות ור"ת מתיר לראשון בבדיקה ויש להעמיד הברייתא כשאינה רוצה לטרוח בבדיקה או שאינה יודעת לבדוק וכן משמע בירושלמי בפ' דם הנדה דפריך ותבדוק עצמה בבעל שני ומשני לפי שאין כל האצבעות שוות כן י"ל דהש"ס דידן נמי פריך אשני ובתוספתא (פ"ח) נמי תניא עד כמה מותרת לינשא עד שלשה כו' פירוש עד כמה מותרת בלא בדיקה ומדלא מהדר איסורא לפרש עד כמה היא אסורה אפילו בבדיקה משמע דבבדיקה שריא אפילו לראשון ואתי שפיר לפירוש ר"ת דפירכא קמייתא הוי כמו פירכא שניה : **ותבדוק** עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישי. תימה למאי דלא ידע שינויא דאין כל הכחות שוות ליפרוך דתבדוק עצמה בביאה שניה של בעל שני דלענין אצבע שלו אין לומר לא כל האצבעות שוות שהרי כבר ראתה פעם ראשונה על ידי בעילתו ומשום חזקת כחות אין להתירה שהרי הוחזקה בגי' כחות של בעל ראשון ואין להתירה אלא מטעם זה דאין כל הכחות שוין ואין חזקת כחו של ראשון מועלת לשני ואכתי לא ידעינן הך טעמא : **כי** היכי דתהוו עליך להך גיסא. פירש"י תחת אשר קנאו באהבת אישך יאמרו כמה שנאה גדולה ותשוב קנאתם ממך ובערוך פי' ששלטו בך עינים להתרחק מבעליך תודיעם עכשיו שאת בת דמים מרובים שבניך מרובין ביותר ויתנו עיניהם בך ויאמרו אשריה שדמיה מרובים שמתוך כך בניה מרובים ומתוך העין שיתנו בך יפסקו הדמים ותתרפא : **שנים** תשב ששה. שמא ראתה יום ראשון דם ירוק ואינו מן המנין :

כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. וא"ת הא בכמה מקומות כתיב בלולה ונימא שנה עליו הכתוב לעכב וי"ל דכולהו צריכי לגופייהו וקשה דנימא מדתנא בהו קרא בפרשת נשיאים תריסר זימני בלולה בשמן דמעכבא דהכי אמרינן בהקומץ רבה (מנחות יט:): דפריך לשמואל גבי מנחה דלא יליף דורות משעה דכתיב וימלא כפו ממנה לומר דשנה עליו הכתוב לעכב על מלא קומצו ופריך והא אמר שמואל מזרקות מקדשים את היבש דכתיב שניהם מלאים סולת ומשני שאני התם דתנא בהו קרא תריסר זימני לעכב ויש לומר דשמא יש שום דרשא בשום מקום דבילה לא מעכבא וא"ת כיון דלא מעכבא היכא דאין ראוי לבילה נמי ליתכשר ויש לומר דסברא הוא דכיון דקפיד קרא לכתחלה לעשות המצוה בעינן שיהא ראוי לכך אע"פ שאינו מעכב דאם לא כן נתבטלה המצוה לגמרי שלא היה יכול לעשותה וכן בכמה מקומות כגון ביאת מים דכתיב כל בשרו וממעטים בית הסתרים ומ"מ בעינן ראוי לביאת מים בכל בשרה וכן בכמה דוכתי וגבי ערל וטמא דמשלחין קרבנן אף על פי שאינן ראויים לסמיכה ולא מעכבין דהא רבינהו קרא דמזובו ולא מנגעו וקרא בהבאת קרבן מיירי ואמאי הא לא מצי סמיך ובפרק כל פסולי המוקדשין (זבחים לג.) דתכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ואע"ג דלא טהר מנגעו משלח קרבן זיבה וא"ת אמאי לא בעינן ביאת מים לכתחילה בבית הסתרים כמו בילה וקריאה בחליצה ובביכורים וי"ל דאין סברא גבי טבילה שלא הקפידה תורה אלא שיטהר האדם ואין לומר דלכתחילה לבעי דכיון דבדיעבד טהור לכתחלה נמי לא בעי ותעלה לו טבילה אבל בילה ומקרא בכורים וחליצה מצות נינהו הלכך לכתחלה ליעבד וא"ת כיון דלכתחלה בעי בילה במנחות (ד' יח:): גבי עיקר מילתיה דרבי זירא דקאמר מתנדב אדם מנחה של ס' עשרון ומביאה בכלי אחד מנחה של ס"א מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד דקים להו דס' נבללין וס"א אין נבללין ופריך וכי אין נבללין מאי הוי והא תנן אם לא בלל כשר ומשני א"ר זירא כל הראוי וכו' ומאי פירכא כיון דלכתחילה מצוה לבלול משום הכי מצוה להביא בבי' כלים לקיים בה מצות בלילה ואומר ר"י כיון שנדר מנחה של ס"א אינו יוצא ידי נדרו אם לא יביא מנחה גדולה הלכך כיון דדיעבד כשר בלא בילה יש לו להביא בכלי אחד לקיום נדרו ואע"ג דגבי ב' עשרונים קאמר אם רוצה מביא בבי' כלים מ"מ גבי ס"א מוכח מילתא דנתכוין לקרבן גדול אי נמי מתנדב אדם מנחה קאי אמנחה אחת דאמרינן התם לעיל ומשום הכי לא בעי לפלוגינהו בשני כלים משום בילה כיון דאינה מעכבת

מיהו קשה דהך סוגיא דהתם לר"ש דאית ליה דס"א אין נבללים ור"ש פליג אדרבנן דקאמרי הרי עלי מנחה להביא בכלי אחד והביא בבי כלים דאף ידי נדרו יצא וכיון דבדיעבד יצא בשני כלים שפיר אית ליה לפלוגינהו כדי לקיים מצות בלילה ואכתי קשה מאי פירכא וי"ל דמנחה של ס"א משמע יותר מנחה אחת ממנחה קבועה סתם אע"ג דפריש בהדיא בכלי אחד אי נמי הך פירכא דוכי אין נבללין מאי הוי לרבנן פריך ונאמר דאית ליה לההוא תנא טעמא דר"ש דס"א אין נבללים יפה: **אם** סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול. והא דאמר בפ"ק דחולין (דף י.) טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אפילו נתעסק באותו המין כל היום כולו לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי קודם לכן התם בשלא טבל סמוך לחפיפה אע"ג דהתם לא מפליג ועוד אומר ר"ת דההיא דחולין לטהרות ומחמירין טפי דאפילו טבל סמוך לחפיפה לא מועלת לו טבילה והכא איירי לבעלה והא דאמרינן בסוף שמעתין ולית הילכתא ככל הני שמעתתא כי איתמר הני לטהרות לא קאי אהך מימרא אלא קאי אכולהו מימרות דמכלי חרס ואילך ועוד אומר ר"י דאי הך דחולין מיירי לטהרות איכא לאוקמיה בשלא חפפה כלל כדאיתא בירושלמי דמסכת פסחים סוף פרק כל שעה נדה חופפת וסורקת וטובלת כהנת אינה חופפת וסורקת נדה כהנת חופפת וסורקת שלא תחלוק בין נדה לנדה וטעמא מפרש התם לפי שכהנת תדירה בטבילה לא החמירו עליה ובעיוני סגי לה ושוב פירש ר"ת דחפיפה לא שייכא אלא בראש והך דחולין איירי בשאר הגוף דליכא חפיפה וכן משמע לעיל דקאמר אשה לא תחוף אלא בחמין כו' וקאמר טעמא דמשרו מזיא ומדלא קאמר לא תחוף ראשה ש"מ דבכ"מ חפיפה שייך טעמא דמשרו מזיא דבמקום שער הוא ועוד מביא ר"י ראייה דאמרינן בפרק מרובה (ב"ק דף פב.) גבי עשר תקנות דעזרא שתהא אשה חופפת וטובלת ופריך מדאורייתא הוא וכו' מאי נינהו שערות ומשני לעיוני מדאורייתא דילמא מיקטר ואתא איהו ותקן חפיפה ומדקאמר דילמא מיקטר שמע מינה דאיכא חפיפה בראש ובכמה מקומות הוזכרה חפיפה אצל הראש אבל במחזור ה"ר שמריה מפרש בשם רש"י דבכל הגוף שייך חפיפה כדאמרינן בפ"י כל כתבי (שבת דף קכ:) הרי שהיה שם כתוב על בשרו ה"ז לא יחוף ומיהו בכל הספרים ליכא אלא לא ירחץ ולא יסוך ועוד מייתי ראייה מדמייתי לקמן (דף סז:) אההיא דאשה חופפת בלילה וטובלת בלילה מעובדא דהוה בי ריש גלותא ואמר לה עבדי חסרת דודי חסרת טשטקי חסרת פי' עבדי חסרת להביא מים להחם לרחוץ כל הגוף דאילו חפיפת הראש לא בעי כולי האי ומיהו לפירוש ר"ת אין ראייה שפירש עבדי חסרת להחם מים להטיל לתוך מי

הטבילה הצוננן להחם וטשטקי הוא טשטקי דפיזא והוא כסא לישב עליו בבית המרחץ ורבינו סעדיה פירש טשטקי מסרקות היינו לחוף הראש הילכך אין לנו ראייה שיצטרך חפיפה בגוף אלא לעיוני בעלמא כמו בראש מדאורייתא ואע"פ שאנו מדמין אין לעשות מעשה אלא צריך לחפוף כל הגוף וכן מנהג כל הנשים לרחוץ כל הגוף עכשיו. [ועי' תוס' ב"ק פ"ב. ד"ה ושתהא]: **איכא** בינייהו סמוך לחפיפה טבילה. לא מיירי הכא מידי בהצרכת סמוך לחפיפה טבילה אלא לענין לתלות אחר הטבילה אם נמצא עליה דבר חוצץ קאמר דפליגי אם צריך לענין זה סמוך לחפיפה טבילה: על גבי כלי חרס: גרסי' דשייך ביה גזירות מרחצאות שרגיל להיות ומצוי שם כלי חרס לצורך חמין: **אשה** לא תטבול בנמל. כתוב בספרים אע"ג דהשתא ליכא אימור ברדיוני נפל ופירש"י בנמל מפני שהספינות רגילות להיות שם כל שעה מצוי שם טיט ואע"ג דהשתא ליכא עליה טיט אימור ברדיוני בצאתה מן המים שכשכה רגליה במים ונפל ופי' נמי מפצי ביומי תשרי דבסמוך מחצלות תחתיהן מפני הטיט ולרבינו תם נראה כפירוש ר"ח לא תטבול בנמל כי בני אדם מצויין שם ובעיתא וממהרת מפני שבושה מבני אדם המצויין שם והוי דומיא דסילתא דהוי טעמא משום דבעיתא ופירש מפצי מחצלות כמין גדר בנהר לצניעות שלא יראוה עוברין ושבין ול"ג הכא אע"ג דהשתא ליכא כו' עד בסמוך גבי נתנה תבשיל לבנה וטבלה לא עלתה לה טבילה אע"ג דהשתא ליכא אימור ברדיוני נפל ומפרש ר"ת בשני דלתיין לשון נדידה ור"ח פי' לשון הוחלקה ונפל בירידה ובערוך פירש מפצי משום צניעות ור"ח פי' מקוואות ביומי ניסן משום דחייש לשאובין וכן פי' בערוך ותימה הוא מה שאיבה שייך וי"ל כי כמה צינורות מושכין לתוך הנהרות שהם בכלים שחקקן ולבסוף קבען אבל פירש"י עיקר דנוטפין כמקוה ואינם מטהרין אלא באשבורן ולא דרך זחילה ומשום מים חיים ליכא לפרושי כדפירש"י דתניא בתוספתא חומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים [כו'].

נתנה תבשיל לבנה. בפירוש ר"ח כתוב עוד מימרא אחרת שאינה כתובה בספרים שלנו וזו היא מפשלת את בנה וטובלת לא עלתה לה טבילה ויש לפרש מפשלת את בנה לאחוריה והיא ערומה ולא היו בגדיה עליה וטבלה

לא עלתה לה טבילה דחיישינן שמא הוה עליה דינוקא טיט וכיוצא בו ונדבק באמו וחוצץ בטבילתה ולא ידעה לה אף על גב דחזינן לה השתא דליכא מידי עליה חיישינן דלמא בעלייתה מן הטבילה נפל ברדיוני הוחלק ונפל דרך ירידה כפיי ר"ח וצ"ל שהיתה מפשלת בנה אפיי לפני טבילתה בסמוך ולא דוקא בטבילתה: **לפלוף** שבעין לח אינו חוצץ יבש חוצץ. דדווקא שבתוך העין מפני שהדמעה שבעין מלחלתו ואינו מניחתו להיות יבש אבל לפלוף חוץ לעין אפיי לח חוצץ והכי משמע במסכת מקוואות פ"ט (מ"ב) דגבי אלו חוצצין קתני לפלוף שחוץ לעין וגבי שאין חוצצין קתני לפלוף שבעין ולא מפליג בין לח ליבש אלא בין חוץ לעין לתוך העין והיינו בלח דיבש בעין נמי חוצץ וצואה שתחת הצפורן יבשה חוצץ והא דתנן התם במס' מקוואות גבי ואלו שאין חוצצין בטבילה לכלוכי צואה שעל הבשר וצואה שתחת הצפורן (וצפורן המדולדלת) מיירי בלח דומיא דלכלוכי צואה שעל הבשר דאי ביבש אמאי לא חייצי ועוד דלעיל גבי ואלו חוצצין קתני גלדי צואה שעל בשרה ובצק שתחת הצפורן: **פתחה** עיניה ביותר או עצמה עיניה ביותר. לכך יש ללמוד לכל אשה הטובלת שלא תטבול ותפתח עיניה ולא תעצים עיניה ביותר לפירש"י דלא גרסינן בסמוך דהני שמעתא לטהרות ולכל הפירושים צריך ללמדה לפתוח פיה שיהא ראוי לביאת מים כדאמרינן לעיל דכל בית הסתרים בעינן שיהא ראוי לביאת מים ומייתי נמי משפחתו של רבי שטבלה ונמצא עצם בין שיניה והצריכה רבי טבילה אחרת ותנן נמי בהדיא במס' מקוואות בפ"ח (מ"ה) נדה שנתנה מעות בפיה ירדה וטבלה טהרה מטומאתה אבל טמאה אגב רוקה נתנה שער בפיה קפצה ידיה קמצה שפתותיה כאילו לא טבלה וגם צריך ללמדה להרחיק ירכותיה קצת כדאמרינן בסמוך כאורגת וכמניקה את בנה לענין הגבהת הדד קצת מעל החזה: **פתחה** עיניה כו'. אחר זה כתוב בפירוש רבינו חננאל ובמקצת הספרים ולית הלכתא ככל הני שמעתתא דכי איתמר הני לטהרות אבל לבעלה טהורה כי הא דאמר ריש לקיש אשה לא תטבול אלא דרך גדילתה ובתשובה אחת כתב רש"י דל"ג חדא דקאמר אבל לבעלה טהורה כי הא דאמר ר"ל מה ענין ר"ל להנך דלעיל ועוד דכל הני שמעתתא דרב ודרב גידל ורמי בר חמא וכולן היו בבבל ולצורך מקומן היו צריכין וזהו דוחק דלבני א"י היו מדברין ועוד דאבוה דשמואל דעבד לבנתיה מקוואות בבבל ועוד דכולהו בלשון נקבה נקטינהו אשה לא תעמוד על כלי חרס אשה לא תטבול בנמל נתנה תבשיל לבנה פתחה עיניה ואי לטהרות היה לא היה צריך להזכיר בכל פעם אשה ועוד דתניא בפרק החולץ (יבמות דף מז: ושם) כל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה והיינו

נדה לבעלה דאי לטהרות מאי שנא דנקט נדה ועוד דומיא דגר ועבד משוחרר דאיירי בטבילת איסור והיתר והכי קאמר כל החוצץ בטבילת טומאה וטהרה חוצץ בטבילת איסור והיתר וכן פרש"י בתשובתו דכל חומרות דהך שמעתתא נוהגות עכשיו בטבילת נדה לבעלה אבל רבינו תם פירש שנראה כגירסת הספרים ואיתא נמי בפ"י ר"ח והלכות גדולות ובהלכות נדה שפירש רב סעדיה וכן צריך לחלק דלעיל אמרינן דבית הסתרים לא בעיא ביאת מים ובפ"ט דמס' מקוואות (מ"ב) גבי ואלו חוצצין באדם ומחשב בית הסתרים שבאשה אלמא בעיא ביאת מים אלא ודאי ההיא לטהרות ובשמעתין לבעלה והך דהחולץ (יבמות דף מז:) דכל שחוצץ בטבילה חוצץ בגר כו' ובנדה קיימא אהני חציצות דפרק ט' דמקוואות דחצצי לענין בעלה שכן דרך הברייתא לעמוד על המשנה אבל הנך חומרי דכלי חרס וסילתא ונמל ומפצי ומפשלת וריבדא ולפלוף שמחמירות יותר מן המשנה דקתני בפ"ט לפלוף שבתוך העין אינו חוצץ ומשמע בין לח בין יבש אינו חוצץ מדלא מפליג ובסילתא ופתחה עיניה ועצמה ובכל הנך חומרי לית הילכתא כוותייהו אלא בהך חומרא דריש לקיש דאיתא אפי' לבעלה ומיהו קשה לפירוש ר"ת דהך משנה דפ"ט דבית הסתרים שבאשה חוצץ דמוקי לטהרות קתני נמי דין לפלוף שבעין שחוץ לעין חוצץ שבתוך העין אינו חוצץ דהא מוקים לה לבעלה וכן פי' דהך דהחולץ וכל דבר שחוצץ בטבילה קיימא אמשנה דטהרות דאיירי לבעלה ומה שהקשה מבית הסתרים דשמעתין למתניי דמקוואות לא קשה מידי דבסיפא גבי ואלו שאין חוצצין קא חשיב בית הסתרים שבאיש והיינו כשמעתין וצריך ליתן טעם בהך בבא גופה מה חילוק יש בין בית הסתרים דאיש ודאשה ונראה שיש בית הסתרים שהאשה מקפדת ולא האיש ובזה קא מפליג בין איש ובין אשה ולפלוף שבעין איירי דוקא בלח כדפירשתי: **וכמניקה** את בנה. פרש"י לענין בית הערוה ואין נראה דבת"כ תני לה גבי הדד כדפרישית לעיל והכי תניא לכל מראה עיני הכהן פרט לבית הסתרים מכאן אמרו האיש נראה כעודר וכמוסק כו' כעודר בבית הסתרים וכמוסק בין השיחין והאשה כאורגת וכמניקה את בנה מניקה את בנה תחת הדד כאורגת ביד הימנית רבי אומר כטווה פשתן ביד השמאלית ובפ"ב דנגעים (מ"ד) תנן נמי כעורכת פי' כעורכת פת לענין בית הסתרים:

משום סרך בתה. ליכא לפרושי דדוקא בנדה אסור משום סרך בתה שתהא סבורה שהוא שביעי ותטבול בשביעי ותשמש ואיכא כרת אבל זבה אפילו אם בתה סבורה שהוא שביעי ליכא איסורא דאורייתא אלא חששא בעלמא שמא תראה אחר שתטבול ביום שביעי כדרי"ש הא ליכא למימר דהא אתקין רבא למטבל ביממא דתמינאה במחוזא משום אבולאי משמע הא לאו אבולאי אסור אע"ג דחומרא דרבי זירא היתה נוהגת בימיו וטובלת בשמיני כדא"ל רב פפא לאביי ולרבא מכדי האידינא כולהו ספק זבות שוינהו רבנן ואביי ורבא בדור אחד היו הילכך אפי' בזמן הזה אסור לטבול בין בחי בין בט' ביום ומיהו אומר ר"ת שאין קפידא רק כשתשוב לביתה שיהיה לילה וא"צ שתצא בלילה מביתה דשוב לא יבוא לידי ספק ליכא למיחש אם תטבול היא ביום סמוך לחשיכה תטבול בתה בעוד היום גדול דמרגשת הבת בכך שתטבול סמוך לחשיכה כאמה אבל במקום שיש לירא מפריצי העיר או מגנבים שרי כדאיתא בשמעתין ורבינו משולם התיר לאשה בעיר שהיה לחוש לגנבים לחוף בע"ש בז' שלה ולטבול ביום שבת שהוא שמיני מבעוד יום משום גנבים ור"ת אוסר דתרי קולי לא אשכחן דשרי הש"ס הרחקת חפיפה מטבילה וסרך בתה : **אבל** אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבוא לידי ספק. צ"ל אסור לעשות כן לטבול דאי אתשמיש מהו שלא תבוא לידי ספק הא כבר באה בשעת תשמיש שמא תראה והוה ליה למימר שלא תבא לידי ודאי ועוד היכי שרו רבנן לשמש הא ודאי אמריי לקמן במתניי (דף עב.) הרי זה תרבות רעה גבי שומרת יום כנגד יום שטבלה בשני לראייתה וקאמר מגעה ובעילתה תלויה וכן משמע בשמעתין מדפריך ונטבלינהו ביממא דז' ומשני משום דרי"ש אלמא אטבילה קאמר ר"ש דאסור ומיהו זה יש לדחות דלעולם קאי אתשמיש אבל טבילה שריא לרי"ש אלא אח"כ החמירו לאסור בה הטבילה גזרה שמא תשמש אבל קשה דלעיל פ' המפלת (דף כט:) בשמעתין דטועה פריך בכ"א תשמש ומשני ר"ש היא דאמר אבל אסור לעשות כן אם כן אתשמיש קאי דהא ודאי ביממא מטבלינן לה משום טבילה בזמנה מצוה וי"ל דה"פ ר"ש היא דאמר גבי ודאי זבה דאסור לעשות כן לטבול ביום שמא תבא לידי ספק לשמש שבעילתה תהא תלויה הילכך בהך טועה אע"ג דאיכא בה כמה ספקות דשמא לא היתה זבה כלל ואם היתה זבה אימר הרחיקה לידתה ושמא לא תראה אסורה לשמש לרי שמעון אבל טבילה תהא מותרת אפילו לרי"ש דשרי לה לטבול משום טבילה בזמנה מצוה :

כך אמרו משמיה דרבי יוחנן אשה לא תחוף בערב שבת ותטבול למוצאי שבת ותמה על עצמך היאך אשה חופפת ביום וטובלת בלילה. שהרי בקושי התירו לה להרחיק חפיפתה כל כך אלא משום דאי חופפת בליל טבילתה אימור לא חייפא שפיר מתוך שמהומה לביתה ממהרת לטבילתה ופירש רש"י הא דאפשר לחוף ביום כגון בימי החול חופפת ביום וטובלת בלילה הא דלא אפשר לחוף ביום כגון שאירעה טבילתה במוצאי שבת ואם תחוף בע"ש תרחיק יותר מדאי מטבילתה חופפת בליל טבילתה במוצאי שבת וא"ת הא דפסקינן לעיל הלכתא כרב חסדא וכדמתרץ רב יימר לא קאי דהכא אמרינן דאינה חופפת ע"ש וטובלת למוצאי שבת וי"ל דאיכא לאוקמי פסק דלעיל שליל טבילתה במוצ"ש והוא יו"ט אז ודאי תחוף מע"ש ולא תפסיד עונתה הואיל ואינה יכולה לחוף בליל טבילתה ולא ביום שלפני טבילה מ"מ לפירוש רש"י נראה דמותר לחוף בליל טבילה אלא שטוב לה יותר לחוף ביום מפני שמהומה לביתה וכן משמע מדקאמר אשה חופפת ביום ולא קאמר אשה לא תחוף אלא ביום כדקאמר אשה לא תחוף אלא בלילה וכן משמע לעיל בעובדא דבי ריש גלותא דמותר לחוף בליל טבילה ולא מסתבר לפלוגי משום דאיקוט מדמייתי מההוא עובדא דנדה חופפת בלילה משמע אף בלא אונס ובשאלתות דרב אחאי פרשת אחרי מות [סי' צו] פירשה הא דאפשר לחוף בליל טבילה שהוא חול לא תרחיק חפיפה מטבילה כלל ואפילו אם היום כמו כן חול לא תחוף אלא בלילה והא דלא אפשר כגון שליל טבילה יום טוב או שבת אז תחוף ביום שלפני הטבילה ואפילו אם יום שלפני הטבילה כמו כן יו"ט או שבת אז תחוף מערב שבת או מערב יו"ט כפסק שלמעלה דדריש מרימר דהילכתא כרב חסדא וכדמתרץ רב יימר ולדברי השאלתות כל זמן שתוכל אין לחוף אלא בליל טבילה מיהא לפי מנהג הנשים של עכשיו ששוהות במרחץ עד הלילה מותר לחוף ביום אף לפי השאלתות ואינו אסור אלא לחוף מבעוד יום ולצאת מן המרחץ קודם הלילה אבל בששהתה שם עד הלילה חפיפה אריכתא היא שכל שעה עוסקת בחפיפת גופה ושערה ותבא עליה ברכה ועוד יש שמחמירות אע"פ שחופפת נושאות עמהן מסרק וסורקות עצמן בבית הטבילה ור"ת פירש ותמה על עצמך זהו כפל מלה כלומר היאך אתה אומר דבר זה שאשה

חופפת ביום וטובלת בליל מוצאי שבת והא בעינן סמוך לחפיפה טבילה ואומר ר"י דכי האי גוונא איכא בפסחים פרק כל שעה (דף כג.) ותמה על עצמך היאך חמץ אסור בהנאה כל שבעה: **והלכתא** אשה חופפת ביום וטובלת בלילה. פ"י בערב שבת וטובלת במוצאי שבת והלכתא אשה לא תחוף אלא בלילה פירוש במוצאי שבת ולא תמהר לחוף בערב שבת: **הא** דאפשר. לחוף במוצאי שבת שהוא חול תחוף בו ולא תמהר לחוף מערב שבת והא דלא אפשר לחוף במוצאי שבת ליל טבילתה כגון שהוא יום טוב חופפת מערב שבת אף על פי שטבילתה למוצאי שבת או ליל שני בשבת והם שני ימים טובים אחר השבת ולא איירי כלל הש"ס באיסור חפיפה שחרית וטבילה ערבית בלא הפסקת יום וכן לא איירי באיסור חפיפת לילה ואומר ר"י דאם אירע טבילתה ליל תשעה באב אסורה לטבול דלית הלכתא כהך ברייתא דכל כתבי הקדש (שבת קיא.) דכל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בט' באב בין ביה"כ אלא קי"ל כרבי חנינא סגן הכהנים דאמר סוף פרק קמא דתענית (דף יג.) כדי הוא בית אלהינו לאבד עליו טבילה אחת בשנה ואומר עלה בירושלמי בפ"ב דביצה אורי רבי לוי כהדא דרבי חנינא סגן הכהנים ועוד יש לפרש דההיא דכל כתבי בימי התנאים שהיו עסוקים בטהרות והיו צריכים ביום תשעה באב להתעסק בטהרות לפיכך טובלת מבערב אבל בזמן הזה דלבעלה דוקא אפשר לה לחוף ולטבול במוצאי תשעה באב ואם אין לה פנאי לרחוץ ולחוף בלילה תרחוץ ותחוף ערב תשעה באב כדי שיהיה בקל לה עדיין לחוף קצת מוצאי תשעה באב ולטבול:

דף - סח - ב

אמרו ליה הרי זו בחזקת טהרה. וא"ת תקשה דרבי יוסי .. דהכא דקאמר דסגי לה בהפרשה שחרית אדרבי יוסי דפרק בא סימן (לעיל דף נג.) דקאמר ומה אילו נדה שלא הפרישה בטהרה מן המנחה ולמעלה לא תהא בחזקת טומאה אלמא בעי הפרשה מן המנחה ולמעלה ויש לומר דהתם מיירי כשהפרישה ביום שראתה בו שחרית והכא מיירי בבדקה שחרית ומצאה טהורה וקשה דאם כן כי פרכינן לרבי יהודה אילו ידיה בעיניה כל בין השמשות וכו' לימא ר' יוסי לנפשיה דהא איהו נמי מצריך הפרשה מן המנחה ולמעלה כשהפרישה ביום שראתה ומה מועיל עיכוב זה שמא

עם סילוק ידיה ראתה וי"ל דלנפשיה לא קשה דכיון דהוחזקה רואה שחרית דין הוא להצריכה הפרשה מן המנחה ולמעלה בלא חומרא אלא מן הדין ואין לנו להחמיר ולספק שמא עם סילוק ידיה ראתה להצריכה בדיקה בסוף היום אבל רבי יהודה שבא להחמיר ולספק דאפילו בשלא ראתה שחרית אלא בבדקה עצמה ומצאה טהורה הוא מצריך הפרשה גם בסוף היום היה לו להחמיר ולבדוק מספק שמא עם סילוק ידיה ראתה: **אבל** הלכה כרבי אליעזר. אע"ג דאין למדין הלכה מפי השי"ס הא פסקינן בפ"ק לעיל (דף ז:): כרבי אליעזר בארבע והא חד מינייהו:

א

-

סט

דף

והכא קמ"ל סופן אע"פ שאין תחלתן. ואם תאמר (א"כ) לרב כל זבה צריכה הפרשה ביום שפוסקת בו כמו נדה ואמאי קתני במתניי שבדקה עצמה יום ראשון הא כבר בדקה עצמה מאתמול והפרישה בטהרה ואי הוה אומר ד' לא בעינן הפרשה ביום ג' הוה ניחא וי"ל דליכא למידק הכי דאפי' אי סגי בהפרשת שלישי לרבי אליעזר לא סגי דלא תני שבדקה ביום ראשון משום פלוגתא דרבי יהושע ורבי עקיבא כמו ראשון ושמיני דקאמר רב לרבי אליעזר היא היא ולא תני במתניי אע"ג דלר' אליעזר הוי רבותא טפי משום דלא מיתני ליה תו פלוגתא דר' יהושע ור' עקיבא: **שבעה** לנדה ושנים לזיבה. מכאן אין יכול לדקדק דלא בעינן ספורים בפנינו מדטובלת אע"פ שלא הפסיקה בטהרה ולא בדקה נמי בתחלת ספורים דאע"ג דלא בעינן ספורים בפנינו בזבה קטנה בזבה גדולה בעינן ועוד דסוף סוף סגי לה במה שבדקה ביום הספירה ומצאה טהורה דאי אין בדיקת סוף היום עולה לספירה לא היה תקנה לבנות ישראל אלא אם כן יבדקו בעליית עמוד השחר דספירת לילה אינה ספירה:

ב

-

סט

דף

מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת תאמר במחזיר גרושתו שאינה מתחללת. פ"י מן התרומה לפירוש רש"י דכי תהיה לאיש זר דמיניה ילפינן (יבמות דף סח.). כיון שנבעלה לפסול לה פסלה מן הכהונה איירי באלמנה לכ"ג דלא מיירי במחזיר גרושתו דלאו זר מעיקרא הוא אצלה מיהו קשה דנהי דלא מצינן למילף מהאי קרא מ"מ תתחלל מהאי קל וחומר גופיה וכן בפי החולץ (שם דף מד.). דיליף לר' יהושע דחייבי כריתות בנה פגום מהאי קל וחומר דאלמנה לכ"ג ופריך כי הכא לימא היא עצמה מתחללת מק"ו ותאסר אף מתרומה וי"ל כיון דאין חלל אלא מאיסור כהונה ליכא למילף בעלמא לפסול האשה עצמה מאיסור כהונה דלהכי אייתר התם חללה למימר דאין חללה אלא מאיסור כהונה דהיינו פסול האשה שהיתה כשרה ונתחללה ואף ע"ג דגר עמוני ומואבי פוסלין אע"ג דלא הוה איסור כהונה התם מקרא דרשינן ליה אבל מק"ו ליכא למילף ומיהו קשה נילף מאלמנה לכה"ג ומעובד כוכבים ועבד אי נמי מחלל ועובד כוכבים ועבד או גר עמוני ומצרי ואדומי במה הצד דהיא עצמה מתחללת דכי פרכינן מה לאלמנה לכ"ג או לחלל שכן איסור כהונה איכא למימר עובד כוכבים ועבד יוכיחו דלאו איסור כהונה ופוסלין בביאתם מה לעובד כוכבים ועבד שכן אסורין לבא בקהל או דלא תפסי בהו קדושין אלמנה לכ"ג או חלל יוכיחו הצד השווה שבהן שאינם ברוב הקהל ופוסלין בביאתן אף מחזיר גרושתו יפסלנה בביאתו והכי מייתי ר' יהודה דגר פוסל בביאתו בפי בתרא דקדושין (דף עח.). במה הצד דאיסור כהונה ומילתא אחריתי בהדה דהיינו מחלל ומצרי ראשון וכן נמי תקשה אמאי מצריך בפי אלמנה לכה"ג (יבמות דף סח.). קרא דוכי תהיה לאיש זר לגר עמוני ומואבי דפוסלין בביאתם נילף במה הצד מחלל ועובד כוכבים ועבד כדפירשתי ויש לומר כיון דבעובד כוכבים ועבד הולד ממזר ליכא למילף תו מינייהו פסול ביאה כיון דחמירי כולי האי דוולדן ממזר דדוקא רבי יהודה יליף בקדושין (שם) דגר פוסל בביאתו ממצרי ראשון אף על גב דבתו פסולה לבא בקהל אבל רבנן פליגי עליה דלית להו הך סברא ומתוך האי שינויא מתרצא נמי קושיא אחריתי בפרק הערל (יבמות דף עז.). דקאמר עמוני שנשא בת ישראל בתו כשרה לכהונה ופריך ונימא דפסול במה הצד דאלמנה לכה"ג וחלל ומשני דאיכא למפרך מה להצד השווה שבהן שכן יש בהן צד עבירה ואמאי לא קאמר מצרי ראשון יוכיח דהכי יליף בקדושין (דף עח.). לר' יהודה אלא כיון דבתו פסולה לא ילפינן מיניה פסול ביאה אלא דוקא לר' יהודה וא"ת למאן דאמר (יבמות דף מה.) עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר אם כן נילף דהיא עצמה מתחללת כדפי' ויש לומר דלא ילפינן מאיסור כהונה ומילתא

אחריתי בהדה אלא לר' יהודה דוקא כדאשכחן בקדושין אבל לרבנן לית
להו הך סברא:

א

-

ע

דף

היא תועבה ואין בניה תועבין. וא"ת מה צריך והא פרכינן אקל וחומר
דאלמנה לכהן גדול מה לאלמנה לכהן גדול שכן היא עצמה מתחללת
וליכא למימר דלאו פירכא גמורה היא דהא על ידי הך כורכא הדר ביה
בפי החולץ (יבמות דף מד.) מהא דקאמר הכל מודים במחזיר גרושתו
שהולד פגום מקל וחומר דאלמנה לכהן גדול ואומר אלא אי איתמר הכי
איתמר ועוד קשה דבפי"ק דיבמות (דף יד:) קאמר רבי יוחנן בן נורי כיצד
נעשה כדברי ב"ה שמתירין את הצרות לשוק בלא חליצה ויבוס הולד
פגום לדברי ב"ש ומנלן דהוי פגום אי מקל וחומר דאלמנה לכהן גדול
איכא למיפרך כי הכא וי"ל אהך קושיא בתרייתא דנפקא לן הולד פגום
בצרות לשוק מהיא תועבה ואין בניה תועבין מכלל דבעלמא אפילו בניה
תועבין מיהו בשמעתא ליכא למימר דמשום הכי נקט האי קרא אע"ג דלא
צריך משום דאשמועינן דאיצטריך ליה ר' יהושע למדרש בעלמא כגון
ביבמה לשוק דבניה תועבין דבשמעתין דיבמות אית ליה לר' יהושע
דהולד של צרות כשר לשוק דקאמר בני צרות אני מעיד לכם וי"ל אי לאו
מיעוט דהיא הוה מפקינן דולד פגום משום דטומאה כתיב בה כעריות
ואפי' למ"ד דלא קאי טומאה אלא אסוטה דכיון דאיעקר איעקר מ"מ
לשון תועבה הוה אמינא דקאי נמי אבנים אי לאו היא א"נ הא דמייתי
הכא קרא דהיא תועבה. היינו משום דלא נילף מאלמנה לכהן גדול ומעבד
ונכרי דתתחלל כר' יהודה דבפי' בתרא דקדושין (דף פח.): **ומת** אחד מהן.
תימה למאי דסי"ד דלא קרב אשמו וכדבעי רב ששת לאוקומי בלא מת
נמי היינו יכולין לשאול היאך יקרב השני הלא אינם יודעין מי נפטר כבר
מקרבן ולמי יעשו מתן בהונות מדם האשם שלא קרב וי"ל יכולין לעשות
לשניהם ואי משום סמיכה יקריבו בלא סמיכה משום תקוני גברא:
ומביא חטאת העוף הבא על הספק. וקשה דבגיטין פרק כל הגט (דף כח):
גבי השולח חטאתו ממדינת הים ואוקמיה רב פפא בחטאת העוף היכי
קאמר בתר הכי וצריכי כו' אבל חטאת העוף מספקא לא לייתי חולין
לעזרה והא אמרינן בשמעתין דבא על הספק וי"ל דהכא כשהמצורע

לפנינו משום תקוני גברא מקריבין אותו אספקא הואיל ואינו יכול לתקן בענין אחר אבל התם שהבעלים במדינת הים אם היה מת אין לו דין חטאת להיות קרב ואז לא יקריבוהו מספק: **דתנן** מצורע שהביא קרבן עני וכו'. דתנן גרסי' ואע"ג דדברי ר' אליעזר אינן שנויין במשנה לא חש להאריך ולומר תניא על דבריו הואיל ולא היה צריך לדבריו כ"כ אלא לדברי ר"ש ור"י אבל בערכין פרק השג יד (דף יז:) קאמר תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר כו' ושלשתן מקרא אחד דרשו: **למחרת** מביא אשמו ולגו עמו. פירש"י בספק מצורע איירי למחרת טבילתו שהוא יום הבאת קרבנותיו והך ברייתא מייתי לה בזבחים פ' התערובת (דף עו.) ושם פי' רש"י למחרת ביום שמיני לצרעתו וה"נ מייתי לה במנחות פרק בתרא (דף קה.) ופי' רש"י שם למחרת ביום ס"א והכל אחד הוא שיום ס"א במקום שמיני לצרעתו אלא שהוצרך להתאחר ס' יום משום דשמא נזיר טמא הוא ואז תגלחת שניה שלו והכי מתניא בתוספתא דנזיר ספק נזיר טמא ספק נזיר טהור אבל ודאי נזיר היה ספק מצורע טמא ספק מצורע טהור אבל ודאי מצורע היה פירוש הוא יודע שהיה נזיר אבל אינו יודע אם נטמא למת או לאו וכן יודע הוא שמצורע היה אבל אינו יודע אם נטמא בצרעתו אי לאו אוכל בקדשים לאחר ס"א יום ושותה יין ומטמא למתים לאחר מאה וכ' יום כיצד אומרים לו נזיר טמא אתה וצריך אתה לעשות כל דין נזיר טמא ואחר תתחיל נזירות טהרה הזו ושנה וגלח והביא קרבן מנה ז' והזה ושנה ומבקש לגלח אומר לו טהור אתה ואין טהור מגלח פחות מל' יום פירוש שמא נזיר טהור אתה צא ומנה כ"ג פירוש כדי להשלים ל' מנה ל' ובקש לגלח אומרים לו נזיר טהור אתה ואי אתה מגלח אלא על הדמים פירוש עד שיזרק הדם עליו מאחד מקרבנותיו שהוא מביא ג' בהמות חטאת עולה ושלמים ואין מעכב אותו מלגלח אלא אחד מהן כיצד הוא עושה מביא עולת בהמה ומתנה אם טהור הוא זו חובה ואם לאו נדבה וכשיזרוק דמה יכול לגלח פירוש לכך יתנה מן העולה ולא מן החטאת שאין חטאת בהמה באה על הספק וכן לא על השלמים ששלמי נזיר טעונים תנופה וזהו ספק מצורע ואינו יכול להניף ועוד שהן טעונים לחם וזרוע בשלה ואין שלמים כאלו באין נדבה הילכך אין יכול להתנות שיהיה מוכשר לגלח אלא בזריקת דמי העולה כיצד יעשה להחמיר עליו מביא פיילי חרס חדשה ונותן לתוכה רביעית מים חיים ומביא צפור דרור פירוש כדרך כל המצורעים בתגלחת הראשונה וחטאת העוף כדין טמא פירוש דשמא נזיר טמא הוא ותגלחת זו של טומאה היא ואין מתחיל נזירות טהרה עד שיביא חטאת טומאה שחטאתו מעכבתו אבל אשמו אינו מעכבו וישהא אותו

עד תגלחת שניה שיעשה כשיטהר בודאי מן הצרעת או שמא לא יביא אשמו כלל כיון שאינו אלא ספק טמא וא"צ לו להביא להכשירו שום דבר ומה שמביא חטאתו ביום תגלחתו היינו כר"ע דאמר במסכת נזיר שאם גלח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום והכא זהו כמו גילוח בשמיני ששהא אותו מפני נזירות טהרה ומתנה על חטאתו אם טמא אני חטאתי זו חובתי לנזירות טומאה ועולה נדבה פירוש עולת בהמה שהיא ספק משום נזירות טומאה ואם טהור אני עולה זו חובתי וחטאת מספק ומגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך שהמצורעים מגלחים ואחר גילוח זה כתוב בתוספתא (פ"ו) מביא עולת בהמה כו' ונראה שחסר כאן וסופר שלשים יום פירוש לימי נזירות טהרה וספק נזירות טהרה הוא מונה ואינו יכול לגלח לצרעתו תגלחת שניה הראויה להיות לסוף ח' ימים של ראשונה עד שיזרוק עליו מן הדמים ושמא נזיר טהור הוא וטוב לו להביא עולה מספק מחטאת ושלמים כדפירשתי לעיל לפיכך ישהא החטאת והשלמים עד סוף נזירות טהרה שיהא אחר טהרת צרעתו בודאי ומתנה על העולה שהוא מביא עכשיו ואומר אם טמא אני פירוש אם טמא הייתי בתגלחת ראשונה העולה ראשונה היא נדבה וחטאת העוף חובה וזו תהא חובה ואם טהור אני עולה ראשונה היא חובה וזו נדבה כי תגלחת זו של עכשיו אינה כלום שאינה צריכה לא לנזירות ולא לצרעת כי אם הראשונה היתה של נזירות טהרה א"כ לא היה מצורע שימי צרעתו אינן עולין לימי נזירות כדאמרין בפרק מי שאמר הריני נזיר מגלח (נזיר יז): וכן בפי' ב' נזירים (שם דף ס:) וחטאת העוף שהבאתי אז ספק ומגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו כדרך שהמצורעים מגלחים וזו היא תגלחת שניה של מצורע הראויה להיות בסוף ז' ימי ספירות מתגלחת ראשונה אלא שאינו יכול לעשות עד עכשיו מפני ספק נזירות שעליו שגילוח ספק מצורע אינו דוחה איסור גילוח נזיר כדפירשנו רבי שמעון אומר למחר מביא אשמו כו' כדין מצורע בשמיני שלו והוא יום ס"א ומתנה עליו כו' ואוכל בקדשים מיד היינו אוכל בקדשים אחר ששים יום דקתני לעיל ומוכח בהדיא שיום הס"א בשמיני שלו ומוכח נמי דלמחרת זהו למחרת של ס"א והוא במקום יום שמיני לתגלחתו כדפרישית: **וסמיכה** ונסכין. פי' בקונטרס דבאשם ליכא סמיכה כדאמרין במנחות פרק שתי מדות (דף צב.) ולא

עיינן בה דתנן כל קרבנות היחיד טעונין סמיכה חוץ מבכור ומעשר ופסח ואילו אשם לא מפיק ובפרק כל הפסולין (זבחים דף לג.) פליגי אי סמיכת אשם מצורע דאורייתא או לא ומיהו לכ"ע סמיכה בעי ובפ"ב דנגעים (מ"ח) תנן בא לו [אצל] אשם סומך ב' ידיו עליו והא דקאמר הכא ואותו אשם טעון סמיכה היינו באקופי ידא למ"ד סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא ומשום דסמיכתו חלוקה משאר אשמות קאמר הכי וכן נסכים נמי לא קתני משום ספקא דשלמים דהא תנן (מנחות דף צ:) דכל חטאת ואשם אין טעונין נסכים אלא שחטאתו ואשמו של מצורע טעונים נסכים אלא משום דחלוקה משאר אשמות קא חשיב לכל הנהו מילי דחלוק מינייהו: **כתוב** אחד אומר ישא ה' פניו אליך. לפי הפשט לא משמע שהקב"ה נושא את פניהם דלא כתיב ישא ה' פניך ומשמע שיפנה אליך להשלים לך שלום ובספרי נמי דריש שיסיר הקב"ה פנים של זעם מיהו הש"ס חשיב ליה כאילו כתיב פניך וטפי ה"ל להש"ס לאקשוויי מהנה נשאתי פניך גם לדבר הזה דלוט (בראשית יט) ומן וישא ה' פני איוב (איוב מב): **כאן** קודם גזר דין וכו'. תימה דבפרק מי שמתו (ברכות דף כ:) קאמר אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים מפני מה אתה נושא פנים לישראל אמר להם לא אשא פנים לישראל אני אמרתי ואכלת ושבעת והם מדקדקים עד כביצה משמע שמחלק בין עובדי כוכבים לישראל ואמאי לא משני כי הכא או הכא כהתם ויש לומר דלעולם שינויא דהכא עיקר וקרא דאמר לא ישא פנים מיירי בין בישראל בין בעובדי כוכבים בעובדי כוכבים אפילו קודם גזר דין שזהו קו המשפט ולישראל לאחר גזר דין אבל הוא נכנס להם לישראל לפני משורת הדין ונושא להם פנים קודם גזר דין כדמשמע הכא מקרא דישא ה' פניו אליך ומלאכי השרת אמרו לפני הקדוש ברוך הוא למה נכנסת לישראל לפני משורת הדין יותר מלעובדי כוכבים לישא להם פנים קודם גזר דין והשיב לא אשא להם פנים וכו': **כאן** בעושה תשובה וכו'. בספרי משני אהך קושיא כאן קודם גזר דין כו' ותימה דבר"ה פ"ק (דף יז:) אמר גדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם שנאמר ושב ורפא לו מיתבי השב בינתיים מוחלין לו לא שב בינתיים פירוש קודם גזר דין אפילו הביא כל אילי נביות אין מוחלין לו ומשני לא קשיא הא ביחיד הא בצבור אלמא ביחיד אין תשובה מקרעת גזר דין של אדם ובשמעתין משמע דמועלת תשובה אפי' ביחיד דומיא דבני עלי ואפי' לאחר גזר דין דאילו קודם גזר דין פשיטא דהקב"ה מקבל תשובה ועוד דלהמיתם משמע לאחר גזר דין וי"ל דסוגיא דשמעתין כרבי יצחק דאמר יפה צעקה בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין: **ואין** נציב מלח מטמא. משמע אבל אי לא הוה נציב מלח

מטמא אפילו לרבי שמעון נמי איכא למימר דמטמא אפילו באהל וכן נמי ציון מערתא דרבי בנאה בפרק חזקת הבתים (ב"ב דף נח.). אתי נמי כר"ש דאחר מתן תורה דאיקרו ישראל אדם איכא לפלוגי אבל קודם מתן תורה אין חילוק והרב רבי משה מפונטיז"א פירש דבנזיר פרק כהן גדול (דף נד.) מרבי מאו בקבר קברי מתים שלפני הדבור אלמא קודם מתן תורה מטמא אע"ג דלא איקרו אדם ואי אפשר לומר כך דהך סוגיא דכהן גדול לא אתיא אלא כרבי שמעון דממעט להו מאדם ועוד או בקבר גבי מגע כתיב ואחר מתן תורה מטמאין קברי עובדי כוכבים במגע ולא אימעוט לרבי שמעון אלא מאהל והכי מסיק בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סא.) ונראה לפרש דלפני הדבור היינו קודם שנאמר פרשת אהל דהיינו קודם שהוקם המשכן כדאיתא בגיטין פ' הניזקין (דף ס.) שמונה פרשיות נאמרו ביום הקמת המשכן וחשיב פרשת פרה ופרשת טמאין דס"ד כי ימות באהל מכאן ולהבא כתיב ולהכי איצטריך או בקבר וקאי ריבויא אכי ימות ולא אדם וכי האי גוונא איכא בפ' בתרא דהוריות (דף י.) כי יהיה פרט שלפני הדבור דגבי זיבה: **מתים** לעתיד לבא צריכים הזאה. ואם תאמר אמאי לא בעי הך בעיא על בן השונמית דאיירי ביה וי"ל שמא משום דכתיב קרא לעתיד לבא (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים ומספקא ליה אי הך זריקה הויא שלישי ושביעי אי לא אבל בן השונמית פשיטא ליה דלא בעי הזאה:

א

-

עא

דף

והאנן תנן שחרדה מסלקת הדמים. בלאו מתניתין דהכא הוה מצי למפרך אדרב אלא אגב דקאי לפרושי מתניי פריך אמתניתין: **אלא** טעמא דבית שמאי כדתנן בראשונה. משמע דהך לא אתי כב"ה ותימה דבסוף מועד קטן (דף כז:) תני לה גבי שאר בראשונה דקתני התם דהוי הילכתא פסיקתא משמע דבכולהו הלכתא כמו שהתקינו לבסוף ובתוספתא דמכילתין (פ"ט) קתני לכולהו ואומר ר"ת דברייתא דהכא איירי בכלים שהיו עליה סמוך למיתה ומודו ב"ה בכלים שיש עליהם טומאת זבה אבל פלוגתא דמתניתין ארישא דזב וזבה מטמאין באבן מסמא עד שימוק הבשר כו' שמא יתעלפה והך חומרא מוקי בית שמאי בכל הנשים שמטמאין באבן מסמא עד שימוק הבשר ואהא דוקא פליגי ב"ה ועוי"ל

דבראשונה דהכא היינו דמתחילה היו נוהגין כב"ה ולבסוף התקינו לכ"ע שיהיו נוהגין כבית שמאי : **מטמא** משום כתם. פ"י כדס נדה במשהו דאי משום מת בעי רביעית : מקור מקומו טמא איכא בינייהו לת"ק מקומו טמא ולא לענין שיהא הדם הנוגע בו טמא טומאת מגע דאפילו בלא מקור ליטמא אפי' פחות מרביעית משום דנגע במת אלא כתם ראייה גמורה קאמר שיטמא הדם במגע ובמשא אע"ג דלאו רואה היא לאחר מיתה הואיל והיה במקור מחיים ומשעת כבוס ליכא לטמוי כמו כתם דהא ודאי השתא הוא דאתא דם ולא מהני טומאת כתם אלא להיות טומאה בפחות מרביעית [במשהו] : **בין** בחייו בין במותו. מפרש ואזיל ספק בחייו כולו ספק במותו כולו ספק בחייו ובמותו קצת בחייו קצת במותו : ה"ג בפ"י ר"ח ובתוספתא דאהלות (פ"ד) הרוג שיצא ממנו רביעית דם בחייו ובמותו ועדיין לא פסק ספק רובו מחיים כו'. ורבינו שמואל כתב דלא איתפרש ומפרש ר"י ועדיין לא פסק הדם משמת ושמא הולך ורבה עד שיהא רביעית שלמה ואף ע"ג דהשתא ליכא אלא רובו לאחר מיתה דגזרו אטו כולו מדין דם תבוסה אבל כשראינו כשפסק משמת לא גזרו עליו דין דם תבוסה כי בודאי לא יצא רביעית לאחר מיתה במה שיצא אחרי כן ודמו מטפטף לגומא (שמא) מספקא ליה לר"י אי בעי רבי יהודה ועדיין לא פסק כרבנן וטיפה של מיתה לאו דוקא אלא הכי קאמר ומה שיטפטף לאחר מיתה אינו מתבטל ראשון ראשון אלא מצטרפין כולן עד שיהא בו שיעור לטמא ורבנן מטהרים דראשון ראשון בטל או דילמא לא בעי עדיין לא פסק וטיפה דנקט דוקא מדקאמר לקמן שאני אומר טיפה של מיתה עומדת לה על העץ הא אם ירדה למטה הוה מטמא רבי יהודה אע"ג דאין דרך לעמוד על העץ אלא מעט ורבנן דקאמרי ראשון ראשון נפסק רבותא קאמר אפילו לא פסק כיון דאינו אלא מטפטף ראשון ראשון בטל והרב ר' יהודה בן ה"ר י"ט מפרש ועדיין לא פסק פירוש מלהיות שותת אילו היה מטפטף היה טהור דראשון ראשון בטל וחכמים דבתר הכי היינו תנא קמא דמפרשי טעמייהו אמאי פליגי אדרבי יהודה מפני שראשון ראשון נפסק וכן נמי ר' יהודה בתר הכי מפרש טעמא אמאי פליגי אדר"ש שאני אומר טיפה של מיתה עמדה על העץ ור"ת מפרש ועדיין לא פסק שאחר שנודע לנו שמת ראינו שלא פסק ובודאי איכא מיעוט לאחר מיתה כדמפרש ואזיל ספק רובא מחיים ספק מיעוט כו' ואתא לאפוקי מתנא קמא דאמר אפי' היכא דאיכא לספוקי שמא יצא כולו מחיים טמא : **ודמו** מטפטף לגומא. רבי יהודה נקט גומא משום שהזכיר טפטוף שיהא יחד ומצטרף דבלאו גומא אינו מתערב יפה אלא נוטף כאן וכאן אבל רבי שמעון דנקט שותת אפילו בארץ מתערב יפה :

רבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם. וא"ת לרבא דמשני אליבא דרבי יהודה בזבחים בפרק התערובת (דף עט:): דבכ"מ אית ליה לר' יהודה מין במינו לא בטיל וכן נמי בפ' הערל (יבמות דף פא:): גבי חתיכה של חטאת וגבי פרוסה של לחם הפנים דקאמר התם ר' יהודה לא תעלה ומוקי לה התם רבה בר רב הונא כשנמוחה ופריך אי הכי מ"ט דר' יהודה ומשני ר' יהודה לטעמיה דאמר מין במינו לא בטיל וההיא דקאמר התם בטיל היינו בטומאה דרבנן דמדאורייתא בכל שהוא סגי א"כ ה"נ דם תבוסה דרבנן וליבטל ברובא ויש לומר כיון דשייך ביה טומאה רביעית דם דמטמא באהל ראוי להחמיר בו יותר ולא בטל ברובו במינו וא"ת ולפרוך מהכא לרב חסדא דאמר בפ' הקומץ רבה (מנחות דף כג.): נבלה בטלה בשחוטה דבתר מבטל אזלינן ואי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה והוי ליה מין בשאינו מינו והכא נמי אי אפשר לדם המבטל להיות טמא וליבטל ביה דם של אחר מיתה ויש לומר דהתם אליבא דתנא דבי ר' חייא פליגי רב חסדא ורבי חנינא דסבר התם כרבי יהודה אבל לרבי יהודה גופיה אין חילוק ולעולם לא בטיל: **מערה** אין נוגעת לא. וא"ת וליתני אינה נוגעת דלגופיה לא איצטריך דפשיטא דמערה דהא אינה מטמאה בהיסט ויש לומר דאיצטריך לאשמועינן דלא חיישינן שמא נגעה והכי נמי איכא לפרושי הא דתניא במסכת ידים כל שאינו מטמא את המים במשא כשר לנטילת ידים ויש שרוצים לדקדק הא מטמא במשא אינו כשר לנטילת ידים ומתוך כך אוסרין לקבל מים מן עובד כוכבים ושיבוש הוא דהא נדה ויולדת נוטלות ידיהן אף על פי שמטמאות במשא וכ"ש עכשיו שאנו נוטלין כולנו ממי טמאים ונראה דהתם איירי לתרומה או לחולין שנעשו על טהרת תרומה ולא אתא לדיוקא אלא לגופיה דכשר לערות לידים ואף ע"ג דמטמא במגע לא חיישינן שמא יגע ולעיל מיניה תניא הכל כשרין ליטול ידים ואפילו טמא מת ואפילו בועל נדה שאינו מטמא (בהיסט) ושמא כי היכי דקיל מנדה שאינו מטמא משכב תחתון [אלא] כעליון ושטבילתו ביום ה"נ קיל מנדה שאינו מטמא בהיסט ומיהו קשיא הא דתנן במסכת כלים (פ"א מ"ב) למעלה מהן נבלה דמטמא במשא למעלה מהן בועל נדה שמטמא משכב תחתון כעליון אלמא מטמא נמי במשא מיהו מצינן למימר דאע"ג דאינו מטמא במשא קאמר שפיר

למעלה מנבלה כיון דאיכא חומרא חדא דלית בנבלה דה"נ תנן לעיל ומטמא באבן מסמא ותנן בתר הכי למעלה מהן מת שמטמא באהל אע"ג דאינו מטמא באבן מסמא ואומר ר"י דלא קשה מידי אפילו אי מטמא במשא כנבלה היינו דמטמא את הטהור הנושא אבל כשהוא נושא את הטהור כגון הכא שהוא נושא את המים לא מטמא כדאמר בפי' ר"ע בשבת (דף פג:) זה הסיטו של זב שלא מצינו לו חבר בכל התורה כולה שאם תכריע טומאה את הטהרה בכף מאזנים שיהא טמא: **חולין** הטבולין לחלה לאו כחלה דמו. דוקא לענין טבול יום כדאמרינן לעיל בפרק קמא (דף ז.) כל שודאי מטמא חולין כו': **ואם** נפל מרוקה ומדם טהרה על ככר של תרומה שהוא טהור. והכי תנן בריש פי"ב דטבול יום משקין היוצאין ממנו כמשקה הנוגע בהן אלו ואלו אין מטמאין מפי' ר"ת במשקה תרומה הנוגע בהן אלו ואלו אין מטמאין את הקדשים אבל מפסל פסלי ליה אבל תרומה אפילו אינה פוסלת כדתני הכא שאם נפל רוקה ודם טהרה על ככר של תרומה שטהורה ואין לפרש במשקה חולין הנוגע בהן דהא טבול יום אינו מטמא משקה חולין ומאי קאמר אלו ואלו אין מטמאין (קדשים) אפילו מפסל נמי לא פסלי ואין לפרש במשקה חולין שנעשו על טהרת הקדש דהא חזרו לומר בשמעתין דלאו כקדש דמו: **הרואה** יום אחד עשר וטבלה לערב כו'. דספירת ערב לאו ספירה היא כדקאמר בגמרא ושויין בטבילת לילה שאינה טבילה מכאן קשה לפירוש רש"י שפירש בפי' ב' דזבחים (דף כג.) ובפסחים פרק כיצד צולין (דף פא.) דקאמר לר' יוסי דקאמר מקצת היום ככולו וזבה שראתה בשביעי שלה אינה סותרת לאחר טבילה ופריך התם אלא זבה גמורה היכי משכחת לה ומשני בשופעת אי נמי ברואה בשני בין השמשות ופי' רש"י הא דלא משני ברואה בלילות משום דלמ"ד מקצת היום ככולו לילה חשיבא ספירה ולא צריך עמוד השחר לטבול והשתא קשה דא"כ מתני' דלא כר' יוסי וכן מתני' דמגילה פ' הקורא (דף כ.) דתנן כולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר משמע דבלילה לא הוי ספירה

נעשית זבה מיהא תימה מאי קא משני ברואה בשני בין השמשות מ"מ ליכא אלא ב' ראיות ביום וצ"ל דלא חש להזכיר השלישית כיון שהזכיר השניה ממילא ידעי השלישית וכן צ"ל לפירש"י דבסוף פרק ב' דנזיר (דף טז.) דאיכא נמי הך סוגיא דכיכד צולין (פסחים דף פא.) ומשני דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת החמה דלא הוי שהות דסליק ליה למנינא ותלתא יומי לאו דוקא דבחדא סגי כשראתה בשני עד הלילה ור"י מפרש זבה גמורה לר' יוסי היכי משכחת לה כיון דאית ליה לרבי יוסי מקצת היום ככולו בתחילת היום דקאמר זב הרואה בשביעי שלו אינו סותר התחלת היום וישלים ז' ה"ה נמי דסוף היום ככולו ואפי' ראתה בלילה מה בכך מ"מ מקצת היום ככולו וסוף היום להוי שימור וכן משמע בנזיר (דף טז.) דקאמר ולרבי יוסי כו' כיון דחזאי פלגא דיומא אידך פלגא סליק לה שימור משמע שסוף היום מחצות ואילך הוי שימור דאידך פלגא ומשני דחזאי תלתא יומי סמוך לשקיעת חמה דלא הוי שהות פי' סוף היום סליק לה למנינא דראייתה וא"ת ולרבי יוסי נימא וכי ככותאי אמרה לשמעתי דאית ליה מקצת היום ככולו ושמעתי דרב אוקמינן לעיל (דף סט.) דלא ככותאי ובנזיר אוקמינן רב כרבי יוסי וי"ל דכי אית ליה מקצת היום ככולו היינו בשביעי לזבה שהוא יום אחרון של חשבונה וכן בשומרת יום כנגד יום מקצת יום ספירה עולה ואינה סותרת שאין לה למנות יותר והוא סוף חשבונה אבל בתחילת הספירה לא אמרינן שסוף היום שהיא פוסקת בו שיהא ככולו מיהו קשה דאמרי' בפ"ק דר"ה (דף י.) אמר רבא ק"ו ומה נדה שאין תחילת היום עולה לה בסופה סוף היום עולה לה בתחילתה שנה שתחילת היום עולה לה בסופה אינו דין שסוף היום עולה לה בתחילתה ומאי קושיא זבה תוכיח לרבי יוסי שתחילת היום עולה לה בסופה ואין סוף היום עולה לה בתחילתה ואורי"י דאליבא דרבנן קאמר רבא ולא אליבא דר' יוסי ועוד נ"ל דאפילו לרבי יוסי אין שייך לומר יוכיח מזבה לנדה דגבי נדה דין הוא שיהיה יום ראשון מן החשבון כי למה לא יהיה ככל הטומאות שאין צריכין נקיים אבל זבה דצריכה נקיים נהי דבסוף החשבון יעלה שמיד שנכנס השביעי נכנס בטהרה מ"מ יום שפוסקת בו שאינו טהור אינו דין שיעלה לה לחשבון הנקיים: אף אתם השוו מדותיכם. וא"ת ומאי ס"ד דב"ש הא ודאי לדידהו נמי איכא לאקשווי הכי וי"ל דקסברי ב"ש דיום י"א שהוא מדאורייתא אי מחמירין ביה לטמא משכב ומושב אתי למימר ביה חיוב קרבן אבל ביום שלאחריו שהכל יודעין שהוא מדרבנן לא אתי לחיובי קרבן אי מחמירין ביה לטמויי משכב ומושב: אמר רב כהנא ראתה שאני.

ואדרבה מנליה לרב הונא בתוך י"א יום בלא ראתה והיינו דקאמר רב כהנא הכי קא קשיא ליה פ"י אדרב הונא ועוד תניא דלא כרב הונא :

ב

-

עב

דף

אלא אימא כבועל שומרת יום כנגד יום. וקשה דא"כ מסקינן דשומרת יום כנגד יום בשני שלה אין בועלה מטמא משכב ומושב והא תניא טבלה ביום שלאחריו ושמשה את ביתה ואח"כ ראתה מטמאין משכב ומושב ומטמאין משמע לשון רבים דקאי אתרווייהו היא ובועלה וליכא למימר ראתה שאני דהא מתרצא מילתא דרב יוסף ואידחי רב כהנא וי"ל דהך מסקנא דהכא ליישובי מילתא דרב הונא אתא דלא תקשי ליה מברייתא ומיהו מילתא דרב יוסף אדחי וניחא נמי טפי לרב הונא דלא תקשי מאי קמ"ל דודאי ראתה שאני כדמתרץ אביי מילתיה דרב כהנא וסבר רב הונא דלענין בועלה דלא שכיח אית לן למימר ראתה שאני אבל איהי דשכיחי בה דמים אפ"י לא ראתה גזרינן אטו ראתה כי היכי דגזרינן ראתה ביום י"ב אטו ראתה תוך י"א ואע"ג דראיית י"ב אינה סותרת ועוד אור"י דאפילו קיימא מילתא דרב יוסף ניחא דלא קשה ממתני דודאי ביום שלאחריו דהיינו ביום י"ב דשכיח בועל גבה דליכא איסור דאורייתא מטמא בועל משכב ומושב אע"ג דלא ראתה אבל תוך י"א יום בשני שלה אע"ג דגבי דידה לא מפלגינן בין ראתה ללא ראתה מ"מ בועל אינו מטמא משכב ומושב אלא בראתה: מאי שנא איהו. פ"י בקונטרס מאי שנא בועל דלא מטמא משכב ומושב ותימה דהיינו האי דפריך בתר הכי מאי שנא בועל דלא מטמא משכב ומושב וי"ל דמעיקרא פריך משום לתאי דידיה וכי משני דלא שכיח ביה דמים פריך ולטמא משום לתאי דידיה ור"י מפרש מ"ש דאיהו רואה ראייה אחת של זוב דתולין משכבות ומושבות שבין ראשונה לשניה ואין מטמא אלא ע"י תלייה אם יראה ואם לא יראה טהורין ומאי שנא איהי דכי רואה תוך י"א יום דמטמאה משכב ומושב ואע"ג דלא ראתה לרב הונא מיהו לא דמי דהתם משום דכי ראתה סתרה ולכך החמירו בלא ראתה אבל זב אפילו יראה לא יסתור לכך נראה מאי שנא איהי דכי טבלה יום שלאחר י"א יום ושמשה וראתה דמטמא משכב ומושב בלא תלייה אע"ג דהתם נמי אין סתירה ולהאי פירוש דפרשינן דראתה לאו דוקא פריך אבל לאידך פירושא דאמרין

ראתה שאני אבל לא ראתה תולין שוין איהו ואיהי : אלא חצי לוג שמן לתודה ורביעית יין לנזיר. נראה דהכי שמע מרביה וגרסינהו אי"נ ר"ע חלק עליו מכל שלשה אלה כדאמר לקמן גבי אחד עשר יום הלכתא לר' אלעזר בן עזריה קראי לרבי עקיבא והוא הדין נמי דבשלישי פליג אע"ג דלא אשכחן : רבי יוחנן אמר הלכה אחד עשר. תימה במאי פליגי ר' יוחנן ור"ל הא רבי אלעזר בן עזריה לא איירי אלא בחשבון הימים שבתוך אחד עשר דשייכא בהו זיבה אבל בשימור אחד עשר לא איירי כלל וכן משמע מדפריך לקמן הני קראי נינהו ואי איהו איירי בהלכתא אחד עשר לישני קרא למנין הימים שהיא זבה והלכתא לשימור אחד עשר ויש לומר דודאי הלכה דקאמר רבי אלעזר בן עזריה לא איירי אלא במנין הימים דשייכי בהו זיבה ורבי יוחנן ור"ל בסברא בעלמא פליגי דרבי יוחנן קאמר כיון דיום שאחר י"א הוא נדות אין י"א צריך ספירה ור"ל סבר דאפילו שימור אינו נעשה לעשירי כיון דאינו ראוי להצטרף לזיבה גדולה דליכא אלא ב' ימים והשתא ניחא דהש"ס פריך שפיר קראי נינהו :

א

-

עג

דף

אין לי אלא יום אחד מנין לרבות מופלג שנים ושלשה. אגב ריהטא ' נקט שנים דשנים היינו יום שני לימי זיבה דהיינו מופלג יום אחד שריבה כבר דהא מני ואזיל עד יי וי"א וא"כ שנים היינו שני : הוא שמטמא בראיות כבימים אינו דין כו'. תימה דאיכא למפרך מה להיא שכן מטמאה באונס והכי אמרינן בריש פרק בנות כותים (לעיל לב:) דלא ילפינן מהדדי וכן לקמן דקאמר מה הוא שאינו סופר אחד לאחד כו' איכא למפרך מה להיא שכן מטמא בראיות כבימים מיהו בזה מצינן שפיר למילף דלגבי ספירה אחמיר רחמנא באשה מבאיש ולענין ספירה עביד שפיר ק"ו הואיל ולענין ספירה מצינו שהחמיר באשה מבאיש וצ"ל שאינו קל וחומר גמור אלא כמו גילוי מילתא בעלמא לגלות זה על זה וצ"ע דאיכא מקומות דאיכא תרי קראי לדם נדות ולזיבות ויש מקומות דנפקא מחד קרא : ת"ל כל ימי נדתה. תימה דהך מוקמינן כר"ע אלמא ר"ע קא דריש כל וכן בשלהי פ' התערובת (זבחים פב.) דריש ר"ע כל וא"כ כי קאמר בפסחים פרק אלו עוברין (דף מג:) מאן שמעת ליה דדריש כל ר' אליעזר הוא דלמא ר"ע הוא דדריש נמי כל ויש לומר דאין לדמות דרשות דכל להדדי דיש כל דשייד

למדרש לכ"ע והאי דשמעתין דלמנינא מדרש שפיר דמדימי למנינא כל
נמי למנינא : תנא דבי אליהו כל השונה הלכות. אית ספרים דלא גרסינן
ליה מיהו בפירוש רש"י איתא ור"ת הגיהו בספרו וכן נראה דאידי
דאיירי לעיל בהלכתא מייתי לה לסיים בדבר טוב ואיתא נמי כן במגילה
פרק בתרא (דף כח :) והכי נמי אמרינן באין עומדין (ברכות לא.) שכן
מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהן בדברי שבח ותנחומין :